

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**Μαθηματική μοντελοποίηση των εκπαιδευτικών προτιμήσεων των
αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η χρήση της ως βάση
για τη λήψη αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής**

Μονιούκας Φώτιος

Χίος, 2011

Φώτιος Μονιούκας
Διδακτορική Διατριβή

“Μαθηματική μοντελοποίηση των εκπαιδευτικών προτιμήσεων των
αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η χρήση της ως βάση για τη
λήψη αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής”

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Συμβουλευτική Επιτροπή

Βασίλης Αγγελής

Καθηγητής Τμήματος Διοίκησης
Επιχειρήσεων- Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Γιώργος Σταμέλος

Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης -
Πανεπιστήμιο Πατρών

Ολίβια Κυριακίδου

Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος
Διοίκησης Επιχειρήσεων -
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εξεταστική Επιτροπή

Βασίλης Αγγελής

Καθηγητής Τμήματος Διοίκησης
Επιχειρήσεων- Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Γιώργος Σταμέλος

Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος
Δημοτικής Εκπαίδευσης -
Πανεπιστήμιο Πατρών

Ηλίας Αθανασιάδης

Αναπληρωτής Καθηγητής
Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής
Εκπαίδευσης - Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

Αναστασία Κωστάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Τμήματος Στατιστικής - Οικονομικό
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Λεωνίδας Μαρούδας

Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος
Διοίκησης Επιχειρήσεων-
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ολίβια Κυριακίδου

Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος
Διοίκησης Επιχειρήσεων -
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μαρία Μαύρη

Λέκτορας Τμήματος Διοίκησης
Επιχειρήσεων- Πανεπιστήμιο
Αιγαίου

*Η εργασία αυτή αφιερώνεται σε όσους αγωνίζονται
ανιδιοτελώς*

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή, κ. Βασίλη Αγγελή, για την καθοδήγηση και την εμπιστοσύνη που μου δείχνει, όπως επίσης και στα μέλη της συμβουλευτικής επιτροπής, για τις πολύτιμες παρεμβάσεις τους.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην κ. Καλλιόπη Καλογεράκη, για τη στήριξη που μου επέδειξε και τη φιλολογική επιμέλεια της διατριβής.

Θέλω να ευχαριστήσω τον υπεύθυνο για θέματα εκπαίδευσης στην Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, κ. Νίκο Χαρίτο, για τη συμβολή του στη συλλογή των ποσοτικών δεδομένων.

Ευχαριστώ το προσωπικό στις βιβλιοθήκες του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του παραρτήματος του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Χίο, για τη βοήθεια και την προθυμία τους στη βιβλιογραφική αναζήτηση, καθώς επίσης και τους φίλους μου στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου (διδασκτικό, διοικητικό προσωπικό και υποψ. διδάκτορες), για την πνευματική και ηθική συμπαράσταση.

Τέλος, ευχαριστώ τους γονείς μου για τη διαρκή στήριξη και αγάπη που μου προσφέρουν.

Περίληψη

Η επιλογή σπουδών είναι μία από τις σημαντικότερες αποφάσεις των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και η διερεύνησή της αποτελεί το αντικείμενο μελέτης της παρούσας διατριβής.

Οι επιλογές των υποψηφίων διαμορφώνονται, σε μεγάλο βαθμό, από χωροταξικά δεδομένα και το κοινωνικό περιβάλλον. Με τη δημιουργία μαθηματικών μοντέλων σχηματίζονται, για καθένα από τα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κατάλληλοι συντελεστές που αποτιμούν την επίδραση κρίσιμων παραγόντων για την επιλογή τους από τους υποψηφίους. Οι παράγοντες αυτοί είναι η σχετική θέση της περιοχής λειτουργίας του τμήματος εισαγωγής ως προς την περιοχή μόνιμης κατοικίας του υποψηφίου, το φύλο, τα επαγγέλματα και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων, καθώς και το ποσοστό των νεοεισερχόμενων φοιτητών ως προς το συνολικό πληθυσμό της περιοχής λειτουργίας του τμήματος. Οι προτιμήσεις των υποψηφίων αποτιμώνται μέσω της σειράς επιλογής των τμημάτων εισαγωγής στο μηχανογραφικό δελτίο και μέσω των βαθμολογικών βάσεων εισαγωγής.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, ο κρίσιμότερος παράγοντας είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τόσο για την επιλογή του τμήματος εισαγωγής όσο και για την επίτευξη του βαθμολογικού στόχου. Αντίθετα, οι επαγγελματικές προοπτικές και διέξοδοι που δυνητικά υπάρχουν μετά την αποφοίτηση από κάποιο συγκεκριμένο τμήμα δεν αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την επιλογή του. Επιπλέον, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι δημιουργούνται στρεβλώσεις στο σύστημα πρόσβασης. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται να ανασχεδιαστεί ριζικά, μέσω της λήψης αποφάσεων εκπαιδευτικής πολιτικής, τόσο σε επίπεδο κεντρικής εξουσίας όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, στα πλαίσια μίας συνολικής αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Λέξεις – Κλειδιά: **Εκπαίδευση, Μαθηματικά μοντέλα, Εκπαιδευτικές προτιμήσεις, Εκπαιδευτική πολιτική**

Η έγκριση της διδακτορικής διατριβής από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων δεν υποδηλώνει απαραίτητα και αποδοχή της. (N.5343/1932 άρθρο 20, παρ. 2).

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	5
Πίνακας Περιεχομένων.....	6
Ευρετήριο Πινάκων	14
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	21
1.1 Εισαγωγή	21
1.2 Σκοπός και επιμέρους στόχοι	21
1.3 Δομή διατριβής.....	22
1.4 Συνεισφορά της έρευνας στην επιστήμη	23
Κεφάλαιο 2: Μετάβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	24
2.1 Διαδικασίες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Θεσμική προσέγγιση	24
2.1.1 Αναζήτηση θεωρητικής επιλογής	24
2.1.2 Η θεωρητική εργασία του R.W.Scott	25
2.1.2.1 Ο ρυθμιστικός πυλώνας.....	26
2.1.2.2 Ο κανονιστικός πυλώνας	27
2.1.2.3 Ο “κουλτουρικός”- γνωστικός πυλώνας.....	28
2.1.3 Αντικρουόμενες δυνάμεις στο σύστημα πρόσβασης.....	29
2.1.3.1 Δυσλειτουργία στα πλαίσια της ίδρυσης νέων τμημάτων	30
2.1.3.2 Δυσλειτουργία στα πλαίσια των επιλογών των υποψηφίων.....	31
2.2 Διαδικασίες πρόσβασης στα πλαίσια του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος: Ιστορική αναδρομή	32

2.2.1 Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.....	32
2.2.1.1 Βαθμίδες εκπαίδευσης	32
2.2.1.2 Τρόποι εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	35
2.2.1.3 Λειτουργία των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	36
2.2.2 Εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ιστορική επισκόπηση)	37
2.2.2.1 Περίοδος μέχρι το 1964	38
2.2.2.2 Περίοδος 1964 μέχρι 2004.....	40
2.2.3 Εισαγωγή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σήμερα	43
2.2.4 Λοιπές εκπαιδευτικές επιλογές.....	44
2.3 Διαδικασίες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Η ευρωπαϊκή πρακτική	45
2.3.1 Η μετάβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	46
Κεφάλαιο 3: Κατανομή σχολών και τμημάτων στον ελλαδικό χώρο	50
3.1 Εισαγωγή	50
3.1.1 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος	50
3.1.2 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την περιοχή λειτουργίας	51
3.1.3 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το επιστημονικό πεδίο.....	53
3.2 Διαφοροποίηση των βάσεων	53
3.2.1 Περίοδος 2005-2010	54
Κεφάλαιο 4: Σύντομη περιγραφή της μεθοδολογίας	56

4.1	Εισαγωγή	56
4.2	Ανεξάρτητες Μεταβλητές.....	56
4.2.1	Ορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν τις προτιμήσεις	56
4.2.2	Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης	57
4.2.3	Συντελεστής φύλου.....	57
4.2.4	Συντελεστής επαγγέλματος πατέρα και μητέρας.....	58
4.2.5	Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας”	58
4.2.6	Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου γονέων	59
4.3	Εξαρτημένη μεταβλητή	59
4.3.1	Τρόποι αποτύπωσης των προτιμήσεων	59
4.3.2	Συντελεστής σειράς προτίμησης	60
4.3.3	Συντελεστής βάσης εισαγωγής.....	60
4.3.4	Συντελεστής προτίμησης ως προς την ενοποιημένη βάση.....	60
4.4	Ποσοτική συσχέτιση και συμπεράσματα	61
Κεφάλαιο 5: Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή σπουδών- Ανεξάρτητες μεταβλητές		62
5.1	Εισαγωγή	62
5.2	Διαπεριφερειακές διαφοροποιήσεις των προτιμήσεων.....	63
5.2.1	Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης...	64
5.2.2	Επίδραση του γεωγραφικού παράγοντα στις προτιμήσεις	70
5.2.2.1	Διαφοροποιήσεις ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος	71

5.2.2.2 Διαφοροποιήσεις ως προς την περιοχή.....	72
5.2.2.3 Διαφοροποιήσεις ως προς επιστημονικό πεδίο.....	73
5.3 Επίδραση του φύλου στην επιλογή σπουδών.....	75
5.3.1 Μεθοδολογία σχηματισμού του συντελεστή φύλου.....	76
5.3.2 Επίδραση του φύλου στις προτιμήσεις.....	79
5.3.2.1 Αλληλεπίδραση φύλου με περιοχή εισαγωγής.....	79
5.3.2.2 Αλληλεπίδραση φύλου με επιστημονικό πεδίο.....	81
5.3.2.3 Αλληλεπίδραση φύλου με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	83
5.4 Επίδραση των επαγγελματιών του πατέρα και της μητέρας στις προτιμήσεις των υποψηφίων.....	85
5.4.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή επίδρασης επαγγελματιών γονέων.....	88
5.4.2 Επίδραση των επαγγελματιών γονέων στις προτιμήσεις.....	93
5.4.2.1 Διαφοροποιήσεις ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	94
5.4.2.2 Διαφοροποιήσεις ως προς την περιοχή.....	94
5.4.2.3 Διαφοροποιήσεις ως προς την επαγγελματική ομάδα.....	95
5.4.2.4 Διαφοροποιήσεις ως προς το επιστημονικό πεδίο.....	96
5.5 Επίδραση της “φοιτητικής πυκνότητας” στην επιλογή σπουδών.....	98
5.5.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”.....	98
5.5.2 Επίδραση της “φοιτητικής πυκνότητας” στις προτιμήσεις.....	100
5.5.2.1 Αλληλεπίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	101
5.5.2.2 Αλληλεπίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” με επιστημονικό πεδίο.....	101
5.6 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στην επιλογή σπουδών.....	103

5.6.1 Κατηγορίες εκπαίδευσης	103
5.6.2 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή μορφωτικού επιπέδου.....	106
5.6.3 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου γονέων στις προτιμήσεις.....	108
5.6.3.1 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με περιοχή εισαγωγής.	109
5.6.3.2 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με επιστημονικό πεδίο	109
5.6.3.3 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	111
Κεφάλαιο 6: Αποτύπωση προτιμήσεων	113
6.1 Εισαγωγή	113
6.2 Προτιμήσεις με βάση τη σειρά επιλογής.....	113
6.2.1 Μεθοδολογία σχηματισμού του συντελεστή προτίμησης με βάση τη σειρά επιλογής	114
6.2.2 Ανάλυση τιμών συντελεστών σειράς προτίμησης ως προς άλλους παράγοντες	116
6.2.2.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος στις προτιμήσεις	117
6.2.2.2 Επίδραση επιστημονικού πεδίου στις προτιμήσεις.....	117
6.2.2.3 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις.....	119
6.3 Προτιμήσεις ως προς τις βάσεις εισαγωγής.....	120
6.3.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή βάσης εισαγωγής.....	121
6.3.2 Ανάλυση τιμών συντελεστή βάσης εισαγωγής ως προς άλλους παράγοντες	123
6.3.2.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος στις προτιμήσεις	123
6.3.2.2 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις.....	124
6.4 Προτιμήσεις και βάσεις εισαγωγής	125

6.4.1 Πώς διαμορφώνονται οι βάσεις εισαγωγής.....	125
6.4.2 Διαχωρισμός σε επιστημονικά πεδία	125
6.4.3 Τρόπος διαμόρφωσης των μορίων εισαγωγής.....	127
6.4.4 Μειονεκτήματα των βάσεων εισαγωγής ως μέτρου προτίμησης...	132
6.4.5 Μεθοδολογία σχηματισμού της ενιαίας βάσης	134
6.4.6 Ανάλυση τιμών συντελεστή ενιαίας βάσης ως προς άλλους παράγοντες	144
6.4.6.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος και επιστημονικού πεδίου στις προτιμήσεις.....	144
6.4.6.2 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις.....	145
Κεφάλαιο 7: Συνολική διερεύνηση της επίδρασης των παραγόντων στις προτιμήσεις	146
7.1 Εισαγωγή	146
7.2 Γραμμική συσχέτιση εξαρτημένων μεταβλητών.....	146
7.3 Γραμμική συσχέτιση των ανεξάρτητων μεταβλητών με τις προτιμήσεις των υποψηφίων	147
7.3.1 Επίδραση της θέσης στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων.....	148
7.3.2 Επίδραση του φύλου στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων.....	149
7.3.3 Επίδραση των επαγγελμάτων των γονέων στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων	150
7.3.4 Επίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων	152
7.3.5 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων	153

7.4 Γραμμική συσχέτιση ανεξάρτητων μεταβλητών.....	154
7.5 Συνολική επίδραση στις προτιμήσεις.....	155
Κεφάλαιο 8: Μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού των τμημάτων	157
8.1 Εισαγωγή	157
8.2 Διερεύνηση της μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού.....	159
8.3 Ανάλυση αποτελεσμάτων	160
8.4 Συνέπειες της μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού	161
Κεφάλαιο 9: Επαγγελματικές προοπτικές και διέξοδοι	163
9.1 Εισαγωγή	163
9.2 Ο ρόλος του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού.....	163
9.3 Τρόποι ταξινόμησης των τμημάτων	164
9.4 Αποτελέσματα που προκύπτουν από την κατηγοριοποίηση.....	167
9.4.1 Προτιμήσεις και επαγγελματικές προοπτικές και διέξοδοι.....	168
9.4.2 Παράγοντες επηρεασμού των προτιμήσεων και επαγγελματικές προοπτικές και διέξοδοι.....	170
9.5 Συμπεράσματα.....	171
Κεφάλαιο 10: Συμπεράσματα – Προτάσεις	173
10.1 Εισαγωγή.....	173
10.2 Κρίσιμοι παράγοντες στην επιλογή σπουδών	173

10.3 Βελτιώσεις στο σύστημα πρόσβασης.....	175
10.3.1 Κεντρικά και περιφερειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα.....	177
10.3.2 Η θέση των ΤΕΙ σε σχέση με τα ΑΕΙ	178
10.4 Έλλειμμα σε “ενδιάμεση” βαθμίδα	179
10.5 Σύνδεση εκπαίδευσης αγορά εργασίας.....	181
10.6 Αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών	182
Βιβλιογραφία - Πηγές	184

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 2.1: Οι τρεις πυλώνες των θεσμών	29
Πίνακας 2.2: Υποχρεωτική εκπαίδευση	33
Πίνακας 2.3: Μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (β' κύκλος) και μετά-δευτεροβάθμια εκπαίδευση	33
Πίνακας 3.1: Κατανομή τμημάτων στις περιοχές της επικράτειας.....	51
Πίνακας 3.2: Κατανομή φοιτητών στις περιοχές της επικράτειας.....	52
Πίνακας 3.3: Μέση μεταβολή των βάσεων εισαγωγής 2005-2010 ως προς την κατηγορία του τμήματος.....	55
Πίνακας 3.4: Μέση μεταβολή των βάσεων εισαγωγής 2005-2010 ως προς την περιοχή λειτουργίας.....	55
Πίνακας 5.1: Εισακτέοι ανά περιοχή προέλευσης.....	63
Πίνακας 5.2: Ποσοστά εισαγωγής ανά περιοχή προέλευσης έτους 2006	64
Πίνακας 5.3: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης.....	65
Πίνακας 5.4: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης (Μετασχηματισμός 1).....	66
Πίνακας 5.5: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης (Μετασχηματισμός 2).....	67
Πίνακας 5.6: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης (Μετασχηματισμός 3).....	68
Πίνακας 5.7: Κατανομή τμημάτων σε περιοχή λειτουργίας	69
Πίνακας 5.8: Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης.....	69

Πίνακας 5.9: Αλληλεπίδραση περιοχών “εισροής” και “εκροής” φοιτητών	70
Πίνακας 5.10: Μέσες τιμές συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ως προς περιοχή λειτουργίας και κατηγορία τμήματος	72
Πίνακας 5.11: Μέση τιμή συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ανά επ. πεδίο.....	73
Πίνακας 5.12: Μέση τιμή συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ανά επ. πεδίο	73
Πίνακας 5.13: Κατανομή νεοεισαχθέντων ως προς το φύλο	76
Πίνακας 5.14: Κατανομή νεοεισαχθέντων ως προς φύλο (Μετασχηματισμός 1).....	77
Πίνακας 5.15: Συντελεστής φύλου	78
Πίνακας 5.16: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς περιοχή λειτουργίας των τμημάτων.....	79
Πίνακας 5.17: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο.....	81
Πίνακας 5.18: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο.....	83
Πίνακας 5.19: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς το κατηγορία τμήματος.....	83
Πίνακας 5.20: Ταξινόμηση Επαγγελματών της ΕΣΥΕ (ΣΤΕΠ-92, ISCO-88) σε μονοψήφιο επίπεδο	85
Πίνακας 5.21: Κατανομή των γονέων του συνόλου των φοιτητών σε επαγγελματικές ομάδες	86
Πίνακας 5.22: Σχετική απόκλιση του ποσοστού των φοιτητών που εντάσσονται στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας σε σχέση με το ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 36-64.....	87

Πίνακας 5.23: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες	88
Πίνακας 5.24: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγ. ομάδες (Μετασχηματισμός 1).....	89
Πίνακας 5.25: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες (Μετασχηματισμός 2).....	90
Πίνακας 5.26: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες (Μετασχηματισμός 3).....	91
Πίνακας 5.27: Κατανομή των τμημάτων ως προς επαγγέλματα	92
Πίνακας 5.28: Συντελεστές επίδρασης επαγγελματών πατέρα και μητέρας.....	93
Πίνακας 5.29: Επίδραση επαγγελματών πατέρα και μητέρας ανά κατηγορία τμήματος.....	94
Πίνακας 5.30: Επίδραση επαγγελματών πατέρα και μητέρας ανά περιοχή λειτουργίας εκπαιδευτικών ιδρυμάτων	95
Πίνακας 5.31: Επίδραση επαγγελματών πατέρα και μητέρας.....	96
Πίνακας 5.32: Επίδραση επαγγελματών πατέρα και μητέρας ανά επιστημονικό πεδίο.....	97
Πίνακας 5.33: Επίδραση επαγγελματών πατέρα και μητέρας ανά επιστημονικό πεδίο.....	97
Πίνακας 5.34: Πλήθος φοιτητών ανά 100.000 κατοίκους	99
Πίνακας 5.35: Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” περιοχών.....	100
Πίνακας 5.36: Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” τμημάτων	100
Πίνακας 5.37: Μέση τιμή συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	101

Πίνακας 5.38: Μέση τιμή συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” ανά επιστημονικό πεδίο	102
Πίνακας 5.39: Κατηγορίες επιπέδου εκπαίδευσης κατά ΕΣΥΕ	103
Πίνακας 5.40: Ποσοστά ανά επίπεδο εκπαίδευσης (ηλικίες 36-64).....	104
Πίνακας 5.41: Ποσοστά ανά επίπεδο εκπαίδευσης (γονείς νεοεισερχόμενων)	104
Πίνακας 5.42: Κατανομή των νεοεισερχόμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους	106
Πίνακας 5.43: Κατανομή των νεοεισερχόμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους (Μετασχηματισμός 1).....	107
Πίνακας 5.44: Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου.....	108
Πίνακας 5.45: Μέση τιμή Συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά περιοχή λειτουργίας.....	109
Πίνακας 5.46: Μέση τιμή συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά επιστημονικό επίπεδο και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	110
Πίνακας 5.47: Μέση τιμή Συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά επιστημονικό επίπεδο	111
Πίνακας 5.48: Μέση τιμή συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	112
Πίνακας 6.1: Κατανομή εισακτέων κατά σειρά επιλογής	115
Πίνακας 6.2: Κατανομή εισακτέων κατά σειρά επιλογής (μετασχηματισμός 1)	115
Πίνακας 6.3: Συντελεστές προτίμησης	116
Πίνακας 6.4: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος	117

Πίνακας 6.5: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά επιστημονικό πεδίο.....	118
Πίνακας 6.6: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά επιστημονικό πεδίο και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	118
Πίνακας 6.7: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά περιοχή λειτουργίας	119
Πίνακας 6.8: Βάσεις εισαγωγής.....	121
Πίνακας 6.9: Μέση βάση εισαγωγής ανά επιστημονικό πεδίο.....	121
Πίνακας 6.10: Συντελεστής βάσης εισαγωγής.....	122
Πίνακας 6.11: Μέσος συντελεστής βάσης εισαγωγής ως προς κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος ανά επιστημονικό πεδίο	123
Πίνακας 6.12: Μέσος συντελεστής βάσης εισαγωγής ανά περιοχή λειτουργίας και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.....	124
Πίνακας 6.13: Αριθμός τμημάτων ανά επιστημονικό πεδίο.....	126
Πίνακας 6.14: Μαθήματα κατευθύνσεων	128
Πίνακας 6.15: Επιλογή επιστημονικών πεδίων χωρίς απώλεια μορίων	131
Πίνακας 6.16: Βαθμολογίες στις εισαγωγικές εξετάσεις.....	135
Πίνακας 6.17: Μέσος αριθμός μορίων ανά κατεύθυνση χωρίς ειδικά μαθήματα.....	138
Πίνακας 6.18: Βαθμολογία στα ειδικά μαθήματα.....	141
Πίνακας 6.19: Μέση τιμή συντελεστή ενιαίας βάσεις ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος και επιστημονικό πεδίο.....	145
Πίνακας 6.20: Μέση τιμή συντελεστή ενιαίας βάσεις ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος και περιοχή λειτουργίας	145
Πίνακας 7.1: Συντελεστής συσχέτισης εξαρτημένων μεταβλητών	147

Πίνακας 7.2: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων	148
Πίνακας 7.3: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή φύλου με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων.....	150
Πίνακας 7.4: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή επίδρασης επαγγελματιών γονέων με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων ...	151
Πίνακας 7.5: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων	152
Πίνακας 7.6: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή μορφωτικού επιπέδου με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων	153
Πίνακας 7.7: Συντελεστής συσχέτισης ανεξάρτητων μεταβλητών	154
Πίνακας 7.8: Συντελεστής R^2 των ανεξάρτητων μεταβλητών με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων.....	155
Πίνακας 8.1: Μεταβολή φοιτητικού δυναμικού.....	159
Πίνακας 8.2: Μέση τιμή του δείκτη μεταβολής φοιτητικού δυναμικού ανά περιοχή λειτουργίας.....	160
Πίνακας 8.3: Συντελεστής συσχέτισης δείκτη μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων	161
Πίνακας 9.1: Επαγγελματικές προοπτικές τμημάτων	166
Πίνακας 9.2: Επαγγελματικές διεξόδους τμημάτων	167
Πίνακας 9.3: Μέσες τιμές των συντελεστών προτίμησης ανάλογα με τις επαγγελματικές προοπτικές	168
Πίνακας 9.4: Μέσες τιμές των συντελεστών προτίμησης ανάλογα με τις επαγγελματικές διεξόδους.....	169

Πίνακας 9.5: Μέσες τιμές των συντελεστών επηρεασμού των προτιμήσεων ανάλογα με τις επαγγελματικές προοπτικές.....	170
Πίνακας 9.6: Μέσες τιμές των συντελεστών επηρεασμού των προτιμήσεων ανάλογα με τις επαγγελματικές διεξόδους.....	171

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγή

Η εισαγωγή των μαθητών στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας γίνεται κυρίως μέσα από εξετάσεις (εισαγωγικές). Ο σχηματισμός των σχετικών βάσεων εισαγωγής καθορίζεται από τις διαφορετικές προτιμήσεις των υποψηφίων, ως συνάρτηση παραγόντων, των οποίων η διερεύνηση αποτελεί το αντικείμενο μελέτης της διατριβής.

Έως τώρα, η προσέγγιση των εκπαιδευτικών θεμάτων γίνεται σε μεγάλο βαθμό με θεωρητικές, κυρίως κοινωνιολογικές, αναλύσεις. Η παρούσα διατριβή φιλοδοξεί να εμπλουτίσει το χώρο που αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία της επιλογής σπουδών, με αποτελέσματα που προκύπτουν από την ποσοτική ανάλυση.

Για τη διερεύνηση των πραγματικών αιτίων και του τρόπου που αυτά επιδρούν στην επιλογή σπουδών, μελετούνται με τη χρήση ποσοτικών τεχνικών οι παράγοντες που επηρεάζουν τους αποφοίτους. Ορισμένοι από τους παράγοντες σχετίζονται άμεσα με τις εξελίξεις στο κοινωνικό περιβάλλον, όπως οι σπουδές των μελών του οικογενειακού περιβάλλοντος. Άλλοι παράγοντες σχετίζονται κυρίως με το εργασιακό περιβάλλον, όπως οι επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδοι που προσφέρονται μετά την αποφοίτηση από κάποιο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα επάγγελμα που ακολουθούν οι γονείς. Τέλος, σημαντικό ρόλο παίζει και η γεωγραφική θέση του τόπου μόνιμης κατοικίας του υποψηφίου και η γειτνίαση (ευκολία μετακίνησης) σε σχέση με την έδρα τμημάτων παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών.

1.2 Σκοπός και επιμέρους στόχοι

Κύριος σκοπός της διατριβής, εκτός από την ανάδειξη των παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή σπουδών, είναι η ποσοτική διερεύνηση του βαθμού και του τρόπου που αυτοί συμβάλλουν στις εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων. Παράλληλα, εξετάζονται οι διαφοροποιήσεις των παραγόντων αυτών σε σχέση με την περιοχή προέλευσης των υποψηφίων ενώ τα αποτελέσματα συσχετίζονται με στοιχεία σχετικά με τις προοπτικές και τις διεξόδους στην αγορά εργασίας.

Στο παραπάνω πλαίσιο, οι επιμέρους στόχοι της έρευνας διαμορφώνονται ενδεικτικά μέσα από τα ερωτήματα που ακολουθούν:

- Ποια η μορφή του Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος;
- Πώς γίνεται η εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες;
- Ποιες αλλαγές στον τρόπο εισαγωγής έχουν γίνει τα τελευταία έτη;
- Πώς κατανέμονται σχολές και τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χωροταξικά και επιστημονικά;
- Ποια είναι η κατανομή των φοιτητών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ως προς το φύλο, την περιοχή προέλευσης, αλλά και ως προς τα χαρακτηριστικά του οικογενειακού τους περιβάλλοντος;
- Ποιοι παράγοντες θεωρούνται κρίσιμοι κατά τη διαδικασία της επιλογής σπουδών;
- Ποιο ποσοστό των μαθητών επιδιώκει να ακολουθήσει το επάγγελμα των γονέων τους;
- Ποιες σχολές-τμήματα βρίσκονται στις υψηλότερες βάσεις εισαγωγής και πώς αυτό σχετίζεται με το εργασιακό γίνεσθαι;

1.3 Δομή διατριβής

Η διατριβή επικεντρώνεται κυρίως σε τρία επίπεδα:

Το πρώτο περιλαμβάνει τη θεωρητική επισκόπηση. Οι διαδικασίες πρόσβασης, ως μέρος του θεσμού του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, αναλύονται στο πλαίσιο των νεοθεσμικών θεωριών. Επιπλέον, καλύπτονται ζητήματα σχετικά με τη δομή και τη λειτουργία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ιδιαίτερα εκείνες τις συνιστώσες που επηρεάζουν τις διαδικασίες μετάβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις στο ελληνικό σύστημα πρόσβασης καθώς επίσης και οι διαδικασίες μετάβασης στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα σε χώρες της Ευρωπαϊκή Ένωσης.

Το δεύτερο επίπεδο -που αποτελεί τον κορμό της διατριβής- περιλαμβάνει την ποσοτική ανάλυση δεδομένων που προκύπτουν από τις επιλογές σπουδών των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, διερευνάται η

επίδραση συγκεκριμένων παραγόντων στις προτιμήσεις των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι παράγοντες αυτοί είναι: η σχετική θέση του τμήματος εισαγωγής ως προς τον τόπο μόνιμης κατοικίας, το φύλο του υποψηφίου, το μορφωτικό επίπεδο και τα επαγγέλματα των γονέων των υποψηφίων, καθώς επίσης και η ελκυστικότητα της περιοχής λειτουργίας του εκπαιδευτικού ιδρύματος. Η διερεύνηση επιτυγχάνεται με το σχηματισμό, για κάθε τμήμα εισαγωγής, των κατάλληλων συντελεστών επίδρασης του κάθε παράγοντα. Η αποτίμηση των συντελεστών αυτών επιτυγχάνεται με τη δημιουργία μαθηματικών μετασχηματισμών σε πίνακες κατανομής συχνοτήτων. Οι συντελεστές σε κάθε περίπτωση προκύπτουν ως η σχετική απόκλιση από την κατάσταση μηδενικής προτίμησης (κατάσταση ισορροπίας). Επιπλέον, στο δεύτερο επίπεδο, οι προτιμήσεις των υποψηφίων ποσοτικοποιούνται και έτσι προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα που συνδέουν τους παράγοντες επηρεασμού των προτιμήσεων με την επίτευξη του στόχου εισαγωγής.

Στο τρίτο επίπεδο, συνδέονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την ποσοτική ανάλυση των προτιμήσεων με τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους που προσφέρουν τα τμήματα εισαγωγής. Επιπλέον, συνοψίζονται τα συμπεράσματα και δίνονται προτάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής.

1.4 Συνεισφορά της έρευνας στην επιστήμη

Ο αναγνώστης της διατριβής θα μπορεί να διαμορφώσει μία σαφή εικόνα των αλλαγών που έχουν συντελεστεί στη διαδικασία επιλογής σπουδών.

Η ποσοτική ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, με τη χρήση των κατάλληλων τεχνικών, δίνει απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με τη συμβολή κρίσιμων παραγόντων, όπως η περιοχή προέλευσης, το οικογενειακό περιβάλλον και η εργασιακή πραγματικότητα- στη διαδικασία ένταξης των υποψηφίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι αναλύσεις έχουν διαπεριφερειακό χαρακτήρα και η αξιοποίηση των συμπερασμάτων μπορεί να αποτελέσει, μεταξύ άλλων, χρήσιμο εργαλείο στην άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής.

Κεφάλαιο 2: Μετάβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

2.1 Διαδικασίες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Θεσμική προσέγγιση

Μία από τις μόνιμες διαμάχες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών είναι η προτεραιότητα που δίνεται μεταξύ θεσμού και δρώντος υποκειμένου. Οι ιδιαιτερότητες της κάθε κοινωνίας, καθώς και οι αφετηρίες του κάθε ερευνητή, καθορίζουν, σε κάθε περίπτωση, την επιλογή των καταλληλότερων θεωρητικών εργαλείων για την πραγματοποίηση μίας έρευνας. Η ελληνική κοινωνία εξακολουθεί να βρίσκεται σε στάδιο μετάβασης, κυρίως λόγω της αδυναμίας της να ξεπεράσει τις πολιτικές δυσλειτουργίες που αντιμετώπισε μέχρι και το 1974. Εάν ήθελε κάποιος να χαρακτηρίσει την κοινωνία στην Ελλάδα σήμερα, θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι είναι μία κοινωνία που προσπαθεί να ισορροπήσει ακροβατώντας μεταξύ των κανονιστικών “πρέπει” και των ρυθμιστικών διεργασιών που προέρχονται από τις επιρροές του υπερεθνικού χώρου, στον οποίο συμμετέχει η Ελλάδα. (Σταμέλος, 2010).

2.1.1 Αναζήτηση θεωρητικής επιλογής

Οι διαδικασίες πρόσβασης στα εκπαιδευτικά ιδρύματα αφενός μεν αποτελούν μέρος του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά επηρεάζονται και αλληλεπιδρούν με στάσεις και αντιλήψεις που έχουν διαμορφωθεί στην ελληνική κοινωνία. Για το λόγο αυτό, η θεωρητική προσέγγιση του συστήματος πρόσβασης, που αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, δεν μπορεί να γίνει αποκλειστικά μέσα από τη διερεύνηση τεχνικών διαδικασιών. Αντίθετα, στην αναζήτηση του θεωρητικού πλαισίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά που υπάρχουν εσωτερικά στο σύστημα πρόσβασης, καθώς επίσης και τα εξωτερικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας, που διαμορφώνουν σε μεγάλο ποσοστό τις συνειδήσεις (επομένως και τις αντιδράσεις) τόσο των υποψηφίων και των οικογενειών τους όσο και των υπευθύνων για τη νομοθετική διαμόρφωση και πρακτική εφαρμογή του συστήματος. Το σύστημα πρόσβασης στα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ως μέρος του θεσμού του εκπαιδευτικού συστήματος,

αποτελεί ένα ανοικτό σύστημα που δέχεται ερεθίσματα από το περιβάλλον, αλλά ταυτόχρονα το επηρεάζει.

Οι παραδοσιακές θεωρίες προσαρμογής των οργανώσεων αντιμετωπίζουν τους οργανισμούς χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τους τα ερεθίσματα από το εξωτερικό περιβάλλον. Σύμφωνα με αυτές τις προσεγγίσεις, οι οργανωτικές δομές λαμβάνονται ως εργαλεία για την επίτευξη προκαθορισμένων στόχων και αγνοείται σε μεγάλο βαθμό η επίδραση του περιβάλλοντος. Παραδείγματα τέτοιων προσεγγίσεων αποτελούν οι προσεγγίσεις των Taylor, Fayol, Weber και Simon (Scott, 2010). Σύμφωνα με τις παραδοσιακές θεωρίες προσαρμογής, δίνεται μεγάλη έμφαση στο τεχνικό περιβάλλον, δηλαδή στο πλαίσιο των υποχρεώσεων, που πρέπει να εναρμονίζονται, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των δράσεων, χωρίς συγχρόνως να θεωρείται απαραίτητη η εναρμόνιση με το θεσμικό περιβάλλον. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η προσέγγιση των διαδικασιών πρόσβασης υπό τέτοια σκοπιά δεν μπορεί να θεωρείται επαρκής.

Η αναζήτηση του θεωρητικού πλαισίου για την ανάλυση του συστήματος πρόσβασης ως κομμάτι του θεσμού της εθνικής εκπαίδευσης, ολοκληρώνεται στο χώρο των νεοθεσμικών θεωριών των οργανώσεων. Αυτό γίνεται διότι οι θεωρίες αυτές θεωρούνται κατάλληλες για συστήματα που είναι ανοικτά και αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον.

Στην ανάλυση που ακολουθεί, θα εφαρμοστεί η θεωρητική εργασία του R.W.Scott για το θεσμό του εκπαιδευτικού συστήματος, στο οποίο εντάσσεται το σύστημα πρόσβασης στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ενδιαφέρον της συγκεκριμένης θεώρησης εστιάζεται στην ανάλυση των θεσμών σε τρεις πυλώνες, οι οποίοι αποτελούν διαφορετικούς άξονες με διακριτά μεταξύ τους περιθώρια θεώρησης. Η καινοτομία αυτών των προσεγγίσεων έγκειται στη διαχείριση των μεταβολών στο εσωτερικό ενός θεσμού¹.

2.1.2 Η θεωρητική εργασία του R.W.Scott

Σύμφωνα με τη νεοθεσμική εργασία του R. W. Scott (Scott, 2005, σελ. 33), οι θεσμοί εμπεριέχουν ρυθμιστικά, κανονιστικά και κουλτουρικά-γνωστικά

---

¹ Σε αντίθεση με τις παραδοσιακές θεωρίες προσαρμογής, όπου η πραγματικότητα αντιμετωπίζεται με στατικό τρόπο.

στοιχεία, τα οποία μαζί με τις δράσεις και τους πόρους δίνουν σταθερότητα και νόημα στην κοινωνική ζωή.

Το ενδιαφέρον κάποιων εργασιών και θεωριών επικεντρώνεται στη διερεύνηση ενός μόνο από τους βασικούς πυλώνες του θεσμού. Κατά την επιλογή όμως ενός συνδυαστικού πλαισίου, είναι δυνατή η διερεύνηση αντίρροπων δυνάμεων που αναπτύσσονται μεταξύ κυρίως των ρυθμιστικών και των κανονιστικών στοιχείων και διαταράσσουν την αρμονία μεταξύ των πυλώνων.

Ως εφαρμογή της θεωρητικής εργασίας του Scott, επιχειρείται η ανάλυση των στοιχείων του συστήματος και των διαδικασιών πρόσβασης, στο πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, στους τρεις βασικούς πυλώνες. Με τον τρόπο αυτό, θα αναδειχτούν τα συστατικά του κάθε πυλώνα και οι δυναμικές που αναπτύσσονται και έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία στρεβλώσεων στο σύστημα πρόσβασης στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Για την ευκολότερη κατανόηση του πλαισίου της εργασίας του Scott, προτάσσεται η ανάλυση των τριών πυλώνων της θεωρίας.

2.1.2.1 Ο ρυθμιστικός πυλώνας

Ο ρυθμιστικός πυλώνας περιλαμβάνει όλη τη νομοθεσία και τους κανονισμούς όπου βασίζεται η λειτουργία ενός θεσμού (Scott, 2008, σελ. 52-54). Στην περίπτωσή μας, στο ρυθμιστικό πυλώνα περιλαμβάνεται το νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ειδικότερα, στο ρυθμιστικό πυλώνα συμπεριλαμβάνεται το νομικό πλαίσιο που αφορά αποκλειστικά τις διαδικασίες επιλογής, όπως ο καθορισμός του δικαιώματος συμμετοχής στις διαδικασίες πρόσβασης, οι νόμοι και οι εγκύκλιοι που σχετίζονται με τα εξεταζόμενα μαθήματα, η ύλη στην οποία εξετάζονται οι υποψήφιοι στις εισαγωγικές εξετάσεις.

Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν μπορεί να θεωρείται ανεξάρτητη από τις αλλαγές που γίνονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι μεταβολές και οι νομοθετικές ρυθμίσεις και αποφάσεις στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα τις διαδικασίες πρόσβασης. Επομένως, το πλαίσιο λειτουργίας των λυκείων έχει αντίκτυπο στις διαδικασίες πρόσβασης.

Μέρος του ρυθμιστικού πυλώνα είναι και το νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, όπως και ο εσωτερικός κανονισμός των πανεπιστημίων. Σε αυτά περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, αποφάσεις για την ίδρυση νέων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τμημάτων, τον καθορισμό του αριθμού των νεοεισακτέων και την επιβολή πρόσθετων μαθημάτων ή περιορισμών ως κριτήρια για την πρόσβαση σε αυτά. Σημαντικό στοιχείο του ρυθμιστικού πυλώνα αποτελούν και οι υπόλοιπες αποφάσεις του υπουργείου που αφορούν την άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι αλλαγές στο σύστημα πρόσβασης, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, αλλά και η γενικότερη πολιτική της κεντρικής εξουσίας επηρεάζονται άμεσα από την ύπαρξη εκπαιδευτικών πολιτικών που αναπτύσσονται κυρίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ιδιαίτερα μέσα από τη στρατηγική της Λισσαβόνας και τη διαδικασία της Μπολόνιας. Ο ρυθμιστικός πυλώνας μοιάζει να εναρμονίζεται με τα διεθνή και κυρίως με τα ευρωπαϊκά πρότυπα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006).

2.1.2.2 Ο κανονιστικός πυλώνας

Ο δεύτερος πυλώνας που μπορεί να αποτελέσει σημείο αναφοράς στην ανάλυση των θεσμών είναι ο κανονιστικός. Με βάση αυτόν τον πυλώνα, δίνεται έμφαση σε ηθικούς κανόνες, ιδέες, αξίες και πρότυπα που δεσμεύουν και επηρεάζουν τη λειτουργία των θεσμών, χωρίς να επιβάλλονται άμεσα από τις τρέχουσες νομοθετικές ρυθμίσεις. Είναι, συνοπτικά, αυτό που θα λέγαμε “η κυρίαρχη ιδεολογία” (Scott, 2008, σελ. 54-57).

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενσωματώνει μία σειρά από κανονιστικά “πρέπει”, στα οποία εμπλέκεται το σύνολο των συμμετεχόντων στις διαδικασίες πρόσβασης.

Ειδικότερα, τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την άσκηση εκπαιδευτικής πολιτικής, τόσο σε επίπεδο ηγεσίας όσο και σε επίπεδο νομοθέτησης, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τα πρότυπα της κοινωνίας, ώστε με τις αποφάσεις τους να “ικανοποιήσουν” το μεγαλύτερο δυνατόν πλήθος εμπλεκόμενων προσώπων και φορέων.

Ο κανονιστικός πυλώνας εμφανίζεται με ιδιαίτερα έντονο βαθμό στις επιλογές των υποψηφίων για την εισαγωγή στην ανώτατη εκπαίδευση. Το αντικείμενο μελέτης σε αυτή την περίπτωση δεν είναι αποκλειστικά ο απόφοιτος

της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά αυτός μαζί με το κοινωνικό, οικογενειακό και μαθητικό του περιβάλλον που μπορούν να επηρεάζουν την επιλογή σπουδών.

Η επίδραση των ισχυρών κανονιστικών “πρέπει” που έχουν διαμορφωθεί, όχι μόνο στην επιλογή για συνέχιση σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά κυρίως στην επιδίωξη εισαγωγής σε τμήματα υψηλού κύρους, αποτελεί αντικείμενο μελέτης, στα πλαίσια της έρευνας που ακολουθεί. Επιπλέον, επιχειρείται η ανάδειξη των κανονιστικών πιέσεων που ωθούν υποψηφίους στην επιδίωξη εισαγωγής σε τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με αντικείμενο σπουδών που θα τους οδηγήσει στην ίδια ή παρόμοια επαγγελματική ομάδα με κάποιον από τους γονείς ή που “ταιριάζει” με το φύλο τους.

2.1.2.3 Ο “κουλτουρικός”- γνωστικός πυλώνας

Ο τρίτος πυλώνας στην ανάλυση των θεσμών είναι ο “κουλτουρικός”-γνωστικός. Ο πυλώνας αυτός δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο σύνολο των κοινών αρχών και ιδεών που απαρτίζουν την ουσία της κοινωνικής πραγματικότητας και στο πλαίσιο όπου δίνονται τα νοήματα (Scott, 1995, σελ. 40). Το σημαντικό αυτής της διάστασης είναι η ανάλυση της καθημερινής πρακτικής στα πλαίσια του θεσμού, δηλαδή το τι πραγματικά κάνουν τα υποκείμενα.

Η ανάλυση που επιχειρείται στα πλαίσια αυτού του πυλώνα επικεντρώνεται στους ανθρώπους, καθώς και στην καθημερινή λειτουργία του θεσμού, που επηρεάζεται από τα χαρακτηριστικά του ρυθμιστικού και του κανονιστικού πυλώνα, αλλά είναι εν μέρει αυτόνομος στο μέτρο που οι δρώντες στα πλαίσια του θεσμού μπορούν να μεταβάλλουν λειτουργίες του συστήματος πρόσβασης, λόγω της συσσωρευμένης γνώσης που διαθέτουν μέσα από την εμπειρία τους, αλλά και την καθημερινή τους πρακτική στο πλαίσιο της λειτουργίας του θεσμού (Σταμέλος, 2010).

Οι τρεις πυλώνες των θεσμών

Συνοψίζοντας, στον πίνακα 2.1 που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των τριών πυλώνων της θεωρητικής εργασίας του Scott και οι διαφορές τους (Scott, 2008, σελ. 51) .

Πίνακας 2.1: Οι τρεις πυλώνες των θεσμών

	Ρυθμιστικός	Κανονιστικός	“Κουλτουρικός”- Γνωστικός
Βάση συμμόρφωσης	Σκοπιμότητα Συμφέρον	Κοινωνικό καθήκον	Κοινή αντίληψη
Βάση κανόνων	Ρυθμιστικοί κανόνες	Προσδοκίες δέσμευσης	Ουσιώδες σχήμα
Μηχανισμός	Εξαναγκαστικός	Κανονιστικός	Μιμητικός
Αρχές (λογική)	Νομική	Προσαρμοσμένη	Ορθή
Ενδείκνυται	Νόμοι Κανόνες Κυρώσεις	Πιστοποίηση Επικύρωση	Κοινά πιστεύω Κοινή λογική δράσεων Ομοιομορφία
Πηγή επηρεασμού	Φόβος Ενοχή Αθωότητα	Ντροπή Αναγνώριση	Σιγουριά Σύγχυση
Βάση “νομιμοποίησης”	Νομική κάλυψη	Ηθική στήριξη	Αναγνωρισιμότητα Κουλτουρική υποστήριξη

2.1.3 Αντικρουόμενες δυνάμεις στο σύστημα πρόσβασης

Όπως προκύπτει από την ανάλυση που προηγήθηκε, στο εσωτερικό των θεσμών συχνά αναπτύσσονται δυνάμεις προερχόμενες από τους τρεις διαφορετικούς πυλώνες, που λειτουργούν εις βάρος της επιθυμητής ισορροπίας. Η διατάραξη της ισορροπίας που προκαλούν οι μεταβολές σε κάποιον από τους τρεις πυλώνες μπορεί να επιφέρουν προϋποθέσεις αλλαγών με στόχο την επαναφορά του θεσμού σε κατάσταση ομαλής λειτουργίας.

Ειδικά στο σύστημα της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τέτοιες δυνάμεις παρουσιάζονται τόσο στο επίπεδο οργάνωσης και σχεδιασμού ίδρυσης νέων τμημάτων όσο και στο επίπεδο των εκπαιδευτικών επιλογών των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

2.1.3.1 Δυσλειτουργία στα πλαίσια της ίδρυσης νέων τμημάτων

Τα τελευταία έτη, το πλήθος (και το ποσοστό) των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας που εισάγονται στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει αύξουσα πορεία. Η στρατηγική αυτή συγκλίνει με την γενικότερη ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική και υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως μέσα από τη χρηματοδότηση της ίδρυσης νέων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τμημάτων. Η ίδρυση νέων τμημάτων ικανοποιεί τις απαιτήσεις των τοπικών παραγόντων και του ακαδημαϊκού χώρου. Οι πολιτικές που ακολουθούνται προτάσσουν τη διεύρυνση (νοηματοδοτώντας την ως εκδημοκρατισμό) και όχι την αποδοτικότητα (νοηματοδοτώντας την ως σύνδεση με την αγορά εργασίας) (Πρόκου, 2009).

Το λαϊκό αίτημα για διαρκώς αυξανόμενο αριθμό εισακτέων ικανοποιείται και έτσι διαμορφώνεται μία κατάσταση που θα μπορούσε να καλύπτει τις απαιτήσεις όλων. Οι μαθητές έχουν αυξανόμενες πιθανότητες να “περάσουν” σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα και να ικανοποιήσουν τόσο τις φιλοδοξίες τους όσο και τις προσδοκίες του κοινωνικού τους περιγύρου. Η κεντρική εξουσία επιδιώκει να επιτύχει περιφερειακή ανάπτυξη, ιδρύοντας σε κάθε μεγάλη πόλη και ένα τουλάχιστον τμήμα (Καράτζιου, 2003). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική, πνευματική και κοινωνική αναβάθμιση κάποιων απομακρυσμένων περιοχών (Ανθογαλίδου, 1987). Επιπλέον, η ακαδημαϊκή κοινότητα διευρύνεται.

Όμως η αύξηση του φοιτητικού δυναμικού (πραγματική ή και επιχειρούμενη) προκαλεί στρεβλώσεις στη διαδικασία επιλογής του τμήματος εισαγωγής. Αυτές οφείλονται κυρίως στην αδυναμία κάποιων τμημάτων να συμπληρώσουν τον αριθμό των εισακτέων, αλλά και από το διαρκώς αυξανόμενο αριθμό πτυχιούχων ανέργων. Επιπλέον, παρατηρείται έντονα το φαινόμενο της εγκατάλειψης των σπουδών σε πολλά από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα² (Καλημέρη, 2009). Υπάρχουν -αλλά και ιδρύονται- τμήματα που δεν επιλέγονται ή επιλέγονται ελάχιστα από τους υποψηφίους.

Η τρέχουσα κατάσταση στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα φαίνεται να υποκρύπτει έναν έντονο ανταγωνισμό ρυθμιστικών διαδικασιών και κανονιστικών

---

² Συνήθως πρόκειται για ΤΕΙ που έχουν χαμηλή βάση εισαγωγής ή/και λειτουργούν στην περιφέρεια ή/και έχουν μη ελκυστικό αντικείμενο σπουδών.

“πρέπει”. Στα πλαίσια του ρυθμιστικού άξονα, ιδρύονται νέα τμήματα³ και καθορίζεται ο αριθμός των νεοεισερχόμενων φοιτητών του κάθε τμήματος. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικές προτιμήσεις των υποψηφίων, όπως εκφράζονται στο μηχανογραφικό τους δελτίο, πιθανόν δεν είναι αποτέλεσμα μόνο των προσωπικών ενδιαφερόντων τους ούτε απαραίτητα εναρμονίζονται απολύτως με τις κλίσεις και τις δεξιότητές τους, αλλά ακολουθούν -σε μεγάλο βαθμό- τα κανονιστικά “πρέπει”, που κυρίως καθορίζονται από τον οικογενειακό περίγυρο και αφορούν την εναρμόνιση των αποφάσεών τους με επιλογές που είναι οικείες τόσο σε ακαδημαϊκό και γεωγραφικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο των επαγγελματικών προοπτικών που τους προσφέρονται. Οι σταθερά υψηλές βάσεις εισαγωγής κάποιων τμημάτων υποδηλώνουν μία εμμονή στην επιδίωξη εισαγωγής σε σχολές “υψηλού κύρους”.

Ενώ η ίδρυση των νέων τμημάτων είναι αποτέλεσμα αποφάσεων και νομοθετικών πράξεων που εντάσσονται στον ρυθμιστικό πυλώνα, οι επιλογές των υποψηφίων ακολουθούν κυρίως κανονιστικά πρότυπα⁴. Για το λόγο αυτό, δε διασφαλίζεται άμεσα η επιθυμητή ισορροπία, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται αποτελέσματα απαξίωσης κάποιων τμημάτων, κυρίως λόγω της ερήμωσης που προκύπτει από την φοιτητική εγκατάλειψη. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός φοιτητών παραμένει ανενεργός (Παπαγιαννάκη Α, 2010).

Οι περισσότερες νομοθετικές αλλαγές που γίνονται στα πλαίσια του συστήματος πρόσβασης συνήθως συνοδεύονται από αλλαγές στο εσωτερικό του θεσμού του εκπαιδευτικού συστήματος, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η επιθυμητή ισορροπία μεταξύ των τριών πυλώνων.

2.1.3.2 Δυσλειτουργία στα πλαίσια των επιλογών των υποψηφίων

Οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών πυλώνων των θεσμών δεν προκαλούνται αποκλειστικά από τις αντικρουόμενες δυνάμεις του ρυθμιστικού και του κανονιστικού, που αναπτύσσονται με την ίδρυση νέων τμημάτων και τον καθορισμό των θέσεων εισαγωγής σε κάθε τμήμα. Σε αρκετές περιπτώσεις και σε επίπεδο υποψηφίου δημιουργούνται εντάσεις που προκαλούνται από την

---

³ Χωρίς απαραίτητα να διερευνάται η αναγκαιότητα της ίδρυσης.

⁴ Η διερεύνηση του βαθμού επίδρασης των κανονιστικών “πρέπει” αποτελεί το βασικό στόχο της διδακτορικής διατριβής.

αντιπαράθεση των κανονιστικών “πρέπει” με τα “κουλτουρικά”-γνωστικά χαρακτηριστικά που διέπουν την επιλογή σπουδών.

Έτσι, κατά την αποτύπωση των εκπαιδευτικών προτιμήσεων των αποφοίτων, δεν εξετάζονται αποκλειστικά τα χαρακτηριστικά των εναλλακτικών προτάσεων, όπως αυτά προκύπτουν από την ορθολογική συνεξέταση τους. Αντίθετα, σε πολλές περιπτώσεις, κυριαρχούν στοιχεία του κανονιστικού πυλώνα και η επιλογή μπορεί να αποτελέσει μονόδρομο. Για αυτόν το λόγο, κάθε χρόνο εμφανίζεται εμμονή των υποψηφίων για εισαγωγή σε συγκεκριμένα τμήματα, που πιθανόν μπορεί να μην ταιριάζουν πάντοτε με τα ενδιαφέροντά τους και επιπλέον να στερούνται καλών προοπτικών και διεξόδων.

2.2 Διαδικασίες πρόσβασης στα πλαίσια του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος: Ιστορική αναδρομή

2.2.1 Δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι δομημένο με τρόπο ιεραρχικό. Στην κορυφή της πυραμίδας, το αρμόδιο υπουργείο⁵ έχει, μεταξύ άλλων, την ευθύνη της διοίκησης και του ελέγχου της εφαρμογής της νομοθεσίας. Επιπλέον, εποπτεύει τους αποκεντρωμένους φορείς, που έχουν την ευθύνη για το σχεδιασμό και την έγκριση των προγραμμάτων σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τέλος, διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό και προσλαμβάνει το απαραίτητο προσωπικό.

2.2.1.1 Βαθμίδες εκπαίδευσης

Υποχρεωτική εκπαίδευση

Σύμφωνα με το νόμο, η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι δεκαετής και καλύπτει τις ηλικίες 5 έως 15 ετών. Οι βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης παρουσιάζονται στον πίνακα 2.2.

---

⁵ Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων έως το 2009, οπότε και μετονομάστηκε σε Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

Πίνακας 2.2: Υποχρεωτική εκπαίδευση

Βαθμίδα	Ηλικίες
Νηπιαγωγείο (Προσχολική Εκπαίδευση)	5 – 6 ετών
Δημοτικό σχολείο (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση)	6-12 ετών
Γυμνάσιο (α΄ κύκλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης)	12-15 ετών

Μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (β΄ κύκλος) και μετά – δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, ακολουθεί η μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (β΄ κύκλος) και η μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πίνακας 2.3: Μη υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση (β΄ κύκλος) και μετά-δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Βαθμίδα	Ηλικίες
Γενικά Λύκεια (ΓΕΛ)	15 – 18 ετών
Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ)	15 – 18 ετών
Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ)	16 – 18 ετών
Μετα-Δευτεροβάθμια, μη-Ανώτατη Εκπαίδευση Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)	18+ ετών

Η επιλογή κάποιας εκ των δύο μορφών Λυκείου (Γενικό ή Επαγγελματικό) καθορίζεται από την επιθυμία του αποφοίτου της τελευταίας τάξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Το Γενικό Λύκειο (ΓΕΛ) έχει ακαδημαϊκό προσανατολισμό.

Σκοπός του Γενικού Λυκείου είναι (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008²):

- Η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου.
- Η ανάπτυξη των ικανοτήτων, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και της κριτικής σκέψης των μαθητών.

- Η προσφορά στους μαθητές των γνώσεων και εφοδίων που κρίνονται απαραίτητα για τη συνέχεια.
- Η καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα βοηθήσουν τους μαθητές στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Το *Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑΛ)* προσφέρει τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση.

Σκοπός του Επαγγελματικού Λυκείου είναι (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008²),

- Η ανάπτυξη των ιδιαίτερων πνευματικών χαρακτηριστικών και η ανάδειξη των ικανοτήτων των μαθητών.
- Η ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, σε συνδυασμό με τη μετάδοση των ειδικών επαγγελματικών και τεχνικών γνώσεων.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008, το ποσοστό των μαθητών της Α' και Β' Λυκείου που φοιτούσαν στα ΕΠΑΛ ήταν 23% και στα Γενικά Λύκεια 77%. Υπάρχουν επίσης Εσπερινά Γενικά Λύκεια και Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια τετραετούς φοίτησης, όπου φοιτούν το 5% των μαθητών.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η Ανώτατη Εκπαίδευση περιλαμβάνει δύο παράλληλους τομείς:

α) Ο Πανεπιστημιακός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία, την Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

β) Ο Τεχνολογικός Τομέας της Ανώτατης Εκπαίδευσης περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά ιδρύματα και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

Στην Ανώτατη Εκπαίδευση ανήκουν και τα Ανώτατα Στρατιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, οι Ακαδημίες του Εμπορικού Ναυτικού και οι Ανώτατες Εκκλησιαστικές Ακαδημίες.

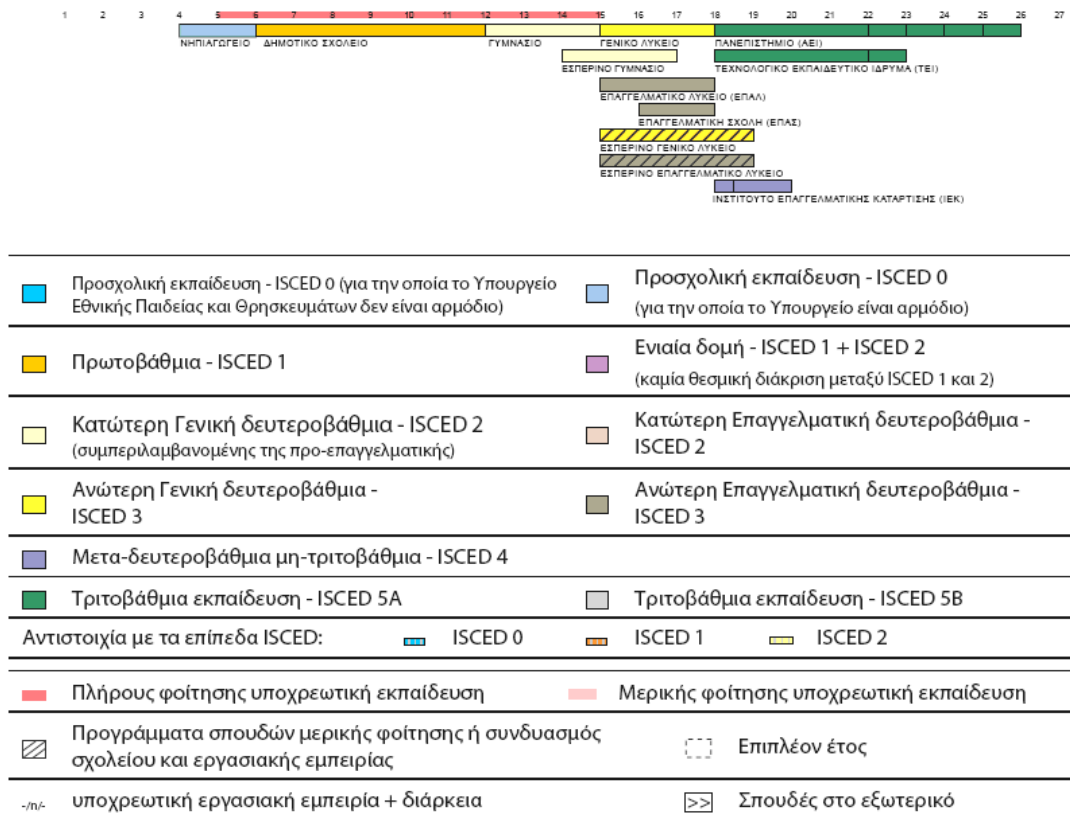
Τέλος, η Ανώτερη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση περιλαμβάνει τις Ανώτερες Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων, τις Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών, τις Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, και τις Ανώτερες Σχολές Αστυφυλάκων.

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αυτοδιοικούμενα, αλλά χρηματοδοτούνται και εποπτεύονται από το υπουργείο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009²)

Οι βαθμίδες εκπαίδευσης στην Ελλάδα παρουσιάζονται αναλυτικά στο σχήμα που ακολουθεί (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008², σελ. 23):

Σχήμα 1: Η οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα

Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα, 2008/09

2.2.1.2 Τρόποι εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η συμμετοχή στις διαδικασίες εισαγωγής στα τμήματα της ανώτατης εκπαίδευσης προϋποθέτει την αποφοίτηση από το Λύκειο. Η εισαγωγή σε κάποιο τμήμα καθορίζεται από το συνδυασμό της επίδοσης σε μαθήματα της τελευταίας τάξης του λυκείου, της επίδοσης στις πανελλήνιες εξετάσεις, των προτιμήσεων του υποψηφίου (όπως αυτές αποτυπώνονται στο δελτίο που συμπληρώνει) και του αριθμού των εισακτέων που δέχεται το κάθε τμήμα.

Το υπουργείο Παιδείας είναι υπεύθυνο για την οργάνωση των πανελλήνιων εξετάσεων και τον καθορισμό των διαθέσιμων θέσεων εισακτέων φοιτητών ανά τμήμα.

Συμπληρωματικά, με τη συμμετοχή τους σε ειδικές εξεταστικές διαδικασίες, μπορούν να εισαχθούν υποψήφιοι από τις ακόλουθες κατηγορίες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2008²):

- Τέκνα Ελλήνων του εξωτερικού
- Τέκνα Ελλήνων υπαλλήλων αποσπασμένων στο εξωτερικό
- Έλληνες απόφοιτοι ξένων Λυκείων
- Αλλογενείς – αλλοδαποί και κοινοτικοί αλλοδαποί
- Αλλογενείς – αλλοδαποί και κοινοτικοί αλλοδαποί υπότροφοι
- Ομογενείς υπότροφοι
- Μουσουλμάνοι Θράκης
- Διακριθέντες στη Βαλκανική ή Διεθνή Ολυμπιάδα Μαθηματικών, Πληροφορικής, Φυσικής ή Χημείας

Επιπλέον, εισάγονται στα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας, σε ποσοστό έως 3%, οι πάσχοντες από σοβαρές ασθένειες⁶. Τέλος, στα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μπορούν να εισαχθούν απόφοιτοι άλλων τμημάτων μετά από επιτυχή συμμετοχή σε κατατακτήριες εξετάσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 (παράγραφοι 4 και 5) του Συντάγματος, το δικαίωμα στην παιδεία παρέχεται δωρεάν σε όλους τους Έλληνες στα κρατικά εκπαιδευτήρια και σε όλες τις βαθμίδες. Τα Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται και εκείνους που έχουν ανάγκη από ειδική βοήθεια για να σπουδάσουν. Επίσης, η ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα παρέχεται αποκλειστικά από τα κρατικά εκπαιδευτικά ιδρύματα που είναι αυτοδιοίκητα, εποπτεύονται από το κράτος και ενισχύονται οικονομικά από αυτό.

2.2.1.3 Λειτουργία των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Το έτος 2010 λειτουργούν 23 ελληνικά πανεπιστήμια και πολυτεχνεία και 15 τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα (ΕΚΚΕ, 2009). Τα τμήματα κάποιου

---

⁶ Από το ακαδημαϊκό έτος 2009-10 το ποσοστό έγινε 5%

ιδρύματος με παρεμφερή αντικείμενα σπουδών ορίζουν συνήθως μία σχολή. Υπάρχουν τμήματα που είναι ανεξάρτητα και δεν ανήκουν σε σχολή.

Η λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι αυτοτελής και οι ακαδημαϊκοί και διοικητικοί υπεύθυνοι εκλέγονται μέσα από διαδικασίες, όπου συμμετέχουν το διδακτικό και το διοικητικό προσωπικό, αλλά και οι φοιτητές των τμημάτων.

Η φοίτηση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα διαρκεί από τέσσερα έως και έξι έτη, και σε πολλά από αυτά λειτουργούν προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών. Η φοίτηση σε όλα τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών είναι δωρεάν, εκτός από αυτά του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Αντίθετα, στα περισσότερα από τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών οι φοιτητές καταβάλλουν δίδακτρα.

2.2.2 Εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (ιστορική επισκόπηση)

Το διαχρονικό πρόβλημα της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εκπαιδευτικών υπηρεσιών αντιμετωπίζεται με τη θέσπιση εξετάσεων, προκειμένου κάποιος να εισαχθεί στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Οι μηχανισμοί και οι όροι επιλογής ανέκαθεν αποτελούν σημείο έρευνας, αλλαγών και μεταρρυθμίσεων. Στόχος όλων αυτών των αλλαγών που συνδέονται με τις εξετάσεις εισαγωγής, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, είναι η ιεράρχηση των υποψηφίων και ταυτόχρονα η διαφύλαξη του κοινωνικού στόχου της ισότητας εκπαιδευτικών ευκαιριών. Αυτοί οι δύο στόχοι θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι είναι αντιφατικοί (Κοντογιαννούλου-Πολυδωρίδη, Γ., 1994, σελ. 125). Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στους φοιτητές γεωπονικών και οικονομικών επιστημών, δείχνουν ότι η επίδοση των νέων φοιτητών έχει αμελητέα ή σημαντικά αρνητική σχέση με την επίδοση που οδήγησε στην εισαγωγή τους (Κοντογιαννούλου-Πολυδωρίδη, Γ., 1994, σελ. 127).

Ένα από τα καίρια ερωτήματα, που κάποτε αποτελούσε σημείο αντιπαραθέσεων και συζητήσεων, είναι το ποια εκπαιδευτική βαθμίδα θα έχει τον έλεγχο για την εισαγωγή των νέων φοιτητών στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πριν από το 1964, την αποκλειστική ευθύνη της εισαγωγής είχαν τα εκάστοτε πανεπιστημιακά ιδρύματα. Στη συνέχεια, η ευθύνη των εξετάσεων πέρασε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το τελευταίο έχει ως αποτέλεσμα τη συνεπέστατη

ανταπόκριση των χαρακτηριστικών των εξετάσεων εισαγωγής στην ύλη του σχολείου.

Τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν και πρέπει να έχουν λειτουργική αυτονομία. Αυτό όμως δε συνδέεται με την ελευθερία τους να θέτουν κριτήρια για την επιλογή των φοιτητών τους. Παράλληλα, δεν τους δίνεται η δυνατότητα να ορίζουν πρόσθετα (πέραν της επίδοσης στις εισαγωγικές εξετάσεις) κριτήρια που θα αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των εκάστοτε εκπαιδευτικών τους στόχων.

Ο τρόπος επιλογής των νεοεισαχθέντων βρίσκεται διαρκώς στο προσκήνιο και ένας νέος διάλογος έχει ανοίξει με στόχο την αναμόρφωση του συστήματος εισαγωγής, με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορέσουν να ξεπεραστούν πολλές από τις αδυναμίες του υπάρχοντος συστήματος.

Για να φθάσουμε στη σημερινή μορφή του συστήματος εισαγωγής, πολλές αλλαγές έχουν γίνει, στα πλαίσια κυρίως των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων. Οι περισσότερες από αυτές στοχεύουν πρωτίστως στην αντιμετώπιση διακριτών δυσκολιών και λιγότερο στη συνολική αναμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος ως μέρους της κοινωνικής πραγματικότητας.

Μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους και μέχρι σήμερα (2010), οι διαδικασίες μετάβασης από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να χωριστούν σε δυο περιόδους. Το βασικό κριτήριο διαχωρισμού είναι ο φορέας που έχει την ευθύνη των εξετάσεων (Δημητρόπουλος, 1994, σελ. 19). Οι κύριες μεταρρυθμίσεις που έγιναν στα πλαίσια των δύο αυτών περιόδων και αφορούν τις αλλαγές στον τρόπο πρόσβασης αναλύονται ακολούθως.

2.2.2.1 Περίοδος μέχρι το 1964

Μετά την ίδρυση του ελληνικού κράτους και με δεδομένη την απουσία συστηματικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, παρουσιάζεται η βούληση για ικανοποίηση των κρατικών αναγκών σε ειδικευμένο προσωπικό. Γι' αυτόν το λόγο η εισαγωγή στο πρώτο ελληνικό πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Αθηνών, είναι ελεύθερη στους κατόχους του απολυτηρίου (εξατάξιου) Γυμνασίου. Μέσα σε μία δεκαετία (1837-1847) ο αριθμός των φοιτητών υπερδιπλασιάζεται και η διαρκής αύξησή τους οδηγεί σε λήψη μέτρων για τον περιορισμό της ευκολίας λήψης του απολυτηρίου Γυμνασίου (Κασσωτάκης &

Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 267). Κανένας φραγμός εισαγωγής στα πανεπιστήμια δεν υπάρχει μέχρι το 1922, ενώ ιδρύονται νέες Σχολές πανεπιστημιακού επιπέδου, όπως η Πολυτεχνική Σχολή (1863) και η Βιομηχανική Σχολή (1867).

Η πρώτη περίπτωση εισαγωγικών εξετάσεων εμφανίζεται για τις τετραετούς διάρκειας σχολές Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανουργών, όπου συμμετέχουν οι απόφοιτοι του ονομαζόμενου ως “πρακτικού λυκείου”. Σε άλλες σχολές προϋπόθεση για την εισαγωγή αποτελεί η κατοχή του απολυτηρίου του “πρακτικού λυκείου”, η εισαγωγή στο οποίο (για τους αποφοίτους του γυμνασίου) γίνονται μετά από εξετάσεις (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 269).

Η αδυναμία των υπάρχοντων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να δεχθούν μεγάλο πλήθος φοιτητών και η εξασφάλιση υψηλού επιπέδου σπουδών, αλλά και επαγγελματικής αποκατάστασης για τους αποφοίτους είναι τα μόνιμα επιχειρήματα για την καθιέρωση του κλειστού αριθμού εισαχθέντων στα ΑΕΙ. Η μη ικανοποίηση της αυξανόμενης ζήτησης δημιουργεί την ανάγκη θέσπισης αυστηρών διαδικασιών επιλογής για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι εισαγωγικές εξετάσεις στο Πανεπιστήμιο Αθηνών πρωτοεμφανίζονται στο Χημικό τμήμα το 1924-1925. Κατά τη δεκαετία του 1930, υιοθετούνται από όλες σχεδόν τις σχολές στα Πανεπιστήμια Αθηνών και Θεσσαλονίκης (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 273). Το 1954, οι εξετάσεις μετατρέπονται σε διαγωνισμό, ο οποίος πραγματοποιείται κατά σχολή, μία φορά το χρόνο.

Η Επιτροπή Παιδείας του 1958 προτείνει τη διαίρεση του γυμνασίου σε δύο κύκλους, η οποία αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στο να αποθαρρύνει τη στροφή προς τα Πανεπιστήμια και να ενισχύσει την τεχνολογική και επαγγελματική εκπαίδευση (Georgiadis, 2007). Μέσα στις προτάσεις που τελικά απορρίπτονται είναι και η λειτουργία προπαρασκευαστικού έτους εντός των πανεπιστημίων, αλλά και η ίδρυση ειδικών κολεγίων.

Οι φιλελεύθερες θέσεις της Επιτροπής Παιδείας, σύμφωνα με την οποία το αγαθό της Παιδείας δεν είναι προνόμιο των ολίγων οικονομικά ισχυρών, ενισχύει τη ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η αδυναμία ικανοποίησής της οδηγεί σε φαινόμενα όπως η παραπαιδεία, η φυγή στο εξωτερικό και η δημιουργία πληθώρας αποφοίτων γυμνασίου χωρίς καμία επαγγελματική κατάρτιση (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 276-277).

Γενικότερα, το σύστημα εισαγωγής μέχρι το 1964 θα μπορούσε κάποιος να το χαρακτηρίσει ως ένα σύστημα αριστοκρατίας και ελιτίστικης αντίληψης, που αποτρέπει την προσπέλαση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα των παιδιών των λαϊκών τάξεων (Μπακαλάκος, 1994, σελ. 58).

Το 1963-1964, με τη μεταρρύθμιση Παπανούτσου, η ευθύνη των εισαγωγικών εξετάσεων μεταφέρεται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (πανεπιστήμια) στο υπουργείο παιδείας.

2.2.2.2 Περίοδος 1964 μέχρι 2004

Με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 καθιερώνεται ενιαίος τύπος Λυκείου και θεσπίζεται το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο τύπου Α' και Β' για τις θεωρητικές και πρακτικές σχολές αντίστοιχα. Ο αριθμός των εισακτέων καθορίζεται από το υπουργείο (Δημητρόπουλος, 1994, σελ. 20). Για την εισαγωγή διενεργούνται εξετάσεις στις έδρες των Επιθεωρήσεων Μέσης Εκπαίδευσης και γι' αυτές συστήνεται κεντρική επιτροπή, με μέλη πανεπιστημιακούς και καθηγητές μέσης εκπαίδευσης. Στη βαθμολογία εισαγωγής προσμετρώνται και οι βαθμολογίες των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου. Ως εξεταζόμενα ορίζονται κάποια βασικά μαθήματα του Λυκείου, με ειδικούς συντελεστές, ανάλογα με τη σχολή εισαγωγής. (Μπακαλάκος, 1994, σελ. 59). Η καθιέρωση ενιαίων κριτηρίων εξέτασης αποσκοπεί στη διασφάλιση της αξιοκρατίας.

Κατά την περίοδο 1967-1974, καταργείται το Ακαδημαϊκό Απολυτήριο. Οι σχολές ομαδοποιούνται αρχικά σε έξι και αργότερα σε δεκατρείς κύκλους συγγενών επιστημονικών ομάδων. Σε αυτούς τους κύκλους οι υποψήφιοι διαγωνίζονται σε καθορισμένο αριθμό μαθημάτων. Για την επιλογή λαμβάνεται υπόψη η σχολική επίδοση, αλλά μόνο αυτή των εισαγωγικών εξετάσεων, καθώς επίσης και η επίτευξη ορισμένης βαθμολογικής βάσης. Κάποιες θέσεις στα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μένουν κενές (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 282).

Με τη μεταρρύθμιση 1979-1981, καθιερώνονται δύο τύποι Λυκείου (Γενικό - Τεχνικό) (Μανρίδης, 1978). Η εισαγωγή των μαθητών στα εκπαιδευτικά ιδρύματα εξαρτάται από το βαθμό του ενδεικτικού της Β' και του απολυτηρίου της Γ' τάξης Λυκείου, καθώς επίσης και από τις επιδόσεις σε Πανελλήνιες Εξετάσεις όπου συμμετέχουν οι μαθητές των τάξεων αυτών. Ως εξεταστέα ύλη ορίζεται η

διδασκείσα. (Μπακαλάκος, 1994, σελ. 62). Η αυξημένη ζήτηση για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση επιχειρείται να αντιμετωπιστεί με την καθιέρωση αυστηρών εισαγωγικών εξετάσεων στα Γενικά Λύκεια, με τέτοιο τρόπο, ώστε ο αριθμός των υποψηφίων για εισαγωγή στα ΑΕΙ να μην υπερβαίνει κατά πολύ τον αριθμό των εισαχθέντων στα Λύκεια.). Όσοι δεν μπορούν να εισαχθούν στο Γενικό Λύκειο έχουν την επιλογή να συνεχίσουν στο Τεχνικό Λύκειο. Οι αλλαγές αυτές οδηγούν στην περαιτέρω ανάπτυξη της παραπαιδείας. Επιπροσθέτως, η στενή σύνδεση του Λυκείου με την εισαγωγή στα ΑΕΙ δίνει στο Γενικό Λύκειο χαρακτήρα φροντιστηριακής προπαρασκευής των υποψηφίων. Τέλος, τα κοινωνικά στερεότυπα που επικρατούν χαρακτηρίζουν εμμέσως τα Τεχνικά ως Λύκεια δεύτερης κατηγορίας (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 284-285).

Η αναγκαιότητα δημιουργίας τμημάτων που να συνδέονται με τις υπάρχουσες ανάγκες παραγωγής, αλλά και η κοινωνική απαίτηση για επιπλέον θέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οδηγεί στην ίδρυση των πρώτων ΤΕΙ, ως συνέχεια της λειτουργίας των Κέντρων Ανωτέρας Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαιδύσεως (ΚΑΤΕΕ) που έως τότε παρείχαν ανώτερη τεχνική εκπαίδευση στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του Υπουργείου Παιδείας, τα ΤΕΙ επρόκειτο να είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και να καλύπτουν το σύνολο των σχολών τριτοβάθμιας μη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που ανήκουν στο Υπουργείο Παιδείας ή εποπτεύονται από αυτό. Έτσι, μετά το 1981, ανώτερες σχολές, που λειτουργούν είτε ως ιδιωτικές είτε στα πλαίσια άλλων φορέων (πέντε σχολές ηλεκτρονικών και δύο σχολές ναυπηγών) και εποπτεύονται από το υπουργείο παιδείας, εντάσσονται στα ΚΑΤΕΕ, στα πλαίσια της προπαρασκευής της ένταξής τους στα ΤΕΙ, με στόχο την κάλυψη της παροχής και αυτού του τύπου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποκλειστικά και μόνο από το κράτος (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2001).

Το 1983 (νόμος 1351), καθιερώθηκε το σύστημα των δεσμών. Τα μαθήματα της Γ' Λυκείου διακρίνονται σε γενικής παιδείας και μαθήματα δεσμών που εξετάζονται και πανελλαδικά. Οι σχολές έχουν ομαδοποιηθεί σε τέσσερις ομάδες (δέσμες). Οι πανελλήνιες εξετάσεις της Β' Λυκείου καταργούνται και η πρόσβαση στα ΑΕΙ ή ΤΕΙ γίνεται με τη συμμετοχή στις εξετάσεις των τεσσάρων μαθημάτων κάποιας δέσμης. Ο υποψήφιος μπορεί να επιλέξει δύο το πολύ από τις τέσσερις ομάδες σχολών της δέσμης. Παράλληλα, δημιουργείται η πέμπτη δέσμη, για τους

μαθητές που δεν επιθυμούν την πρόσβασή τους στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Για την εισαγωγή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αρχικά λαμβάνονται υπόψη και οι βαθμολογίες των τριών τάξεων του Λυκείου, αλλά στη συνέχεια μόνο η επίδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις. Οι υποψήφιοι διατηρούν το δικαίωμα να επαναλάβουν την εξέταση τους όσες φορές θέλουν, ώστε να βελτιώσουν την επίδοσή τους σε κάποιο από τα μαθήματα, διατηρώντας παράλληλα τις βαθμολογίες στα άλλα. Αργότερα περιορίζεται ο αριθμός που μπορεί να επαναληφθεί κάποια εξέταση.

Ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα του συστήματος εισαγωγής είναι η αυστηρή ομαδοποίηση των σχολών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μένουν εκτός ιδρυμάτων υποψήφιοι με υψηλότερη επίδοση από εισαχθέντες. Μία άλλη συνέπεια του συστήματος εισαγωγής είναι ότι οι βαθμοί του Λυκείου επηρεάζουν την εισαγωγή και παρατηρείται ραγδαία αύξηση του ποσοστού των αριστούχων αποφοίτων Λυκείου μέσα σε 5 έτη (1980-85). Η αναλογία των εισαχθέντων έναντι των εξετασθέντων την περίοδο 1980-1985 περιορίζεται στο 1:4 (Κασσωτάκης & Παπαγγελή-Βουλιούρη, 1995, σελ. 287).

Το 1988, οι αλλαγές στο σύστημα εισαγωγής περιορίζονται στην κατάργηση του συνυπολογισμού των βαθμολογιών του Λυκείου στο βαθμό πρόσβασης και την καθιέρωση βασικών μαθημάτων. Η επίτευξη της βαθμολογικής βάσης στις εξετάσεις του βασικού μαθήματος αποτελεί πρόσθετη προϋπόθεση για την εισαγωγή σε κάποια από τα τμήματα (Δημητρόπουλος, 1994, σελ. 21). Επιπλέον, περιορίζεται χρονικά η κατοχύρωση της βαθμολογίας και λαμβάνονται μέτρα για την εισαγωγή υποψηφίων ειδικών κατηγοριών (π.χ. αθλητών) σε σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το 1991 καταργούνται οι επί μέρους ομάδες και ο υποψήφιος μπορεί να επιλέξει μέχρι και 60 τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ που περιλαμβάνονται στη Δέσμη που ακολουθεί, καθώς στην ομάδα τμημάτων που είναι κοινά για σε όλες τις δέσμες. (Λίτινας, 2006). Επιπλέον, καταργείται η προϋπόθεση επίτευξης της βαθμολογικής βάσης στο βασικό μάθημα.

Η τελευταία μεταρρύθμιση (Μεταρρύθμιση Αρσένη) γίνεται το 1997, οπότε καταργείται το σύστημα των δεσμών και τη θέση του παίρνει το σύστημα των κατευθύνσεων ενώ δημιουργούνται δύο τύποι λυκείων τα Ενιαία Λύκεια (ΕΛ) και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ).

Την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν τώρα να διεκδικήσουν οι κάτοχοι του απολυτήριου του Ενιαίου Λυκείου μετά από εξετάσεις. Οι απόφοιτοι των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων μπορούν να διεκδικήσουν μόνο θέσεις των ΤΕΙ. Κάποιες από τις ανώτερες σχολές έχουν θεσπίσει δικά τους κριτήρια. Η επιτυχία πρόσβασης, για τους υποψηφίους από το Ενιαίο Λύκειο, εξαρτάται από τη βαθμολογία του λυκείου, αλλά και την επίδοση σε πανελλήνιες εξετάσεις σε μεγάλο αριθμό μαθημάτων στη Β' και Γ' Λυκείου.

Την περίοδο που ακολουθεί τη μεταρρύθμιση Αρσένη, ιδρύονται πολλά νέα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τμήματα, κυρίως λόγω της χρηματοδότησης της λειτουργίας τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι θέσεις εισαγωγής διπλασιάζονται μέσα σε 10 έτη (1994-2004), χωρίς παράλληλα να υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στο μαθητικό δυναμικό της χώρας.

Η ομαδοποίηση των σχολών παύει να είναι αυστηρά καθορισμένη σε κατευθύνσεις, και θεωρητικά υποψήφιος από οποιαδήποτε κατεύθυνση μπορεί να διεκδικήσει την εισαγωγή του σε όλα τα τμήματα. Το 2004, καταργούνται οι πανελλήνιες εξετάσεις στη Β' Λυκείου, όπως και η συμμετοχή της βαθμολογίας της τάξης αυτής στην πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Παράλληλα, ορίζεται βαθμολογική βάση απαραίτητη για την εισαγωγή, έτσι ώστε να διασφαλιστεί κάποιο κατώτατο όριο στοιχειωδών γνώσεων για τους νεοεισαχθέντες φοιτητές⁷. Ο αριθμός των πανελλαδικά εξεταζόμενων μαθημάτων περιορίζεται αρκετά και πλέον αριθμούνται έξι ή επτά. Τέλος τα Ενιαία Λύκεια μετονομάζονται σε Γενικά Λύκεια (ΓΕΛ) ενώ τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) διαδέχονται τα ΤΕΕ και θεωρούνται ισότιμα με τα ΓΕΛ.

2.2.3 Εισαγωγή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σήμερα

Οι κατευθύνσεις που μπορούν να επιλέξουν οι μαθητές του ενιαίου Λυκείου είναι τρεις: Θετική, Τεχνολογική και Θεωρητική. Αντίστοιχα, περίπου 500 (για το έτος 2010) τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εντάσσονται στα ακόλουθα 5 επιστημονικά πεδία (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2001).

- ✓ 1ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις ανθρωπιστικές, νομικές και κοινωνικές επιστήμες.

---

⁷ Το 2010 καταργείται η προϋπόθεση της επίτευξης της βάσης εισαγωγής

- ✓ 2ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις θετικές επιστήμες.
- ✓ 3ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις επιστήμες υγείας.
- ✓ 4ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις τεχνολογικές επιστήμες.
- ✓ 5ο Επιστημονικό Πεδίο: Περιλαμβάνει τις οικονομικές επιστήμες.

Κάθε απόφοιτος του Γενικού (ΓΕΛ) ή του Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ) μπορεί να διεκδικήσει την εισαγωγή του σε σχολές που ανήκουν σε δύο μόνο διαφορετικά επιστημονικά πεδία.

Οι πολλές προσφερόμενες θέσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έχουν ως αποτέλεσμα -κατά το έτος 2008-2009- να αρκεί η επίτευξη της βαθμολογικής βάσης για την εισαγωγή κάποιου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι, για το συγκριμένο έτος, 92.426 μαθητές κατέθεσαν το Μηχανογραφικό τους δελτίο, για να δηλώσουν τις προτιμήσεις τους στα τμήματα των ΑΕΙ και των ΤΕΙ· από αυτούς 68.794 μαθητές εισήχθησαν στα ΑΕΙ και στα ΤΕΙ συνολικά, ενώ 20.390 θέσεις έμειναν κενές, κυρίως σε σχολές ΤΕΙ της περιφέρειας (www.yperpth.gr). Ο λόγος είναι είτε η βάση του "10" είτε ότι δεν εκδηλώθηκε ζήτηση από τους μαθητές. Η μειωμένη ζήτηση μπορεί να οφείλεται στην απόκλιση του αντικειμένου σπουδών του τμήματος εισαγωγής από τα ενδιαφέροντα του εισακτέου ή και σε άλλους παράγοντες. Εάν υπολογιστούν και οι φοιτητές που παραμένουν ανενεργοί, ενώ έχουν εγγραφεί, είναι προφανές ότι το κυρίαρχο αίτημα για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση έχει διαμορφωθεί σε αίτημα για εισαγωγή σε τμήμα της απόλυτης αρεσκείας των υποψηφίων (Asderaki, 2009). Το 2010 η βάση του "10" καταργείται και ο αριθμός των κενών θέσεων περιορίζεται στις 4.108 (Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, 2010).

2.2.4 Λοιπές εκπαιδευτικές επιλογές

Πέραν των ΑΕΙ και ΤΕΙ, ως επίσημοι φορείς παροχής μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θεωρούνται τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Η εκπαίδευση που προσφέρουν τα ΙΕΚ είναι επίσημη, αλλά δεν ανήκει στην τρίτη βαθμίδα, μιας και σε κάποια από αυτά μπορούν να εισαχθούν απόφοιτοι γυμνασίου.

Διαφορετικός τρόπος εισαγωγής καθιερώθηκε για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), που αποτελεί τη βάση της ανοικτής και εξ αποστάσεως παρεχόμενης εκπαίδευσης. Η επιλογή των υποψηφίων γίνεται με δημόσια κλήρωση,

μία φορά το χρόνο και οι συμμετέχοντες σε αυτή πρέπει να πληρούν κάποιες προϋποθέσεις.

Εκτός όμως από τα παραπάνω, υπάρχει και πλήθος Κολεγίων, Κέντρων Ελευθέρων Σπουδών και Ιδιωτικών ΙΕΚ τα οποία δίνουν πιστοποιητικά φοίτησης που, ακαδημαϊκά, δεν αναγνωρίζονται ως πτυχία ανώτατης εκπαίδευσης (Huisman, Luijten-Lub & Van Der Wende, 2005).

Τέλος μεγάλος αριθμός αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ακολουθεί σπουδές σε ιδρύματα του εξωτερικού (Κυπριανός Π., 2006). Οι φοιτητές, στα περισσότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα του εξωτερικού, καταβάλουν δίδακτρα και η επιλογή αυτή προϋποθέτει την οικονομική δυνατότητα (Saiti, and Prokopiadou, 2008). Η πλειοψηφία αυτών επιλέγουν την εισαγωγή σε τμήματα του εξωτερικού διότι δεν επέτυχαν την εισαγωγή σε εκπαιδευτικό ίδρυμα της αρεσκείας τους στην Ελλάδα (Centre for Educational Research, 2001).

2.3 Διαδικασίες πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Η ευρωπαϊκή πρακτική

Μία ανασκόπηση στο χώρο της Δυτικής Ευρώπης μπορεί να αναδείξει τα βασικότερα από τα χαρακτηριστικά των διαδικασιών μετάβασης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η υποχρεωτική εκπαίδευση έχει επιμηκυνθεί και η επιλογή σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μετατίθεται στην ηλικία των 18 ετών, αμέσως μετά τη λήξη της μεταϋποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η συσσώρευση μεγάλου αριθμού μαθητών με διαφορετικές κλίσεις και ικανότητες, σε συνδυασμό με την ποικιλομορφία διεξόδων που προσφέρουν τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των χωρών, δημιούργησαν την ανάγκη λειτουργίας κάποιου “προστατευτικού μηχανισμού”, έτσι ώστε να επιτρέπεται μόνο στους “ικανότερους” μαθητές η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η διαταραχή της ισορροπίας ανάμεσα σε προσφορά και ζήτηση θέσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αντιμετωπίζεται διεθνώς είτε με τον περιορισμό του αριθμού των εισακτέων και την ενδυνάμωση της επιλεκτικής διαδικασίας (κλειστή πρόσβαση) είτε με την ελεύθερη μετάβαση και την αποδυνάμωση της επιλεκτικής διαδικασίας. Ανάμεσα σε αυτές τις λύσεις, πολλές χώρες ακολουθούν ένα μικτό σύστημα, που συνδυάζει στοιχεία και των δύο εκδοχών (Χειμαριού, 2001, σελ. 91).

Η φοίτηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στις χώρες της Ευρώπης, παύει να είναι προνόμιο των ολίγων και πλέον προβάλλει ως δικαίωμα όλων. Η δομή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαφοροποιείται εξωτερικά με τη δημιουργία νέου τύπου εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων (πέραν των κλασικών πανεπιστημιακών σπουδών), όπως κολέγια ή ινστιτούτα, με έντονο επαγγελματικό προσανατολισμό, αλλά και ακαδημαϊκή συγκρότηση (Σκούρας, Αγγελής, Βογιατζόγλου, Πρεκατέ & Χρονόπουλος Χ., 1997, σελ. 92).

Πέραν της εξωτερικής διαφοροποίησης, τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαφοροποιούνται εσωτερικά, παρέχοντας, σε κάποιες περιπτώσεις, πρόγραμμα σπουδών που διακρίνεται εσωτερικά σε δύο ή περισσότερες “βαθμίδες”, όπου απαιτείται η επιτυχής ολοκλήρωση της φοίτησης στη μία “βαθμίδα” (συνήθως μέσα από κάποια διαδικασία επιλογής) για την είσοδο στην επόμενη “βαθμίδα”.

Οι παρατηρούμενες μορφές εσωτερικής και εξωτερικής διαφοροποίησης στο πλαίσιο της λειτουργίας των ιδρυμάτων έχουν ως αποτέλεσμα τη θέσπιση διαφορετικών μορφών συστημάτων εισαγωγής. Τα κριτήρια που παραδοσιακά καθορίζουν την επιλογή των υποψηφίων είναι η βαθμολογία του απολυτηρίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς επίσης και η επίδοση σε συγκεκριμένα μαθήματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την σχολή εισαγωγής. Η επίδοση αυτή επιτυγχάνεται είτε σε εξετάσεις στα πλαίσια της τελευταίας, συνήθως, τάξης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είτε σε εξετάσεις στο εκπαιδευτικό ίδρυμα είτε σε ειδικές εισαγωγικές εξετάσεις εθνικού χαρακτήρα.

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, σε κάποιες χώρες διευρύνεται η διαδικασία επιλογής με ρυθμίσεις προνομιακής μεταχείρισης, που αποσκοπούν στη αντιστάθμιση κοινωνικών ανισοτήτων. Σε εξαιρετικά περιορισμένες περιπτώσεις, η επαγγελματική εμπειρία, η κλήρωση και ο χρόνος αναμονής είναι κάποια από τα κριτήρια για την εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Σκούρας, Αγγελής, Βογιατζόγλου, Πρεκατέ & Χρονόπουλος Χ., 1997, σελ. 93).

2.3.1 Η μετάβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα συστήματα μετάβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε κάποιες από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως αυτά καταγράφηκαν το 2003 (Παιδαγωγικό

Ινστιτούτο, 2003, σελ. 58-62) παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές αλλά και πολλές ομοιότητες.

Στη Γερμανία, σε ορισμένες σχολές, η επιλογή των υποψηφίων γίνεται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα, με βάση τη βαθμολογία του μαθητή στο απολυτήριο λυκείου. Συνυπολογίζεται επίσης η χρονική διάρκεια από τη λήψη του απολυτηρίου. Σε κάποιες σχολές (π.χ. καλλιτεχνικές και αθλητικές), συνυπολογίζονται οι επιδόσεις σε επιπλέον ικανότητες. Παρόλα αυτά, στις περισσότερες σχολές, η πρόσβαση είναι ελεύθερη. Ο αριθμός των θέσεων των ιδρυμάτων δεν υπόκειται σε κάποιους περιορισμούς, αλλά σε κάποιες “δημοφιλείς” σχολές η κατανομή των θέσεων προκύπτει ως αποτέλεσμα συμφωνίας μεταξύ των κρατιδίων της χώρας.

Το σύστημα επιλογής της Αυστρίας παρουσιάζει πολλά κοινά στοιχεία με αυτό της Γερμανίας. Σε ορισμένες σχολές, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα καθορίζουν κάποιο ανώτατο όριο θέσεων που μπορούν να διαθέσουν στους αποφοίτους λυκείου. Η εισαγωγή στις περισσότερες από τις σχολές είναι ελεύθερη, αλλά η επιλογή γίνεται με βάση το βαθμό του απολυτηρίου. Στις καλλιτεχνικές σχολές απαιτείται η απόδειξη των ικανοτήτων με κάποιες πρόσθετες δοκιμασίες.

Στη Γαλλία, συχνά εφαρμόζεται περιορισμός στον αριθμό των εισαχθέντων. Η επιλογή στις δημοφιλείς ιατρικές και παραϊατρικές σχολές γίνεται μέσα από διαδικασία ανταγωνιστικών εξετάσεων που διοργανώνει και υλοποιεί το κάθε τμήμα. Στις περισσότερες από τις “γενικές” πανεπιστημιακές σχολές η πρόσβαση είναι ελεύθερη, ενώ σε άλλες η επιλογή βασίζεται στην επίδοση των υποψηφίων στο σχολείο και στην προσωπική συνέντευξη.

Η κυβέρνηση της Ισπανίας θέτει περιορισμούς στην πρόσβαση σε δημοφιλείς σχολές. Παλαιότερα η επιλογή, σε όλες τις σχολές, γινόταν με τη διεξαγωγή εθνικών εισαγωγικών εξετάσεων. Από το 2004, την ευθύνη για την επιλογή των υποψηφίων έχουν τα πανεπιστήμια της χώρας. Σε ειδικές περιπτώσεις τμημάτων, απαιτείται η πιστοποίηση πρόσθετων ικανοτήτων των υποψηφίων.

Το σύστημα εισαγωγής στις σχολές της Πορτογαλίας είναι μικτό. Κάποιες σχολές ορίζουν τη βαθμολογία των υποψηφίων ως κριτήριο επιλογής. Κάποιες άλλες θεσπίζουν δικά τους κριτήρια και εξετάσεις, που διεξάγονται εντός των ιδρυμάτων. Ο αριθμός των εισακτέων φοιτητών είναι σαφώς καθορισμένος για κάθε έτος. Όπως και σε άλλες χώρες, σε ορισμένες περιπτώσεις, η εισαγωγή απαιτεί και

απόδειξη επάρκειας σε πρόσθετες φυσικές, λειτουργικές ή επαγγελματικές ικανότητες, που γίνεται με τη συμμετοχή σε ειδικές εξετάσεις.

Η επιλογή των υποψηφίων στα ιταλικά πανεπιστήμια γίνεται τα τελευταία χρόνια με βάση κριτήρια που καθορίζουν τα ίδια. Στις περισσότερες των περιπτώσεων, η εισαγωγή εξαρτάται από την επίδοση στις εξετάσεις για την απόκτηση του απολυτηρίου της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα ολλανδικά ιδρύματα επιλέγουν τα ίδια τους φοιτητές που θα δεχθούν. Τα κριτήρια επιλογής ποικίλουν. Σε ορισμένες σχολές είναι απαραίτητο ο υποψήφιος να έχει παρακολουθήσει συγκεκριμένο συνδυασμό μαθημάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η βαθμολογία σε αυτά τα μαθήματα αποτελεί και το κριτήριο επιλογής. Σε άλλες σχολές γίνεται κλήρωση μεταξύ υποψηφίων που πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει το ίδρυμα.

Η πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο είναι ελεύθερη. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι, όπως και σε όλες τις άλλες χώρες, η κατοχή του απολυτηρίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, ορισμένες σχολές του Βελγίου απαιτούν την επιτυχία σε πρόσθετες δοκιμασίες που ορίζουν τα πανεπιστημιακά ιδρύματα ή η κυβέρνηση.

Οι θέσεις στις ιατρικές σχολές και τις σχολές εκπαίδευσης στην Ιρλανδία περιορίζονται κεντρικά κάθε χρόνο. Η επιλογή σε όλες τις σχολές γίνεται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με βάση την επίδοση των υποψηφίων σε μαθήματα του απολυτηρίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στη Δανία, σε κάποια προγράμματα σπουδών, ο αριθμός των θέσεων περιορίζεται από τη “χωρητικότητα” των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα επιτυγχάνεται μέσα από τη συμμετοχή σε κοινές εξετάσεις που διοργανώνονται κεντρικά. Σε κάποιες σχολές διενεργούνται πρόσθετες εξετάσεις, ώστε να ελεγχθούν οι ικανότητες των υποψηφίων.

Στη Σουηδία ο αριθμός των προσφερόμενων θέσεων καθορίζεται από την κεντρική εξουσία. Η επιλογή όμως των φοιτητών γίνεται από τα ιδρύματα. Εάν ο αριθμός των υποψηφίων υπερβαίνει τις προσφερόμενες θέσεις, η εισαγωγή εξαρτάται από τους βαθμούς στο σχολείο, τα αποτελέσματα των εθνικών ή άλλων εξετάσεων και την επαγγελματική εμπειρία.

Το φαινόμενο της ανισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης θέσεων για σπουδές στα ανώτατα ιδρύματα παρουσιάζεται έντονα στη Φινλανδία. Ο αριθμός των εισαχθέντων καθορίζεται από το αρμόδιο υπουργείο σε συνεννόηση με τα

πανεπιστήμια. Τα κριτήρια επιλογής διαφέρουν μεταξύ των ιδρυμάτων και ο περιορισμός των θέσεων υπάρχει σε όλα τα προγράμματα σπουδών. Σε κάποιες σχολές δίνεται ιδιαίτερη έμφαση και στην εργασιακή εμπειρία, ενώ σε κάποιες άλλες απαιτείται πρόσθετη εξέταση εξειδικευμένων ικανοτήτων.

Ο αριθμός των θέσεων στα βρετανικά πανεπιστήμια καθορίζεται κεντρικά. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν αυτόνομους φορείς και το καθένα από αυτά διαμορφώνει τη δική του πολιτική όσον αφορά τις προϋποθέσεις εισαγωγής των υποψηφίων. Διαπιστώνεται μεγάλος ανταγωνισμός στη διεκδίκηση της εισαγωγής σε κάποια ιδρύματα. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η ελάχιστη προϋπόθεση είναι η βάση στις εξετάσεις για την απόκτηση του GCE 'A' Levels ή άλλου αντίστοιχου τίτλου (αν και αυτό ποικίλει από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο ή από τμήμα σε τμήμα). Επιπλέον, πολλά ιδρύματα δέχονται αιτήσεις και από υποψηφίους –συνήθως μεγαλύτερης ηλικίας – οι οποίοι έχουν την κατάλληλη εμπειρία, αλλά υστερούν στα τυπικά προσόντα (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003, σελ. 70).

Κεφάλαιο 3: Κατανομή σχολών και τμημάτων στον ελλαδικό χώρο

3.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το μηχανογραφικό δελτίο, κάποιος απόφοιτος της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί, εφόσον τηρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις, να εισαχθεί σε κάποιο από τα 500 περίπου τμήματα που λειτουργούν στον ελλαδικό χώρο. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται διαχρονικά. Η μεγαλύτερη αύξηση παρατηρήθηκε στην αρχή της τελευταίας δεκαετίας. Ειδικότερα, κατά τη δεκαετία 1993-2002 παρατηρήθηκε ραγδαία αύξηση στον αριθμό των τμημάτων ΑΕΙ από 180 σε 237 (ποσοστό 31,7%) και στον αριθμό των ΤΕΙ από 121 σε 170 (ποσοστό 40,5%).

Η αύξηση των τμημάτων –θεωρώντας ως δεδομένο ότι σπάνια εμφανίζεται μείωση στις προσφερόμενες θέσεις των υπάρχοντων τμημάτων- συνοδεύεται με, μεγαλύτερη αναλογικά, αύξηση του αριθμού των εισακτέων. Στη διάρκεια της δεκαετίας 1993-2002 ο αριθμός των εισακτέων αυξήθηκε κατά 81.8% στα ΑΕΙ και κατά 115% στα ΤΕΙ (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2008) .

3.1.1 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2006-2007⁸, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, λειτουργούν στην Ελλάδα (πέραν των τμημάτων σωμάτων ασφαλείας και στρατού) 479 τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (260 τμήματα ΑΕΙ και 219 τμήματα ΤΕΙ) και εισάγονται σε αυτά 64.406 φοιτητές (39.638 και 24.768 σε ΑΕΙ και ΤΕΙ αντίστοιχα). Στη χώρα λειτουργούν 23 ΑΕΙ και 21 ΤΕΙ (ουσιαστικά 15 ανώτατα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και 6 επιπλέον ιδρύματα παροχής ανωτέρας εκπαίδευσης).

---

⁸ Το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 αποτελεί το έτος αναφοράς για την ποσοτική έρευνα που ακολουθεί.

3.1.2 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την περιοχή λειτουργίας

Τα ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας τα τελευταία έτη έχουν πολλαπλασιαστεί. Σε λιγότερο από δέκα χρόνια (1993-2002) ο κορμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γιγαντώθηκε, καθώς δημιουργήθηκαν πολλά νέα τμήματα (Καράτζιου, 2003). Σε κάποιες περιπτώσεις οι αποφάσεις για τη δημιουργία νέων τμημάτων ήταν κυρίως αποτέλεσμα πιέσεων τοπικών παραγόντων, δημάρχων, νομαρχών, βουλευτών, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τόσο η αναγκαιότητα κάλυψης συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων όσο και η πραγματικότητα στην αγορά εργασίας στις τρέχουσες χρονικές συγκυρίες.

Επιπλέον, η ίδρυση νέων ιδρυμάτων και τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, λειτουργεί ως εργαλείο για την άσκηση πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης. Πολλά από τα νέα αυτά τμήματα στερούνται σαφούς επαγγελματικού και επιστημονικού προσανατολισμού.

Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., η χώρα διαχωρίζεται σε 13 περιοχές τις: Π₁: “Ανατολική Μακεδονία & Θράκη”, Π₂: “Κεντρική Μακεδονία”, Π₃: “Δυτική Μακεδονία”, Π₄: “Θεσσαλία”, Π₅: “Ηπειρο”, Π₆: “Ιόνια Νησιά”, Π₇: “Δυτική Ελλάδα”, Π₈: “Στερεά Ελλάδα”, Π₉: “Πελοπόννησο”, Π₁₀: “Αττική”, Π₁₁: “Βόρειο Αιγαίο”, Π₁₂: “Νότιο Αιγαίο” και Π₁₃: “Κρήτη” .

Στον αρχικό πίνακα 3.1 εμφανίζεται η κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με την κατηγορία τους και την περιοχή λειτουργίας τους (ΕΣΥΕ, 2009²).

Πίνακας 3.1: Κατανομή τμημάτων στις περιοχές της επικράτειας

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ														
	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΕΙ	18	51	5	16	17	6	21	2	8	78	12	4	22	260
ΤΕΙ	9	33	15	17	15	7	21	15	7	55	2	2	21	219
ΣΥΝΟΛΟ	27	84	20	33	32	13	42	17	15	133	14	6	43	479
ΤΜΗΜΑΤΑ /100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	5,42	5,29	8,17	5,35	10,96	7,03	6,94	3,59	2,96	4,07	8,46	2,53	8,90	5,23

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3.1, τα περισσότερα από τα τμήματα της επικράτειας έχουν έδρα την περιοχή της Αττικής (Π₁₀) και της Κεντρικής Μακεδονίας (Π₂). Το αποτέλεσμα αυτό είναι αναμενόμενο, μιας και αυτές είναι οι πολυπληθέστερες περιοχές της χώρας. Επιπλέον, παρατηρείται ιδιαίτερα μεγάλη

μεταβλητότητα στις τιμές του αριθμού τμημάτων ανά 100.000 κατοίκους. Η τιμή στην περιοχή Π₁₂ (Νότιο Αιγαίο) είναι ελάχιστη, ενώ στην Π₅ (Ηπειρος) παίρνει τη μέγιστη τιμή της. Η μεταβλητότητα τιμών σε σχετικούς όρους είναι C=40,4% και χαρακτηρίζεται ιδιαίτερα υψηλή.

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ισχυρή ανομοιογένεια στην κατανομή των τμημάτων στην επικράτεια. Το τελευταίο όμως δεν ερμηνεύεται ως “αδικία” για τους κατοίκους κάποιων περιοχών. Στις πολυπληθέστερες περιοχές, όπως η Αττική και η Κεντρική Μακεδονία, παρόλο που οι τιμές της αναλογίας του πίνακα Α εμφανίζονται χαμηλές, δεν εμφανίζεται “έλλειμμα” σε ποικιλία τμημάτων. Αντίθετα, σε αυτές τις περιοχές λειτουργούν τμήματα που καλύπτουν όλα τα πεδία.

Καλύτερο μέτρο διερεύνησης τις κατανομής των τμημάτων στον ελλαδικό χώρο είναι η αποτύπωση του αριθμού των εισαχθέντων στα τμήματα κάθε μίας από τις περιοχές ανά 100.000 κατοίκους της περιοχής, όπως φαίνεται στον πίνακα 3.2.

Πίνακας 3.2: Κατανομή φοιτητών στις περιοχές της επικράτειας

	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΕΙ	3125	8334	735	1338	2703	458	3035	130	677	14057	1385	670	2835	39482
ΤΕΙ	1193	4407	1213	2308	1405	239	3262	2610	545	5084	42	48	2412	24768
ΣΥΝΟΛΟ	4318	12741	1948	3646	4108	697	6297	2740	1222	19141	1427	718	5247	64250
ΦΟΙΤΗΤΕΣ/100.000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	866,20	802,23	796,08	590,92	1406,85	377,16	1039,97	578,18	241,03	585,85	862,24	303,21	1086,11	701,10

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν αποδεικνύουν ότι υπάρχει μεγάλη ανομοιογένεια στην κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών στις περιοχές της χώρας. Ειδικότερα, σε τμήματα με έδρα την Αττική, όπου κατοικεί ο μισός περίπου πληθυσμός της χώρας, εισάγεται λιγότερο από το 1/3 των φοιτητών (δε λαμβάνεται υπόψη ο ιδιαίτερα υψηλός αριθμός των μετεγγραφών). Αντίθετα, στα τμήματα με έδρα την Ήπειρο εισάγεται ο μεγαλύτερος, αναλογικά, αριθμός φοιτητών. Ο συντελεστής μεταβλητότητας για τις τιμές της αναλογίας παίρνει ιδιαίτερα υψηλή τιμή (c=0,44) και αποδεικνύει την ανομοιογένεια στην κατανομή των νεοεισαχθέντων στα τμήματα της επικράτειας.

3.1.3 Κατανομή των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς το επιστημονικό πεδίο

Όλα τα τμήματα της επικράτειας εντάσσονται σε κάποιο (ή κάποια) επιστημονικό(-ά) πεδίο(-α) ανάλογα με το αντικείμενο των σπουδών που προσφέρουν, αλλά και τις διεξόδους στην αγορά εργασίας.

Το 1^ο επιστημονικό πεδίο περιλαμβάνει 103 τμήματα ΑΕΙ και 14 τμήματα ΤΕΙ που έχουν θεωρητικό-κλασικό χαρακτήρα. Από το σύνολο των 117 τμημάτων, τα 75 ανήκουν στο 1^ο επιστημονικό πεδίο κατά αποκλειστικότητα. Σε αυτά, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, εισήχθησαν 13.348 νέοι φοιτητές.

Στο 2^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται 128 τμήματα (89 ΑΕΙ και 39 ΤΕΙ) με θετικό και τεχνολογικό προσανατολισμό. Μόνο 25 από τα τμήματα αυτά εντάσσονται αποκλειστικά στο 2^ο επιστημονικό πεδίο. Σε αυτά, για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, εισήχθησαν 3.649 νέοι φοιτητές.

Το 3^ο επιστημονικό πεδίο περιλαμβάνει 52 τμήματα (24 ΑΕΙ και 28 ΤΕΙ), με αντικείμενο σχετικό με τους κλάδους υγείας. Από αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία εμφανίζεται μόνο στο συγκεκριμένο πεδίο. Σε αυτά τα 46 τμήματα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, εισήχθησαν 5.943 νέοι φοιτητές.

Στο 4^ο επιστημονικό πεδίο περιλαμβάνεται ο μεγαλύτερος αριθμός τμημάτων από όλα τα πεδία. Συνολικά σε αυτό εντάσσονται 197 τμήματα (80 ΑΕΙ και 117 ΤΕΙ), με αντικείμενο τις νέες τεχνολογίες και την πληροφορική και από αυτά τα 123 ανήκουν κατά αποκλειστικότητα στο 4^ο πεδίο. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, εισήχθησαν 14.620 νέοι φοιτητές.

Τέλος, στο 5^ο επιστημονικό πεδίο, το οποίο περιλαμβάνει τμήματα οικονομίας και διοίκησης ανήκουν 39 τμήματα ΑΕΙ και 55 τμήματα ΤΕΙ. Η μεγάλη πλειοψηφία των τμημάτων (85 από τα 94) ανήκει αποκλειστικά στο 5^ο επιστημονικό πεδίο. Σε αυτά, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, εισήχθησαν 13.423 νέοι φοιτητές.

3.2 Διαφοροποίηση των βάσεων

Η εισαγωγή σε κάποιο τμήμα των ΑΕΙ ή ΤΕΙ επιτυγχάνεται με την προϋπόθεση ότι η βαθμολογία του υποψηφίου δεν υπολείπεται της βάσης εισαγωγής στο συγκεκριμένο τμήμα.

Η μεταβολή των βάσεων εισαγωγής των τμημάτων από τη μία χρονιά στην άλλη μπορεί να οφείλεται σε αρκετούς παράγοντες. Ένας από αυτούς είναι η μεταβολή του αριθμού των προσφερόμενων θέσεων στο τμήμα ή σε άλλα τμήματα που προσφέρουν σπουδές αντίστοιχου αντικειμένου. Επιπλέον κρίσιμος παράγοντας είναι η ίδρυση νέων ιδρυμάτων ή τμημάτων, όπως επίσης και η αλλαγή αντικειμένου σπουδών. Με δεδομένο ότι ο αριθμός των υποψηφίων παραμένει σχεδόν αμετάβλητος, αύξηση των προσφερόμενων θέσεων σε κάποιο τμήμα λογικά θα επιφέρει σχετική μείωση των βάσεων εισαγωγής σε αυτό.

Οι βάσεις μεταβολής επηρεάζονται, σε μεγάλο βαθμό, και από τη “δυσκολία” των θεμάτων των εξετάσεων στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής για να διεκδικήσει την εισαγωγή του στα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εφόσον κάποιο έτος τα θέματα των εξετάσεων είναι δυσκολότερα από αυτά του προηγούμενου έτους, τότε οι βαθμολογικές επιδόσεις των υποψηφίων θα είναι συνολικά χαμηλότερες και οι βάσεις εισαγωγής θα μειωθούν.

Οι μεταβολές στις βάσεις εισαγωγής συνδέονται και με αλλαγές σε διατάξεις της νομοθεσίας για την εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, καθώς επίσης και της νομοθεσίας για τις μετεγγραφές. Επιπλέον, οι βάσεις εισαγωγής επηρεάζονται από αλλαγές που γίνονται στο κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον, όπως και από άλλους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν τις προτιμήσεις των υποψηφίων.

3.2.1 Περίοδος 2005-2010

Κάθε χρόνο, με την ανακοίνωση των βάσεων, υπάρχουν τμήματα των οποίων η βάση εισαγωγής ανεβαίνει και άλλα των οποίων η βάση εισαγωγής πέφτει. Γενικός κανόνας που παρατηρείται διαχρονικά είναι ότι τα τμήματα των ΑΕΙ έχουν βάση εισαγωγής υψηλότερη από τα τμήματα των ΤΕΙ που προσφέρουν αντίστοιχο αντικείμενο σπουδών, ενώ το ίδιο ισχύει για τα τμήματα που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα έναντι των τμημάτων της περιφέρειας.

Ειδικότερα, μεταξύ των ετών 2005 και 2010, η μέση⁹ ποσοστιαία μεταβολή των βάσεων εισαγωγής στα τμήματα της επικράτειας είναι 0,07. Αυτό σημαίνει ότι,

---

⁹ Ως συντελεστής βαρύτητας θεωρείται το πλήθος των νεοεισερχομένων φοιτητών του κάθε τμήματος κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, που αποτελεί το έτος αναφοράς.

μεταξύ των δύο αυτών περιόδων, υπάρχει μέση αύξηση των βάσεων εισαγωγής κατά 7%.

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 3.3, η μεταβολή των βάσεων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των βάσεων στα ΑΕΙ και λιγότερο σε αυτή των ΤΕΙ. Διαπιστώνεται ότι όχι μόνο τα ΑΕΙ έχουν συνήθως υψηλότερες βάσεις από τα ΤΕΙ, αλλά η τάση αυτή τείνει να ενισχύεται τα τελευταία έτη.

Πίνακας 3.3: Μέση μεταβολή των βάσεων εισαγωγής 2005-2010 ως προς την κατηγορία του τμήματος

	ΑΕΙ-ΤΕΙ	
	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΣΕΩΝ 2005-2010 (mean)	0,10	0,03

Μία σύντομη συγκριτική ματιά στις βάσεις εισαγωγής δείχνει ισχυρή επίδραση της περιοχής λειτουργίας των τμημάτων στη διαμόρφωσή τους.

Στον πίνακα 3.4 που ακολουθεί, εμφανίζεται η μέση¹⁰ ποσοστιαία μεταβολή των βάσεων εισαγωγής στα τμήματα της επικράτειας μεταξύ των ετών 2005 και 2010, ανάλογα με την περιοχή λειτουργίας τους.

Πίνακας 3.4: Μέση μεταβολή των βάσεων εισαγωγής 2005-2010 ως προς την περιοχή λειτουργίας

	ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ												
	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΒΑΣΕΩΝ 2005-2010 (mean)	0,02	0,14	-0,17	0,04	0,08	-0,05	0,05	0,04	-0,20	0,12	0,05	0,13	0,04

Σύμφωνα με τον πίνακα 3.4, η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των βάσεων εισαγωγής παρατηρείται για τα τμήματα που λειτουργούν στις περιοχές της Κεντρικής Μακεδονίας (Π₂) και Αττικής (Π₁₀), όπου και εδρεύουν τα πλέον υψηλόβαθμα τμήματα. Αντίθετα, οι βάσεις στα τμήματα της Πελοποννήσου (Π₉), της Δυτικής Μακεδονίας (Π₃) και των Ιονίων Νήσων (Π₆) παρουσιάζουν πτώση. Επομένως ενισχύεται η τάση των φοιτητών να προτιμούν την εισαγωγή τους σε εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης.

¹⁰ Ως συντελεστής βαρύτητας θεωρείται το πλήθος των νεοεισερχομένων φοιτητών του κάθε τμήματος κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, που αποτελεί το έτος αναφοράς.

Κεφάλαιο 4: Σύντομη περιγραφή της μεθοδολογίας

4.1 Εισαγωγή

Η ποσοτική ανάλυση που ακολουθεί έχει ως σκοπό την αποτίμηση των παραγόντων που επηρεάζουν τις προτιμήσεις των υποψηφίων στην επιλογή σπουδών. Η αποτίμηση αυτή γίνεται με αυστηρά ποσοτικούς όρους και με τη βοήθεια κατάλληλων συντελεστών επίδρασης που δημιουργούνται για το σκοπό αυτό. Συγκεκριμένα, με τη χρήση κατάλληλων μεθόδων, σχηματίζονται, για καθένα από τα τμήματα εισαγωγής, συντελεστές, ο καθένας από τους οποίους αποτιμά την επίδραση κάποιου κρίσιμου παράγοντα στην επιλογή του.

Για το σχηματισμό αυτών των συντελεστών εφαρμόζονται μαθηματικοί μετασχηματισμοί και δημιουργούνται μαθηματικά μοντέλα σε ποσοτικά δεδομένα του έτους αναφοράς 2006-2007. Αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου έτους αποτελεί το έτος έναρξης της παρούσας συγγραφής. Επιπλέον, αυτό είναι το τελευταίο έτος για το οποίο η ΕΣΥΕ έχει συγκεντρώσει το σύνολο των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή της έρευνας. Η συλλογή αυτών των δεδομένων επιτυγχάνεται μέσα από τα ατομικά δελτία εγγραφής των φοιτητών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, καθώς και από άλλες πηγές που περιέχουν στατιστικά στοιχεία που αφορούν την πρόσβαση στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η μεθοδολογία κινείται σε τρεις βασικούς άξονες.

4.2 Ανεξάρτητες Μεταβλητές

4.2.1 Ορισμός των παραγόντων που επηρεάζουν τις προτιμήσεις

Το αντικείμενο των προσφερόμενων σπουδών κάποιου τμήματος είναι ο βασικός λόγος προσέλκυσης των υποψηφίων. Επιπλέον καθοριστικοί παράγοντες στη διαδικασία επιλογής του τμήματος εισαγωγής είναι: η *θέση* του τμήματος εισαγωγής σε σχέση με τον τόπο μόνιμης κατοικίας, το *φύλο* του υποψηφίου, τα *επαγγέλματα* των γονέων, η φοιτητική *ελκυστικότητα* του τύπου σπουδών και το *μορφωτικό επίπεδο* των γονέων.

Σχηματισμός των συντελεστών επίδρασης

Για κάθε τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για καθέναν από τους κρίσιμους παράγοντες σχηματίζεται ο συντελεστής επίδρασης. Συγκεκριμένα, οι συντελεστές αυτοί είναι οι εξής:

4.2.2 Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης

Για το σχηματισμό του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης γίνεται επεξεργασία των δεδομένων που περιέχουν, για κάθε τμήμα, την κατανομή των φοιτητών ως προς την περιοχή προέλευσης. Ο συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης παρουσιάζει την ποσοστιαία απόκλιση του αριθμού των φοιτητών κάποιου τμήματος που προέρχεται από την περιοχή λειτουργίας του σε σχέση με τον αριθμό που θα αντιστοιχούσε στην κατάσταση ισορροπίας.

Ως κατάσταση ισορροπίας θεωρείται εκείνη η κατάσταση όπου, εφόσον από όλες τις περιοχές της επικράτειας προέρχεται ο ίδιος αριθμός νεοεισαχθέντων και εφόσον όλα τα τμήματα δέχονται τον ίδιο αριθμό νέων φοιτητών, τότε, για κάθε τμήμα, η κατανομή των φοιτητών ως προς την περιοχή προέλευσής τους είναι ομοιόμορφη.

Ο συντελεστής αποτελεί μέτρο για την επίδραση της θέσης στις επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

4.2.3 Συντελεστής φύλου

Για το σχηματισμό του συντελεστή φύλου χρησιμοποιούνται δεδομένα με την κατανομή των νεοεισερχόμενων φοιτητών ως προς το φύλο τους. Ο συντελεστής φύλου παρουσιάζει την ποσοστιαία απόκλιση των νεοεισερχομένων θηλέων σε κάθε τμήμα σε σχέση με την κατάσταση ισορροπίας.

Ως κατάσταση ισορροπίας θεωρείται η διατήρηση ίδιας αναλογίας των νεοεισερχομένων αρρένων/θηλέων στο τμήμα σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία στο σύνολο των νεοεισερχομένων.

Ο συντελεστής αποτελεί μέτρο για την επίδραση του φύλου στις επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

4.2.4 Συντελεστής επαγγέλματος πατέρα και μητέρας

Ο συντελεστής επαγγέλματος προϋποθέτει την επεξεργασία δεδομένων για την κατανομή των φοιτητών καθενός από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τις επαγγελματικές ομάδες που εντάσσονται οι γονείς τους. Ο συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος πατέρα αποτελεί την ποσοστιαία απόκλιση από την κατάσταση ισορροπίας του ποσοστού των νεοεισερχομένων που ακολουθούν σπουδές, οι οποίες, μετά την αποφοίτησή τους, πρόκειται να τους οδηγήσουν στην ίδια επαγγελματική ομάδα με αυτή του πατέρα τους.

Ως κατάσταση ισορροπίας ορίζεται η θεωρητική εκείνη κατάσταση, όπου, εφόσον τα τμήματα δέχονταν ίδιο πλήθος φοιτητών και ταυτόχρονα υπήρχε ισότητα στους εισαχθέντες φοιτητές με πατέρες από κάθε μία από τις επαγγελματικές ομάδες, σε κάθε τμήμα υπάρχει ομοιομορφία στην κατανομή των φοιτητών ως προς το επάγγελμα του πατέρα.

Αντίστοιχα ορίζεται ο συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος μητέρας.

Οι συντελεστές αποτελούν μέτρα για την επίδραση των επαγγελμάτων του πατέρα και της μητέρας στις επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

4.2.5 Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας”

Για το σχηματισμό του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” έγινε συλλογή και επεξεργασία δεδομένων με την κατανομή του πληθυσμού μόνιμων κατοίκων, αλλά και των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε κάθε μία από τις περιοχές της επικράτειας.

Ο συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” κάποιου τμήματος ισούται με το συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” της περιοχής λειτουργίας. Ως συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” κάποιας περιοχής ορίζεται η σχετική απόκλιση του ποσοστού των νεοεισερχόμενων φοιτητών (ως προς τον πληθυσμό μόνιμων κατοίκων της περιοχής) από το αντίστοιχο ποσοστό στην επικράτεια.

Ο συντελεστής αποτελεί μέτρο για την επίδραση της συσσώρευσης υψηλού ποσοστού φοιτητών σε μία περιοχή, στις επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

4.2.6 Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου γονέων

Για το συντελεστή του μορφωτικού επιπέδου των γονέων χρησιμοποιούνται δεδομένα από την κατανομή των νεοεισερχόμενων φοιτητών ως προς το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους.

Ο συντελεστής, για κάποιο τμήμα, ορίζεται ως η ποσοστιαία απόκλιση του ποσοστού των γονέων των νεοεισαχθέντων του τμήματος που ανήκουν σε ομάδα υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης από το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο των νεοεισερχομένων.

Ο συντελεστής αποτελεί μέτρο για την επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στις επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

4.3 Εξαρτημένη μεταβλητή

Ως εξαρτημένη μεταβλητή θεωρείται αυτή που ανταποκρίνεται περισσότερο στην έννοια της προτίμησης. Η προτίμηση εκφράζεται σε σχετικούς όρους και η αποτίμησή της με όρους ποσοτικούς δεν είναι απόλυτη.

4.3.1 Τρόποι αποτύπωσης των προτιμήσεων

Ένας τρόπος αποτίμησής της προτίμησης κάποιου υποψηφίου είναι μέσω της *σειράς προτίμησης* που έχει δηλώσει το τμήμα εισαγωγής.

Ένας άλλος τρόπος προκύπτει από τις τελικές επιλογές των υποψηφίων. Η επιλογή κάποιου τμήματος αποτελεί προτίμηση έναντι άλλων τμημάτων (ιδιαίτερα αυτών με χαμηλότερη βάση εισαγωγής). Γι' αυτόν το λόγο οι *βάσεις εισαγωγής*, μεταξύ των τμημάτων στα οποία απαιτείται η εξέταση στα ίδια μαθήματα, αποτελούν ένδειξη των προτιμήσεων των νεοεισαχθέντων. Κάποιο τμήμα υψηλότερης βάσης προτιμάται συνολικά περισσότερο έναντι κάποιου χαμηλότερης βάσης.

Σχηματισμός των συντελεστών προτίμησης

Για κάθε τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σχηματίζεται ο συντελεστής προτίμησης με τους ακόλουθους τρόπους:

4.3.2 Συντελεστής σειράς προτίμησης

Βασική επιδίωξη των υποψηφίων αποτελεί η εγγραφή σε τμήμα που έχει δηλωθεί σε μία από τις πρώτες θέσεις επιλογής στο μηχανογραφικό δελτίο. Αντίστοιχα, για τα τμήματα που δέχονται τους υποψηφίους, αποτελεί μέτρο ελκυστικότητας το ποσοστό των φοιτητών που εισήλθαν στο τμήμα, ενώ το είχαν δηλώσει στις πρώτες τους επιλογές.

Ο συντελεστής αποτιμά το ποσοστό των νεοεισαχθέντων κάποιου τμήματος που επέλεξαν το τμήμα σε μία από τις αρχικές θέσεις στο μηχανογραφικό δελτίο σε σχετικούς όρους. Ορίζεται δε, ως η σχετική απόκλιση του ποσοστού των νεοεισερχόμενων φοιτητών κάποιου τμήματος που το έχουν δηλώσει στις πρώτες τους επιλογές από το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο των νεοεισαχθέντων.

4.3.3 Συντελεστής βάσης εισαγωγής

Οι προτιμήσεις των αποφοίτων αντικατοπτρίζονται μέσα από τη διαμόρφωση των βάσεων εισαγωγής. Ο αριθμός και το αντικείμενο των εξεταζόμενων μαθημάτων κάθε υποψηφίου, εξαρτώνται από την κατεύθυνση που ακολουθεί και την επιλογή του επιστημονικού πεδίου. Στη διαμόρφωση της βάσης εισαγωγής κάποιων τμημάτων συνυπολογίζεται η επίδοση σε επιπλέον μαθήματα.

Ο συντελεστής προτίμησης ως προς τη βάση εισαγωγής υπολογίζεται για τα τμήματα που εντάσσονται κατά αποκλειστικότητα σε ένα μόνο επιστημονικό πεδίο και η εισαγωγή σε αυτά δεν προϋποθέτει την εξέταση σε πρόσθετα ειδικά μαθήματα. Ο συντελεστής προκύπτει από επεξεργασία των βάσεων εισαγωγής των τμημάτων του ίδιου επιστημονικού πεδίου.

Ως συντελεστής προτίμησης ανάλογα με τη βάση εισαγωγής, ορίζεται η σχετική απόκλιση της βάσης εισαγωγής κάποιου τμήματος από τη μέση σταθμική βάση εισαγωγής των τμημάτων που εντάσσονται στο ίδιο επιστημονικό πεδίο.

4.3.4 Συντελεστής προτίμησης ως προς την ενοποιημένη βάση

Σε αντίθεση με το συντελεστή βάσης εισαγωγής, ο συντελεστής ενιαίας βάσης διαμορφώνεται με το συνυπολογισμό των βαθμολογιών των υποψηφίων στα εξεταζόμενα μαθήματα. Οι βάσεις προτίμησης δεν αποτελούν αξιόπιστο εκτιμητή

των προτιμήσεων των φοιτητών. Βασική αιτία γι' αυτό αποτελεί το γεγονός ότι υπάρχει διαφορά στη δυσκολία των μαθημάτων στα οποία εξετάζεται ο κάθε υποψήφιος. Έτσι, μέσω των βάσεων εισαγωγής, δεν μπορούν να συγκριθούν, ως προς την ελκυστικότητα τους, μη “ομοειδή” τμήματα, όπως το τμήμα Μαθηματικών με το τμήμα Νομικής. Βασικός λόγος είναι ότι η αριθμητική αποτίμηση των βάσεων εισαγωγής προήλθε από επιδόσεις σε διαφορετικά μαθήματα, η δυσκολία των οποίων συμβάλλει καθοριστικά στη διαμόρφωση των βάσεων αυτών¹¹. Επιπλέον, για κάποια τμήματα υπάρχει “πριμοδότηση” της βαθμολογίας εισαγωγής, λόγω της εξέτασης σε ειδικά μαθήματα.

Από την ανάλυση του τρόπου υπολογισμού των μορίων εισαγωγής επιτυγχάνεται ο υπολογισμός της μέσης επίδοσης των υποψηφίων για κάθε μία από τις κατευθύνσεις. Ακολούθως, υπολογίζεται ο μέσος όρος μορίων του κάθε επιστημονικού πεδίου (ή συνδυασμού αυτών). Τέλος, υπολογίζεται η μέση πριμοδότηση που έχουν οι υποψήφιοι κάποιων σχολών που εξετάστηκαν σε ειδικά μαθήματα.

Ως συντελεστής ενιαίας βάσης προτίμησης ορίζεται η ποσοστιαία απόκλιση της βάσης εισαγωγής κάποιου τμήματος από το μέσο όρο των βαθμολογικών μορίων του επιστημονικού πεδίου (ή των επιστημονικών πεδίων) που ανήκει το τμήμα, αφού προηγουμένως η βάση εισαγωγής ελαττωθεί κατά τον μέσο αριθμό πρόσθετων μορίων στην περίπτωση που η εισαγωγή στο τμήμα προϋποθέτει εξέταση σε ειδικά μαθήματα.

4.4 Ποσοτική συσχέτιση και συμπεράσματα

Η αποτύπωση με τρόπο ποσοτικό των παραγόντων που επηρεάζουν τις επιλογές των υποψηφίων, καθώς επίσης και των προτιμήσεων αυτών, δίνει τη δυνατότητα να διερευνηθούν πιθανές συσχετίσεις μεταξύ των τιμών των συντελεστών που σχηματίστηκαν. Η μελέτη αυτή δίνει χρήσιμα συμπεράσματα τόσο για τις διαφοροποιήσεις στις εκπαιδευτικές προτιμήσεις των υποψηφίων όσο και για τις διαφοροποιήσεις στην επίτευξη του στόχου εισαγωγής. Με τον τρόπο αυτόν αποκαλύπτονται οι πλέον κρίσιμοι παράγοντες επηρεασμού των εκπαιδευτικών αποφάσεων των υποψηφίων.

---

¹¹ Στον ορισμό της δυσκολίας σαφώς υπεισέρχεται ο ατομικός παράγοντας. Εντούτοις, ένα μέτρο αντικειμενικής μέτρησης της προκύπτει με τον υπολογισμό των μέσων επιδόσεων στα μαθήματα.

Κεφάλαιο 5: Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή σπουδών- Ανεξάρτητες μεταβλητές

5.1 Εισαγωγή

Η επιλογή σπουδών αποτελεί μία από τις κρισιμότερες αποφάσεις στη ζωή κάποιου νέου. Οι προτιμήσεις των υποψηφίων αποτυπώνονται στο μηχανογραφικό τους δελτίο μετά και από τη συμβολή παραγόντων του κοινωνικού τους περιβάλλοντος.

Κάθε χρόνο μεγάλος αριθμός αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, μετά την εισαγωγή σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα εγκαταλείπει τον τόπο μόνιμης κατοικίας (Κόλλιας, 2002). Αυτό συμβαίνει είτε διότι στην περιοχή μόνιμης κατοικίας δε λειτουργεί κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα (ή τμήμα) που να τον ενδιαφέρει, είτε διότι, ενώ υπάρχει, ο υποψήφιος δεν μπορεί να συγκεντρώσει την απαιτούμενη βαθμολογία για την εισαγωγή σε αυτό (Δρουκόπουλος, 1989). Η διερεύνηση της επίδρασης την περιοχής λειτουργίας κάποιου εκπαιδευτικού ιδρύματος πραγματοποιείται τόσο σε επίπεδο ελκυστικότητας πολύ περισσότερο όμως σε σχέση με την περιοχή προέλευσης του νεοεισερχόμενου.

Ένας παράγοντας που επηρεάζει την επιλογή σπουδών είναι το φύλο του υποψηφίου. Τα κανονιστικά πρότυπα της εποχής έχουν κατηγοριοποιήσει πολλά από τα επαγγέλματα (επομένως και τμήματα ανάλογου περιεχομένου σπουδών) σε “ανδρικά” και “γυναικεία” (Christidou, 2000). Η κατηγοριοποίηση αυτή θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι ακολουθεί την αντίστοιχη κατηγοριοποίηση στα σχολικά μαθήματα σύμφωνα με την οποία τα αγόρια έχουν τάση στα “θετικά” μαθήματα ενώ τα κορίτσια στα “θεωρητικά” (Ζύμαρης, 1983).

Η συμβολή του οικογενειακού περιβάλλοντος στις επιλογές των υποψηφίων φαίνεται να είναι ισχυρή. Η επιρροή προκαλείται από την τάση των υποψηφίων να συνυπολογίζουν, στις επιλογές τους, την επαγγελματική κατάσταση των γονέων τους (Αθανασιάδης, 2001). Επιπλέον έχει αποδειχθεί οι υποψήφιοι των οποίων οι γονείς ανήκουν σε ομάδα υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου έχουν υψηλότερους εκπαιδευτικούς στόχους αλλά και αυξημένες πιθανότητες να τους επιτύχουν (Paras & Psacharopoulos, 1987).

5.2 Διαπεριφερειακές διαφοροποιήσεις των προτιμήσεων

Η επίδραση της θέσης – έδρας κάποιου τμήματος παροχής υπηρεσιών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις προτιμήσεις των υποψηφίων αποτελεί το σημείο διερεύνησης της παρούσας ενότητας. Στον πίνακα 5.1 εμφανίζεται η κατανομή του πλήθους των εισαχθέντων φοιτητών στα τμήματα των ΑΕΙ και ΤΕΙ ανάλογα με την περιοχή προέλευσης τους (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009^{1&2}). Για την κατηγοριοποίηση σε περιοχές ακολουθήθηκε η ταξινόμηση της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Οι περισσότεροι από τους εισαχθέντες προέρχονται από την Αττική. Η αναλογία εισακτέων ΑΕΙ / ΤΕΙ παραμένει σταθερή σχεδόν σε όλες τις περιοχές (=60/40).

Πίνακας 5.1: Εισακτέοι ανά περιοχή προέλευσης

Περιοχή Προέλευσης	Εισαχθέντες ΑΕΙ		Εισαχθέντες ΤΕΙ		Σύνολο Πλήθος
	Πλήθος	Ποσοστό	Πλήθος	Ποσοστό	
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	1793	62,45	1078	37,55	2871
Κεντρική Μακεδονία	6694	64,40	3701	35,60	10395
Δυτική Μακεδονία	1135	62,92	669	37,08	1804
Θεσσαλία	2516	58,99	1749	41,01	4265
Ήπειρος	1089	59,84	731	40,16	1820
Ιόνια Νησιά	313	59,39	214	40,61	527
Δυτική Ελλάδα	1849	54,67	1533	45,33	3382
Στερεά Ελλάδα	632	55,20	513	44,80	1145
Πελοπόννησος	1120	58,98	779	41,02	1899
Αττική	16245	63,15	9478	36,85	25723
Βόρειο Αιγαίο	427	58,10	308	41,90	735
Νότιο Αιγαίο	419	57,55	309	42,45	728
Κρήτη	1660	58,06	1199	41,94	2859
Εξωτερικό	3746	59,91	2507	40,09	6253
Σύνολο	39638	61,54	24768	38,46	64406

Στον πίνακα 5.2 που ακολουθεί εμφανίζονται τα ποσοστά των εισαχθέντων ανάλογα με την περιοχή προέλευσης. Ως υποψήφιοι “λογίζονται” οι μαθητές της Γ΄ και Δ΄ τάξης των ενιαίων λυκείων (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009¹¹). Τα αποτελέσματα δείχνουν σημαντικές διαφορές. Τα ποσοστά εισαγωγής είναι κατά πολύ υψηλότερα στις κεντρικές περιοχές σε σχέση με αυτά της ακριτικής. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι μεταξύ των υποψηφίων που προέρχονται από διαφορετικές περιοχές της επικράτειας οι ευκαιρίες για τη συνέχιση των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν είναι ίδιες.

Πίνακας 5.2: Ποσοστά εισαγωγής ανά περιοχή προέλευσης έτους 2006

Περιοχή	Απόφοιτοι Γ΄ & Δ΄ Τάξης Ενιαίων Λυκείων	Ποσοστό εισακτέων σε ΑΕΙ	Ποσοστό εισακτέων σε ΤΕΙ	Ποσοστό Εισαγωγής
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	3839	46,70	28,08	74,79
Κεντρική Μακεδονία	14267	46,92	25,94	72,86
Δυτική Μακεδονία	2847	39,87	23,50	63,36
Θεσσαλία	5898	42,66	29,65	72,31
Ήπειρος	2861	38,06	25,55	63,61
Ιόνια Νησιά	1723	18,17	12,42	30,59
Δυτική Ελλάδα	5422	34,10	28,27	62,38
Στερεά Ελλάδα	4028	15,69	12,74	28,43
Πελοπόννησος	4498	24,90	17,32	42,22
Αττική	29914	54,31	31,68	85,99
Βόρειο Αιγαίο	1307	32,67	23,57	56,24
Νότιο Αιγαίο	2156	19,43	14,33	33,77
Κρήτη	4649	35,71	25,79	61,50
Σύνολο	83409	47,52	29,69	77,22

5.2.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης

Για να εξεταστεί η επίδραση της περιοχής προέλευσης των μαθητών στην επιλογή σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εφαρμόζεται η μέθοδος της μέσης απόκλισης από την ομοιόμορφη κατανομή (Μ.Α.Ο.Κ), όπως αυτή περιγράφεται στη συνέχεια.

Η μέθοδος εφαρμόζεται στο σύνολο των ΑΕΙ και ΤΕΙ έτσι ώστε να εμφανιστούν οι διαφοροποιήσεις στις επιλογές ανάλογα με την προέλευση των φοιτητών.

Κάποιοι από τους πίνακες που ακολουθούν περιέχουν, για λόγους πρακτικότητας, μόνο τέσσερα από τα τμήματα της επικράτειας. Η επιλογή των τμημάτων έγινε τυχαία. Οι πίνακες στην συνολική τους μορφή παρατίθενται σε παράρτημα.

Στον αρχικό πίνακα Α (πίνακας 5.3) εμφανίζεται η κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών καθενός από τα 479 τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με την περιοχή προέλευσης τους, Σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., ο διαχωρισμός γίνεται σε 14 περιοχές, Π₁: “Ανατολική Μακεδονία & Θράκη”, Π₂: “Κεντρική Μακεδονία”, Π₃: “Δυτική Μακεδονία”, Π₄: “Θεσσαλία”, Π₅: “Ήπειρο”, Π₆: “Ιόνια Νησιά”, Π₇: “Δυτική Ελλάδα”, Π₈: “Στερεά Ελλάδα”, Π₉: “Πελοπόννησο”, Π₁₀: “Αττική”, Π₁₁: “Βόρειο Αιγαίο”, Π₁₂: “Νότιο Αιγαίο”, Π₁₃:

“Κρήτη” και Π₁₄: “Εξωτερικό”. Αυτές οι περιοχές συμβολίζονται αντίστοιχα, για λόγους συντομίας, με Π_j όπου j=1 έως 14.

Πίνακας 5.3: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	Π ₁₄	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	8	7	2	14	16	3	26	9	22	367	4	10	26	49	563
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	2	16	2	18	2	2	11	1	8	85	12	0	3	13	175
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	2	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1	13	2	23
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	43	26	3	4	1	0	3	3	2	5	1	0	2	10	103
	ΣΥΝΟΛΟ	2871	10395	1804	4265	1820	527	3382	1145	1899	25723	735	728	2859	6253	64406

Πίνακας Α

Όπως είναι λογικό, οι περισσότεροι εισακτέοι προέρχονται από την περιοχή Π₁₀ (Αττική) μιας και είναι η πολυπληθέστερη, αλλά και αυτή με το μεγαλύτερο ποσοστό επιτυχίας εισαγωγής. Ο μικρότερος αριθμός των νέων φοιτητών προέρχονται από την περιοχή Π₆ (Ιόνια νησιά).

Στη συνέχεια, ο πίνακας Α μετασχηματίζεται σε πίνακα Β (πίνακας 5.4), που είναι αναλογικά ισοδύναμος, έτσι ώστε να εξαλειφθεί το ζήτημα της διαφοράς μεταξύ του πλήθους των νεοεισαχθέντων φοιτητών ανάλογα με την περιοχή προέλευσης. Ο νέος αυτός πίνακας δίνει την κατανομή των φοιτητών που εισήχθησαν σε κάθε τμήμα, κατά αναλογία, στο θεωρητικό πλαίσιο όπου από κάθε μία από τις 14 περιοχές υπάρχουν 1000 νεοεισαχθέντες φοιτητές σε ΑΕΙ και ΤΕΙ. Τα τελευταία επιτυγχάνεται εάν καθένα από τα στοιχεία του πίνακα $A=[a_{ij}]$ διαιρεθεί με το με αντίστοιχο άθροισμα $\sum_{i=1}^{479} a_{ij}$, $\forall j=1-14$ και στη συνέχεια πολλαπλασιαστεί με το 1000.

Πίνακας 5.4: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης

(Μετασχηματισμός 1)

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	Π ₁₄	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	2,79	0,67	1,11	3,28	8,79	5,69	7,69	7,86	11,59	14,27	5,44	13,74	9,09	7,84	99,84
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,70	1,54	1,11	4,22	1,10	3,80	3,25	0,87	4,21	3,30	16,33	0,00	1,05	2,08	43,56
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,00	0,19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	1,36	1,37	4,55	0,32	7,95
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	14,98	2,50	1,66	0,94	0,55	0,00	0,89	2,62	1,05	0,19	1,36	0,00	0,70	1,60	29,04
	ΣΥΝΟΛΟ	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	14000

Πίνακας Β

Ένα πρόσθετο πρόβλημα που αντιμετωπίζεται στα πλαίσια της διερεύνησης είναι η μεταβλητότητα του αριθμού των νεοεισαχθέντων φοιτητών από τμήμα σε τμήμα. Συγκεκριμένα, είναι λογικό οι τιμές του πίνακα Β να είναι αυξημένες στις γραμμές που αντιστοιχούν στα τμήματα που δέχονται περισσότερους νεοεισαχθέντες και αντίστροφα. Ο επόμενος μετασχηματισμός ανάγει τον πίνακα Β σε κάποιο γραμμικά ισοδύναμο, έτσι ώστε όλες οι γραμμές να έχουν άθροισμα 1400 (=14x100). Αυτό γίνεται, εάν καθένα από τα στοιχεία του πίνακα $B=[b_{ij}]$ διαιρεθεί με το αντίστοιχο άθροισμα $\sum_{j=1}^{14} b_{ij}$, $\forall i=1-479$ και στη συνέχεια πολλαπλασιαστεί με το 1400.

Ο νέος αυτός πίνακας $C=[c_{ij}]$ (πίνακας 5.5) περιέχει την κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών στη θεωρητική εκείνη περίπτωση που όλα τα τμήματα δέχονται τον ίδιο αριθμό φοιτητών και σχηματίστηκε από το μετασχηματισμό του πίνακα Β, ο οποίος περιέχει την κατανομή των φοιτητών στη θεωρητική εκείνη περίπτωση όπου απ' όλες τις περιοχές υπάρχει ο ίδιος αριθμός εισαχθέντων φοιτητών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας.

Πίνακας 5.5: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης

(Μετασηματισμός 2)

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	Π ₁₄	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	39,07	9,44	15,55	46,03	123,27	79,82	107,80	110,22	162,44	200,06	76,31	192,61	127,52	109,88	1400
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	22,39	49,47	35,63	135,65	35,32	121,98	104,54	28,07	135,41	106,21	524,77	0,00	33,73	66,82	1400
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,00	33,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27,39	239,62	241,93	800,84	56,33	1400
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	721,98	120,57	80,16	45,21	26,49	0,00	42,76	126,30	50,77	9,37	65,58	0,00	33,72	77,09	1400

Πίνακας C

Η απόλυτη ομοιομορφία στην κατανομή των φοιτητών σε τμήματα των ΑΕΙ και ΤΕΙ θα αποδείκνυε ανυπαρξία προτιμήσεων των αποφοίτων των περιοχών για την εισαγωγή τους στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, οποιαδήποτε θετική απόκλιση από την ομοιόμορφη κατανομή αποδεικνύει προτίμηση των υπονήφιων φοιτητών μίας περιοχής για την εισαγωγή τους σε κάποιο από τα τμήματα εισαγωγής.

Είναι προφανές ότι στην περίπτωση της ομοιόμορφης κατανομής θα έπρεπε -υποθέτοντας ότι από όλες τις περιοχές προέρχεται ίδιο πλήθος νεοεισαχθέντων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ και το κάθε τμήμα δέχεται τον ίδιο αριθμό φοιτητών- ο αριθμός των εισαχθέντων φοιτητών από κάθε περιοχή σε καθένα από τα τμήματα να είναι σταθερός. Στην περίπτωση του πίνακα C, όλα τα στοιχεία του θα έπρεπε να είναι ίσα με 100.

Η απόκλιση ανάγεται σε σχετικούς όρους ως ποσοστιαία μεταβολή από την κατάσταση της απόλυτης ομοιομορφίας. Με την εφαρμογή του τύπου $d_{ij} = (c_{ij} - 100)/100 \quad \forall i = 1 - 479$ και $j = 1 - 14$ επιτυγχάνεται ο μετασηματισμός του πίνακα C στον πίνακα D (πίνακας 5.6) όπου το κάθε στοιχείο του $d_{ij} \in [-1, +14]$ δείχνει το ποσοστό απόκλισης της κατανομής των αποφοίτων στα τμήματα από την περίπτωση της πλήρους ομοιομορφίας. Επιπλέον, ο τελικός μετασηματισμός “αποδεσμεύει” τα αποτελέσματά μας από τις “αυθαίρετες” τιμές του 100 και 1000 που χρησιμοποιήθηκαν στους πίνακες B και C.

Πίνακας 5.6: Κατανομή εισακτέων ανά περιοχή προέλευσης

(Μετασηματισμός 3)

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	Π ₁₄
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	-0,61	-0,91	-0,84	-0,54	0,23	-0,20	0,08	0,10	0,62	1,00	-0,24	0,93	0,28	0,10
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-0,78	-0,51	-0,64	0,36	-0,65	0,22	0,05	-0,72	0,35	0,06	4,25	-1,00	-0,66	-0,33
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-1,00	-0,66	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	-0,73	1,40	1,42	7,01	-0,44
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	6,22	0,21	-0,20	-0,55	-0,74	-1,00	-0,57	0,26	-0,49	-0,91	-0,34	-1,00	-0,66	-0,23

Πίνακας D

Ως παράδειγμα ερμηνείας δίνεται αυτό μεταξύ του τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών και της περιοχής Π₄ (Θεσσαλία) όπου η τιμή $d=-0,54$. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής “από την περιοχή της Θεσσαλίας εισήχθησαν στο τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών 54% λιγότεροι φοιτητές από αυτούς που θα εισάγονταν εάν υπήρχε ομοιομορφία στην κατανομή των φοιτητών που εισάγονται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της επικράτειας”.

Για να διερευνηθεί συνολικά η επίδραση της έδρας στην επιλογή σπουδών, αρχικά σχηματίζεται ο πίνακας E, όπου όλες οι τιμές του είναι 0 ή 1. Το 1 αντιστοιχεί στους συνδυασμούς των τμημάτων με τις περιοχές που αποτελούν την έδρα λειτουργίας και 0 σε όλες τις άλλες περιπτώσεις. Για παράδειγμα, η γραμμή που αντιστοιχεί στο τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών περιέχει την τιμή 1 στη στήλη της Π₁₀ (Αττική) και 0 σε όλες τις άλλες στήλες. Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, στη στήλη που αντιστοιχεί στην περιοχή Π₁₄ (Εξωτερικό), όλες οι τιμές του πίνακα E είναι μηδενικές, μιας και δεν υπάρχουν ελληνικά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με έδρα το εξωτερικό.

Πίνακας 5.7: Κατανομή τμημάτων ανά περιοχή λειτουργίας

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	Π ₁₄
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	27	84	20	33	32	13	42	17	16	132	14	7	42	0

Πίνακας Ε

Στην τελευταία γραμμή του πίνακα Ε εμφανίζεται το πλήθος των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ που έχουν έδρα στην κάθε περιοχή.

Πολλαπλασιάζοντας καθένα από τα στοιχεία κάθε μίας από τις γραμμές του πίνακα D με τα αντίστοιχα του πίνακα Ε και αθροίζοντας, εμφανίζονται οι τιμές του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης, όπως αποδίδεται στον πίνακα F (πίνακας 5.8). Αυτός ο συντελεστής περιέχει το βαθμό γεωγραφικής επίδρασης για το κάθε τμήμα σε σχέση με την περιοχή που αποτελεί την έδρα του. Δηλαδή είναι εκείνο το μέρος του πίνακα D που περιέχει μόνο τους συνδυασμούς κάθε τμήματος με την περιοχή λειτουργίας του.

Πίνακας 5.8: Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	1,00	563
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	4,25	175
⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	7,01	23
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	6,22	103

Πίνακας F

Όπως είναι φυσικό, η θέση κάποιου εκπαιδευτικού ιδρύματος επιδρά θετικά στον πληθυσμό της περιοχής του και αυτός είναι ο λόγος που όλες σχεδόν οι τιμές του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης έχουν θετικό πρόσημο.

5.2.2 Επίδραση του γεωγραφικού παράγοντα στις προτιμήσεις

Κάθε περιοχή της επικράτειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως “εισροή”, εφόσον σε αυτές λειτουργούν τμήματα όπου εισέρχονται φοιτητές και ταυτόχρονα ως “εκροή” εφόσον αποτελεί την περιοχή προέλευσης των φοιτητών. Ο πίνακας G που ακολουθεί, προκύπτει από τους σταθμικούς μέσους των τιμών των τμημάτων κάθε μιας περιοχή εισροής όπως παρουσιάζονται στον πίνακα D και συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων σε αυτά φοιτητών.

Πίνακας 5.9: Αλληλεπίδραση περιοχών “εισροής” και “εκροής” φοιτητών

		ΕΚΡΟΗ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ)												
		ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΑΤΤΙΚΗ	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΚΡΗΤΗ
		Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
ΕΙΣΡΟΗ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΕΙΤΟΥΡΙΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ)	Π ₁	2,83	0,88	-0,20	-0,24	-0,38	-0,43	-0,72	-0,49	-0,49	-0,62	-0,44	-0,20	-0,62
	Π ₂	0,49	2,13	0,78	-0,17	-0,36	-0,50	-0,83	-0,61	-0,43	-0,83	-0,52	-0,28	-0,69
	Π ₃	0,36	0,86	4,01	0,15	0,09	-0,24	-0,76	-0,60	-0,31	-0,77	-0,26	-0,47	-0,66
	Π ₄	-0,13	0,27	0,11	2,97	-0,16	-0,34	-0,48	-0,37	0,12	-0,35	-0,05	-0,30	-0,58
	Π ₅	-0,45	-0,34	-0,42	-0,36	2,90	0,57	-0,10	-0,70	0,18	-0,23	-0,55	-0,37	-0,46
	Π ₆	-0,49	-0,26	-0,15	-0,25	0,46	3,13	0,34	-0,22	-0,53	0,07	-0,28	-0,80	-0,43
	Π ₇	-0,54	-0,71	-0,44	-0,40	0,14	0,86	2,75	-0,30	0,19	-0,18	-0,05	-0,22	-0,43
	Π ₈	-0,09	-0,39	-0,21	0,68	-0,17	0,25	-0,19	2,54	-0,35	0,13	-0,02	-0,51	-0,33
	Π ₉	-0,46	-0,69	-0,47	-0,36	-0,23	-0,59	0,90	-0,14	3,06	0,49	-0,05	-0,53	-0,06
	Π ₁₀	-0,48	-0,71	-0,61	-0,38	-0,52	-0,50	0,12	1,44	0,07	1,51	-0,06	-0,32	-0,16
	Π ₁₁	0,06	-0,27	-0,56	-0,29	-0,36	-0,64	-0,20	0,12	-0,15	0,12	2,59	-0,06	-0,09
	Π ₁₂	-0,53	-0,39	-0,74	-0,53	-0,43	-0,69	-0,22	-0,41	-0,74	0,24	0,20	4,50	0,77
	Π ₁₃	-0,47	-0,55	-0,70	-0,69	-0,64	-0,65	-0,56	-0,71	-0,45	-0,13	-0,06	0,04	3,93

Πίνακας G

Ο πίνακας G δείχνει ότι όλες οι περιοχές εισροής δέχονται ιδιαίτερα υψηλό αναλογικά μέρος φοιτητών από την ίδια περιοχή και αναλογικά υψηλό αριθμό φοιτητών από γειτονικές περιοχές. Όσο απομακρύνεται η περιοχή εκροής από την περιοχή εισροής ο συντελεστής που εμφανίζεται στον πίνακα G μειώνεται και για απομακρυσμένες μεταξύ τους περιοχές γίνεται έντονα αρνητικός.

Σε όλες τις περιοχές η εισροή των ντόπιων φοιτητών είναι έντονα θετική. Στον πίνακα G, με έντονα γράμματα εμφανίζονται οι θετικές συσχετίσεις. Παράδειγμα ερμηνείας των αποτελεσμάτων του πίνακα δίνεται για την περιοχή Π₂.

Τα αποτελέσματα του πίνακα G δείχνουν ότι στα τμήματα της Κεντρικής Μακεδονίας εισέρχονται, σε σχέση με τον αριθμό των φοιτητών ισορροπίας, 49% περισσότεροι φοιτητές από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη(περιοχή Π₁), 213% περισσότεροι φοιτητές από την ίδια περιοχή (περιοχή Π₂), 78% περισσότεροι φοιτητές από την Δυτική Μακεδονία (περιοχή Π₃) και λιγότεροι αναλογικά φοιτητές από όλες τις άλλες περιοχές.

Αποτελέσματα για το συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης

Η προτίμηση των υποψηφίων να ακολουθήσουν σπουδές σε τμήματα που έχουν έδρα την περιοχή της μόνιμης κατοικίας θα μπορούσε να αποδοθεί σε κοινωνικοοικονομικά αίτια. Ένας επιπλέον λόγος είναι η ευκολότερη πληροφόρηση που έχει ο υποψήφιος για τα τμήματα που λειτουργούν στην περιοχή του. Η τιμή του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης είναι θετική σε 463 από τα 479 τμήματα της επικράτειας και μόνο στα 16 παρατηρείται αρνητική τιμή. Επομένως, στο σύνολο σχεδόν των τμημάτων της χώρας, παρατηρείται ενισχυμένη απορρόφηση ντόπιων εισακτέων.

Η ελάχιστη τιμή του συντελεστή (-1) εμφανίζεται σε 7 τμήματα, στα οποία δεν εισάγεται κάποιος φοιτητής από την ίδια περιοχή, ενώ η μέγιστη τιμή (12,77) εμφανίζεται στο τμήμα Ιερέων της Κρήτης, όπου 40 από τους 43 προέρχονται από τη συγκεκριμένη περιοχή. Ο σταθμικός μέσος για τις τιμές του συντελεστή είναι 2,47. Αυτό σημαίνει ότι 247% περισσότεροι φοιτητές εισάγονται σε τμήμα της περιοχής μόνιμης κατοικίας τους σε σχέση με τον αριθμό των φοιτητών που θα εισάγονταν σε περίπτωση ισορροπίας.

5.2.2.1 Διαφοροποιήσεις ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Η συνολική επίδραση της έδρας στα ΑΕΙ και ΤΕΙ μπορεί να βρεθεί εφόσον υπολογιστεί ο σταθμικός μέσος των επιμέρους συντελεστών γεωγραφικής επίδρασης, με συντελεστές στάθμισης το πλήθος των νεοεισαχθέντων φοιτητών του κάθε τμήματος.

Συγκεκριμένα, ο σταθμικός μέσος του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης για τα ΑΕΙ ισούται με 2,23, ενώ για τα ΤΕΙ ισούται με 2,76. Αυτό δείχνει ότι οι υποψήφιοι είναι περισσότερο διατεθειμένοι να απομακρυνθούν από την περιοχή

μόνιμης κατοικίας τους για να ακολουθήσουν σπουδές πανεπιστημιακού παρά τεχνολογικού επιπέδου.

5.2.2.2 Διαφοροποιήσεις ως προς την περιοχή

Όπως είναι αναμενόμενο, για όλες τις περιοχές εισαγωγής υπάρχει η τάση των εισακτέων να ακολουθούσουν σπουδές σε εκπαιδευτικό ίδρυμα που λειτουργεί στην περιοχή μόνιμης κατοικίας. Αυτή η τάση διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή. Συμπληρωματικά, οι διαφορές αυτές, μπορούν να ερμηνευτούν από την ποικιλία των τμημάτων που εδρεύουν σε κάθε περιοχή, καθώς και από τις κοινωνικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες του τόπου.

Για την εύρεση του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ανάλογα με τη γεωγραφική περιοχή, υπολογίστηκε ο σταθμικός μέσος των τιμών του πίνακα D. Για κάθε περιοχή λαμβάνονται υπόψη μόνο τα τμήματα που εδρεύουν σε εκείνη και χρησιμοποιούνται ως συντελεστές στάθμισης το πλήθος των νεοεισαχθέντων φοιτητών. Ο πίνακας 5.10 περιέχει τις μέσες τιμές ανά περιοχή και ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Πίνακας 5.10: Μέσες τιμές συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ως προς περιοχή λειτουργίας και κατηγορία τμήματος

	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	2,83	2,13	4,01	2,97	2,90	3,13	2,75	2,54	3,06	1,52	2,59	4,50	3,93
ΑΕΙ	2,63	2,03	3,67	3,02	2,37	3,99	2,66	2,61	2,12	1,58	2,39	4,25	3,57
ΤΕΙ	3,34	2,33	4,19	2,94	3,92	1,49	2,84	2,54	4,09	1,36	9,17	7,80	4,34

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα, οι φοιτητές που, αναλογικά, παραμένουν, περισσότερο από τους άλλους, στον τόπο τους για σπουδές είναι κάτοικοι των Νήσων Νοτίου Αιγαίου και λιγότερο οι κάτοικοι Αττικής.

Ειδικότερα για τα ΤΕΙ, οι κάτοικοι των Νήσων Βορείου Αιγαίου εμφανίζουν τη μεγαλύτερη προτίμηση για σπουδές στον τόπο τους. Το τελευταίο οφείλεται στην έντονη προτίμηση των νέων του Νομού Χίου να εισαχθούν στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού¹². Οι υψηλότερες τιμές του συντελεστή εμφανίζονται στις νησιωτικές περιοχές και οι χαμηλότερες στην Αττική και την Κεντρική Μακεδονία.

¹² Σύμφωνα με την ταξινόμηση της ΕΣΥΕ, τα τμήματα που δεν εντάσσονται στα ΑΕΙ χαρακτηρίζονται ως ΤΕΙ.

Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί από τη δυσκολία πρόσβασης από την περιφέρεια στην ενδοχώρα, αλλά και από την γενικότερα υψηλή ζήτηση που έχουν τα τμήματα της Αττικής από τους αποφοίτους όλης της επικράτειας (λόγω ποικιλίας προγραμμάτων σπουδών και αμεσότερης πρόσβασης από την περιφέρεια).

5.2.2.3 Διαφοροποιήσεις ως προς επιστημονικό πεδίο

Η διερεύνηση των διαφοροποιήσεων των τιμών του συντελεστή επίδρασης ως προς το επιστημονικό πεδίο αποφέρει σημαντικά συμπεράσματα. Στον πίνακα 5.11, αποδίδονται οι μέσες τιμές του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης για τα τμήματα που εντάσσονται κατά αποκλειστικότητα σε ένα μόνο από τα 5 επιστημονικά πεδία. Αντίστοιχα στον πίνακα 5.12 αποδίδονται οι μέσες τιμές για το σύνολο των τμημάτων του καθενός από τα επιστημονικά πεδία.

Πίνακας 5.11: Μέση τιμή συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ανά επ. πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ (MEAN)	2,03	2,31	1,87	2,32	2,80

Πίνακας 5.12: Μέση τιμή συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης ανά επ. πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ (MEAN)	2,37	2,75	1,94	2,50	2,79

Όπως είναι αναμενόμενο, για όλα τα επιστημονικά πεδία, επιτυγχάνεται ιδιαίτερα υψηλή τιμή του συντελεστή. Αυτό αποδεικνύει ότι υπάρχει προτίμηση σε σχολές της περιοχής μόνιμης κατοικίας ανεξάρτητα από το επιστημονικό πεδίο που εντάσσονται.

Η υψηλότερη μέση τιμή του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης εμφανίζεται στα τμήματα του 5^{ου} επιστημονικού πεδίου. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί από τη διασπορά σχολών και τμημάτων που παρέχουν σπουδές σχετικές με την οικονομία και τη διοίκηση στην ελληνική επικράτεια.

Αντίθετα, η χαμηλότερη μέση τιμή του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης εμφανίζεται στα τμήματα του 3^{ου} επιστημονικού πεδίου, πολλά από τα οποία είναι

τιμήματα υψηλής ζήτησης. Η χαμηλότερη μέση τιμή του συντελεστή μπορεί να ερμηνευτεί από το σχετικά μικρό αριθμό των τμημάτων επιστημών υγείας και τη διασπορά τους στις περιοχές της επικράτειας. Επιπλέον, αποδεικνύεται το γεγονός ότι οι απόφοιτοι είναι διατεθειμένοι να ακολουθήσουν σπουδές σε σχολές υψηλής ζήτησης μακριά από την περιοχή μόνιμης κατοικίας τους σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι στις υπόλοιπες.

Περιορισμός

Σε κάποιες περιπτώσεις, που όμως αποτελούν εξαιρέσεις, η προέλευση από μία συγκεκριμένη περιοχή δε συνεπάγεται και ευκολία πρόσβασης στα εκπαιδευτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην περιοχή αυτή. Για παράδειγμα, οι φοιτητές που προέρχονται από τον Νομό Σάμου και εισάγονται στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων που εδρεύει στον Νομό Χίου, μολονότι παραμένουν για σπουδές στην ίδια περιοχή (Βόρειο Αιγαίο) αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες πρόσβασης.

5.3 Επίδραση του φύλου στην επιλογή σπουδών

Υπάρχουν “ανδρικά” και “γυναικεία” επαγγέλματα; Το ερώτημα αποτελεί πεδίο μελέτης για επιστήμονες που ερευνούν θέματα των εργασιακών δεδομένων και σχέσεων (Marchbank & Letherby 2006). Με το πέρασμα των ετών όλο και περισσότερα από τα κάστρα των ανδρικών επαγγελμάτων “πέφτουν” το ένα μετά το άλλο. Παρόλα αυτά, είναι φανερή η τάση προτίμησης κάποιων επαγγελμάτων από άτομα του ίδιου φύλου έναντι κάποιων άλλων (Vryonides, 2007). Το τελευταίο οφείλεται σε παράγοντες βιολογικούς, κοινωνικούς και ηθικούς.

Η εισαγωγή σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα καθορίζεται από την επίδοση του υποψηφίου σε συνδυασμό με τις επιλογές του στο μηχανογραφικό δελτίο. Αποτελέσματα ποιοτικών ερευνών, αλλά και ποσοτικών δεδομένων, εμφανίζουν τάση των αρρένων προς τις θετικές επιστήμες και των θηλέων προς τις περισσότερο θεωρητικές και κοινωνικές επιστήμες. Κάτι τέτοιο αποδεικνύεται και από τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά θηλέων που ακολουθούν τη θεωρητική κατεύθυνση στην Γ' Λυκείου (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009¹³).

Η τάση των θηλέων για σπουδές σε θεωρητικά επιστημονικά αντικείμενα έχει ως αποτέλεσμα το ιδιαίτερα αυξημένο ποσοστό εισαγωγής στα ΑΕΙ και αντίστοιχα το χαμηλό ποσοστό εισαγωγής στα ΤΕΙ. Αυτό εν μέρει οφείλεται και στο έλλειμμα ικανού αριθμού ΤΕΙ που να προσφέρουν σπουδές θεωρητικού τύπου.

Σύμφωνα με τα αριθμητικά δεδομένα του έτους μελέτης (2006-2007), στα ελληνικά ΑΕΙ και ΤΕΙ εισήχθησαν 64.406 φοιτητές, εκ των οποίων το 57% είναι θήλεις. Το αυξημένο ποσοστό οφείλεται και στο ότι, τόσο πληθυσμιακά όσο και σε ποσοστά συμμετοχής στις εισαγωγικές εξετάσεις, υπάρχει πλειοψηφία των θηλέων (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009^{3&4}). Στα ΑΕΙ το ποσοστό των θηλέων είναι 62,39% ενώ στα ΤΕΙ το 48,52%.

Τα δεδομένα αυτά κατευθύνουν στη διερεύνηση της επίδρασης του παράγοντα φύλου στην επιλογή σπουδών. Πέραν της κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, θα εξεταστούν τυχόν διαφοροποιήσεις στα ποσοστά ανάλογα με άλλους παράγοντες, όπως το επιστημονικό πεδίο στο οποίο εντάσσεται η κάθε σχολή και η έδρα του εκπαιδευτικού ιδρύματος.

5.3.1 Μεθοδολογία σχηματισμού του συντελεστή φύλου

Η ανάλυση που προηγήθηκε αναδεικνύει την αναγκαιότητα για το σχηματισμό κάποιου συντελεστή που να εμφανίζει την κατανομή των φοιτητών ανάλογα με το φύλο τους σε όρους σχετικούς. Αυτός ο συντελεστής θα εξαρτάται αποκλειστικά από το ποσοστό των θηλέων που εισάγονται σε καθένα από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δε διερευνάται το συμπληρωματικό (ως προς το 1) ποσοστό των αρρένων.

Για το σχηματισμό του συντελεστή φύλου θα υπολογιστεί η σχετική απόκλιση του πραγματικού ποσοστού των θηλέων κάποιου τμήματος από το ποσοστό των θηλέων στη θεωρητική εκείνη περίπτωση της ισορροπίας στην κατανομή των φοιτητών σε κάθε τμήμα ως προς το φύλο.

Ως κατάσταση ισορροπίας για ένα τμήμα θα μπορούσε να θεωρηθεί η κατάσταση όπου παρατηρείται ισότητα του αριθμού των νεοεισαχθέντων αρρένων και θηλέων στη θεωρητική περίπτωση που υπάρχει ισότητα του αριθμού των νεοεισαχθέντων αρρένων και θηλέων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της επικράτειας.

Αναλυτικά η μέθοδος περιγράφεται ως εξής:

Βήμα 1

Στον αρχικό πίνακα Α (πίνακας 5.13), παρουσιάζεται η κατανομή του πλήθους των νεοεισαχθέντων φοιτητών για το καθένα από τα 479 τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας, ως προς το φύλο. Για καθένα από τα $i=1-479$ εκπαιδευτικά ιδρύματα, ονομάζουμε με $ΑΑ_i$ το πλήθος των αρρένων και με $ΑΘ_i$ το πλήθος των θηλέων.

Πίνακας 5.13: Κατανομή νεοεισαχθέντων ως προς φύλο

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΘΗΛΕΙΣ (ΑΘ _i)	ΑΡΡΕΝΕΣ(ΑΑ _i)
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	449	114
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	91	84
⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	18	5
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	44	59
	ΣΥΝΟΛΟ	36.746	27.660

Πίνακας Α

Όπως παρατηρείται στον πίνακα Α, η πλειοψηφία των νεοεισαχθέντων είναι θήλειες. Αυτό οφείλεται στις υψηλότερες επιδόσεις που πιθανόν επιτυγχάνουν οι

θήλεις στις εισαγωγικές εξετάσεις, καθώς επίσης και σε λόγους που σχετίζονται με τη σχολική εγκατάλειψη σε σχέση με το φύλο (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2006).

Εφόσον, σε κάποιο από τα τμήματα i ($i=1-479$), το φύλο δεν επιδράει καθόλου στις προτιμήσεις για την εισαγωγή, πρέπει $A\Theta i/A\Lambda i = 36.746/27.660$.

Λόγω του μεγαλύτερου συνολικού αριθμού θηλέων, θεωρείται αναμενόμενο στις περισσότερες σχολές να παρουσιάζεται πλειοψηφία των θηλέων. Η ισορροπία σε κάποιο τμήμα προκύπτει όχι από την ισότητα των νεοεισαχθέντων αρρένων και θηλέων, αλλά από τη διατήρηση της αναλογίας που παρουσιάζεται στο σύνολο. Εναλλακτικά, ισορροπία σε κάθε τμήμα προκύπτει εφόσον μετασχηματιστεί το πλήθος του συνόλου των νεοεισαχθέντων σε κατάσταση ισορροπίας ως προς τα δύο φύλα και ταυτόχρονα το 50% των νεοεισαχθέντων του τμήματος είναι θήλεις.

Ο πίνακας A μετασχηματίζεται σε πίνακα B (πίνακας 5.14) με τον τρόπο που περιγράφεται ακολούθως: Καθένα από τα στοιχεία $A\Lambda i$ μετασχηματίζεται σε

$$B\Lambda i = A\Lambda i * \frac{\sum_{i=1}^{479} A\Lambda i + \sum_{i=1}^{479} A\Theta i}{\sum_{i=1}^{479} A\Lambda i}, \quad \forall i=1-479 \text{ και καθένα από τα στοιχεία } A\Theta i$$

$$\text{μετασχηματίζεται σε } B\Theta i = A\Theta i * \frac{\sum_{i=1}^{479} A\Lambda i + \sum_{i=1}^{479} A\Theta i}{\sum_{i=1}^{479} A\Theta i}, \quad \forall i=1-479.$$

Πίνακας 5.14: Κατανομή νεοεισαχθέντων ως προς φύλο (Μετασχηματισμός 1)

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΘΗΛΕΙΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ (BΘi)	ΑΡΡΕΝΕΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ (BΛi)
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	393,5	132,72
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	79,7	97,80
⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	15,8	5,82
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	38,6	68,69
	ΣΥΝΟΛΟ	32.203	32.203

Πίνακας B

Ο πίνακας B διατηρεί σταθερή την αναλογία του φύλου σε καθένα από τα τμήματα, αλλά έχει γίνει αναγωγή των αρχικών τιμών, ώστε να προκύψει ισότητα στο συνολικό πλήθος των αρρένων με αυτό των θηλέων. Έτσι αποδίδει τον αριθμό των αρρένων και των θηλέων κάθε τμήματος στη θεωρητική εκείνη περίπτωση όπου θα γινόταν εισαγωγή ίδιου αριθμού αρρένων και θηλέων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της επικράτειας.

Βήμα 2

Όπως είναι αναμενόμενο, ο αριθμός των φοιτητών ενός φύλου σε κάποιο τμήμα δεν μπορεί να συγκριθεί με τον αντίστοιχο κάποιου άλλου τμήματος, διότι ο αριθμός των νεοεισαχθέντων διαφέρει από τμήμα σε τμήμα. Οποιαδήποτε σύγκριση πρέπει να αφορά την αναλογία του πλήθους των αρρένων νεοεισαχθέντων με το αντίστοιχο των θηλέων για κάθε τμήμα ξεχωριστά. Η σύγκριση μεταξύ των τμημάτων μπορεί να γίνει τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους.

Στον πίνακα Γ (πίνακας 5.15) που ακολουθεί υπολογίζεται το ποσοστό των θηλέων για κάθε τμήμα ξεχωριστά στην περίπτωση ισορροπίας ως προς το φύλο του συνόλου των φοιτητών. Το ποσοστό προκύπτει από το μετασχηματισμό των στοιχείων του Πίνακα Β και συγκεκριμένα μέσα από τον τύπο $\Gamma\Theta i = \frac{B\Theta i}{B\Theta i + B\Lambda i}$, $\forall i=1-479$.

Σε περίπτωση όπου σε κάποιο τμήμα δεν υπάρχει διαφορά στις προτιμήσεις, θα έπρεπε τα ποσοστά των νεοεισαχθέντων αρρένων και θηλέων να ήταν ίδια και ίσα με 50%. Οποιαδήποτε απόκλιση του ποσοστού των θηλέων από το 0.50 λαμβάνεται ως μεταβολή στην προτίμηση ως προς το φύλο για το συγκεκριμένο τμήμα.

Συγκεκριμένα, εάν σε κάποιο τμήμα $\Gamma\Theta i > 0.50$, τότε το συγκεκριμένο τμήμα προτιμάται -αναλογικά- περισσότερο από θήλεις, ενώ εάν σε κάποιο τμήμα είναι $\Gamma\Theta i < 0.50$, τότε το τμήμα επιλέγεται -αναλογικά- περισσότερο από άρρενες.

Η διερεύνηση της επίδρασης του φύλου σε σχετικές τιμές επιτυγχάνεται με τον υπολογισμό της ποσοστιαίας απόκλισης του ποσοστού των θηλέων από το 0.50 (ποσοστό ισορροπίας). Συγκεκριμένα για κάθε τμήμα (i) σχηματίζουμε τον συντελεστή $\Sigma\Gamma i = \frac{\Gamma\Theta i - 0.50}{0.50}$, $\forall i=1-479$. Ο συντελεστής αυτός εκφράζει την ποσοστιαία διαφορά του ποσοστού των θηλέων από το ποσοστό ισορροπίας και ορίζεται ως *συντελεστής φύλου*.

Πίνακας 5.15: Συντελεστής φύλου

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΘΗΛΕΩΝ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
-------------	-----------	----------------	-------------

		ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ (ΓΘi)	ΦΥΛΟΥ (ΣΓi)
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0,75	0,50
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,45	-0,10
⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,73	0,46
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0,36	-0,28

Πίνακας Γ

Επομένως, όταν $\Sigma\Gamma_i > 0$ υπάρχει προτίμηση των θηλέων για το τμήμα i , ενώ αντίθετα εάν $\Sigma\Gamma_i < 0$ υπάρχει προτίμηση των αρρένων για το τμήμα i .

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 5.15, ο συντελεστής φύλου για το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου είναι $\Sigma\Gamma_i = -0.10$ και αυτό ερμηνεύεται ως εξής: Στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το 2006 εισήχθησαν 10% λιγότερες θήλεις από το ποσοστό που θα εισάγονταν στην περίπτωση που υπήρχε ίδια προτίμηση μεταξύ θηλέων και αρρένων για εισαγωγή στο συγκεκριμένο τμήμα. Αντίθετα, για το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών εμφανίζεται έντονα αυξημένη τάση προτίμησης από θήλεις.

5.3.2 Επίδραση του φύλου στις προτιμήσεις

Ο σχηματισμός του συντελεστή φύλου αποτελεί το αρχικό βήμα για τη διερεύνηση της επίδρασης του φύλου στις εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και την αλληλεπίδραση με άλλους παράγοντες.

5.3.2.1 Αλληλεπίδραση φύλου με περιοχή εισαγωγής

Η ανάλυση της επίδρασης του συντελεστή αυτού ως προς τις περιοχές - έδρες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιτυγχάνεται με τον υπολογισμό του σταθμικού μέσου όρου του συντελεστή φύλου των τμημάτων εισαγωγής για κάθε περιοχή με συντελεστές βαρύτητας τα αντίστοιχα πλήθη των νεοεισαχθέντων στο κάθε τμήμα.

Πίνακας 5.16: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς περιοχή λειτουργίας των τμημάτων

ΣΤΑΘΜΙΚΟΣ ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΦΥΛΟΥ	ΠΕΡΙΟΧΗ												
	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	-0.01	0.02	-0.12	-0.08	0.18	0.07	-0.08	-0.43	-0.01	0.05	-0.10	0.51	0.01

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 5.16, στα τμήματα που έχουν την έδρα τους στην περιοχή του Νότιου Αιγαίου (Π₁₂) εμφανίζεται συντριπτική πλειοψηφία στις προτιμήσεις των θηλέων. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευθεί περισσότερο από το επιστημονικό αντικείμενο των τμημάτων και λιγότερο από τη γεωγραφική ιδιαιτερότητα. Αντίθετα, τα τμήματα με έδρα τις περιοχές της Στερεάς Ελλάδας (Π₈) συγκεντρώνουν συντριπτικά περισσότερο τις προτιμήσεις αρρένων εισακτέων.

Τα αποτελέσματα για τις ακραίες τιμές του συντελεστή φύλου ανά περιοχή δημιουργούν την αίσθηση ότι οι θήλεις προτιμούν τα νησιά, ενώ αντίθετα οι άρρενες τα τμήματα με έδρα περιοχές στην ενδοχώρα. Οι περιοχές από όπου προέκυψαν οι προαναφερόμενες ακραίες τιμές είναι περιοχές που φιλοξενούν τμήματα με κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς το επιστημονικό αντικείμενο. Στο Νότιο Αιγαίο εδρεύουν κυρίως παιδαγωγικές σχολές και σχολές τουριστικών επαγγελμάτων που παραδοσιακά προτιμώνται περισσότερο από θήλεις, ενώ στη Στερεά Ελλάδα εδρεύουν αρκετά τμήματα τεχνολόγων μηχανικών, που επιλέγονται περισσότερο από άρρενες.

Θα ήταν σημαντικό η επίδραση του φύλου στην επιλογή τόπου σπουδών να φανεί σε περιοχές όπου υπάρχει μεγάλη ποικιλία σχολών και τμημάτων και ταυτόχρονα εισάγεται υψηλός αριθμός φοιτητών. Σε τμήματα με έδρα τις περιοχές της Αττικής (Π₁₀) και της Κεντρικής Μακεδονίας (Π₂) εισάγονται πάνω από τους μισούς φοιτητές στην Ελλάδα. Επιπλέον, σε αυτές τις περιοχές λειτουργούν τμήματα από όλα τα επιστημονικά πεδία που καλύπτουν σχεδόν όλες τις επαγγελματικές διεξόδους. Όπως φαίνεται από τον πίνακα Δ, σε αυτές τις περιοχές εμφανίζεται ελάχιστη απόκλιση του συντελεστή φύλου από την κατάσταση απόλυτης ισορροπίας. Οδηγούμαστε, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι η επίδραση του φύλου στην επιλογή περιοχής σπουδών είναι περιορισμένη, ενώ η επίδραση του φύλου στην επιλογή τμημάτων με ιδιαίτερα ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά φαίνεται υψηλή.

5.3.2.2 Αλληλεπίδραση φύλου με επιστημονικό πεδίο.

Οι διαφοροποιήσεις στις επιλογές ως προς το φύλο επηρεάζονται άμεσα από τα επιστημονικά χαρακτηριστικά του τμήματος εισαγωγής. Σε περιοχές όπου υπάρχει ιδιαίτερα μεγάλη ποικιλία σε σχολές και τμήματα, τα οποία διαφέρουν ως προς τον ακαδημαϊκό και επιστημονικό τους προσανατολισμό, εμφανίζεται ισορροπία στην κατανομή των φοιτητών ως προς το φύλο.

Παρόλο που δεν υπάρχουν ανδρικά ή γυναικεία επαγγέλματα, είναι εμφανές ότι σε κάποια επαγγέλματα υπάρχει υψηλότερη ζήτηση από θήλεις, ενώ σε κάποια άλλα από άρρενες. Η διαφοροποίηση στις επαγγελματικές προτιμήσεις επιφέρει διαφοροποιήσεις και στις επιλογές σπουδών. Παραδοσιακά, τα κορίτσια επέλεξαν περισσότερο σχολές και τμήματα με θεωρητικό και καλλιτεχνικό προσανατολισμό, ενώ τα αγόρια σχολές και τμήματα περισσότερο με θετικό και τεχνολογικό προσανατολισμό (Christidou, 2006).

Επιπροσθέτως, ακόμα και σήμερα, επικρατεί ένα σύστημα αξιών που περιορίζει τον εκπαιδευτικό-επαγγελματικό ορίζοντα των γυναικών και διοχετεύει τις επαγγελματικές προτιμήσεις των γυναικών προς ορισμένη κατεύθυνση (Κάτσικας, & Καββαδίας, 1994, σελ. 114).

Αυτές οι διαφοροποιήσεις αποτυπώνονται και στις μέσες τιμές -με συντελεστές στάθμισης το πλήθος των νεοεισακτέων του κάθε τμήματος- που παίρνει ο συντελεστής φύλου στα επιστημονικά πεδία στα οποία είναι ενταγμένα τα τμήματα στο μηχανογραφικό δελτίο των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 5.17: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΥΛΟΥ (MEAN)	0.45	-0.17	0.36	-0.49	-0.08

Ο πίνακας 5.17 αποτυπώνει τους σταθμικούς μέσους του συντελεστή φύλου για τα τμήματα που εντάσσονται **αποκλειστικά** σε κάθε ένα από τα 5 επιστημονικά πεδία με συντελεστές βαρύτητας το πλήθος των νεοεισαχθέντων σε κάθε τμήμα.

Στο 1^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται τμήματα των οποίων οι σπουδές έχουν φιλοσοφικό, ψυχολογικό ή κοινωνιολογικό προσανατολισμό. Η αποφοίτηση από αυτά οδηγεί σε επαγγέλματα που “παραδοσιακά” ασκούνται περισσότερο από

γυναίκες. Ο μέσος συντελεστής φύλου σε αυτό το επιστημονικό πεδίο είναι θετικός και ιδιαίτερα υψηλός (0.45). Το αποτέλεσμα δείχνει σαφή και έντονη προτίμηση στα τμήματα αυτού του επιστημονικού πεδίου από θήλεις έναντι των αρρένων.

Στο 2^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται, περισσότερο, τμήματα θετικών επιστημών. Το αντικείμενο σπουδών αυτών των τμημάτων είναι θεωρητικό με θετική διάσταση. Όπως φαίνεται από το Πίνακα Δ, ο συντελεστής φύλου σε αυτό το επιστημονικό πεδίο είναι αρνητικός (-0.17) και αυτό ερμηνεύεται από την ελαφρά προτίμηση των αρρένων έναντι των θηλέων σε τμήματα που εντάσσονται αποκλειστικά στο 2^ο επιστημονικό πεδίο.

Στο 3^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (κατά αποκλειστικότητα) τμήματα που οδηγούν σε ιατρικά επαγγέλματα ή σε επαγγέλματα που σχετίζονται με τον κλάδο υγείας (φαρμακευτική, νοσηλευτική, φυσιοθεραπεία κ.ά.). Ο σταθμικός μέσος του συντελεστή φύλου γι' αυτό το επιστημονικό πεδίο είναι έντονα θετικός (+0.35) και δείχνει προτίμηση των θηλέων για σπουδές σε τμήματα του συγκεκριμένου επιστημονικού πεδίου.

Στο 4^ο επιστημονικό πεδίο εμφανίζεται η πλέον ακραία τιμή του σταθμικού μέσου συντελεστή φύλου. Συγκεκριμένα, αυτός παίρνει έντονα αρνητική μέση τιμή (-0.49). Αποδεικνύεται η σαφέστατη προτίμηση τμημάτων που οδηγούν σε επαγγέλματα τεχνικού προσανατολισμού από άρρενες.

Στο 5^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται σχολές και τμήματα οικονομίας και διοίκησης και παρατηρείται μεγαλύτερη ισορροπία στις επιλογές ανάλογα με το φύλο. Ο σταθμικός μέσος του συντελεστή φύλου ισούται με -0.08 και καταμηνύει οριακή προτίμηση από άρρενες έναντι των θηλέων.

Ο πίνακας 5.17, πάνω στον οποίο στηρίχθηκε η ανάλυση που προηγήθηκε, βασίζεται στα στοιχεία που προκύπτουν από τμήματα που εντάσσονται αποκλειστικά σε ένα επιστημονικό πεδίο. Πλέον αυτών υπάρχουν 133 τμήματα που εντάσσονται σε δύο ή και περισσότερα επιστημονικά πεδία. Εάν συνυπολογίσουμε ότι κάθε ένα από αυτά τα τμήματα εντάσσεται ξεχωριστά σε κάθε ένα από τα επιστημονικά πεδία, τότε ο μέσος συντελεστής φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο παρουσιάζεται στον πίνακα 5.18.

Πίνακας 5.18: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΥΛΟΥ (MEAN)	0.44	0.01	0.35	-0.46	-0.09

Οι διαφορές που εμφανίζονται μεταξύ των τελευταίων πινάκων είναι οριακές. Εξάιρεση αποτελούν τα αποτελέσματα του συντελεστή φύλου για το 2^ο επιστημονικό πεδίο. Το τελευταίο εξηγείται από το γεγονός ότι ο αριθμός των τμημάτων που εντάσσονται αποκλειστικά στο 2^ο επιστημονικό πεδίο είναι περιορισμένος.

5.3.2.3 Αλληλεπίδραση φύλου με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Όπως έχει ήδη αναφερθεί υπάρχει εμφανώς εντονότερη τάση των θηλέων έναντι των αρρένων να επιδιώκουν και να εξασφαλίζουν την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ. Ο σχηματισμός του συντελεστή φύλου επαληθεύει αυτή την τάση.

Στον πίνακα 5.19 παρουσιάζεται ο μέσος συντελεστής φύλου ξεχωριστά για τα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ, με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε καθένα από τα τμήματα.

Πίνακας 5.19: Μέσος συντελεστής φύλου ως προς κατηγορία εκπ. ιδρύματος

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ	
	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΥΛΟΥ (MEAN)	0.10	-0.17

Τα αποτελέσματα που εμφανίζονται στον πίνακα 5.19 δείχνουν εμφανή τάση των θηλέων να εξασφαλίζουν την εισαγωγή σε σχολές και τμήματα των ΑΕΙ έναντι των αρρένων που επιτυγχάνουν αναλογικά περισσότερο την εισαγωγή τους στα τμήματα των ΤΕΙ. Στα ΑΕΙ εισάγονται 10% περισσότερες θήλεις και στα ΤΕΙ 17% λιγότερες θήλεις σε σχέση με τον αριθμό εισαγωγής στην κατάσταση

ισορροπίας. Το αποτέλεσμα είναι αναμενόμενο, μιας και οι θήλεις επιλέγουν σε μεγαλύτερο βαθμό τμήματα ΑΕΙ, τα οποία είναι περισσότερο θεωρητικά και επιστημονικά σε σχέση με τα τμήματα ΤΕΙ, των οποίων ο προσανατολισμός προσεγγίζει περισσότερο θέματα εφαρμογής.

Θεωρώντας ως δεδομένο ότι η επιτυχία εισαγωγής στα ΑΕΙ είναι δυσκολότερη από αυτή στα ΤΕΙ, λόγω των υψηλότερων, στις περισσότερες περιπτώσεις, βάσεων, το αποτέλεσμα του πίνακα 5.19 υποδηλώνει ότι, πέραν της διαφοράς στις προτιμήσεις, πιθανόν υπάρχει και διαφορά στις επιδόσεις στις εισαγωγικές εξετάσεις μεταξύ υποψηφίων που προέρχονται από διαφορετικό φύλο.

5.4 Επίδραση των επαγγελμάτων του πατέρα και της μητέρας στις προτιμήσεις των υποψηφίων

Η επίδραση των επαγγελμάτων των γονέων των υποψηφίων στις προτιμήσεις τους για εισαγωγή σε τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα γίνει με τη χρήση δεδομένων που συλλέχθηκαν από τους νεοεισαχθέντες φοιτητές του ακαδημαϊκού έτους 2006-2007.

Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, τα επαγγέλματα ταξινομούνται σε 13 ή 10 κύριες ομάδες. Στο παράρτημα εμφανίζονται οι υποκατηγορίες των ομάδων .

Πίνακας 5.20: Ταξινόμηση Επαγγελμάτων της ΕΣΥΕ (ΣΤΕΠ-92, ISCO-88) σε μονοψήφιο επίπεδο

Μονοψήφιος κωδικός		ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ
Ομάδα 1:	E ₁	ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ, ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
Ομάδα 2:	E ₂	ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
Ομάδα 3:	E ₃	ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
Ομάδα 4:	E ₄	ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
Ομάδα 5:	E ₅	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΑΓΟΡΕΣ
Ομάδα 6:	E ₆	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΑΛΙΕΙΣ Κ.Π.Α.Ε
Ομάδα 7:	E ₇	ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
Ομάδα 8:	E ₈	ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ (ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΙ)
Ομάδα 9:	E ₉	ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ
	E ₁₀	ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
	E ₁₁	ΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΣ ΕΝΕΡΓΟΙ (Π.Χ. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ)
	E ₁₂	ΑΝΕΡΓΟΙ ΠΟΥ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
	E ₁₃	ΑΓΝΩΣΤΗ

Σε άλλη ταξινόμηση, οι ομάδες 10 έως και 13 ενοποιούνται στην 10^η ομάδα, που αντιπροσωπεύει τα πρόσωπα που δε δύναται να καταταγούν σε κάποια από τις ομάδες 1 έως και 9.

Στον Πίνακα 5.21 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατανομή των ποσοστών των γονέων των νεοεισαχθέντων φοιτητών στις επαγγελματικές ομάδες (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009^{5,6,7&8}). Επιπλέον εμφανίζονται τα αντίστοιχα ποσοστά του πληθυσμού ηλικιών 36-64. Για την ανάλυση της κατανομής του πληθυσμού στις ομάδες ελήφθησαν υπόψη οι ηλικίες 36-64, διότι θα μας απασχολήσουν τα επαγγέλματα

των γονέων των νεοεισερχόμενων φοιτητών οπότε “λογικά” ανήκουν στο συγκεκριμένο ηλικιακό εύρος (ΕΣΥΕ, 2009³).

Πίνακας 5.21: Κατανομή των γονέων του συνόλου των φοιτητών σε επαγγελματικές ομάδες

Κατανομή στις Επαγγελματικές Ομάδες (ποσοστά)											
	Ομάδα 1	Ομάδα 2	Ομάδα 3	Ομάδα 4	Ομάδα 5	Ομάδα 6	Ομάδα 7	Ομάδα 8	Ομάδα 9	Λοιποί	Σύνολο
Σύνολο Ανδρών (ηλικίας 36-64)	11,79	11,25	5,63	6,49	6,25	8,84	17,44	9,60	3,98	18,73	100
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών	2,54	19,58	9,40	17,83	11,88	6,22	15,41	5,58	2,93	8,63	100
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΑΕΙ	2,76	25,11	8,52	18,35	11,94	5,32	12,72	4,93	2,42	7,93	100
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΤΕΙ	2,20	10,66	10,82	17,00	11,79	7,69	19,74	6,63	3,74	9,73	100
Σύνολο Γυναικών (ηλικίας 36-64)	4,3	8,7	4,6	7,8	7,7	7,8	2,0	1,0	5,7	50,4	100
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών	0,97	17,89	2,71	19,96	10,40	2,01	1,73	0,54	2,92	40,87	100
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΑΕΙ	0,99	23,38	3,02	21,37	9,50	1,65	1,38	0,55	2,33	35,83	100
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΤΕΙ	4,28	8,66	4,63	7,75	7,70	7,82	2,05	1,00	5,70	50,41	100

Το ποσοστό των απασχολούμενων ανδρών υπερβαίνει κατά πολύ αυτό των γυναικών. Επιπλέον, εμφανίζονται αναλογικά υψηλά ποσοστά νέων φοιτητών που ο πατέρας τους εντάσσεται στις Ομάδες 2, 3, 4 και 5. Αυξημένα αναλογικά εμφανίζονται και τα ποσοστά των φοιτητών που εισάγονται στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι μητέρες τους ανήκουν στις Ομάδες 2 και 4.

Όπως προκύπτει από τις διαφορές στα ποσοστά των γονιών που προέρχονται από κάθε μία επαγγελματική ομάδα σε σχέση τα αντίστοιχα ποσοστά στον πληθυσμό ηλικίας 36-64, υψηλότερη πιθανότητα εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν οι απόφοιτοι με πατέρα ή και μητέρα που ανήκει στην ομάδα 4. Χαμηλότερη, αναλογικά, πιθανότητα εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα έχουν οι απόφοιτοι με πατέρα ή και μητέρα που δεν εντάσσεται σε κάποια επαγγελματική ομάδα (είναι οικονομικά ανενεργοί).

Η προηγούμενη ανάλυση δείχνει ότι οι πιθανότητες για την εισαγωγή κάποιου υποψηφίου στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας είναι άμεσα συνδεδεμένες με το επάγγελμα των γονέων του. Τα παιδιά αυτών που ασκούν επιστημονικά ή επαγγέλματα γραφείου έχουν εμφανώς υψηλότερες πιθανότητες για την εισαγωγή

στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σχέση με αυτά που οι γονείς τους δεν έχουν καμία επαγγελματική δραστηριότητα.

Ο πίνακας που ακολουθεί περιέχει, για κάθε επαγγελματική ομάδα, τις σχετικές αποκλίσεις του ποσοστού των φοιτητών που εντάσσονται στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας σε σχέση με το ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 36-64.

Πίνακας 5.22: Σχετική απόκλιση του ποσοστού των φοιτητών που εντάσσονται στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας σε σχέση με το ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού ηλικίας 36-64

Σχετική απόκλιση σε σχέση με σύνολο του πληθυσμού ηλικίας (36-64)										
	Ομάδα 1	Ομάδα 2	Ομάδα 3	Ομάδα 4	Ομάδα 5	Ομάδα 6	Ομάδα 7	Ομάδα 8	Ομάδα 9	Λοιποί
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών	-78,46	74,04	66,96	174,73	90,08	-29,64	-11,64	-41,88	-26,38	-53,92
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΑΕΙ	-76,59	123,20	51,33	182,74	91,04	-39,82	-27,06	-48,65	-39,20	-57,66
Επάγγελμα Πατέρα Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΤΕΙ	-81,34	-5,24	92,18	161,94	88,64	-13,01	13,19	-30,94	-6,03	-48,05
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών	-77,44	105,63	-41,09	155,90	35,06	-74,23	-13,50	-46,00	-48,77	-18,91
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΑΕΙ	-76,98	168,74	-34,35	173,97	23,38	-78,85	-31,00	-45,00	-59,12	-28,91
Επάγγελμα Μητέρας Νεοεισαχθέντων Φοιτητών ΤΕΙ	-0,47	-0,46	0,65	-0,64	0,00	0,26	2,50	0,00	0,00	0,02

Όπως έχει ήδη διαπιστωθεί, οι υποψήφιοι των οποίων οι γονείς ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα 4 εμφανίζουν συνολικά τις μεγαλύτερες πιθανότητες εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Ιδιαίτερα για όσους ο πατέρας εντάσσεται στην επαγγελματική ομάδα 4, υπάρχει 182,74% μεγαλύτερη πιθανότητα ένταξης σε κάποιο ΑΕΙ της χώρας.

Επιπλέον, οι υποψήφιοι με γονείς που ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα 2 εισάγονται με ιδιαίτερα υψηλή πιθανότητα στα ΑΕΙ, όχι όμως και στα ΤΕΙ. Όσοι προέρχονται από οικογένειες που ανήκουν στις επαγγελματικές ομάδες 1, 6, 7, 8, 9 και λοιποί έχουν συνολικά μικρές πιθανότητες επιτυχίας εισαγωγής.

Τέλος, οι υποψήφιοι των οποίων ο πατέρας ανήκει στην επαγγελματική ομάδα 3 έχουν μεγάλες πιθανότητες επιτυχίας εισαγωγής. Το αντίθετο αποτέλεσμα προκύπτει για αυτούς των οποίων η μητέρα ανήκει στην ίδια επαγγελματική ομάδα.

Με βάση την προηγούμενη ανάλυση, κρίνεται επιβεβλημένη η επιπλέον διερεύνηση του βαθμού στον οποίο τα επαγγέλματα πατέρα και μητέρας επηρεάζουν τις επιλογές των υποψηφίων, για κάθε τμήμα εισαγωγής.

5.4.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή επίδρασης επαγγελματιών γονέων

Για να εξεταστεί η επίδραση του επαγγέλματος των γονέων στην επιλογή σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ακολουθούμε τη μέθοδο της μέσης απόκλισης από την ομοιόμορφη κατανομή (M.A.O.K.) όπως αυτή περιγράφεται ακολούθως: Η διερεύνηση γίνεται ξεχωριστά, τόσο για το επάγγελμα του πατέρα όσο και για το επάγγελμα της μητέρας του υποψηφίου, ώστε να αποκαλυφθεί ποιο επιδρά περισσότερο στις επιλογές των υποψηφίων. Σε επόμενη φάση, διερευνώνται οι διαφοροποιήσεις στις τιμές του συντελεστή για κάποιες μορφές κατηγοριοποίησης.

Στον αρχικό πίνακα Α (πίνακας 5.23) εμφανίζεται η κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών καθενός από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανάλογα με το επάγγελμα του πατέρα τους. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., ο διαχωρισμός των επαγγελματιών γίνεται σε 13 ομάδες. Αυτές οι ομάδες συμβολίζονται αντίστοιχα, για λόγους συντομίας, με E_j , όπου $j=1$ έως 13. Ο πίνακας Α που ακολουθεί περιέχει την κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών του κάθε τμήματος i ($i=1-479$) ως προς την επαγγελματική κατηγορία που εντάσσεται ο πατέρας τους.

Πίνακας 5.23: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ															
ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ(i)	E_1	E_2	E_3	E_4	E_5	E_6	E_7	E_8	E_9	E_{10}	E_{11}	E_{12}	E_{13}	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	27	203	54	110	50	17	49	13	12	18	0	3	7	563
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	6	30	25	30	19	10	24	9	3	11	1	0	7	175
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	1	5	3	5	6	1	2	0	0	0	0	23
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0	10	6	22	17	13	23	2	0	5	1	3	1	103
	ΣΥΝΟΛΟ	1540	12789	6304	11769	7283	3870	10016	3534	1840	1984	81	412	2839	64261

Πίνακας Α

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα Α, οι περισσότεροι εισακτέοι προέρχονται από οικογένειες που ο πατέρας εργάζεται και από αυτούς μεγάλος αριθμός εντάσσεται στη ομάδα E_2 . Τα παιδιά με γονείς σε αυτή την επαγγελματική ομάδα επιτυγχάνουν μεγάλο ποσοστό εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Στη συνέχεια, ο πίνακας A μετασχηματίζεται σε πίνακα B (πίνακας 5.24), που είναι αναλογικά ισοδύναμος, έτσι ώστε να εξαλείφει το ζήτημα της διαφοράς στα συνολικά πλήθη των νεοεισαχθέντων φοιτητών ανάλογα με το επάγγελμα του πατέρα τους. Ο νέος αυτός πίνακας δίνει την κατανομή των φοιτητών που εισέρχονται σε κάθε τμήμα στο θεωρητικό πλαίσιο, όπου από κάθε μία από τις 13 επαγγελματικές ομάδες του πατέρα προέρχονται 1000 νεοεισαχθέντες φοιτητές. Τα τελευταία επιτυγχάνεται εάν καθένα από τα στοιχεία του πίνακα $A=[a_{ij}]$ διαιρεθεί με το με αντίστοιχο άθροισμα $\sum_{i=1}^{479} a_{ij}$, $\forall j=1-13$ και στη συνέχεια πολλαπλασιαστεί με το 1000. Έχει γίνει στρογγυλοποίηση στον ακέραιο.

Πίνακας 5.24: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγ. ομάδες (Μετασχηματισμός 1)

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ															
ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	E ₁	E ₂	E ₃	E ₄	E ₅	E ₆	E ₇	E ₈	E ₉	E ₁₀	E ₁₁	E ₁₂	E ₁₃	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	18	16	9	9	7	4	5	4	7	9	0	7	2	96
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	4	2	4	3	3	3	2	3	2	6	12	0	2	45
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	4
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0	1	1	2	2	3	2	1	0	3	12	7	0	35
	ΣΥΝΟΛΟ	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	13000

Πίνακας B

Στην περίπτωση που υπήρχαν 1000 νεοεισαχθέντες φοιτητές στα ΑΕΙ στα ΤΕΙ της επικράτειας, των οποίων οι πατέρες προέρχονταν από την κάθε μία επαγγελματική ομάδα, θα είχαμε την κατανομή αυτών στα τμήματα όπως παρουσιάζεται στον πίνακα B. Ένα επιπλέον ζήτημα που θα πρέπει να αντιμετωπίζεται στα πλαίσια της μεθόδου είναι το γεγονός ότι ο αριθμός των νεοεισαχθέντων φοιτητών διαφέρει από τμήμα σε τμήμα.

Συγκεκριμένα, είναι λογικό οι τιμές του πίνακα B να είναι αυξημένες στις γραμμές που αντιστοιχούν στα τμήματα που δέχονται περισσότερους νεοεισαχθέντες και αντίστροφα. Ο επόμενος μετασχηματισμός ανάγει τον πίνακα B σε κάποιο γραμμικά ισοδύναμο, έτσι ώστε όλες οι γραμμές να έχουν άθροισμα 1300 (=13x100). Αυτό γίνεται, εάν καθένα από τα στοιχεία του πίνακα $B=[b_{ij}]$

διαιρεθεί με το αντίστοιχο άθροισμα $\sum_{j=1}^{13} b_{ij}$, $\forall i=1-479$ και στη συνέχεια πολλαπλασιαστεί με το 1300.

Ο νέος αυτός πίνακας $C=[c_{ij}]$ (πίνακας 5.25) περιέχει την κατανομή των νεοεισαχθέντων φοιτητών στη θεωρητική εκείνη περίπτωση που όλα τα τμήματα δέχονται τον ίδιο αριθμό φοιτητών και σχηματίστηκε από το μετασχηματισμό του πίνακα Β, ο οποίος περιέχει την κατανομή των φοιτητών στη θεωρητική εκείνη περίπτωση όπου ο αριθμός των νεοεισαχθέντων φοιτητών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της επικράτειας, με πατέρες να ανήκουν σε κάθε μία από τις επαγγελματικές ομάδες, είναι ίδιος.

Πίνακας 5.25: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες (Μετασχηματισμός 2)

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ															
ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	E ₁	E ₂	E ₃	E ₄	E ₅	E ₆	E ₇	E ₈	E ₉	E ₁₀	E ₁₁	E ₁₂	E ₁₃	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	236	214	115	126	92	59	66	50	88	122	0	98	33	1300
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	113	68	115	74	76	75	69	74	47	161	358	0	71	1300
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	48	130	126	395	183	86	332	0	0	0	0	1300
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0	29	36	70	88	126	86	21	0	95	463	273	13	1300

Πίνακας C

Η απόλυτη ομοιομορφία στην κατανομή των φοιτητών, με πατέρες προερχόμενους από τις 13 επαγγελματικές ομάδες, σε τμήματα των ΑΕΙ και ΤΕΙ θα αποδείκνυε ανυπαρξία προτιμήσεων των αποφοίτων για την εισαγωγή τους στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Είναι προφανές ότι στην περίπτωση της ομοιόμορφης κατανομής θα έπρεπε – υποθέτοντας ότι όλες οι επαγγελματικές ομάδες “έδιναν” τον ίδιο αριθμό εισαχθέντων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ και το κάθε τμήμα δεχόταν τον ίδιο αριθμό φοιτητών– ο αριθμός των εισαχθέντων φοιτητών από κάθε επαγγελματική ομάδα που εισάγεται σε καθένα από τα τμήματα να είναι σταθερός. Στην περίπτωση του πίνακα C όλα τα στοιχεία θα έπρεπε να είναι ίσα με 100. Οποιαδήποτε θετική απόκλιση από την ομοιόμορφη κατανομή αποδεικνύει προτίμηση των υποψηφίων

φοιτητών που εντάσσονται σε κάποια ομάδα, ως προς τα επαγγέλματα των πατέρων τους, για την εισαγωγή τους σε κάποιο από τα τμήματα.

Η απόκλιση αυτή μπορεί να αναχθεί σε σχετικούς όρους, εφόσον εμφανιστεί σε μορφή ποσοστιαίας μεταβολής ως προς την απόλυτη ομοιομορφία. Με την εφαρμογή του τύπου $d_{ij} = (c_{ij} - 100)/100$, $\forall i = 1 - 379$ και $j = 1 - 13$ επιτυγχάνεται ο μετασχηματισμός του πίνακα C στον πίνακα D (πίνακας 5.26), όπου κάθε στοιχείο του $d_{ij} \in [-1, +13]$ δείχνει την ποσοστιαία απόκλιση του αριθμού των νεοεισερχομένων του i τμήματος που οι γονείς τους ανήκουν στην j επαγγελματική ομάδα, στην περίπτωση της πλήρους ομοιομορφίας. Επιπλέον, ο τελικός μετασχηματισμός “αποδεσμεύει” τα αποτελέσματά μας από τις αυθαίρετες τιμές του 100 και 1000 που χρησιμοποιήθηκαν στους πίνακες B και C.

Πίνακας 5.26: Κατανομή των γονέων των νεοεισερχόμενων σε επαγγελματικές ομάδες (Μετασχηματισμός 3)

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	E ₁	E ₂	E ₃	E ₄	E ₅	E ₆	E ₇	E ₈	E ₉	E ₁₀	E ₁₁	E ₁₂	E ₁₃
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	1,36	1,14	0,15	0,26	-0,08	-0,41	-0,34	-0,50	-0,12	0,22	-1,00	-0,02	-0,67
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,13	-0,32	0,15	-0,26	-0,24	-0,25	-0,31	-0,26	-0,53	0,61	2,58	-1,00	-0,29
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-1,00	-1,00	-0,52	0,30	0,26	2,95	0,83	-0,14	2,32	-1,00	-1,00	-1,00	-1,00
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	-1,00	-0,71	-0,64	-0,30	-0,12	0,26	-0,14	-0,79	-1,00	-0,05	3,63	1,73	-0,87

Πίνακας D

Ως παράδειγμα ερμηνείας των τιμών του πίνακα D δίνεται αυτό μεταξύ του τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης και της ομάδας E₃, όπου εμφανίζεται $d = -0.52$. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: “Στο τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης εισάγονται 52% λιγότεροι φοιτητές των οποίων ο πατέρας ανήκει στην επαγγελματική ομάδα E₃ από αυτούς που θα εισάγονταν, εφόσον για όλα τα τμήματα υπήρχε απόλυτη ομοιομορφία στην κατανομή των φοιτητών ως προς τις επαγγελματικές ομάδες ένταξης του πατέρα τους”.

Για να διερευνηθεί συνολικά η επίδραση του επαγγέλματος στην επιλογή σπουδών, αρχικά σχηματίζεται ο πίνακας E (πίνακας 5.27), όπου όλες οι τιμές είναι 0 ή 1. Το 1 αντιστοιχεί στους συνδυασμούς των τμημάτων με τις επαγγελματικές ομάδες όπου προσδοκούν να ενταχθούν οι απόφοιτοί τους και 0 σε όλες τις άλλες

περιπτώσεις. Για παράδειγμα, η γραμμή που αντιστοιχεί στο Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Πατρών αποτελείται από 1 στη στήλη της E_2 και 0 σε όλες τις άλλες στήλες, αφού ο απόφοιτος του τμήματος Μαθηματικών, μετά την αποφοίτηση του, “λογικά”, προσδοκά να ενταχθεί στην E_2 .

Η αντιστοίχιση που παρουσιάζεται στον πίνακα E, ενσωματώνει την υποκειμενικότητα της κρίσης, ακολουθώντας όμως αρχές της κοινής λογικής. Δεν είναι ‘1 προς 1’, καθώς για αρκετές σχολές υπάρχει η δυνατότητα ένταξης των αποφοίτων σε περισσότερες από μία επαγγελματικές ομάδες.

Όπως εύκολα γίνεται αντιληπτό, στις στήλες των E_9, E_{10} ¹³, E_{11}, E_{12} και E_{13} όλες οι τιμές του πίνακα E είναι μηδενικές, διότι δεν υπάρχουν ελληνικά τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που οι απόφοιτοι τους να προσδοκούν την ένταξή τους στις συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες. Αντίθετα, όλες σχεδόν οι σχολές αντιστοιχούν στην κατηγορία E_2 και σημαντικός αριθμός στις κατηγορίες E_1, E_3 και E_4 .

Πίνακας 5.27: Κατανομή των τμημάτων ως προς επαγγέλματα

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΕΡΑ															
ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	E_1	E_2	E_3	E_4	E_5	E_6	E_7	E_8	E_9	E_{10}	E_{11}	E_{12}	E_{13}	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3

Πίνακας E

Πολλαπλασιάζοντας τα στοιχεία κάθε μίας από τις γραμμές του πίνακα D με τα αντίστοιχα του πίνακα E και αθροίζοντας τα αποτελέσματα για κάθε γραμμή, σχηματίζεται ο πίνακας F. Αυτός περιέχει, για το κάθε τμήμα, το βαθμό επίδρασης του επαγγέλματος του πατέρα στην επιλογή σπουδών που θα εντάξει τον νεοεισερχόμενο στην ίδια επαγγελματική ομάδα με αυτόν. Αποτελεί εκείνο το

¹³ Περιορισμός: Στην ποσοτική επεξεργασία δε λαμβάνονται υπόψη οι στρατιωτικές σχολές, μιας και δε δίνονται ποσοτικά δεδομένα από τα ατομικά δελτία φοιτητή.

μέρος του πίνακα C που περιέχει μόνο τους συνδυασμούς κάθε τμήματος με το επάγγελμα ή τα επαγγέλματα που ταυτίζονται με τις επαγγελματικές προσδοκίες των φοιτητών, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στον πίνακα E και ορίζεται ως συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος πατέρα. Στην περίπτωση της αντιστοίχισης ‘1 προς πολλά’ λαμβάνεται υπόψη η μέση τιμή των συνδυασμών.

Με τον ανάλογο τρόπο και ακολουθώντας την ίδια μέθοδο, σχηματίζεται ο συντελεστής επίδρασης του επαγγέλματος της μητέρας.

Πίνακας 5.28: Συντελεστές επίδρασης επαγγελμάτων πατέρα και μητέρας

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΠΑΤΕΡΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΜΗΤΕΡΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	1,14	0,90	563
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-0,10	0,46	175
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-0,57	-0,82	23
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	-0,67	-0,28	103

Αν οι συντελεστές επίδρασης επαγγελμάτων των γονέων ήταν θετικοί, τότε θα υπήρχε τάση των νέων να επιδιώκουν την ένταξή τους στην ίδια επαγγελματική ομάδα με τους γονείς τους. Κάτι τέτοιο όμως δε συμβαίνει και η επιλογή των νεοεισερχόμενων φοιτητών για μεγάλο αριθμό τμημάτων αποδεικνύει ότι αυτοί δεν επιθυμούν την ενσωμάτωσή τους στις ίδιες επαγγελματικές ομάδες με τους γονείς τους.

5.4.2 Επίδραση των επαγγελμάτων γονέων στις προτιμήσεις

Η συνολική επίδραση του επαγγέλματος των γονέων των εισαχθέντων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας αποτιμάται με τον υπολογισμό του σταθμικού μέσου των επιμέρους συντελεστών επαγγελματικής επίδρασης του πατέρα και της μητέρας με συντελεστές στάθμισης το πλήθος των νεοεισαχθέντων φοιτητών του κάθε τμήματος. Ο μέσος συντελεστής επίδρασης παίρνει τιμή 0,34 για το επάγγελμα του πατέρα και 0,22 για το επάγγελμα της μητέρας.

Οι τιμές αυτές χαρακτηρίζονται χαμηλές και η ερμηνεία που δίνεται είναι ότι κάποιος νεοεισαχθείς προσβλέπει να ενταχθεί στην ίδια εργασιακή ομάδα σε σχέση τον πατέρα του, με πιθανότητα αυξημένη κατά 34%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τη μητέρα είναι 22%. Η τάση των νέων να ενταχθούν στην επαγγελματική ομάδα του πατέρα είναι ισχυρότερη από αυτή της μητέρας.

5.4.2.1 Διαφοροποιήσεις ως προς την κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Οι συντελεστές επίδρασης των επαγγελμάτων του πατέρα και της μητέρας διαφέρουν ανάλογα με την κατηγορία που εντάσσεται το τμήμα εισαγωγής (ΑΕΙ - ΤΕΙ). Όπως απεικονίζεται στον πίνακα 5.29, η επίδραση των επαγγελμάτων τόσο του πατέρα όσο και της μητέρας παρουσιάζεται σχετικά υψηλή στις σχολές των ΑΕΙ, ενώ στην επιλογή των τμημάτων ΤΕΙ η επίδραση είναι ελαφρά αρνητική.

Πίνακας 5.29: Επίδραση επαγγελμάτων πατέρα και μητέρας ανά κατηγορία τμήματος

	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΠΑΤΕΡΑ	0,57	-0,02
ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΜΗΤΕΡΑΣ	0,45	-0,15

Οι εισακτέοι στα ΑΕΙ έχουν επηρεαστεί από τα επαγγέλματα των γονέων τους περισσότερο από ότι οι εισακτέοι στα ΤΕΙ.

5.4.2.2 Διαφοροποιήσεις ως προς την περιοχή

Διερευνώντας τις τιμές των συντελεστών επίδρασης των επαγγελμάτων των γονέων ως προς τη γεωγραφική κατανομή των τμημάτων εισαγωγής (Πίνακας 5.30), διαπιστώνεται ότι στα τμήματα των μεγάλων αστικών κέντρων (Αττική και Κεντρική Μακεδονία) εισάγονται φοιτητές στους οποίους το επάγγελμα των γονέων τους επιδρά αναλογικά περισσότερο σε σχέση με το σύνολο. Οι υψηλές τιμές των συντελεστών επίδρασης των επαγγελμάτων των γονέων στα μεγάλα

αστικά κέντρα ενισχύεται και από την πληρότητα των περιοχών αυτών σε σχολές και τμήματα που μπορούν να προσφέρουν όλες τις επαγγελματικές διεξόδους.

Πίνακας 5.30: Επίδραση επαγγελματιών πατέρα και μητέρας ανά περιοχή λειτουργίας εκπαιδευτικών ιδρυμάτων

ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
ΠΑΤΕΡΑ	0,29	0,63	0,15	0,19	-0,01	-0,27	0,27	-0,15	-0,07	0,49	0,29	0,63	0,15
ΜΗΤΕΡΑΣ	0,15	0,47	0,06	0,07	0,04	-0,25	0,24	-0,34	0,10	0,25	0,17	0,15	0,47

Κατ' εξαίρεση, υψηλές τιμές παρουσιάζονται στα τμήματα που έχουν έδρα το Νότιο Αιγαίο, όπου εδρεύουν, κατά κύριο λόγο, παιδαγωγικές σχολές. Επομένως, προκύπτει το συμπέρασμα ότι υπάρχει ισχυρή τάση των παιδιών των παιδαγωγών να ακολουθούν το επάγγελμα των γονέων τους.

5.4.2.3 Διαφοροποιήσεις ως προς την επαγγελματική ομάδα

Οι τιμές του συντελεστή επαγγελματικής επίδρασης διαφέρει ανάλογα με την επαγγελματική ομάδα όπου επιδιώκει να ενταχθεί ο νεοεισερχόμενος μετά την αποφοίτηση του. Συγκεκριμένα, για κάποια επαγγέλματα εμφανίζεται η τάση ο υποψήφιος για εισαγωγή να προτιμά σπουδές, ώστε να ενταχθεί στην ίδια επαγγελματική ομάδα με τους γονείς του και για κάποια άλλα όχι. Προφανώς, η διαφοροποίηση αυτή προκύπτει από τις ιδιαίτερες επαγγελματικές προτιμήσεις του κάθε υποψηφίου ξεχωριστά, από τις επιδόσεις του στις εισαγωγικές εξετάσεις, αλλά και από τις προοπτικές εργασίας που συνοδεύουν την κάθε σχολή και το κύρος του κάθε επαγγέλματος.

Για την εύρεση του συντελεστή επίδρασης ανάλογα με τα επαγγέλματα πατέρα και μητέρας υπολογίσθηκε ο σταθμικός μέσος των τιμών του πίνακα 5.26. Για κάθε επαγγελματική ομάδα, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα τμήματα που εντάσσονται σε αυτή και χρησιμοποιούνται, ως συντελεστές στάθμισης, τα πλήθη των νεοεισαχθέντων φοιτητών. Εφόσον το τμήμα εντάσσεται σε περισσότερες επαγγελματικές ομάδες, ως συντελεστής στάθμισης λογίζεται το πηλίκο του πλήθους των νεοεισερχόμενων φοιτητών του τμήματος προς το πλήθος των επαγγελματικών ομάδων ένταξης.

Τα αποτελέσματα του πίνακα 5.31 δίνουν τους σταθμισμένους αριθμητικούς μέσους μόνο για τμήματα που εντάσσονται στις επαγγελματικές ομάδες όπου υπάρχει επαρκής αριθμός παρατηρήσεων.

Πίνακας 5.31: Επίδραση επαγγεμάτων πατέρα και μητέρας

ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	E ₁	E ₂	E ₃	E ₄
ΠΑΤΕΡΑ	0,07	0,51	0,07	-0,18
ΜΗΤΕΡΑΣ	0,01	0,40	-0,20	-0,18

Οι νεοεισαχθέντες των οποίων οι γονείς ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα E₄, αποφεύγουν να ακολουθήσουν σπουδές που μπορούν να οδηγήσουν στην ίδια επαγγελματική ομάδα με τους γονείς τους, ενώ αντίθετα αυτοί των οποίων οι γονείς ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα E₂, προτιμούν, αναλογικά περισσότερο από τους άλλους, να ακολουθήσουν σπουδές, ώστε να ενταχθούν στην ίδια επαγγελματική ομάδα με αυτούς.

Το τελευταίο συμπέρασμα έχει και προεκτάσεις στην ερμηνεία, που σχετίζονται με το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων, καθώς η ένταξη στην επαγγελματική ομάδα E₂ προϋποθέτει την αποφοίτηση από τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η αυξημένη επιδίωξη ένταξης των υποψηφίων με γονείς που ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα E₂ στην ίδια επαγγελματική ομάδα δείχνει κοινωνική αναπαραγωγή, ενώ η αποφυγή ένταξης των υποψηφίων με γονείς που ανήκουν στην επαγγελματική ομάδα E₄ στην ίδια επαγγελματική ομάδα δείχνει αίτημα για κοινωνική κινητικότητα προς τα πάνω.

5.4.2.4 Διαφοροποιήσεις ως προς το επιστημονικό πεδίο

Η διερεύνηση των διαφοροποιήσεων των τιμών του συντελεστή επαγγελματικής επίδρασης ως προς το επιστημονικό πεδίο αποφέρει σημαντικά συμπεράσματα. Στον πίνακα 5.32 εμφανίζονται οι μέσες τιμές του συντελεστή επαγγελματικής επίδρασης των γονέων για τα τμήματα που εντάσσονται σε ένα μόνο από τα 5 επιστημονικά πεδία κατά αποκλειστικότητα. Αντίστοιχα, στον πίνακα 5.33 εμφανίζονται οι μέσες τιμές για το σύνολο των τμημάτων καθενός από τα επιστημονικά πεδία.

Πίνακας 5.32: Επίδραση επαγγελμάτων πατέρα και μητέρας ανά επιστημονικό

πεδίο

ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΠΑΤΕΡΑ	0,09	0,90	0,56	0,70	-0,04
ΜΗΤΕΡΑΣ	0,07	0,65	0,44	0,42	-0,08

Πίνακας 5.33: Επίδραση επαγγελμάτων πατέρα και μητέρας ανά επιστημονικό

πεδίο

ΜΕΣΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΠΑΤΕΡΑ	0,07	0,48	0,65	0,66	-0,02
ΜΗΤΕΡΑΣ	0,07	0,38	0,54	0,41	-0,08

Σε όλα τα επιστημονικά πεδία, οι τιμές του πίνακα που αντιστοιχούν στην επίδραση του επαγγέλματος του πατέρα είναι μεγαλύτερες από αυτές που αντιστοιχούν στην επίδραση του επαγγέλματος της μητέρας. Ειδικότερα, οι τιμές του 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} επιστημονικού πεδίου εμφανίζονται σημαντικά υψηλές.

Ιδιαίτερα υψηλός (0,90) είναι ο μέσος συντελεστής επίδρασης του επαγγέλματος του πατέρα σε νεοεισαχθέντες που πέτυχαν την εισαγωγή τους σε τμήμα του 2^{ου} επιστημονικού πεδίου. Τέλος, φοιτητές που εντάχθηκαν σε τμήματα του 5^{ου} επιστημονικού πεδίου συνολικά δεν επηρεάστηκαν σχεδόν καθόλου (επηρεάστηκαν οριακά αρνητικά) τόσο από το επάγγελμα του πατέρα τόσο και από αυτό της μητέρας τους.

5.5 Επίδραση της “φοιτητικής πυκνότητας” στην επιλογή σπουδών

Οι πόλεις όπου λειτουργούν τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν εστίες δημιουργίας και διάχυσης γνώσης. Επιπροσθέτως, σχηματίζονται κοινωνικά δίκτυα, τόσο μεταξύ των φοιτητών, όσο και μεταξύ των φοιτητών και του ντόπιου πληθυσμού. Αυτές οι δομές οφείλονται στα κοινά ενδιαφέροντα που έχουν οι φοιτητές κυρίως λόγω των ηλικιακών και ακαδημαϊκών τους χαρακτηριστικών.

Εφόσον το ποσοστό των φοιτητών που κατοικούν σε μία πόλη είναι ιδιαίτερα υψηλό, αυτομάτως αυτή χαρακτηρίζεται ως φοιτητούπολη και αποτελεί πόλο έλξης για τους υποψηφίους για την εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα που λειτουργούν εκεί.

Σε όλη την επικράτεια, υπάρχουν περιοχές, όπως η Ήπειρος και η Κρήτη, όπου εισάγεται ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός φοιτητών σε σχέση με τους μόνιμους κατοίκους. Ως “φοιτητική πυκνότητα” μίας περιοχής ορίζεται ο λόγος των νεοεισαχθέντων φοιτητών σε τμήματα που λειτουργούν στην περιοχή προς το σύνολο του πληθυσμού της περιοχής.

5.5.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”

Η ανάλυση που προηγήθηκε αποδεικνύει την αναγκαιότητα για το σχηματισμό κάποιου συντελεστή που να αποτιμά, για καθένα από τα τμήματα, το πλήθος των νεοεισερχόμενων φοιτητών της περιοχής λειτουργίας ως προς τον πληθυσμό μόνιμων κατοίκων της περιοχής, σε όρους σχετικούς ως προς την αναλογία που προκύπτει για την επικράτεια. Για το σχηματισμό του συνυπολογίζεται η “φοιτητική πυκνότητα” της περιοχής και η “φοιτητική πυκνότητα” της επικράτειας.

Ως συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” περιοχής ορίζεται η ποσοστιαία απόκλιση του ποσοστού των φοιτητών της περιοχής από το ποσοστό των φοιτητών στη θεωρητική εκείνη περίπτωση της *ισορροπίας* στην κατανομή των φοιτητών.

Ως κατάσταση *ισορροπίας* θα μπορούσε να θεωρηθεί η κατάσταση όπου, για κάθε περιοχή, παρατηρείται ταύτιση των αναλογιών του πλήθους των νεοεισαχθέντων φοιτητών προς το μόνιμο πληθυσμό της περιοχής. Αυτή η σταθερή αναλογία αποτελεί τη “φοιτητική πυκνότητα” στην επικράτεια.

Ως συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” τμήματος ορίζεται ο συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” της περιοχής λειτουργίας.

Αναλυτικά η μέθοδος περιγράφεται ως εξής:

Στον αρχικό πίνακα Α (πίνακας 5.34) παρουσιάζεται η κατανομή του πλήθους των νεοεισαχθέντων φοιτητών, καθώς επίσης και του πληθυσμού μονίμων κατοίκων (σε χιλιάδες) για κάθε μία από τις 13 περιοχές της επικράτειας. Στην τελευταία γραμμή αποτιμάται η αναλογία των φοιτητών ανά 100.000 κατοίκους.

Πίνακας 5.34: Πλήθος φοιτητών ανά 100.000 κατοίκους

	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃	ΣΥΝΟΛΟ
ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	4318	12741	1948	3646	4108	697	6297	2740	1222	19141	1427	718	5247	64250
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ 2006 (σε χιλιάδες κατοίκους)	498,5	1.588,20	244,7	617	292	184,8	605,5	473,9	507,00	3.267,20	165,5	236,8	483,1	9164,2
ΦΟΙΤΗΤΕΣ /100000 ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ	866,20	802,23	796,08	590,92	1406,85	377,16	1039,97	578,18	241,03	585,85	862,24	303,21	1086,11	701,10

Πίνακας Α

Εάν η αναλογία κάποιας περιοχής υπερβαίνει την αναλογία της επικράτειας, τότε η περιοχή έχει αυξημένη “φοιτητική πυκνότητα” και αυτό ενδεχομένως λειτουργεί ενισχυτικά στην επιλογή κάποιου από τα τμήματα που λειτουργούν σε αυτήν. Αντίθετα, εάν η αναλογία στην περιοχή είναι χαμηλότερη από αυτή της επικράτειας, τότε η περιοχή έχει μειωμένη “φοιτητική πυκνότητα”.

Στη συνέχεια οι τιμές της αναλογίας θα αποδοθούν σε όρους σχετικούς ως προς την συνολική αναλογία. Αυτό επιτυγχάνεται με τον σχηματισμό του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” ο οποίος ορίζεται για το κάθε τμήμα ως η ποσοστιαία απόκλιση του αριθμού των νεοεισερχόμενων φοιτητών ανά 100.000 κατοίκους της περιοχής που λειτουργεί το τμήμα από τον αριθμό των νεοεισερχόμενων φοιτητών ανά 100.000 κατοίκους της επικράτειας.

Πρακτικά, ο συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” σχηματίζεται, εάν από κάθε στοιχείο της τελευταίας γραμμής του πίνακα Α αφαιρέσουμε το 701,10 (το οποίο αποτελεί τον αριθμό των εισαχθέντων φοιτητών στα τμήματα της επικράτειας ανά 100.000 κατοίκους της επικράτειας) και διαιρέσουμε με 701,10. Τότε ο πίνακας Α μετασχηματίζεται στον πίνακα Β (πίνακας 5.35), που περιέχει τους συντελεστές “φοιτητικής πυκνότητας” για κάθε μία από τις περιοχές.

Πίνακας 5.35: Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” περιοχών

	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ “ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ”	0,24	0,14	0,14	-0,16	1,01	-0,46	0,48	-0,18	-0,66	-0,16	0,23	-0,57	0,55

Πίνακας Β

Όπως εμφανίζεται στον πίνακα Β, η περιοχή της Ηπείρου (Π₅) επιτυγχάνει την μέγιστη τιμή του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”. Αυτό ερμηνεύεται ως εξής: στα τμήματα που λειτουργούν στην περιοχή της Ηπείρου εισάγονται 101% περισσότεροι φοιτητές από αυτούς που θα αντιστοιχούσαν στην περιοχή, εάν κατά την κατανομή των φοιτητών στις περιοχές της επικράτειας διατηρούνταν σταθερή η αναλογία νεοεισερχόμενων φοιτητών προς αριθμό μόνιμων κατοίκων.

Στη συνέχεια σχηματίζεται ο πίνακας Γ (πίνακας 5.36), όπου, για καθένα από τα τμήματα, ως συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” θεωρείται αυτός της περιοχής λειτουργίας του.

Πίνακας 5.36: Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας” τμημάτων

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (ι)	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ “ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ”
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	-0,16
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΔΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,23
⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,55
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0,24

Πίνακας Γ

Ο συντελεστής για κάθε τμήμα προέκυψε από την περιοχή λειτουργίας του. Ο σταθμικός μέσος του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”, μεταξύ των περιοχών και με συντελεστές βαρύτητας τους μόνιμους πληθυσμούς των περιοχών, ισούται με 0. Δεν επιτυγχάνεται όμως το ίδιο για τους σταθμικούς μέσους των τμημάτων με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

5.5.2 Επίδραση της “φοιτητικής πυκνότητας” στις προτιμήσεις

Η δημιουργία του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” δίνει τη δυνατότητα να διερευνηθούν οι διαφοροποιήσεις στις τιμές του ανάλογα με διάφορες μορφές κατηγοριοποίησης. Συνολικά η μέση σταθμική τιμή του συντελεστή ισούται με 0,12.

5.5.2.1 Αλληλεπίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Ο πίνακας 5.37 παρουσιάζει τους σταθμικούς μέσους του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”, ξεχωριστά για τα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ, με συντελεστές βαρύτητας το πλήθος των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε καθένα από τα τμήματα.

Πίνακας 5.37: Μέση τιμή συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ		
	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ “ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ” (MEAN)	0,12	0,12	0,13

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5.37 προκύπτει ότι οι νεοεισερχόμενοι των ΑΕΙ εισάγονται σε τμήματα που λειτουργούν σε φοιτητοπεριοχές με την ίδια σχεδόν πιθανότητα σε σχέση με αυτούς των ΤΕΙ.

5.5.2.2 Αλληλεπίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” με επιστημονικό πεδίο.

Η ανάλυση που προηγήθηκε απέδειξε ότι δεν παρουσιάζεται καμία ουσιαστική διαφορά στις μέσες τιμές της “φοιτητικής πυκνότητας” μεταξύ των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Δε συμβαίνει όμως το ίδιο στις μέσες τιμές του συντελεστή ανάλογα με την κατανομή των φοιτητών στα επιστημονικά πεδία. Στον πίνακα 5.38 παρουσιάζεται η μέση τιμή του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας”, ξεχωριστά για καθένα από τα επιστημονικά πεδία, με συντελεστές βαρύτητας το πλήθος των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε καθένα από τα τμήματα.

**Πίνακας 5.38: Μέση τιμή συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” ανά
επιστημονικό πεδίο**

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΟΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ					
	ΣΥΝΟΛΟ	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ “ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ” (MEAN)	0,12	0,15	0,10	0,31	0,11	0,08

Όπως είναι εμφανές, όσοι φοιτητές εισάγονται σε τμήματα που ανήκουν αποκλειστικά στο 3^ο επιστημονικό πεδίο, φοιτούν, σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους υπολοίπους, σε περιοχές που δέχονται υψηλά ποσοστά φοιτητών αναλογικά με τον πληθυσμό τους μιας και τα περισσότερα από τα τμήματα του 3^{ου} επιστημονικού πεδίου λειτουργούν σε φοιτητουπόλεις.

5.6 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στην επιλογή σπουδών

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η διαδικασία επιλογής σπουδών εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ένας από αυτούς είναι η επίδοση του υποψηφίου στις εισαγωγικές εξετάσεις. Σαφώς, η επιλογή επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες που συνδέονται με κάποια δημογραφικά χαρακτηριστικά του υποψηφίου ή και του οικογενειακού περιβάλλοντος από το οποίο προέρχεται (Levon, 2007)

Στο παρελθόν, ευκαιρίες σπουδών είχαν κυρίως νέοι από εύπορες οικογένειες, που συνήθως κάποιος από τους γονείς τους είχε ακολουθήσει σπουδές ανώτερου ή ανώτατου επιπέδου. Εξακολουθεί να υφίσταται το φαινόμενο ότι κάποιος υποψήφιος που προέρχεται από οικογένεια με υψηλό μορφωτικό επίπεδο έχει μεγαλύτερες ευκαιρίες στην μόρφωση και, εάν ναι, σε ποιο βαθμό; Η απάντηση στο θεμελιώδες αυτό ερώτημα προκύπτει με τη διερεύνηση του βαθμού επίδρασης του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στις επιλογές σπουδών των παιδιών τους.

5.6.1 Κατηγορίες εκπαίδευσης

Η κατηγοριοποίηση του επιπέδου εκπαίδευσης, σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, γίνεται σε 8 κύριες κατηγορίες όπως εμφανίζονται στον πίνακα 5.39 (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009^{9&10}).

Πίνακας 5.39: Κατηγορίες επιπέδου εκπαίδευσης κατά ΕΣΥΕ

Κατηγορίες επιπέδου εκπαίδευσης κατά ΕΣΥΕ	
1	Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό
2	Πτυχίο ΑΕΙ
3	Πτυχίο ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ ή άλλης ανώτερης σχολής
4	Απολυτήριο λυκείου ή εξατάξιου γυμνασίου ή ισότιμης τεχνικής επαγγελματικής σχολής
5	Απολυτήριο γυμνασίου ή ισότιμης τεχνικής επαγγελματικής σχολής
6	Απολυτήριο δημοτικού
7	Δεν τελείωσε το δημοτικό
8	Αναλφάβητος

Στην ανάλυση που ακολουθεί, επιχειρείται να συγκριθεί, σε όρους σχετικούς, ο αριθμός των γονέων των υποψηφίων που εντάσσονται σε κάθε μία από της κατηγορίες με τον αριθμό του πληθυσμού της χώρας ηλικίας 36-64 (βάσει της απογραφής του 2001) που δυνητικά θα μπορούσαν να είναι γονείς των

νεοεισαχθέντων φοιτητών. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, οι κατηγορίες και η κατανομή των σχετικών συχνοτήτων για τους 3.971.116 κατοίκους της χώρας ηλικίας 36-64 δίνονται στον πίνακα 5.40 (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009¹²). Στον ίδιο πίνακα εντάσσεται κάθε μία από τις κατηγορίες εκπαίδευσης σε κάποια από τις κατηγορίες του πίνακα 5.39.

Πίνακας 5.40: Ποσοστά ανά επίπεδο εκπαίδευσης (ηλικίες 36-64)

Κατηγορία Εκπαίδευσης	Κατηγορία στον Πίνακα 5.39	Ποσοστό
Κάτοχοι διδακτορικού τίτλου	1	0,45%
Κάτοχοι Μάστερ	1	0,58%
Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	2	11,42%
Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ) και Ανώτερων Σχολών	3	3,63%
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	3	2,92%
Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	4	22,39%
Πτυχιούχοι ΤΕΛ	4	1,22%
Πτυχιούχοι ΤΕΣ	4	2,30%
Απόφοιτοι 3ταξίου Γυμνασίου	5	8,13%
Απόφοιτοι Δημοτικού	6	39,95%
Φοιτούν στο Δημοτικό	-	0,00%
Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	7	4,65%
Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	8	2,34%

Μετά την τελευταία κατηγοριοποίηση, προκύπτει ο πίνακας 5.41, όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά για κάθε μία από τις κατηγορίες, για τους γονείς των νεοεισαχθέντων και για τον πληθυσμό της χώρας ηλικίας 36-64.

Πίνακας 5.41: Ποσοστά ανά επίπεδο εκπαίδευσης (γονείς νεοεισερχόμενων)

Κατηγορία επιπέδου εκπαίδευσης	Πληθυσμός Ηλικίας 36-64	Γονείς Νεοεισαχθέντων	Γονείς Νεοεισαχθέντων (Επιπλέον Ποσοστό)
1 Μεταπτυχιακό-Διδακτορικό	1,03%	3,75%	264,08%
2 Πτυχίο ΑΕΙ	11,42%	22,64%	98,25%
3 Πτυχίο ΚΑΤΕΕ-ΤΕΙ ή άλλης ανώτερης σχολής	6,55%	9,06%	38,32%
4 Απολυτήριο λυκείου ή εξατάξιου γυμνασίου ή ισότιμης τεχνικής επαγγελματικής σχολής	25,91%	38,38%	48,13%
5 Απολυτήριο γυμνασίου ή ισότιμης τεχνικής επαγγελματικής σχολής	8,13%	11,51%	41,57%
6 Απολυτήριο δημοτικού	39,95%	13,62%	-65,91%
7 Δεν τελείωσε το δημοτικό	4,65%	0,87%	-81,29%
8 Αναλφάβητος	2,34%	0,09%	-96,15%

Από τις τιμές του πίνακα 5.41 προκύπτει ότι οι μαθητές που προέρχονται από οικογένειες με υψηλό ή μέσο μορφωτικό επίπεδο έχουν σαφές πλεονέκτημα στην εισαγωγή τους στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, η πιθανότητα εισαγωγής για κάποιο παιδί του οποίου κάποιος γονέας είναι κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου εμφανίζεται υπερτριπλάσια της συνολικής πιθανότητας. Αντίθετα τα παιδιά των οποίων οι γονείς είναι αναλφάβητοι, έχουν τουλάχιστον είκοσι φορές μικρότερη πιθανότητα να εισαχθούν σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 5.41, η πιθανότητα των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες όπου κάποιος από τους γονείς έχει ακολουθήσει σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (κατηγορίες 1, 2 και 3) είναι αυξημένες κατά 87% σε σχέση με το μέσο αναμενόμενο ποσοστό. Τα αποτελέσματα αυτά δείχνουν ότι η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαρτάται από το μορφωτικό επίπεδο των μελών του οικογενειακού περιβάλλοντος των υποψηφίων (Δρουκόπουλος, 1989). Θεωρείται επιβεβλημένη η περαιτέρω διερεύνηση του τρόπου που το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει την κατανομή των νεοεισερχομένων σε καθένα από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με το σχηματισμό του *συντελεστή μορφωτικού επιπέδου*.

Επιπροσθέτως, θα γίνει διερεύνηση της επίδρασης του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στην επιλογή σπουδών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ και θα εξεταστούν τυχόν διαφοροποιήσεις ως προς παράγοντες όπως το επιστημονικό πεδίο στο οποίο εντάσσεται κάποιο τμήμα και η έδρα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Αυτός ο συντελεστής θα πρέπει να απεικονίζει για κάθε ένα από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σχετικούς όρους, το επιπλέον ποσοστό των γονέων που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Για το σχηματισμό του λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός αριθμός των γονέων (πατέρα και μητέρα), των οποίων επίπεδο εκπαίδευσης ανήκει στις κατηγορίες 1, 2 και 3.

Για τη διαμόρφωση του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου θα εφαρμοσθεί η μέθοδος της απόκλισης από την κατανομή, η οποία θα ίσχυε στη θεωρητική εκείνη περίπτωση, όπου, για κάθε τμήμα, το ποσοστό των νεοεισερχόμενων που προέρχονται από γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου παραμένει σταθερό. Η μεθοδολογία για το σχηματισμό του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου περιγράφεται ακολούθως.

5.6.2 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή μορφωτικού επιπέδου

Στον πίνακα Α (πίνακας 5.42) παρουσιάζεται η κατανομή των γονέων των νεοεισαχθέντων φοιτητών στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας, κατά ο ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, ως προς το μορφωτικό τους επίπεδο (Φάκελος ΕΣΥΕ, 2009^{9&10}).

Για κάθε μία από τις κατηγορίες j ($j=1-8$) μορφωτικού επιπέδου (ταξινόμηση κατά ΕΣΥΕ) και για κάθε ένα από τα i ($i=1-479$) τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ορίζονται με Π_{ji} , M_{ji} τα πλήθη των πατέρων και μητέρων αντίστοιχα που ανήκουν στην j ομάδα ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης και τα παιδιά τους εισήχθησαν το 2006 στο i τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 5.42: Κατανομή των νεοεισερχόμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	Π_{1i}	M_{1i}	Π_{2i}	M_{2i}	Π_{3i}	M_{3i}	Π_{4i}	M_{4i}	Π_{5i}	M_{5i}	Π_{6i}	M_{6i}	Π_{7i}	M_{7i}	Π_{8i}	M_{8i}
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	63	26	226	219	62	56	142	200	30	27	35	30	4	4	1	1
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	7	1	40	34	16	12	70	86	19	22	19	19	4	1	0	0
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0	0	2	1	2	3	9	10	4	5	5	3	1	1	0	0
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	2	2	16	9	12	11	32	32	18	24	22	24	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	3142	1689	15407	13758	6212	5453	22150	27293	7940	6885	8844	8702	611	510	48	70

Πίνακας Α

Η συνολική βαρύτητα της κάθε μίας από τις κατηγορίες στην κατανομή του μορφωτικού επιπέδου των γονέων μπορεί να αποτυπωθεί σε απόλυτους όρους με το συνολικό αριθμό των γονέων που προέρχονται από κάθε μία από τις κατηγορίες. Επιπλέον, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ως μέτρο υψηλού μορφωτικού επιπέδου λαμβάνεται το πλήθος των γονέων που ανήκουν σε κάποια από τις τρεις πρώτες ομάδες. Η επιλογή αυτή έγινε με το σκεπτικό ότι οι γονείς που εντάσσονται σε κάποια από τις τρεις πρώτες ομάδες έχουν ολοκληρώσει σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο πίνακας Α μετασχηματίζεται στον πίνακα Β (πίνακας 5.43). Σε αυτόν ορίζεται ως Σ_i το άθροισμα των γονέων που τα παιδιά τους εισήχθησαν σε καθένα

από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ($i=1-479$) και ως E_i το πλήθος των γονέων που έχουν υψηλό μορφωτικό επίπεδο, το οποίο ορίζεται από τον τύπο $E_i = \Pi_{1i} + M_{1i} + \Pi_{2i} + M_{2i} + \Pi_{3i} + M_{3i}$.

Πίνακας 5.43: Κατανομή των νεοεισερχόμενων ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων τους (Μετασηματισμός 1)

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΣΥΝΟΛΟ ΓΟΝΕΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Σi	ΣΥΝΟΛΟ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ E_i
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	1126	652
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	350	110
⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	46	8
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	206	52
	ΣΥΝΟΛΟ	128812	45661

Πίνακας Β

Όπως μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτό, οποιαδήποτε σύγκριση μεταξύ των δεδομένων της στήλης E_i θα ήταν άσκοπη, μιας και το πλήθος των γονέων υψηλού μορφωτικού επιπέδου αναμένεται συνολικά να είναι υψηλότερο στις σχολές στις οποίες εισάγεται μεγάλος αριθμός φοιτητών και χαμηλότερο σε αυτές που εισάγεται μικρότερος. Για το λόγο αυτό είναι επιβεβλημένη η διερεύνηση του αποτελέσματος σε όρους σχετικούς.

Στον πίνακα Γ (πίνακας 5.44) εμφανίζεται το ποσοστό των γονέων των νεοεισαχθέντων φοιτητών του κάθε τμήματος που εντάσσονται σε κάποιο από τα υψηλά μορφωτικά επίπεδα. Αυτό το ποσοστό δίνεται από τον τύπο $\Pi E_i = \frac{E_i}{\Sigma i}$,

$\forall i=1-479$. Το ποσοστό του συνόλου των γονέων που εντάσσονται σε κάποιο από τα υψηλά μορφωτικά επίπεδα ισούται με $\frac{\sum_{i=1}^{479} E_i}{\sum_{i=1}^{479} \Sigma i} = \frac{45661}{128812} = 0,35$. Αυτό σημαίνει

ότι το 35% των γονέων των μαθητών, που εισήχθησαν στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το 2006, εντάσσονται σε ομάδα με υψηλό μορφωτικό επίπεδο.

Πίνακας 5.44: Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΠΟΣΟΣΤΟ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕ ΥΨΗΛΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠEi	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣMi
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0.58	0.63
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0.31	-0.11
⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0.17	-0.51
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0.25	-0.29
	ΣΥΝΟΛΟ	0.35	

Πίνακας Γ

Η διερεύνηση ολοκληρώνεται με το σχηματισμό του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου.

Ο συντελεστής αυτός ορίζεται ως
$$\Sigma Mi = \frac{\Pi Ei - \frac{\sum_{i=1}^{479} Ei}{\sum_{i=1}^{479} \Sigma i}}{\frac{\sum_{i=1}^{479} Ei}{\sum_{i=1}^{479} \Sigma i}}, \quad \forall i=1-479 \text{ και}$$

αποδίδει, για κάθε ένα από τα τμήματα, το επιπλέον ποσοστό των γονέων που προέρχονται από ομάδα υψηλού μορφωτικού επιπέδου (όπως αυτό ορίστηκε) σε σχέση με το ποσοστό στη θεωρητική εκείνη περίπτωση όπου στο τμήμα εισάγονταν φοιτητές των οποίων οι γονείς σε ποσοστό 35% ανήκαν σε ομάδα υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Ως παράδειγμα ερμηνείας δίνεται η περίπτωση του ορισμού του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου για τη Νομική Αθηνών, που ισούται με 0,63. Αυτό σημαίνει ότι οι γονείς των νεοεισαχθέντων στην Νομική Αθηνών εντάσσονται σε ανώτερο μορφωτικό επίπεδο κατά ποσοστό 63% περισσότερο από το ποσοστό ισορροπίας (35%).

5.6.3 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου γονέων στις προτιμήσεις

Ο σχηματισμός του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου αποτελεί το πρώτο βήμα για να διερευνηθεί ο βαθμός που το μορφωτικό επίπεδο αλληλεπιδρά με άλλα χαρακτηριστικά του τμήματος εισαγωγής.

5.6.3.1 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με περιοχή εισαγωγής

Η διερεύνηση των διαφοροποιήσεων του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ως προς την περιοχή που λειτουργεί κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα επιτυγχάνεται με τον υπολογισμό της μέσης τιμής του συντελεστή ανά περιοχή λειτουργίας.

Πίνακας 5.45: Μέση τιμή Συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά περιοχή λειτουργίας

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (MEAN)	ΠΕΡΙΟΧΗ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	ΣΥΝΟΛΟ	-0,03	0,11	-0,28	-0,19	-0,21	-0,24	-0,10	-0,29	-0,27	0,18	0,04	-0,26	-0,10
	ΑΕΙ	0,11	0,31	-0,01	0,19	-0,06	-0,15	0,27	0,17	-0,10	0,29	0,03	-0,20	0,13
	ΤΕΙ	-0,42	-0,28	-0,43	-0,41	-0,52	-0,40	-0,44	-0,31	-0,48	-0,14	-0,39	-0,47	-0,38

Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 5.45, τα τμήματα που έχουν την έδρα τους στην Αττική, την Κεντρική Μακεδονία και το Βόρειο Αιγαίο αποτελούν, σε μεγαλύτερο σχετικά βαθμό, επιλογή για φοιτητές των οποίων οι γονείς εντάσσονται στα υψηλότερα μορφωτικά επίπεδα. Αντίθετα, οι φοιτητές που οι γονείς τους προέρχονται σε μικρότερο ποσοστό από τα υψηλά μορφωτικά επίπεδα επιλέγουν αναλογικά περισσότερο σχολές και τμήματα με έδρα τη Δυτική Μακεδονία, την Πελοπόννησο και τα Νησιά του Νοτίου Αιγαίου.

Η γενικότερη τάση είναι ότι ο συντελεστής μορφωτικού επιπέδου είναι αυξημένος στα τμήματα με έδρα τις πολυπληθείς και τις κεντρικές περιοχές της επικράτειας, έναντι των τμημάτων με έδρα περιοχές της περιφέρειας. Επιπλέον, για κάθε περιοχή, οι μέσες τιμές του συντελεστή είναι υψηλότερες στα ΑΕΙ από αυτές των ΤΕΙ.

5.6.3.2 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με επιστημονικό πεδίο

Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων είναι κρίσιμος παράγοντας στις προτιμήσεις των υποψηφίων κατά την επιλογή σπουδών. Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί είτε από το γεγονός ότι τα παιδιά που προέρχονται από γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου μεγαλώνουν με τα αντίστοιχα πρότυπα, είτε διότι θα ήθελαν να ακολουθήσουν το επάγγελμα κάποιου από τους γονείς.

Στον πίνακα 5.46 που ακολουθεί, έχουν υπολογιστεί οι σταθμικοί μέσοι του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου των τμημάτων που εντάσσονται κατ' αποκλειστικότητα σε κάποιο επιστημονικό πεδίο. Ως συντελεστές βαρύτητας ορίζονται τα πλήθη των εισαχθέντων του κάθε τμήματος.

Πίνακας 5.46: Μέση τιμή συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά επιστημονικό πεδίο και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (MEAN)	-0,02	0,33	0,00	0,09	-0,18
ΑΕΙ (MEAN)	0,02	0,33	0,66	0,73	0,11
ΤΕΙ (MEAN)	-0,53	-	-0,36	-0,23	-0,40

Στα τμήματα που ανήκουν αποκλειστικά στο 1^ο επιστημονικό πεδίο, ο συντελεστής εμφανίζεται οριακά αρνητικός. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη, αναλογικά, προτίμηση από αυτούς που προέρχονται από γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, να εισαχθούν σε τμήματα του 1^{ου} επιστημονικού πεδίου.

Τα τμήματα που εντάσσονται **κατά αποκλειστικότητα** στο 2^ο επιστημονικό πεδίο είναι μόνο τμήματα των ΑΕΙ και τα περισσότερα από αυτά ανήκουν σε σχολές θετικών επιστημών. Στο 2^ο επιστημονικό πεδίο εμφανίζεται ο μέγιστος, αλλά και πιο ακραίος σταθμικός μέσος του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου. Συγκεκριμένα, ο μέσος συντελεστής μορφωτικού επιπέδου ισούται με +0.33 και αυτό σημαίνει ότι το ποσοστό των φοιτητών, των οποίων οι γονείς εντάσσονται σε ομάδα υψηλού μορφωτικού επιπέδου και επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους σε τμήμα του 2^{ου} επιστημονικού πεδίου, είναι αυξημένο κατά 33%, σε σχέση με το ποσοστό ισοροπίας.

Στο 3^ο επιστημονικό πεδίο ανήκουν αρκετές σχολές ΑΕΙ υψηλού κύρους, όπως ιατρική, κτηνιατρική και φαρμακευτική. Σε αυτές τις σχολές, η τιμή του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου εμφανίζεται ιδιαίτερα υψηλή. Αντίθετα, σε όλες σχεδόν τις σχολές ΤΕΙ εμφανίζονται αρνητικές τιμές του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου, με αποτέλεσμα ο μέσος που διαμορφώνεται για το 3^ο επιστημονικό πεδίο να είναι μηδενικός.

Το ίδιο φαινόμενο εμφανίζεται και στο 4^ο επιστημονικό πεδίο. Στα τμήματα των ΑΕΙ -περισσότερο τμήματα Πολυτεχνικών σχολών- αντιστοιχούν υψηλές τιμές του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου, σε αντίθεση με τα τμήματα των ΤΕΙ, όπου ο

συντελεστής παίρνει κυρίως αρνητικές τιμές. Συνολικά, για το 4^ο επιστημονικό πεδίο, ο συντελεστής μορφωτικού επιπέδου είναι οριακά θετικός.

Στα τμήματα που εντάσσονται στο 5^ο επιστημονικό πεδίο, το ποσοστό των νεοεισαχθέντων που προέρχονται από γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου εμφανίζεται αναλογικά μικρό και ειδικά στα ΤΕΙ, ο συντελεστής παίρνει έντονα αρνητικές τιμές.

Γενικότερα, διαπιστώνεται ότι ο συντελεστής μορφωτικού επιπέδου παίρνει τις μεγαλύτερες τιμές περισσότερο σε τμήματα ΑΕΙ υψηλού κύρους και για την εισαγωγή στα οποία απαιτούνται υψηλές επιδόσεις στις εισαγωγικές εξετάσεις. Συνολικά, φαίνεται ότι για όλα τα επιστημονικά πεδία οι τιμές του συντελεστή είναι θετικές για τα τμήματα ΑΕΙ και αρνητικές για τα ΤΕΙ.

Ο πίνακας 5.47, πάνω στον οποίο στηρίχθηκε η ανάλυση που προηγήθηκε, βασίζεται στα στοιχεία που προκύπτουν από τμήματα που εντάσσονται αποκλειστικά σε ένα επιστημονικό πεδίο. Πλέον αυτών, υπάρχουν 133 τμήματα που εντάσσονται σε δύο ή και περισσότερα επιστημονικά πεδία. Εάν συνυπολογίσουμε ότι κάθε ένα από αυτά τα τμήματα εντάσσεται ξεχωριστά σε κάθε ένα από τα επιστημονικά πεδία, τότε οι μέσες τιμές δίνονται στον πίνακα 5.47.

Πίνακας 5.47: Μέση τιμή Συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά επιστημονικό πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (MEAN)	-0,05	0,09	0,05	0,10	-0,17

Οι διαφορές μεταξύ των τιμών που εμφανίζονται στους δύο τελευταίους πίνακες είναι ιδιαίτερα μεγάλες στις τιμές του 3^{ου} επιστημονικού πεδίου, μιας και μικρό μέρος από το σύνολο των τμημάτων αυτού του πεδίου εντάσσεται αποκλειστικά σε αυτό.

5.6.3.3 Αλληλεπίδραση μορφωτικού επιπέδου γονέων με κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

Από την ανάλυση που προηγήθηκε διαπιστώνεται ότι στα τμήματα των ΑΕΙ παρουσιάζονται υψηλότερες τιμές του συντελεστή επιπέδου εκπαίδευσης έναντι

των τμημάτων ΤΕΙ. Στον πίνακα 5.48 που ακολουθεί, παρουσιάζεται η σταθμισμένη μέση τιμή του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας. Ως συντελεστές στάθμισης θεωρήθηκαν τα πλήθη των φοιτητών εισαγωγής στα τμήματα της επικράτειας.

Πίνακας 5.48: Μέση τιμή συντελεστή μορφωτικού επιπέδου ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ	
	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ (MEAN)	0.21	-0.33

Ο πίνακας 5.48 δείχνει ότι αυτοί που εισήλθαν στα ΑΕΙ της χώρας προέρχονται από γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο σε ποσοστό αυξημένο κατά 21% από το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου των νεοεισελθόντων (Παπαηλιάς, 2006).

Αντίθετα, αυτοί που εισήλθαν στα ΤΕΙ της χώρας, προέρχονται από γονείς με υψηλό μορφωτικό επίπεδο σε ποσοστό μειωμένο κατά 33% από το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου των νεοεισελθόντων.

Τα αποτελέσματα αυτά αποδεικνύουν ότι οι υποψήφιοι που προέρχονται από οικογένειες υψηλού μορφωτικού επιπέδου προτιμούν και επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους σε τμήματα των ελληνικών ΑΕΙ περισσότερο από τους υπόλοιπους. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί εν μέρει με την υιοθέτηση της άποψης ότι μεγαλώνοντας έχουν ως πρότυπο τους γονείς τους, που τους παροτρύνουν στο μέγιστο βαθμό να επιδιώξουν την εισαγωγή τους σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα υψηλού κύρους.

Περιορισμός: Το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης αποτελεί ένδειξη του υψηλού μορφωτικού επιπέδου. Αυτό δεν σημαίνει ότι σε κάθε περίπτωση οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες. Σε επίπεδο όμως συνόλου οι δύο έννοιες ταυτίζονται. Επιπλέον η ταύτιση των εννοιών γίνεται και στην ταξινόμηση της ΕΣΥΕ.

Κεφάλαιο 6: Αποτύπωση προτιμήσεων

6.1 Εισαγωγή

Η προτίμηση είναι έννοια με σχετική σημασία. Η αποτίμησή της σε όρους καθαρά ποσοτικούς δεν μπορεί να θεωρηθεί πάντοτε απόλυτη. Εντούτοις, η εισαγωγή σε κάποιο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχει “δηλωθεί” σε υψηλή θέση στη λίστα των επιλογών αποτελεί ένδειξη υψηλής προτίμησης. Ένας τρόπος για να ποσοτικοποιηθούν οι προτιμήσεις των υποψηφίων είναι ο υπολογισμός του ποσοστού των νεοεισερχόμενων κάποιου τμήματος που το είχαν επιλέξει σε μία από τις πρώτες τους επιλογές.

Ένα τμήμα που θεωρείται δημοφιλές από τους υποψηφίους βρίσκεται στις πρώτες θέσεις επιλογών μεγάλου αριθμού υποψηφίων. Σε αυτήν την περίπτωση, η βάση εισαγωγής θα διαμορφωθεί σε υψηλά επίπεδα. Επομένως, οι βάσεις εισαγωγής των τμημάτων αποτελούν ένα δεύτερο τρόπο ποσοτικοποίησης των προτιμήσεων.

6.2 Προτιμήσεις με βάση τη σειρά επιλογής

Μέτρο αποτίμησης του βαθμού ελκυστικότητας για κάποιο τμήμα θα μπορούσε να θεωρηθεί ο αριθμός των υποψηφίων που επιλέγουν το τμήμα σε υψηλή θέση προτίμησης.

Μέχρι και το 1999, πριν από τη διεξαγωγή των εξετάσεων, οι υποψήφιοι για εισαγωγή σε σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κατέθεταν μία λίστα με τη σειρά των τμημάτων στα οποία θα επιθυμούσαν να εισαχθούν. Οι επιλογές τους ήταν αποτέλεσμα των ενδιαφερόντων τους, καθώς και του επαγγελματικού, οικονομικού, γεωγραφικού, κοινωνικού και οικογενειακού περιβάλλοντος. Η σειρά των επιλογών δεν επηρεαζόταν από τις επιδόσεις.

Μετά την “εκπαιδευτική μεταρρύθμιση Αρσένη”, η κατάθεση των μηχανογραφικών δελτίων πλέον γίνεται μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων. Κατά τη συμπλήρωσή τους, οι υποψήφιοι επηρεάζονται από την επίδοσή τους στις εξετάσεις και καθορίζουν τις προτιμήσεις τους “δηλώνοντας” συνήθως σχολές με αναμενόμενη βάση εισαγωγής κοντά στη βαθμολογία τους. Για

το λόγο αυτό δεν αποτυπώνεται πάντοτε η προτίμηση κάποιου υποψηφίου που θα επιθυμούσε την εισαγωγή του σε κάποιο από τα υψηλόβαθμα τμήματα, χωρίς εντούτοις να το “δηλώσει” καθόλου, επειδή έχει επιτύχει χαμηλή επίδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις. Το γεγονός αυτό καθιστά το μέτρο του αριθμού των πρώτων επιλογών των υποψηφίων ως μη αντιπροσωπευτικό της ελκυστικότητας κάποιου τμήματος.

Αντίθετα, το μέρος των φοιτητών που εισέρχεται σε τμήμα της πρώτης ή μίας από τις πρώτες του επιλογές, αποτελεί μέτρο της ελκυστικότητας του τμήματος εισαγωγής. Σε δημοφιλή τμήματα υπάρχει υψηλό ποσοστό νεοεισερχόμενων που το έχουν δηλώσει στις πρώτες επιλογές, ενώ σε μη δημοφιλή τμήματα συμβαίνει το αντίθετο.

6.2.1 Μεθοδολογία σχηματισμού του συντελεστή προτίμησης με βάση τη σειρά επιλογής

Η αποτίμηση των προτιμήσεων σε σχετικούς όρους επιβάλλει το σχηματισμό κάποιου συντελεστή που να αποτιμά, για κάθε ένα από τα τμήματα, το πόσο η εισαγωγή των νεοεισαχθέντων σε αυτό αποτελεί πραγματική επιλογή αυτών, υπό την έννοια ότι το τμήμα δηλώθηκε στις πρώτες επιλογές του μηχανογραφικού δελτίου. Αυτός ο συντελεστής αντικατοπτρίζει το βαθμό ελκυστικότητας του τμήματος.

Ως *συντελεστής σειράς επιλογής* ορίζεται για κάποιο τμήμα η σχετική απόκλιση του ποσοστού των νεοεισαχθέντων σε αυτό, που το είχαν “δηλώσει” ως πρώτη επιλογή (ή μέσα στις έξι πρώτες επιλογές), από το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο των τμημάτων.

Αναλυτικά η μέθοδος περιγράφεται ως εξής:

Στον αρχικό πίνακα 6.1 παρουσιάζεται η κατανομή του πλήθους των νεοεισερχομένων φοιτητών ως προς τη σειρά προτίμησης στην οποία είχαν δηλώσει κάθε τμήμα εισαγωγής (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2006¹).¹⁴

---

¹⁴ Οι διαφορές που παρατηρούνται στα σύνολα σε σχέση με αναλύσεις που προηγήθηκαν οφείλονται στην πηγή του αρχείου. Τα στοιχεία του πίνακα αφορούν αποκλειστικά τους εισαχθέντες των ενιαίων λυκείων με το 90%.

Πίνακας 6.1: Κατανομή εισακτέων κατά σειρά επιλογής

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΣΕΙΡΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ							ΣΥΝΟΛΟ
		1η	2η	3η	4η	5η	6η	ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ	
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	392	4	3	0	1	0	0	400
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	9	11	12	10	20	13	78	153
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	2	1	0	0	0	0	1	4
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	2	9	6	3	3	1	18	42
	ΣΥΝΟΛΟ	8743	5541	4316	3805	3115	2588	22017	50125

Εφόσον το συνολικό ποσοστό των εισαχθέντων που έχει επιλέξει το τμήμα στις πρώτες θέσεις υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό της επικράτειας, τότε το τμήμα παρουσιάζει αυξημένο βαθμό προτίμησης.

Στον πίνακα 6.2 παρουσιάζονται τα ποσοστά των νεοεισερχόμενων κάθε τμήματος που το είχαν δηλώσει ως πρώτη επιλογή ή σε μία από τις έξι πρώτες επιλογές τους.

Πίνακας 6.2: Κατανομή εισακτέων κατά σειρά επιλογής (μετασηματισμός 1)

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ 1 ^{ης} ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ 6 ΠΡΩΤΩΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0,98	1,00
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,06	0,49
⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,50	0,75
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	0,05	0,57
	ΣΥΝΟΛΟ	0,17	0,56

Τα στοιχεία του πίνακα 6.2 δείχνουν ότι η πλειοψηφία των νεοεισερχομένων επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους σε μία από τις πρώτες επιλογές (όπως αναγράφονται στο μηχανογραφικό τους δελτίο). Μόνο όμως το 17% καταφέρνουν την εισαγωγή τους στην 1^η τους επιλογή.

Στον πίνακα 6.3 γίνεται αναγωγή των ποσοστών του κάθε τμήματος σε όρους σχετικής απόκλισης ως προς τα συνολικά ποσοστά. Με αυτόν τον τρόπο, σχηματίζονται ο συντελεστές απόλυτης σειράς προτίμησης, για την περίπτωση που

εξετάζεται η πρώτη προτίμηση, και ο συντελεστής σειράς προτίμησης, για την περίπτωση που εξετάζονται οι έξι πρώτες προτιμήσεις.

Πίνακας 6.3: Συντελεστές προτίμησης

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	4,62	0,78
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-0,66	-0,13
⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1,87	0,34
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	-0,73	0,02

Ως παράδειγμα ερμηνείας των συντελεστών μπορεί να δοθεί ότι “στο Τμήμα Διαχείρισης Πληροφοριών του ΤΕΙ Καβάλας το ποσοστό των νεοεισαχθέντων που είχαν δηλώσει το τμήμα στην πρώτη τους επιλογή υπολείπεται κατά 73% του ποσοστού των νεοεισαχθέντων στα τμήματα της επικράτειας που εισήχθησαν στην πρώτη τους επιλογή”.

Οι δύο συντελεστές που σχηματίζονται απεικονίζουν το βαθμό ελκυστικότητας των τμημάτων εισαγωγής. Θα ήταν αναμενόμενο οι τιμές τους να συσχετίζονται γραμμικά και εφόσον κάποιο τμήμα επιτυγχάνει υψηλή τιμή στον ένα συντελεστή να επιτυγχάνει υψηλή τιμή και στον άλλο συντελεστή. Για κάποια από τα τμήματα αυτό δε συμβαίνει. Παρόλα αυτά, ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης κατά Pearson μεταξύ των συντελεστών είναι 75%.

6.2.2 Ανάλυση τιμών συντελεστών σειράς προτίμησης ως προς άλλους παράγοντες

Ο σχηματισμός των συντελεστών σειράς προτίμησης δημιουργεί τις προϋποθέσεις να διερευνηθούν οι διαφορές στην επιτυχία επίτευξης του στόχου εισαγωγής .

6.2.2.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος στις προτιμήσεις

Ο πίνακας 6.4 παρουσιάζει τους σταθμικούς μέσους των συντελεστών σειράς προτίμησης ξεχωριστά για τα τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ, με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε κάθε ένα από τα τμήματα που προέρχονται από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%.

Πίνακας 6.4: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ	
	ΑΕΙ	ΤΕΙ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,35	-0,61
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,18	-0,31

Από τα αποτελέσματα προκύπτει ότι οι νεοεισερχόμενοι των ΑΕΙ πέτυχαν την εισαγωγή τους κατά μεγάλο βαθμό σε σχολή που βρισκόταν σε υψηλή θέση στη σειρά προτίμησης. Αντίθετα, οι περισσότεροι από τους νεοεισερχόμενους στα ΤΕΙ δεν κατάφεραν να πετύχουν την εισαγωγή τους σε σχολή της πρώτης ή των πρώτων επιλογών τους.

Η διαφορά των μέσων συντελεστών μεταξύ των ΑΕΙ και ΤΕΙ είναι ιδιαίτερα μεγάλη όσον αφορά τα τμήματα πρώτης προτίμησης και μειώνεται (αν και παραμένει ισχυρή) μεταξύ των συντελεστών για τις πρώτες έξι επιλογές.

6.2.2.2 Επίδραση επιστημονικού πεδίου στις προτιμήσεις

Η ανάλυση που προηγήθηκε απέδειξε ότι υπάρχει σημαντική διαφορά των μέσων συντελεστών σειράς προτίμησης μεταξύ των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στις μέσες τιμές του συντελεστή ανάλογα με την κατανομή των φοιτητών στα επιστημονικά πεδία. Στον πίνακα Ε παρουσιάζονται οι μέσες τιμές των συντελεστών σειράς προτίμησης, ξεχωριστά για τα κάθε ένα από τα επιστημονικά πεδία, με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε κάθε ένα από τα τμήματα που προέρχονται από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%. Στην ανάλυση λαμβάνονται υπόψη τα

τμήματα που ανήκουν σε κάποιο από τα επιστημονικά πεδία κατά αποκλειστικότητα.

Πίνακας 6.5: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά επιστημονικό πεδίο

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,42	-0,11	0,13	-0,24	-0,34
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,16	-0,02	-0,01	-0,07	-0,13

Ο πίνακας 6.5 δείχνει ότι μόνο οι φοιτητές που εισάγονται σε τμήματα που ανήκουν αποκλειστικά στο 1^ο επιστημονικό πεδίο πέτυχαν σε υψηλό ποσοστό την επιλογή της αρεσκείας τους. Εφόσον όμως στην ανάλυση συμμετέχει το σύνολο των τμημάτων καθενός από τα επιστημονικά πεδία, τότε τα συμπεράσματα διαφέρουν. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται από τον πίνακα 6.6, μόνο οι νεοεισερχόμενοι κυρίως του 4^{ου} και 5^{ου} επιστημονικού πεδίου εμφανίζονται ως αυτοί που σε μεγάλο ποσοστό δεν πέτυχαν την εισαγωγή σε μία από τις πρώτες προτιμήσεις.

Πίνακας 6.6: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά επιστημονικό πεδίο και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΠΟΥ ΑΝΗΚΕΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ				
	1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,36	0,14	0,12	-0,16	-0,33
ΑΕΙ (MEAN)	0,44	0,11	1,02	0,19	0,18
ΤΕΙ (MEAN)	-0,74	0,38	-0,50	-0,49	-0,81
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	0,14	0,06	-0,01	-0,05	-0,13
ΑΕΙ (MEAN)	0,19	0,08	0,29	0,16	0,17
ΤΕΙ (MEAN)	-0,49	-0,14	-0,22	-0,25	-0,41

Επιπλέον, από την τελευταία γραμμή του πίνακα 6.6, είναι εμφανές ότι οι φοιτητές που εισέρχονται στα ΤΕΙ όλων των επιστημονικών πεδίων απέτυχαν σε μεγάλο ποσοστό την εισαγωγή σε κάποια από τις πρώτες επιλογές τους. Αντίθετα, οι εισερχόμενοι στα ΑΕΙ παρουσιάζουν υψηλό ποσοστό επιτυχίας σε κάποια από τις πρώτες τους επιλογές.

6.2.2.3 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα τμήματα που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα παρουσιάζουν μεγαλύτερη “ελκυστικότητα” από αυτά της περιφέρειας. Αυτό οφείλεται κυρίως στην επιδίωξη των υποψηφίων των περιοχών αυτών να ακολουθήσουν σπουδές στον τόπο μόνιμης κατοικίας τους. Επιπλέον, από τις περιοχές της περιφέρειας η πρόσβαση στα μεγάλα αστικά κέντρα είναι συνήθως ευκολότερη σε σχέση με την πρόσβαση στις υπόλοιπες περιοχές της περιφέρειας.

Η διαπίστωση αυτή επαληθεύεται από τα δεδομένα του πίνακα 6.7, στον οποίο παρουσιάζονται οι μέσοι του συντελεστή σειράς προτίμησης τόσο συνολικά όσο και για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ κάθε περιοχής, θεωρώντας ως συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών σε κάθε ένα από τα τμήματα που προέρχονται από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%.

Πίνακας 6.7: Μέσοι συντελεστές προτίμησης ανά περιοχή λειτουργίας

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ (MEAN)	ΠΕΡΙΟΧΗ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	ΣΥΝΟΛΟ	0,02	0,14	-0,20	-0,21	-0,18	-0,08	-0,11	-0,41	-0,36	0,22	-0,42	-0,35	-0,18
ΑΕΙ	0,12	0,34	-0,14	0,14	-0,08	-0,13	0,17	-0,34	-0,29	0,36	-0,46	-0,44	-0,07	
ΤΕΙ	-0,36	-0,26	-0,25	-0,43	-0,38	0,08	-0,37	-0,41	-0,46	-0,20	0,60	0,55	-0,31	

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα, περισσότερο επιτυχημένη θεωρείται η εισαγωγή στις σχολές της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας (περιοχές Π₁₀ και Π₂). Επιπλέον, παρατηρείται ότι ο μέσος συντελεστής της σειράς προτίμησης παίρνει αρνητικές τιμές για τα ΤΕΙ όλων των περιοχών της χώρας, εκτός των ΤΕΙ των περιοχών Βορείου Αιγαίου (Π₁₁) και Ιονίου (Π₆), όπου όμως λειτουργεί μικρός αριθμός τμημάτων με αυστηρά εξειδικευμένο σε κάποιες περιπτώσεις αντικείμενο σπουδών, όπως οι Ανώτερες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού.

6.3 Προτιμήσεις ως προς τις βάσεις εισαγωγής

Κάθε χρόνο, συνήθως στο τελευταίο δεκαήμερο του Αυγούστου, ανακοινώνονται από το Υπουργείο Παιδείας οι βάσεις εισαγωγής για τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως βάση εισαγωγής ορίζεται η βαθμολογία του τελευταίου φοιτητή που εισάγεται στο κάθε τμήμα. Για τον καθορισμό των βάσεων λαμβάνονται υπόψη δύο βασικές αρχές: α) το γεγονός ότι σε κάθε τμήμα προηγείται στην εισαγωγή ο υποψήφιος με υψηλότερη βαθμολογία έναντι αυτού που έχει χαμηλότερη βαθμολογία και β) κάθε υποψήφιος, εφόσον συμπληρώνει την απαραίτητη βαθμολογία, εισάγεται στο τμήμα που βρίσκεται στην υψηλότερη θέση προτίμησης του μηχανογραφικού του δελτίου.

Η βαθμολογία κάποιου που εισέρχεται σε κάποιο τμήμα μπορεί να απέχει πολύ από τη βάση εισαγωγής. Εντούτοις, οι βάσεις εισαγωγής αποτελούν τρόπο αποτύπωσης της ελκυστικότητας των τμημάτων. Κάποιο τμήμα με υψηλότερη βάση εισαγωγής συνολικά προτιμάται περισσότερο από κάποιο χαμηλότερης, διότι κάποιος που εισάγεται σε αυτό θα μπορούσε να εισαχθεί σε όλα τα τμήματα με χαμηλότερη βάση.

Για τη διαμόρφωση της βάσης εισαγωγής λαμβάνεται υπόψη η βαθμολογία που επέτυχαν οι υποψήφιοι. Η βαθμολογία που επιτυγχάνει κάποιος προκύπτει από το συνυπολογισμό των επιδόσεων σε κάποια μαθήματα. Τα μαθήματα αυτά δεν είναι κοινά για όλους και εξαρτώνται από την κατεύθυνση που έχει ακολουθήσει ο υποψήφιος, αλλά και από το επιστημονικό πεδίο όπου εντάσσεται το τμήμα. Ο βαθμός δυσκολίας των απαιτούμενων για το κάθε τμήμα μαθημάτων μπορεί να διαφέρει.

Η αποτίμηση της ελκυστικότητας μεταξύ τμημάτων, για την εισαγωγή στα οποία απαιτείται η εξέταση σε διαφορετικά μαθήματα, δεν μπορεί να γίνει μέσα από τις τιμές των βάσεων εισαγωγής. Στην ανάλυση που θα ακολουθήσει, θα ληφθούν υπόψη μόνο τμήματα του ίδιου επιστημονικού πεδίου, μιας και σε αυτά εισάγονται κυρίως υποψήφιοι που εξετάστηκαν στα ίδια μαθήματα¹⁵. Επιπλέον, εξαιρούνται τα τμήματα για την εισαγωγή στα οποία απαιτείται η συμμετοχή σε πρόσθετες εξετάσεις ειδικών μαθημάτων.

---

¹⁵ Θεωρούμε επίσης, ότι το πλήθος των νεοεισαχθέντων που προέρχονται από διαφορετικές κατευθύνσεις στα τμήματα του ίδιου επιστημονικού πεδίου κατανέμονται αναλογικά.

6.3.1 Μεθοδολογία σχηματισμού συντελεστή βάσης εισαγωγής

Στόχος της ενότητας που ακολουθεί είναι ο σχηματισμός κάποιου συντελεστή που να αποδίδει για κάποιο τμήμα την ελκυστικότητά του για τους υποψηφίους. Ο παράγοντας που καθορίζει την ελκυστικότητα είναι η βάση εισαγωγής του τμήματος.

Στον αρχικό πίνακα 6.8 απεικονίζονται οι βάσεις εισαγωγής για κάθε ένα από τα τμήματα. Οι βάσεις αφορούν τους εισαχθέντες για το 90% των θέσεων που προέρχονται από ημερήσια λύκεια¹⁶.

Πίνακας 6.8: Βάσεις εισαγωγής

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΒΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	18152	400
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	15098	153
⋮	⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	11114	4
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	9954	42

Στη συνέχεια υπολογίζεται η μέση σταθμική βάση, για καθένα από τα επιστημονικά πεδία, θεωρώντας ως συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισαχθέντων που προήλθαν από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%. Η μέση βάση εισαγωγής για τα 5 επιστημονικά πεδία δίνεται από τον πίνακα 6.9 που ακολουθεί.

Πίνακας 6.9: Μέση βάση εισαγωγής ανά επιστημονικό πεδίο

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	1°	2°	3°	4°	5°
ΜΕΣΗ ΒΑΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	13876,17	14703,72	14237,63	12897,14	13449,30

Στην ανάλυση συμμετέχουν τα τμήματα που ανήκουν αποκλειστικά σε ένα επιστημονικό πεδίο και η εισαγωγή σε αυτά δεν απαιτεί την εξέταση σε ειδικά μαθήματα. Για τον λόγο αυτόν το τελευταίο από τα τμήματα του πίνακα 6.8 που ανήκει σε περισσότερα του ενός επιστημονικά πεδία δε συμμετέχει στην ανάλυση.

¹⁶ Το υπόλοιπο 10% αφορά αποφοίτους προηγούμενων ετών και γι' αυτούς υπάρχουν άλλες βάσεις.

Η αποτύπωση της βάσης σε όρους σχετικούς επιτυγχάνεται εφόσον αποδοθεί η ποσοστιαία απόκλιση της βάσης κάποιου τμήματος από τη μέση βάση του επιστημονικού πεδίου που ανήκει κατά αποκλειστικότητα. Ως παράδειγμα δίνεται το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών: προκύπτει εφόσον από τη βάση εισαγωγής (18152 μόρια) αφαιρεθεί η μέση βάση του 1^{ου} επιστημονικού πεδίου όπου ανήκει (13876,17) και στη συνέχεια διαιρεθεί με αυτή (13876,17). Το αποτέλεσμα που προκύπτει $\frac{18152-13876,17}{13876,17} = 0,31$ αποτιμά την επιπλέον

εγκυσιτικότητα που έχει το συγκεκριμένο τμήμα σε σχέση με το σύνολο των τμημάτων του ίδιου επιστημονικού πεδίου. Ο συντελεστής, που σχηματίζεται αντίστοιχα για τα υπόλοιπα τμήματα, ονομάζεται *συντελεστής βάσης εισαγωγής* και αποτελεί δείκτη προτίμησης των τμημάτων.

Στον πίνακα 6.10 που ακολουθεί δίνεται ο συντελεστής βάσης εισαγωγής για καθένα από τα τμήματα που συμμετέχουν στην ανάλυση και με τον τρόπο που περιγράφηκε προηγουμένως.

Πίνακας 6.10: Συντελεστής βάσης εισαγωγής

ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	0,31
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	0,12
⋮	⋮	⋮
Τ.Ε.Ι ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	-0,18
Τ.Ε.Ι ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	-

Ως παράδειγμα ερμηνείας δίνεται το τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Αιγαίου: επιτυγχάνει 12% ισχυρότερη προτίμηση στους νεοεισαχθέντες σε σχέση με το σύνολο των τμημάτων που ανήκουν αποκλειστικά στο 5^ο επιστημονικό πεδίο και απαιτείται εξέταση στα ίδια μαθήματα για εισαγωγή σε αυτά.

6.3.2 Ανάλυση τιμών συντελεστή βάσης εισαγωγής ως προς άλλους παράγοντες

Η δημιουργία του συντελεστή βάσης εισαγωγής δίνει την δυνατότητα διερεύνησης των διαφοροποιήσεων των μέσων τιμών του ως προς άλλους παράγοντες.

6.3.2.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος στις προτιμήσεις

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων για τους συντελεστές σειράς προτίμησης έδειξε ότι οι υποψήφιοι προτιμούν περισσότερο την εισαγωγή στα ΑΕΙ έναντι των ΤΕΙ. Το τελευταίο οφείλεται στο γεγονός ότι τα τμήματα ΑΕΙ συνοδεύονται περισσότερο από ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά σε σχέση με τα ΤΕΙ και αντιμετωπίζονται ως τμήματα υψηλότερου κύρους έναντι των τμημάτων ΤΕΙ.

Στον πίνακα 6.11 παρουσιάζονται οι μέσοι του συντελεστή βάσης εισαγωγής για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ για κάθε επιστημονικό πεδίο, θεωρώντας ως συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισελθόντων από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%, για καθένα από τα τμήματα εισαγωγής.

Τα αποτελέσματα που εμφανίζονται έρχονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση του συντελεστή της σειράς προτίμησης και δείχνουν την αυξημένη προτίμηση για εισαγωγή στα ΑΕΙ έναντι των ΤΕΙ.

Πίνακας 6.11: Μέσος συντελεστής βάσης εισαγωγής ως προς κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος ανά επιστημονικό πεδίο

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ (MEAN)						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
		1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΑΕΙ	0,12	0,01	0,00	0,29	0,34	0,21
ΤΕΙ	-0,16	-0,16	-	-0,15	-0,17	-0,16

Η διαφορά μεταξύ των ΑΕΙ και των ΤΕΙ διατηρείται σε κάθε επιστημονικό πεδίο. Η μεγαλύτερη απόκλιση παρατηρείται μεταξύ των πολυτεχνικών κυρίως τμημάτων ΑΕΙ σε σχέση με τα τμήματα ΤΕΙ του 4^{ου} επιστημονικού πεδίου, όπου εντάσσονται τμήματα τεχνολόγων μηχανικών.

6.3.2.2 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις

Η διαπίστωση ότι οι σχολές ΑΕΙ προτιμώνται έναντι αυτών των ΤΕΙ επαληθεύεται και από τα αποτελέσματα του πίνακα 6.12, στον οποίο παρουσιάζονται οι μέσοι του συντελεστή βάσης εισαγωγής για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ για κάθε περιοχή, θεωρώντας ως συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισελθόντων από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%, για καθένα από τα τμήματα εισαγωγής.

Πίνακας 6.12: Μέσος συντελεστής βάσης εισαγωγής ανά περιοχή λειτουργίας και κατηγορία εκπαιδευτικού ιδρύματος

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ (MEAN)	ΠΕΡΙΟΧΗ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	ΣΥΝΟΛΟ		0,02	0,04	-0,22	-0,11	-0,03	-0,16	-0,01	-0,16	-0,14	0,10	-0,09	-0,08
ΑΕΙ		0,14	0,16	-0,02	0,24	0,03	-0,12	0,18	0,10	0,01	0,16	-0,09	-0,08	0,04
ΤΕΙ		-0,29	-0,13	-0,30	-0,22	-0,24	-0,28	-0,17	-0,17	-0,28	-0,05	.	.	-0,22

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα 6.12, συνολικά επιτυχημένη θεωρείται η εισαγωγή στις σχολές της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας (περιοχές Π₁₀ και Π₂). Τα αποτελέσματα συμφωνούν με αυτά της ανάλυσης των προτιμήσεων ως προς τη σειρά επιλογής, όπως αναλύθηκαν στην προηγούμενη ενότητα¹⁷. Επιπλέον, παρατηρείται ότι ο μέσος συντελεστής της βάσης εισαγωγής παίρνει αρνητικές τιμές για τα ΤΕΙ όλων των περιοχών της χώρας και υπολείπεται κατά πολύ αυτού των ΑΕΙ.

¹⁷ Η έλλειψη τιμών για τα ΤΕΙ των περιοχών Π₁₁ και Π₁₂ οφείλεται στην έλλειψη τμημάτων ΤΕΙ που να εντάσσονται κατ' αποκλειστικότητα σε κάποιο επιστημονικό πεδίο και να ανήκουν στις περιοχές Π₁₁ και Π₁₂.

6.4 Προτιμήσεις και βάσεις εισαγωγής

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ένας τρόπος αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψήφιων φοιτητών σε αριθμητικές μονάδες είναι οι βάσεις εισαγωγής. Γενικά μία σχολή με υψηλή ζήτηση έχει υψηλότερη βάση εισαγωγής σε σχέση με κάποια χαμηλότερης ζήτησης. Κάθε χρόνο οι βάσεις εισαγωγής καθορίζουν τον ελάχιστο βαθμό που πρέπει να έχει κάποιος φοιτητής, έτσι ώστε να έχει τη δυνατότητα να γίνει δεκτός για εισαγωγή σε κάποια σχολή.

6.4.1 Πώς διαμορφώνονται οι βάσεις εισαγωγής

Η διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λειτουργεί με τρόπο που παραπέμπει σε συνθήκες όμοιες με τη διαμόρφωση της ισορροπίας στην οικονομική επιστήμη.

Συγκεκριμένα, η προσφορά των θέσεων εισαγωγής καθορίζεται από τις θέσεις που εγκρίνονται από το υπουργείο για κάθε ένα τμήμα. Η ζήτηση καθορίζεται από το πλήθος των συμμετεχόντων στη διαδικασία των εξετάσεων που δηλώνουν το τμήμα στο μηχανογραφικό τους δελτίο καθώς επίσης και από τη θέση προτίμησης. Επηρεάζεται από την ελκυστικότητα του αντικειμένου σπουδών του κάθε τμήματος, την τοποθεσία όπου λειτουργεί, αλλά και από άλλους παράγοντες, όπως το “γόητρο” κάποιου τμήματος και τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους που συνοδεύουν την αποφοίτηση από αυτό.

Η διαμόρφωση των βάσεων εισαγωγής αποτελεί το σημείο ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Κυρίαρχη για τη διαμόρφωσή τους είναι η ικανοποίηση του αιτήματος εισαγωγής, στην υψηλότερη δυνατή επιλογή, των υποψήφιων φοιτητών που έχουν υψηλότερη βαθμολογία έναντι αυτών με χαμηλότερη βαθμολογία.

6.4.2 Διαχωρισμός σε επιστημονικά πεδία

Τα τμήματα των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων κατηγοριοποιούνται, ανάλογα με το αντικείμενο των προγραμμάτων σπουδών σε πέντε (5) επιστημονικά πεδία. Τα πεδία αυτά, όπως έχει ήδη γραφτεί, είναι: το 1^ο επιστημονικό πεδίο

“Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών”, το 2^ο επιστημονικό πεδίο “Θετικών Επιστημών”, το 3^ο επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Υγείας”, το 4^ο επιστημονικό πεδίο “Τεχνολογικών Επιστημών” και το 5^ο επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης” (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2008).

Αρκετά από τα τμήματα ανήκουν σε περισσότερα από ένα επιστημονικά πεδία. Ειδικότερα, για τους νεοεισαχθέντες φοιτητές του ακαδημαϊκού έτους 2006-2007 (έτος αναφοράς στην ποσοτική ανάλυση των δεδομένων) η κατανομή συχνοτήτων των τμημάτων στα πέντε επιστημονικά πεδία δίνεται από τον πίνακα 6.13 που ακολουθεί (Κάτσικας, 2006).

Πίνακας 6.13: Αριθμός τμημάτων ανά επιστημονικό πεδίο

Τμήματα Ανά Επιστημονικό Πεδίο							
Επιστημονικό Πεδίο	Τμήματα ΑΕΙ	Τμήματα ΤΕΙ	Στρατιωτικά	Αστυνομικά	Εμπορικό Ναυτικό	Κύπρος	Σύνολο
1 ^ο	67	5	2			10	84
1 ^ο &2 ^ο	32	5				2	39
1 ^ο &4 ^ο	3						3
1 ^ο &5 ^ο	2						2
2 ^ο	25					4	29
2 ^ο &3 ^ο	4						4
2 ^ο &4 ^ο	28	20	6		2		56
3 ^ο	18	28	5				51
3 ^ο &4 ^ο	2						2
4 ^ο	41	83	1			4	129
4 ^ο &5 ^ο	6	1	3				10
5 ^ο	31	55	2	2		3	93
Σύνολο Τμημάτων	259	197	19	2	2	23	502 ¹⁸

¹⁸ Η διαφορά, που παρουσιάζεται στον αριθμό των τμημάτων της επικράτειας, σε σχέση με προηγούμενες αναφορές, οφείλεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν δεδομένα της ΕΣΥΕ για κάποια τμήματα, όπως τμήματα στρατιωτικών και αστυνομικών σχολών.

6.4.3 Τρόπος διαμόρφωσης των μορίων εισαγωγής

Όλοι οι μαθητές του λυκείου, προκείμενου να αποφοιτήσουν, πρέπει να συμμετάσχουν στη διαδικασία εξετάσεων σε μία σειρά μαθημάτων. Σε κάποια από αυτά οι εξετάσεις γίνονται σε εθνικό επίπεδο, ενώ σε άλλα γίνονται σε επίπεδο σχολικής μονάδας. Οι επιδόσεις των μαθητών στις εξετάσεις που διενεργούνται σε εθνικό επίπεδο αποτελούν, σε μεγάλο βαθμό, κριτήριο και για την εισαγωγή τους στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Οι μαθητές των Β' και Γ' τάξεων του Λυκείου επιλέγουν μία από τις τρεις κατευθύνσεις που υπάρχουν στα προγράμματα σπουδών του λυκείου. Αυτές είναι: η Θεωρητική, η Θετική και η Τεχνολογική κατεύθυνση που χωρίζεται και σε δύο κύκλους.

Ο βαθμός πρόσβασης που επιτυγχάνει ο κάθε απόφοιτος, αποτελεί κριτήριο εισαγωγής σε κάποια από τις σχολές και προκύπτει από συνυπολογισμό των προφορικών επιδόσεων στα δύο τετράμηνα της Γ' τάξης του Λυκείου, άλλα και από τη βαθμολογία τους στα πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα.

Υπολογισμός βαθμού πρόσβασης

Ο προφορικός βαθμός κάποιου μαθήματος προκύπτει από τη μέση βαθμολογία των μαθημάτων των δύο τετραμήνων της τελευταίας τάξης του λυκείου.

Στον υπολογισμό των μορίων εισαγωγής στα τμήματα, ο προφορικός βαθμός δεν μπορεί να έχει διαφορά μεγαλύτερη των 2 μονάδων (στη εικοσαβάθμια κλίμακα) από το βαθμό του μαθήματος στις γραπτές πανελλαδικές εξετάσεις. Εφόσον η διαφορά είναι μεγαλύτερη από 2 μονάδες, τότε η βαθμολογία του προφορικού βαθμού προσαρμόζεται αναλόγως, ώστε η διαφορά με το βαθμό του μαθήματος στις γραπτές πανελλαδικές εξετάσεις να γίνει 2 μονάδες. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, οι προφορικοί βαθμοί των μαθητών υπερβαίνουν, κατά περισσότερο από 2 μονάδες, τη γραπτή τους βαθμολογία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα η αναγωγή, του προφορικού βαθμού στον βαθμό της γραπτής εξέτασης αυξημένο κατά 2 μονάδες, να αποτελεί τον κανόνα.

Ο βαθμός πρόσβασης του μαθήματος προκύπτει από το σταθμικό μέσο του προφορικού βαθμού (μετά την αναγωγή, εφόσον διαφέρει περισσότερο από δύο

μονάδες από το γραπτό) και του γραπτού βαθμού, με συντελεστές βαρύτητας 0,3 και 0,7 αντίστοιχα. Ουσιαστικά, η συμβολή του προφορικού βαθμού είναι κατά πολύ μικρότερη από το 30% αφού, όπως έχει προαναφερθεί, αποτελεί κανόνα η πριμοδότηση των προφορικών βαθμολογιών στην τελευταία τάξη του λυκείου.

Τα μαθήματα των γραπτών εξετάσεων διαφέρουν και καθορίζονται από την επιλογή της κατεύθυνσης. Χωρίζονται σε 2 μαθήματα γενικής παιδείας και σε 4 μαθήματα κατευθύνσεων. Τα 2 μαθήματα γενικής παιδείας είναι η Νεοελληνική Γλώσσα και ένα εκ των: Ιστορία, Φυσική, Βιολογία και Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής. Τα 4 μαθήματα κατεύθυνσης δίνονται στον πίνακα 6.14 που ακολουθεί.

Πίνακας 6.14: Μαθήματα κατευθύνσεων

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ			
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΘΕΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ 1 (Κύκλος Τεχνολογίας)	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ 2 (Κύκλος Πληροφορικής)
Αρχαία Ελληνικά	Μαθηματικά	Μαθηματικά	Μαθηματικά
Ιστορία	Φυσική	Φυσική	Φυσική
Νεοελληνική Λογοτεχνία	Χημεία	Χημεία-Βιοχημεία	Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον
Λατινικά	Βιολογία	Ηλεκτρολογία	Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Πλέον αυτών των μαθημάτων, για την εισαγωγή κάποιου σε τμήμα που ανήκει στο 5^ο επιστημονικό πεδίο, προστίθεται το μάθημα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (ΑΟΘ).

Ο βαθμός πρόσβασης προκύπτει από το μέσο όρο των βαθμών πρόσβασης των 6 μαθημάτων που εξετάζονται σε εθνικό επίπεδο (2 μαθήματα γενικής παιδείας, 4 μαθήματα κατεύθυνσης) και επιπλέον, εφόσον επιλεγεί το 5^ο επιστημονικό πεδίο, του μαθήματος Αρχές Οικονομικής Θεωρίας.

Υπολογισμός μορίων εισαγωγής

Ο συνολικός αριθμός των μορίων για την εισαγωγή στα τμήματα υπολογίζεται με τον εξής τύπο: [(Βαθμός Πρόσβασης) x 8 + (Μάθημα Αυξημένης Βαρύτητας Α) x 1,3 + (Μάθημα Αυξημένης Βαρύτητας Β) x 0,7] x 100. Τα μαθήματα αυξημένης βαρύτητας, ανάλογα το επιστημονικό πεδίο, είναι κάποια από τα προαναφερόμενα 6

ή 7. Επομένως, ο υποψήφιος, εφόσον διεκδικεί εισαγωγή σε τμήματα διαφορετικών επιστημονικών πεδίων, μπορεί να έχει εξασφαλίσει διαφορετικό αριθμό μορίων.

Επιπλέον, όσοι προέρχονται από κατευθύνσεις διαφορετικές από αυτές στις οποίες ανήκουν τα μαθήματα αυξημένης βαρύτητας, μπορούν να αντικαταστήσουν τα μαθήματα αυτά με συγκεκριμένα κατά περίπτωση μαθήματα γενικής παιδείας της Γ' Λυκείου. Σε αυτήν την περίπτωση όμως οι προαναφερθέντες συντελεστές βαρύτητας 1,3 και 0,7 γίνονται 0,9 και 0,4 αντίστοιχα. Το αποτέλεσμα της αλλαγής αυτής είναι μεγάλη απώλεια μορίων.

Τα μαθήματα της τελευταίας τάξης του λυκείου, τα οποία έχουν οριστεί ως μαθήματα αυξημένης βαρύτητας Α και Β αντίστοιχα κατά επιστημονικό πεδίο είναι:

1ο Επιστημονικό πεδίο “Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών”

A: Αρχαία Ελληνικά (υποχρεωτικό μάθημα θεωρητικής κατεύθυνσης)

B: Ιστορία (υποχρεωτικό μάθημα θεωρητικής κατεύθυνσης)

2ο Επιστημονικό πεδίο “Θετικών Επιστημών”

A: Μαθηματικά (υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης και των δύο κύκλων τεχνολογικής κατεύθυνσης)

B: Φυσική (υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης και των δύο κύκλων της τεχνολογικής κατεύθυνσης).

3ο Επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Υγείας”

A: Βιολογία (υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης)

B: Χημεία (“Χημεία”, υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης και “Χημεία – Βιοχημεία”, υποχρεωτικό μάθημα κύκλου τεχνολογίας και παραγωγής τεχνολογικής κατεύθυνσης).

4ο Επιστημονικό πεδίο “Τεχνολογικών Επιστημών”

A: Μαθηματικά (υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης και των δύο κύκλων τεχνολογικής κατεύθυνσης)

B: Φυσική (υποχρεωτικό μάθημα θετικής κατεύθυνσης και των δύο κύκλων της τεχνολογικής κατεύθυνσης).

5ο Επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης”

A: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (μάθημα επιλογής για όλες τις κατευθύνσεις)

B: Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής (μάθημα γενικής παιδείας).

Όσοι προέρχονται από κατευθύνσεις διαφορετικές από αυτές στις οποίες ανήκουν τα παραπάνω μαθήματα αυξημένης βαρύτητας και επιθυμούν να επιλέξουν κάποιο επιστημονικό πεδίο, μπορούν να αντικαταστήσουν τα μαθήματα αυτά με τα ακόλουθα μαθήματα γενικής παιδείας της Γ' Λυκείου, τα οποία είναι:

1^ο Επιστημονικό πεδίο “Ανθρωπιστικών, Νομικών και Κοινωνικών Επιστημών”

A: Νεοελληνική Γλώσσα

B: Ιστορία

2^ο Επιστημονικό πεδίο “Θετικών Επιστημών”

A: Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής

B: Νεοελληνική Γλώσσα

3^ο Επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Υγείας”

A: Βιολογία

B: Νεοελληνική Γλώσσα

4^ο Επιστημονικό πεδίο “Τεχνολογικών Επιστημών”

A: Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής

B: Νεοελληνική Γλώσσα

Στο 5^ο επιστημονικό πεδίο “Επιστημών Οικονομίας και Διοίκησης” δεν προβλέπεται αντικατάσταση των μαθημάτων αυξημένης βαρύτητας. Όσοι δεν έχουν εξεταστεί σε εθνικό επίπεδο στο μάθημα “Αρχές Οικονομικής Θεωρίας”, δε θα έχουν βαθμό στο μάθημα αυτό, με αποτέλεσμα κατά τον υπολογισμό των μορίων να μη λαμβάνουν κανένα μόριο από αυτά που αντιστοιχούν στο πρώτο μάθημα αυξημένης βαρύτητας.

Οι υποψήφιοι έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν τμήματα που ανήκουν σε έως δύο από τα πέντε επιστημονικά πεδία. Η δυνατότητα αντικατάστασης των μαθημάτων αυξημένης βαρύτητας γίνεται για να μπορούν οι μαθητές που

προέρχονται από όλες τις κατευθύνσεις να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους σε τμήμα που ανήκει σε οποιοδήποτε επιστημονικό πεδίο. Όμως, αυτή η αντικατάσταση επιφέρει μεγάλες απώλειες στα μόρια εισαγωγής, όποτε και οι μαθητές επιλέγουν σχεδόν πάντοτε σχολές από κατάλληλα επιστημονικά πεδία, ώστε να μην υπάρχει απώλεια μορίων.

Στην πράξη, δε μετακινείται σχεδόν κανείς από οποιαδήποτε κατεύθυνση σε οποιοδήποτε επιστημονικό πεδίο, αλλά μόνο από συγκεκριμένες κατευθύνσεις σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία, προκειμένου να αποφύγει το "κόστος" από την απώλεια σε μόρια (Κάτσικας, Χ., 2006).

Η αντιστοιχία κατευθύνσεων με τα επιστημονικά πεδία χωρίς την απώλεια μορίων εμφανίζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 6.15: Επιλογή επιστημονικών πεδίων χωρίς απώλεια μορίων

Επιλογή Επιστημονικών Πεδίων χωρίς απώλεια μορίων		
Θεωρητική	Θετική	Τεχνολογική
1 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	2 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	2 ^ο Επιστημονικό Πεδίο
5 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	3 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	4 ^ο Επιστημονικό Πεδίο
	4 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	5 ^ο Επιστημονικό Πεδίο
	5 ^ο Επιστημονικό Πεδίο	

Ειδικά Μαθήματα

Η εισαγωγή σε αρκετά τμήματα προϋποθέτει την επιπλέον συμμετοχή σε εξέταση ειδικών μαθημάτων, τα οποία σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα σπουδών τους. Για να μετρήσουν στην διαμόρφωση των μορίων εισαγωγής οι βαθμοί των ειδικών μαθημάτων, πρέπει ο υποψήφιος να έχει επιτύχει σε κάθε ειδικό μάθημα βαθμό τουλάχιστον ίσο με τη βάση, δηλαδή τουλάχιστον δέκα (10) στην κλίμακα 1-20.

Τα ειδικά μαθήματα είναι κατά περίπτωση τα: Ελεύθερο και Γραμμικό Σχέδιο, Γαλλικά, Ισπανικά, Γραμμικό Σχέδιο, Γερμανικά, Αρμονία, Αγγλικά, Ιταλικά και Έλεγχος Μουσικών Ακουστικών Ικανοτήτων.

Ο συντελεστής του ειδικού μαθήματος εξαρτάται από το τμήμα και ισούται με 1 ή 2. Στο σύνολο των μορίων προστίθεται η επίδοση στο ειδικό μάθημα πολλαπλασιασμένη με τον αντίστοιχο συντελεστή βαρύτητας (1 ή 2). Τότε ο υπολογισμός των μορίων εισαγωγής προκύπτει από τον τύπο: [(Βαθμός

Πρόσβασης) x 8 + (Μάθημα Αυξημένης Βαρύτητας Α) x 1.3 + (Μάθημα Αυξημένης Βαρύτητας Β) x 0.7 + (Ειδικό Μάθημα) x (1 ή 2)] x 100.

Οι συντελεστές βαρύτητας για τα ειδικά μαθήματα και τις πρακτικές δοκιμασίες ανάλογα με το τμήμα είναι:

- 2, για τα τμήματα και κατευθύνσεις ξένων φιλολογιών, ξένων γλωσσών, μεταφραστών και διερμηνείας,
- 2, για τα τμήματα που απαιτούν τα ειδικά μαθήματα Ελεύθερο και Γραμμικό Σχέδιο ή Αρμονία και Έλεγχος Μουσικών Ακουστικών Ικανοτήτων ,
- 1, για τα λοιπά τμήματα που απαιτούν ειδικό μάθημα ξένης γλώσσας και
- 2, για την επίδοση σε αθλήματα για τα ΤΕΦΑΑ (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2008¹).

Επιπλέον, σε κάποιες σχολές υπάρχουν πρόσθετες δοκιμασίες, η επιτυχία στις οποίες λειτουργεί ως προϋπόθεση για την εισαγωγή σε αυτές.

Από το ενιαίο σύστημα εισαγωγής εξαιρούνται τα τμήματα Εικαστικών Τεχνών της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών και Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης. Η εισαγωγή στα τμήματα αυτά γίνεται κατ' εξαίρεση του γενικού συστήματος, με βάση τα βαθμολογικά στοιχεία της βεβαίωσης πρόσβασης και του βαθμού που επιτυγχάνουν οι υποψήφιοι στις ειδικές εξετάσεις που διενεργεί χωριστά η καθεμιά από τις σχολές αυτές (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2008).

6.4.4 Μειονεκτήματα των βάσεων εισαγωγής ως μέτρου προτίμησης

Όπως έχει αναλυθεί, η εισαγωγή στα τμήματα, τα οποία είναι ενταγμένα στο σύστημα, γίνεται με βάση τα μόρια που προκύπτουν από το άθροισμα των γινομένων του γενικού βαθμού πρόσβασης και των βαθμών πρόσβασης των δύο μαθημάτων αυξημένης βαρύτητας, καθώς και του βαθμού του τυχόν απαιτούμενου ειδικού μαθήματος, με τους αντίστοιχους συντελεστές βαρύτητας. Εφόσον προβλέπεται εξέταση σε δύο ειδικά μαθήματα, βαθμός ειδικού μαθήματος θεωρείται η μέση τιμή των βαθμολογιών που πέτυχε ο υποψήφιος στα δυο ειδικά μαθήματα.

Η αριθμητική απεικόνιση της ελκυστικότητας κάποιου τμήματος θα πρέπει να στηρίζεται σε σταθερές αρχές, που όμως δεν τηρούνται στη περίπτωση της διαμόρφωσης των βάσεων εισαγωγής. Στην ενότητα που ακολουθεί, θα αναλυθούν κάποια χαρακτηριστικά που καθιστούν τις βάσεις εισαγωγής αναξιόπιστο εκτιμητή των προτιμήσεων των υποψηφίων.

Περιορισμός 1: Οι βάσεις διαμορφώνονται από βαθμολογίες που προήλθαν από εξέταση σε διαφορετικά μαθήματα.

Ο βαθμός πρόσβασης είναι ο σταθμικός μέσος όρος της προφορικής και γραπτής βαθμολογίας στα 6 ή 7 μαθήματα που εξετάζονται σε εθνικό επίπεδο με κάποιους περιορισμούς. Αυτά τα μαθήματα δεν είναι κοινά για όλους τους υποψηφίους, μιας και 4 από αυτά είναι μαθήματα κατεύθυνσης. Ενδεχομένως, σε κάποια χρονιά η μέση βαθμολογία των μαθητών της θεωρητικής κατεύθυνσης στα μαθήματα κατεύθυνσης να είναι υψηλότερη από αυτή των μαθητών της θετικής κατεύθυνσης. Το φαινόμενο θα μπορούσε να συμβεί εάν τα θέματα των εξετάσεων στα μαθήματα της θεωρητικής κατεύθυνσης είναι “σχετικά” εύκολα, ενώ αυτά της θετικής κατεύθυνσης δυσκολότερα. Σε μία τέτοια περίπτωση οι υποψήφιοι της θεωρητικής κατεύθυνσης έχουν το πλεονέκτημα για εισαγωγή σε τμήματα που δέχονται υποψηφίους από τη θεωρητική και από τη θετική κατεύθυνση.

Τα μαθήματα αυξημένης βαρύτητας (με συντελεστές 1,3 και 0,7) συμμετέχουν στη διαμόρφωση και του βαθμού πρόσβασης κατά ποσοστό 1/6 (ή 1/7) το καθένα. Επιπλέον, αυτά συμμετέχουν και στον υπολογισμό των μορίων εισαγωγής με τους προαναφερόμενους συντελεστές. Επομένως, η συνολική τους συμβολή στον καθορισμό των μορίων εισαγωγής, εφόσον δεν υπάρχουν ειδικά μαθήματα, υπερβαίνει το 40% (ισούται με $[(2/6 \text{ ή } 2/7) \times 80 + 20]$ %). Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ιδιαίτερα κρίσιμος παράγοντας για τη διαμόρφωση των βάσεων των τμημάτων του κάθε επιστημονικού πεδίου είναι ο βαθμός δυσκολίας των θεμάτων των μαθημάτων αυξημένης βαρύτητας σε κάθε κατεύθυνση.

Περιορισμός 2: Για κάποια τμήματα αθροίζονται επιπλέον μόρια από ειδικά μαθήματα.

Μία προσεκτική παρατήρηση στις βάσεις εισαγωγής αποκαλύπτει ότι κάποιες από τις σχολές έχουν βάση εισαγωγής μεγαλύτερη από 20.000 μόρια. Αυτό

μπορεί να συμβεί μόνο εφόσον στη συγκεκριμένη σχολή υπάρχουν ειδικά μαθήματα που αποτελούν προϋπόθεση εισαγωγής και αυξάνουν τη βαθμολογία του υποψηφίου ανάλογα με την βαθμολογία του σε αυτά. Επιπλέον, οι βάσεις εισαγωγής των σχολών αυτών δεν είναι άμεσα συγκρίσιμες μεταξύ τους, αφού το ειδικό μάθημα δεν είναι πάντα κοινό. Τέλος, οι βάσεις εισαγωγής αυτών των τμημάτων δεν πρέπει να συγκρίνονται με τις βάσεις τμημάτων χωρίς ειδικό μάθημα, διότι τα τελευταία δεν “πριμοδοτούνται” βαθμολογικά.

Αναγωγή των βάσεων εισαγωγής σε ενιαία σχετική βάση

Η ανάγκη για ποσοτική απεικόνιση των προτιμήσεων των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης προϋποθέτει την αναγωγή των βάσεων που ανακοινώνονται από το ΥΠΕΠΘ σε μία νέα ενιαία βάση. Δηλαδή, θα αφαιρούνται εκείνες οι παράμετροι που διαφοροποιούν τις επιδόσεις μαθητών που εξετάστηκαν σε διαφορετικά μαθήματα, ως προς το πλήθος, αλλά και ως προς την ευκολία επίτευξης καλής βαθμολογίας σε αυτά. Επιπλέον, θα γίνει αναγωγή της νέας αυτής βάσης σε σχετικούς όρους, ώστε να αναδειχθεί η ένταση του βαθμού προτίμησης των εισακτέων κάθε τμήματος.

6.4.5 Μεθοδολογία σχηματισμού της ενιαίας βάσης

Εύρεση μέσου αριθμού μορίων ανά κατεύθυνση

Η βασική αρχή για την αναγωγή των βάσεων του ΥΠΕΠΘ στην ενιαία βάση στηρίζεται σε διορθωτικές παρεμβάσεις, ώστε να ακυρωθούν, στο μέγιστο δυνατό βαθμό, οι περιορισμοί που αναλύθηκαν στην ενότητα “Μειονεκτήματα των βάσεων εισαγωγής ως μέτρου προτίμησης”. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, είναι απαραίτητη η υιοθέτηση κάποιων παραδοχών. Η μεθοδολογία για το σχηματισμό της ενιαίας βάσης περιγράφεται ακολούθως.

Βήμα 1^ο

Ο πίνακας 6.16 που ακολουθεί περιέχει τα ποσοστά των υποψηφίων ανάλογα με την επίδοση που επέτυχαν σε καθένα από τα μαθήματα που εξετάζονται γραπτώς σε εθνικό επίπεδο (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2007). Επιπλέον υπολογίζεται η μέση βαθμολογική επίδοση για το κάθε μάθημα.

Ο υπολογισμός των μέσων επιδόσεων γίνεται από τον τύπο $\bar{X} = \sum mi.Pi$, όπου m_i ο μέσος της κάθε τάξης βαθμολογίας και P_i το ποσοστό των γραπτών που ανήκει στην αντίστοιχη τάξη.

Πίνακας 6.16: Βαθμολογίες στις εισαγωγικές εξετάσεις

ΑΑ	ΜΑΘΗΜΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗΣ	ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2006						ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ
				0 - 4,9	5 - 9,9	10 - 11,9	12 - 14,9	15 - 17,9	18 - 20	
1	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ	ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	93910	2,59	22,87	21,89	36,47	15,49	0,66	11,79
2	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	4487	13,39	24,71	10,87	16,6	19,09	15,31	11,68
3	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ & ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ	ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	54033	18,77	19,06	7,54	11,2	15,99	27,42	12,09
4	ΦΥΣΙΚΗ	ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	1931	11,03	13,61	7,56	14,13	22,06	31,58	13,68
5	ΒΙΟΛΟΓΙΑ	ΓΕΝ. ΠΑΙΔ.	33381	10,44	22,44	8,13	13,31	20,12	25,54	12,81
6	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ	ΘΕΩΡ. ΚΑΤ.	33829	27,27	28,74	11,77	15,89	12,69	3,6	9,05
7	ΛΑΤΙΝΙΚΑ	ΘΕΩΡ. ΚΑΤ.	33812	22,45	18,06	9,96	16,92	18,63	13,95	11,02
8	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	ΘΕΩΡ. ΚΑΤ.	33911	15,34	36,94	15,99	19,52	10,35	1,83	9,60
9	ΙΣΤΟΡΙΑ	ΘΕΩΡ. ΚΑΤ.	33819	30,34	29,92	8,42	12,07	11,78	7,43	8,91
10	ΒΙΟΛΟΓΙΑ	ΘΕΤ. ΚΑΤ.	11112	4,59	8,62	5,88	12,85	30,48	37,54	15,30
11	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΘΕΤ. ΚΑΤ.	11134	14,49	21,35	12,87	21,34	19,01	10,91	11,47
12	ΦΥΣΙΚΗ	ΘΕΤ. ΚΑΤ.	11113	11,07	20,7	9,34	15,41	20,44	23	12,68
13	ΧΗΜΕΙΑ	ΘΕΤ. ΚΑΤ.	11114	6,15	11,23	4,77	9,85	18,51	49,46	15,30
14	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΑ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 1	662	7,09	16,16	11,93	19,63	25,22	19,93	13,30
15	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ.1	663	24,13	26,24	12,21	14,93	14,78	7,69	9,83
16	ΦΥΣΙΚΗ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 1	663	16,44	29,11	8,74	13,57	15,98	16,13	11,09
17	ΧΗΜΕΙΑ - ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 1	662	5,28	12,23	6,49	15,86	24,32	35,8	14,72
18	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 2	47985	48,24	26,27	8,38	9,6	5,42	2,06	6,68
19	ΦΥΣΙΚΗ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 2	47962	37,18	34,7	7,17	8,65	7,31	4,96	7,64
20	ΑΡΧΕΣ ΟΡΓ/ΣΗΣ & ΔΙΟΙΚ/ΣΗΣ ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 2	47882	7,3	31,11	11,7	15,73	15,52	18,61	12,02
21	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΦΑΡ/ΓΩΝ ΣΕ ΠΡΟΓ/ΚΟ ΠΕΡ/ΛΟΝ	ΤΕΧΝ. ΚΑΤ. 2	47983	23,57	30,3	9,05	12,01	12,59	12,44	9,92
22	ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ	ΕΠΙΛΟΓΗΣ	32919	14,98	21,27	8,24	14,58	20,14	20,77	12,11

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, στις μέσες επιδόσεις των εξεταζόμενων μαθημάτων παρατηρούνται σημαντικές διαφορές. Καθοριστικό ρόλο για τις

επιδόσεις παίζει η δυσκολία των θεμάτων του κάθε μαθήματος. Οι βάσεις εισαγωγής επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τις διαφορές αυτές, και όσο δυσκολεύουν τα θέματα των εξετάσεων στα μαθήματα που εξετάστηκαν σε εθνικό επίπεδο, λογικά θα πέφτουν και οι αντίστοιχες βάσεις εισαγωγής. Επομένως, η επίδοση των υποψηφίων συσχετίζεται αρνητικά με τη δυσκολία των θεμάτων. Η αναγωγή των βάσεων σε ενιαία βάση απαιτεί την εξάλειψη της παραμέτρου δυσκολίας των θεμάτων.

Από τα στοιχεία του πίνακα 6.16 φαίνονται διαφορές στις μέσες επιδόσεις των υποψηφίων που προέρχονται από διαφορετικές κατευθύνσεις σε μαθήματα όπως τα μαθηματικά και η φυσική, παρόλο που οι υποψήφιοι εξετάστηκαν σε κοινά θέματα. Αυτό οφείλεται στο προφίλ των μαθητών της θετικής κατεύθυνσης, που συνήθως στοχεύουν σε υψηλόβαθμες σχολές, αλλά και στο σχολικό περιβάλλον, που συνήθως είναι ευνοϊκότερο σε κάποια τμήματα θετικής κατεύθυνσης.

Στη συνέχεια και για κάθε κατεύθυνση ξεχωριστά, θα υπολογιστούν τα μόρια που πήρε κάποιος μαθητής που πέτυχε ακριβώς τη μέση βαθμολογία σε κάθε μάθημα της κατεύθυνσης στην οποία συμμετείχε. Ως βαθμός πρόσβασης υπολογίζεται ο μέσος βαθμός των μαθημάτων κατεύθυνσης του μαθήματος γενικής παιδείας “νεοελληνική γλώσσα” και του 2^{ου} μαθήματος γενικής παιδείας που επιλέγεται από τους μαθητές. Εφόσον επιλεγεί το 5^ο επιστημονικό πεδίο θα συνυπολογιστεί και το μάθημα “Αρχές Οικονομικής Θεωρίας”. Για τον υπολογισμό των μέσων μορίων της κάθε κατεύθυνσης ελήφθησαν υπόψη οι κάτωθι παραδοχές:

Παραδοχή 1: Στον υπολογισμό του βαθμού πρόσβασης, ως βαθμολογία στο δεύτερο μάθημα γενικής παιδείας λαμβάνεται ο σταθμικός μέσος των μαθημάτων γενικής παιδείας (εκτός του μαθήματος της νεοελληνικής γλώσσας) με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των συμμετεχόντων στο κάθε μάθημα.

Παραδοχή 2: Κατά τον υπολογισμό του βαθμού πρόσβασης, οι προφορικοί βαθμοί είναι τουλάχιστον δύο μονάδες μεγαλύτεροι των αντίστοιχων γραπτών, μιας και στις σχολικές μονάδες σχεδόν πάντοτε οι προφορικοί βαθμοί στην Γ' Λυκείου πριμοδοτούνται, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα απώλειας μορίων¹⁹.

Παραδοχή 3: Στα μαθήματα γενικής παιδείας, αλλά και στο μάθημα “Αρχές Οικονομικής Θεωρίας”, δεν παρουσιάζονται διαφορές στις μέσες επιδόσεις μεταξύ μαθητών διαφορετικών κατευθύνσεων.

---

¹⁹ Παραδοχή που αποδεικνύεται και από τις μέσες προφορικές βαθμολογίες της Γ' Λυκείου, όπως αυτές προκύπτουν από τις βαθμολογίες ανά τετράμηνο ΕΣΥΕ.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραδοχές 1, 2 και 3, ο μέσος αριθμός των μορίων για την εισαγωγή στα τμήματα ανά κατεύθυνση υπολογίζεται από τον τύπο.

$$\bar{K}_i = \left\{ \left[\frac{\overline{N\Gamma} + \overline{\Gamma\Pi 2} + \overline{YK1} + \overline{YK2} + \overline{YK3} + \overline{YK4}}{6} \right]_{x0,7} + \left(\frac{\overline{N\Gamma} + \overline{\Gamma\Pi 2} + \overline{YK1} + \overline{YK2} + \overline{YK3} + \overline{YK4}}{6} + 2 \right)_{x0,3} \right]_{x8} + \overline{MAB1}_{x1,3} + \overline{MAB2}_{x0,7} \left. \right\}_{x100}$$

όπου:

$\overline{N\Gamma}$ = η μέση επίδοση όλων των υποψηφίων στο μάθημα Νεοελληνική Γλώσσα,

$\overline{\Gamma\Pi 2}$ = η μέση επίδοση όλων των υποψηφίων στο 2^ο μάθημα Γενικής Παιδείας, όπως προκύπτει από την παραδοχή 1 και υπολογίζεται ότι ισούται με 12,36 ,

$\overline{YK1}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο 1^ο μάθημα κατεύθυνσης,

$\overline{YK2}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο 2^ο μάθημα κατεύθυνσης,

$\overline{YK3}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο 3^ο μάθημα κατεύθυνσης,

$\overline{YK4}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο 4^ο μάθημα κατεύθυνσης,

$\overline{MAB1}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο μάθημα με συντελεστή αυξημένης βαρύτητας 1,7 και

$\overline{MAB2}$ = η μέση επίδοση των υποψηφίων της i κατεύθυνσης, στο μάθημα με συντελεστή αυξημένης βαρύτητας 1,3.

Εφόσον ο υποψήφιος επιλέγει το 5^ο επιστημονικό πεδίο ο τύπος γίνεται:

$$\bar{K}_i = \left\{ \left[\frac{\overline{N\Gamma} + \overline{M\Sigma\Sigma} + \overline{YK1} + \overline{YK2} + \overline{YK3} + \overline{YK4} + \overline{AO\Theta}}{7} \right]_{x0,7} + \left(\frac{\overline{N\Gamma} + \overline{M\Sigma\Sigma} + \overline{YK1} + \overline{YK2} + \overline{YK3} + \overline{YK4} + \overline{AO\Theta}}{7} + 2 \right)_{x0,3} \right]_{x8} + \overline{AO\Theta}_{x1,3} + \overline{M\Sigma\Sigma}_{x0,7} \left. \right\}_{x100}$$

όπου:

$\overline{M\Sigma\Sigma}$ = η μέση επίδοση όλων των υποψηφίων στο μάθημα Μαθηματικά και Στοιχεία Στατιστικής και

$\overline{AO\Theta}$ = η μέση επίδοση όλων των υποψηφίων στο μάθημα Αρχές Οικονομικής Θεωρίας.

Τα μόρια που εξασφάλισαν οι μαθητές που είχαν ως επίδοση τις μέσες επιδόσεις σε κάθε μάθημα, και μετά από την εφαρμογή των τύπων που προαναφέρθηκαν, δίνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 6.17: Μέσος αριθμός μορίων ανά κατεύθυνση χωρίς ειδικά μαθήματα

Πίνακας μέσων συνολικών μορίων χωρίς ειδικά μαθήματα			
Κατεύθυνση	Πλήθος Συμμετεχόντων (Ελάχιστο)	Μόρια χωρίς ΑΟΘ	Μόρια με ΑΟΘ
Θεωρητική	33812	10646,71	11425,19
Θετική	11112	14061,53	13272,48
Τεχνολογική	48544	9969,47	11178,35
Τεχνολογική 1	662	12279,08	12607,51
Τεχνολογική 2	47882	9937,54	11158,59

Για τον υπολογισμό των μέσων μορίων της τεχνολογικής κατεύθυνσης σταθμίστηκαν τα αποτελέσματα των δύο κύκλων, με συντελεστές βαρύτητας τα ελάχιστα πλήθη των συμμετεχόντων στις εξετάσεις στα μαθήματα του κάθε κύκλου.

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, οι μέσες επιδόσεις των υποψηφίων της θετικής κατεύθυνσης είναι οι υψηλότερες, ενώ της τεχνολογικής οι χαμηλότερες

Για να υπολογιστεί ο μέσος αριθμός μορίων ανά επιστημονικό πεδίο γίνεται δεκτή η παραδοχή που ακολουθεί:

Παραδοχή 4: Οι υποψήφιοι των τριών κατευθύνσεων δεν εισέρχονται σε επιστημονικό πεδίο που συνοδεύεται από απώλεια μορίων.

Εύρεση μέσου αριθμού μορίων ανά επιστημονικό πεδίο

Κάθε ένα από τα τμήματα εντάσσεται σε ένα ή και περισσότερα επιστημονικά πεδία. Επιπλέον γίνεται δεκτή η παραδοχή που ακολουθεί:

Παραδοχή 5: Στα επιστημονικά πεδία που δέχονται υποψηφίους από διαφορετικές κατευθύνσεις (η εισαγωγή των οποίων δε συνοδεύεται από απώλεια μορίων), η αναλογία του πλήθους των φοιτητών που εισέρχονται από αυτές είναι ίδια με την αναλογία του ελάχιστου πλήθους των συμμετεχόντων στις εξετάσεις στα μαθήματα της κάθε κατεύθυνσης.

Για το καθένα από τα επιστημονικά πεδία, η βαθμολογία του μαθητή που είχε ακριβώς τη μέση επίδοση σε όλα τα μαθήματα που εξετάστηκε διαμορφώνεται ως εξής:

Στο 1^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (χωρίς απώλεια μορίων) υποψήφιοι μόνο από τη θεωρητική κατεύθυνση. Επομένως η “μέση” βαθμολογία που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο ισούται με αυτή της θεωρητικής κατεύθυνσης. Δηλαδή, $\overline{ΕΠ1} = 10646,71$.

Στο 2^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (χωρίς απώλεια μορίων) υποψήφιοι από τη θετική και την τεχνολογική κατεύθυνση. Επομένως, η “μέση” βαθμολογία που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο προκύπτει από το σταθμικό μέσο των μέσων βαθμολογιών της θετικής και της τεχνολογικής κατεύθυνσης, με συντελεστές βαρύτητας τα ελάχιστα πλήθη των συμμετεχόντων στις εξετάσεις στα μαθήματα της κάθε κατεύθυνσης.

$$\text{Δηλαδή, } \overline{ΕΠ2} = \frac{11112 \times 14061,53 + 48544 \times 9969,47}{11112 + 48544} = 10731,69.$$

Στο 3^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (χωρίς απώλεια μορίων) υποψήφιοι μόνο από τη θετική κατεύθυνση. Επομένως, η “μέση” βαθμολογία που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο ισούται με αυτή της θετικής κατεύθυνσης. Δηλαδή, $\overline{ΕΠ3} = 14061,53$.

Στο 4^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (χωρίς απώλεια μορίων) υποψήφιοι από τη θετική και την τεχνολογική κατεύθυνση. Επομένως $\overline{ΕΠ4} = \overline{ΕΠ2} = 10731,69$

Τέλος, στο 5^ο επιστημονικό πεδίο εντάσσονται (χωρίς απώλεια μορίων) υποψήφιοι από τη θεωρητική, θετική και τεχνολογική κατεύθυνση και μετά από την επιλογή του μαθήματος Αρχές Οικονομικής Θεωρίας. Επομένως, η “μέση” βαθμολογία που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο επιστημονικό πεδίο προκύπτει από το σταθμικό μέσο των μέσων βαθμολογιών της θεωρητικής, θετικής και τεχνολογικής κατεύθυνσης, με συντελεστές βαρύτητας τα ελάχιστα πλήθη των συμμετεχόντων στις εξετάσεις των μαθημάτων της κάθε κατεύθυνσης.

Δηλαδή

$$\overline{ΕΠ5} = \frac{33812 \times 11425,19 + 11112 \times 13272,48 + 48544 \times 11178,35}{33812 + 11112 + 48544} = 11516,61.$$

Για τις σχολές που ανήκουν σε περισσότερα του ενός επιστημονικά πεδία και εφόσον σε αυτά εισάγονται φοιτητές προερχόμενοι από θετική ή τεχνολογική κατεύθυνση (χωρίς απώλεια μορίων), ο υπολογισμός της μέσης βαθμολογίας γίνεται, όπως και πριν, σταθμίζοντας τις μέσες βαθμολογίες με συντελεστές

βαρύτητας τα ελάχιστα πλήθη των συμμετεχόντων στις εξετάσεις των μαθήματα της κάθε κατεύθυνσης.

$$\text{Οπότε } \overline{\text{ΕΠ2}} \& 3 = \overline{\text{ΕΠ2}} \& 4 = \overline{\text{ΕΠ3}} \& 4 = 10731,69.$$

Επιπλέον, στις σχολές που ανήκουν ταυτόχρονα στο 1^ο και 2^ο επιστημονικό πεδίο μπορούν να εισαχθούν χωρίς απώλεια μορίων οι υποψήφιοι από όλες τις κατευθύνσεις.

Οπότε

$$\overline{\text{ΕΠ1}} \& 2 = \overline{\text{ΕΠ1}} \& 4 = \frac{33812 \times 10646,71 + 11112 \times 14061,53 + 48544 \times 14061,53}{33812 + 11112 + 48544} = 10700,95.$$

Τέλος, υπάρχουν τμήματα που εντάσσονται ταυτόχρονα στο 1^ο και 5^ο επιστημονικό πεδίο και τμήματα που εντάσσονται στο 4^ο και 5^ο επιστημονικό πεδίο. Σε αυτά τα τμήματα μπορούν να ενταχθούν υποψήφιοι ακόμα και χωρίς την επιλογή του μαθήματος Αρχές Οικονομικής Θεωρίας. Δεν υπάρχουν στοιχεία για τον τρόπο που κάποιος έχει εισαχθεί σε αυτά. Για παράδειγμα, η επιτυχία της εισαγωγής κάποιου συγκεκριμένου υποψηφίου στο τμήμα Δημόσιας Διοίκησης της Παντείου μπορεί να προήλθε από τη θεωρητική κατεύθυνση, αλλά και από τη θεωρητική με τη συμμετοχή στο επιπλέον μάθημα επιλογής (ΑΟΘ) ή και με τους δύο προαναφερθέντες τρόπους. Αυτός είναι ο λόγος που δεν εφαρμόζεται η αρχή της αναλογικότητας.

Έχοντας ως στόχο την ελαχιστοποίηση των σφαλμάτων, γι' αυτές τις σχολές οι μέσες βαθμολογίες προκύπτουν από το μέσο όρο των μέσων βαθμολογιών των επιμέρους επιστημονικών πεδίων.

$$\text{Οπότε } \overline{\text{ΕΠ1}} \& 5 = \frac{10646,71 + 11516,61}{2} = 11081,66$$

$$\text{και } \overline{\text{ΕΠ4}} \& 5 = \frac{10731,69 + 11516,61}{2} = 11124,15.$$

Αναγωγή των ειδικών μαθημάτων

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, για τη διαμόρφωση των μορίων εισαγωγής σε κάποια τμήματα προστίθενται οι επιδόσεις του υποψηφίου σε ειδικό ή σε ειδικά μαθήματα με συντελεστές βαρύτητας 1 ή 2.

Επιπλέον ζητούμενο στη διαδικασία δημιουργίας της ενιαίας σχετικής βάσης είναι η εξάλειψη της προσαύξησης από τις σχολές που απαιτούν ειδικό μάθημα. Επομένως, από τη βάση εισαγωγής θα πρέπει να αφαιρεθεί ο παράγοντας

[(Ειδικό Μάθημα) x (1 ή 2)] x 100. Για να συμβεί αυτό, θα υπολογιστούν οι μέσες επιδόσεις των υποψηφίων που είχαν στα μαθήματα επιλογής βαθμολογία που υπερβαίνει το 10 (προϋπόθεση εισαγωγής) (Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, 2006³). Ο υπολογισμός των μέσων επιδόσεων γίνεται ξανά με τη χρήση του τύπου $\bar{X} = \sum mi.Pi$, όπου m_i ο μέσος της κάθε τάξης και P_i το ποσοστό των γραπτών που ανήκει στη αντίστοιχη τάξη, όπως εμφανίζεται στον πίνακα 6.18.

Δεν υπάρχουν στατιστικά δεδομένα με τις επιδόσεις των υποψηφίων για την εισαγωγή στα ΤΕΦΑΑ. Γι' αυτό θεωρείται ότι η μέση επίδοση των επιτυχόντων στα αγωνίσματα είναι ίση με το σταθμικό μέσο των υπόλοιπων ειδικών μαθημάτων, δηλαδή ισούται με 14,56

Πίνακας 6.18: Βαθμολογία στα ειδικά μαθήματα

ΚΛΙΜΑΚΩΣΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΕΙΔΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 2006								
		ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ						ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΕΤ/ΝΤΩΝ	00-<05	05-<10	10-<12	12-<15	15-<18	18-20	
ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΣΧΕΔΙΟ	2944	4,17%	17,96%	22,48%	31,92%	20,21%	3,22%	14,04
ΓΡΑΜΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ	2838	7,99%	19,13%	16,66%	28,40%	23,85%	3,94%	14,54
ΑΓΓΛΙΚΑ	9596	9,41%	19,88%	15,05%	25,87%	23,31%	6,46%	14,79
ΓΑΛΛΙΚΑ	1057	8,70%	25,35%	19,58%	25,44%	17,97%	2,93%	14,09
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	721	19,55%	31,62%	14,42%	16,78%	11,92%	5,68%	14,38
ΙΤΑΛΙΚΑ	141	16,31%	19,14%	18,43%	19,85%	17,02%	9,21%	14,63
ΙΣΠΑΝΙΚΑ	91	6,59%	6,59%	8,79%	17,58%	29,67%	30,76%	16,56
ΑΡΜΟΝΙΑ	756	28,43%	38,62%	13,49%	11,11%	7,01%	1,32%	13,55
ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	755	1,05%	15,76%	14,96%	26,88%	29,80%	11,52%	15,25

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Αγγλική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,79) \times 100 = 2958$ μόρια²⁰.

²⁰ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 127, 129 και 522

Από τη βάση της σχολής για την εισαγωγή στην οποία απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Αγγλική Γλώσσα” με βαρύτητα 1, αφαιρούνται $(1 \times 14,79) \times 100 = 1479$ μόρια²¹.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Γαλλική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,09) \times 100 = 2818$ μόρια²².

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Γερμανική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,38) \times 100 = 2876$ μόρια²³.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Ιταλική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,63) \times 100 = 2926$ μόρια²⁴.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Ισπανική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 16,56) \times 100 = 3312$ μόρια²⁵.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση σε δύο από τα τρία ειδικά μαθήματα “Αγγλική Γλώσσα”, “Γαλλική Γλώσσα” και “Γερμανική Γλώσσα” με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,70) \times 100 = 2940$ μόρια. Η τιμή 14,70 προέκυψε από το σταθμικό μέσο των μέσων βαθμολογιών των εν’ λόγω μαθημάτων με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των εξεταζόμενων στο κάθε ειδικό μάθημα²⁶.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση σε αγωνίσματα με βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(2 \times 14,56) \times 100 = 2911$ μόρια²⁷.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στο ειδικά μαθήματα “Αρμονία” και “Έλεγχος Μουσικών Ακουστικών

---

²¹ Σχολή με κωδικό μηχανογραφικού 157

²² Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 131 και 133

²³ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 135 και 137

²⁴ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 139 και 182

²⁵ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 183 και 386

²⁶ Σχολή με κωδικό μηχανογραφικού 385

²⁷ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 401, 402, 403, 404 και 405

Ικανοτήτων” με συνολική βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(13,55+15,25)\times 100=2880$ μόρια²⁸.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση στα ειδικά μαθήματα “Ελεύθερο Σχέδιο” και “Γραμμικό Σχέδιο” με συνολική βαρύτητα 2, αφαιρούνται $(14,04+14,54)\times 100=2858$ μόρια²⁹.

Από τη βάση των σχολών, για την εισαγωγή στις οποίες απαιτείται εξέταση σε ένα από τα ειδικά μαθήματα “Αγγλική Γλώσσα”, “Γαλλική Γλώσσα”, “Γερμανική Γλώσσα” ή “Ιταλική Γλώσσα” με βαρύτητα 1, αφαιρούνται $(1\times 14,70)\times 100=1470$ μόρια. Η τιμή 14,70 προκύπτει από το σταθμικό μέσο των μέσων βαθμολογιών των εν’ λόγω μαθημάτων με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των εξεταζόμενων στο κάθε ειδικό μάθημα³⁰.

Τέλος, από τη βάση της σχολής, για την εισαγωγή στην οποία απαιτείται εξέταση στο ειδικό μάθημα “Ελεύθερο Σχέδιο” με βαρύτητα 1, αφαιρούνται $(1\times 14,04)\times 100=1404$ μόρια³¹.

Σχηματισμός του συντελεστή ενιαίας βάσης

Για το σχηματισμό της ενιαίας βάσης προτίμησης, αρχικά από τη βάση εισαγωγής των τμημάτων που απαιτούν ειδικά μαθήματα αφαιρείται ο μέσος αριθμός μορίων των ειδικών μαθημάτων σύμφωνα με την αναγωγή που περιγράφηκε στη προηγούμενη παράγραφο. Ως *συντελεστής ενιαίας βάσης* ορίζεται η ποσοστιαία απόκλιση της βάσης εισαγωγής του τμήματος (αφού αυτή απαλλαγεί από τη βαθμολογική προσαύξηση των ειδικών μαθημάτων) από το μέσο αριθμό μορίων του επιστημονικού πεδίου (ή των επιστημονικών πεδίων) που αυτό ανήκει.

Για παράδειγμα, στο τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου ο συντελεστής ενιαίας βάσης προκύπτει ως εξής. Αρχικά, από τη βάση εισαγωγής (21662) αφαιρούνται τα μόρια που προκύπτουν από τη βαθμολογική προσαύξηση στα ειδικά μαθήματα “Ελεύθερο Σχέδιο” και “Γραμμικό Σχέδιο” (2858). Στη συνέχεια, από το αποτέλεσμα αυτό (18804) αφαιρείται ο μέσος

---

²⁸ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 406, 407, 408 και 409

²⁹ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 231, 232, 233, 234, 236, 370, 517, 518, 519, 520, 521, 523 και 738

³⁰ Σχολές με κωδικούς μηχανογραφικού 147, 148, 153, 161, 179, 355, 602, 603, 604, 605, 607, 608, 609, 610, 611, 613 και 614

³¹ Σχολή με κωδικό μηχανογραφικού 185

αριθμός μορίων του 4^{ου} επιστημονικού πεδίου (10731,69) και ακολούθως διαιρείται με αυτόν (10731,69). Το αποτέλεσμα που προκύπτει $\frac{(21662 - 2858) - 10731,69}{10731,69} = 0,75$ αποτελεί το *συντελεστή ενιαίας βάσης* και

εκφράζει το ελάχιστο ποσοστό επιπλέον βαθμολογίας (σε σχέση με τη μέση βαθμολογία του 4^{ου} επιστημονικού πεδίου) που απαιτείται για την εισαγωγή στο τμήμα.

Προφανώς, κάποιο τμήμα λαμβάνει υψηλό συντελεστή ενιαίας βάσης, εφόσον είναι τόσο δημοφιλές και η εισαγωγή σε αυτό επιτυγχάνεται από υποψηφίους με υψηλές βαθμολογίες. Αντίθετα, για να εισαχθεί κάποιος υποψήφιος σε ένα λιγότερο δημοφιλές τμήμα, δεν είναι απαραίτητο να επιτύχει υψηλές βαθμολογίες.

Οι υποψήφιοι με ιδιαίτερα χαμηλές επιδόσεις δεν εισήχθησαν πουθενά³². Όμως οι βαθμολογίες τους συμμετέχουν στη διαμόρφωση του συντελεστή ενιαίας βάσης. Για τα περισσότερα τμήματα, ο συντελεστής ενιαίας βάσης παίρνει θετικές τιμές. Επιπλέον, θετικός (=0,23) είναι και ο σταθμικός μέσος (με συντελεστές στάθμισης το πλήθος των νεοεισερχομένων από ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%). Αυτό είναι απόρροια του γεγονότος ότι οι βάσεις εισαγωγής προκύπτουν μόνο από βαθμολογίες υποψηφίων που κατάφεραν να εισαχθούν σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα.

6.4.6 Ανάλυση τιμών συντελεστή ενιαίας βάσης ως προς άλλους παράγοντες

6.4.6.1 Επίδραση κατηγορίας εκπαιδευτικού ιδρύματος και επιστημονικού πεδίου στις προτιμήσεις

Όπως έχει είδη καταγραφεί, ως αποτελέσματα της ανάλυσης των τιμών του συντελεστή σειράς επιλογής και του συντελεστή σειράς προτίμησης, οι υποψήφιοι επιδιώκουν κατά προτεραιότητα την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ έναντι των ΤΕΙ. Το συμπέρασμα αυτό, όπως φαίνεται στον πίνακα 6.19, επαληθεύεται από το σταθμικό μέσο του συντελεστή ενιαίας βάσης.

³² Κυρίως λόγω της προϋπόθεσης της βάσης του 10

**Πίνακας 6.19: Μέση τιμή συντελεστή ενιαίας βάσεις ανά κατηγορία
εκπαιδευτικού ιδρύματος και επιστημονικό πεδίο**

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΒΑΣΗΣ (MEAN)						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΑ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ				
		1 ^ο	2 ^ο	3 ^ο	4 ^ο	5 ^ο
ΣΥΝΟΛΙΚΑ	0,23	0,29	0,33	0,08	0,24	0,17
ΑΕΙ	0,38	0,31	0,37	0,39	0,50	0,39
ΤΕΙ	-0,03	0,08	0,00	-0,14	-0,01	-0,03

Επιπλέον, οι μέσες τιμές του συντελεστή των τμημάτων που ανήκουν σε καθένα επιστημονικό πεδίο δείχνουν ότι η σημαντική προτίμηση των υποψηφίων προς τα ΑΕΙ έναντι των ΤΕΙ διατηρείται σε όλα τα επιστημονικά πεδία. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η διαφορά των τιμών του συντελεστή μεταξύ των ΑΕΙ και ΤΕΙ στο 3^ο και 4^ο επιστημονικό πεδίο.

6.4.6.2 Επίδραση περιοχής λειτουργίας στις προτιμήσεις

Η διαπίστωση της προτίμησης των ΑΕΙ επαληθεύεται από τα δεδομένα του πίνακα 6.20, στον οποίο παρουσιάζονται οι μέσοι του συντελεστή ενιαίας βάσης εισαγωγής για τα ΑΕΙ και ΤΕΙ κάθε περιοχής, θεωρώντας ως συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισελθόντων σε καθένα από τα τμήματα με το σύστημα του 90% από ημερήσια λύκεια.

**Πίνακας 6.20: Μέση τιμή συντελεστή ενιαίας βάσεις ανά κατηγορία
εκπαιδευτικού ιδρύματος και περιοχή λειτουργίας**

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ (MEAN)	ΠΕΡΙΟΧΗ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
	ΣΥΝΟΛΟ	0,23	0,27	0,08	0,10	0,20	0,16	0,20	-0,01	0,07	0,33	0,18	0,29	0,17
	ΑΕΙ	0,46	0,39	0,35	0,42	0,34	0,23	0,46	0,36	0,23	0,41	0,18	0,32	0,36
ΤΕΙ	-0,16	0,00	-0,17	-0,10	-0,11	-0,09	-0,04	-0,03	-0,15	0,09	-0,02	-0,03	-0,08	

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα 6.20, οι μόνες περιοχές στις οποίες οι μέσες προτιμήσεις υπερβαίνουν το συνολικό μέσο είναι αυτές της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας (περιοχές Π₁₀ και Π₂). Τα αποτελέσματα συμφωνούν με αυτά της ανάλυσης των συντελεστών σειράς προτίμησης και βάσης εισαγωγής, όπως αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες.

Επιπλέον, παρατηρείται ότι ο μέσος συντελεστής της ενιαίας βάσης εισαγωγής παίρνει αρνητικές τιμές για τα ΤΕΙ όλων των περιοχών της χώρας.

Κεφάλαιο 7: Συνολική διερεύνηση της επίδρασης των παραγόντων στις προτιμήσεις

7.1 Εισαγωγή

Η κατασκευή των κατάλληλων συντελεστών επίδρασης και η αριθμητική αποτύπωση τόσο αυτών όσο και των συντελεστών που απεικονίζουν τις προτιμήσεις σε όρους σχετικούς αποσκοπούν στην εξακρίβωση του βαθμού στον οποίο καθένας από τους παράγοντες επιδρά στις προτιμήσεις. Επιπλέον πεδίο μελέτης αποτελεί η εξέταση τυχόν συσχετίσεων μεταξύ των τιμών των ανεξάρτητων μεταβλητών, οι οποίες στην περίπτωση που μελετάται είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές προτιμήσεις των αποφοίτων. Στην ανάλυση που ακολουθεί, ως εξαρτημένη μεταβλητή θεωρείται η μεταβλητή που αποτιμά τις προτιμήσεις με κάποιον από τους τρόπους που περιγράφηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Στη διερεύνηση αυτή ως συντελεστές στάθμισης θεωρούνται τα πλήθη των φοιτητών που εισάγονται από τα ημερήσια λύκεια με το σύστημα του 90%.

7.2 Γραμμική συσχέτιση εξαρτημένων μεταβλητών

Η προσπάθεια αποτύπωσης των προτιμήσεων των υποψηφίων σε αριθμητικούς όρους οδήγησε στη δημιουργία των τεσσάρων συντελεστών προτίμησης. Οι συντελεστές απόλυτης σειράς προτίμησης και σειράς προτίμησης προκύπτουν από τη σειρά στην οποία ο νεοεισερχόμενος είχε δηλώσει το τμήμα εισαγωγής στο μηχανογραφικό του δελτίο, ενώ αντίθετα οι συντελεστές βάσης εισαγωγής και ενιαίας βάσης εισαγωγής προκύπτουν από τις βάσεις εισαγωγής των τμημάτων. Παρόλα αυτά και οι τέσσερις αυτοί συντελεστές απεικονίζουν με διαφορετικό τρόπο την έννοια των προτιμήσεων των υποψηφίων.

Στον πίνακα 7.1 που ακολουθεί εμφανίζονται οι συντελεστής γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation) μεταξύ των τεσσάρων συντελεστών αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων .

Πίνακας 7.1: Συντελεστής συσχέτισης εξαρτημένων μεταβλητών

	Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	1,00	0,75	0,58	0,57
Συντελεστής σειράς προτίμησης	0,75	1,00	0,76	0,76
Συντελεστής βάσης εισαγωγής	0,58	0,76	1,00	1,00
Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής	0,57	0,76	1,00	1,00

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 7.1, οι τιμές των εξαρτημένων μεταβλητών συσχετίζονται γραμμικά σε βαθμό που να μπορεί να χαρακτηριστεί από υψηλός έως απόλυτος.

Όπως είναι αναμενόμενο, οι μεγαλύτερες τιμές αντιστοιχούν στο συντελεστή γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των εξαρτημένων μεταβλητών που προέκυψαν από τις βάσεις εισαγωγής. Η απόλυτη γραμμική συσχέτιση των συντελεστών βάσης εισαγωγής και ενιαίας βάσης εισαγωγής αποτελεί λογική συνέπεια του τρόπου σχηματισμού των συντελεστών αυτών.

Η χαμηλότερη τιμή που προέκυψε για το συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των τιμών του συντελεστή απόλυτης σειράς προτίμησης και του συντελεστή βάσης εισαγωγής οφείλεται στο γεγονός ότι ο πρώτος συντελεστής στηρίζεται αποκλειστικά στην πρώτη επιλογή, η οποία αποτελεί την πλέον ακραία έκφραση της προτίμησης κάποιου υποψηφίου και επιτυγχάνεται σχεδόν μόνο σε υψηλόβαθμες σχολές.

7.3 Γραμμική συσχέτιση των ανεξάρτητων μεταβλητών με τις προτιμήσεις των υποψηφίων

Στην παρούσα ενότητα, επιχειρείται η διερεύνηση της επίδρασης των παραγόντων επηρεασμού των εκπαιδευτικών προτιμήσεων (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις προτιμήσεις των υποψηφίων (εξαρτημένη μεταβλητή), όπως αυτές αποτυπώθηκαν στους συντελεστές προτίμησης.

Η θετική συσχέτιση υποδηλώνει θετική επίδραση του παράγοντα επηρεασμού στην επίτευξη του στόχου εισαγωγής του υποψηφίου.

7.3.1 Επίδραση της θέσης στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης των τιμών του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης αποκαλύπτουν ότι στις κεντρικές περιοχές υπάρχει αναλογικά μικρότερο ποσοστό ντόπιων νεοεισερχομένων. Αυτό συμβαίνει διότι η εισαγωγή σε αυτά τα τμήματα διεκδικείται τόσο από ντόπιους όσο και από τους υποψηφίους όλης την χώρας.

Αποτέλεσμα της υψηλότερης ζήτησης είναι τα τμήματα των περιοχών αυτών να βρίσκονται υψηλά στις προτιμήσεις για ένα μεγάλο αριθμό υποψηφίων και οι βάσεις εισαγωγής να κυμαίνονται σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Αντίθετα, τα τμήματα που έχουν την έδρα τους στην περιφέρεια δέχονται σε μεγαλύτερο ποσοστό φοιτητές από τις περιοχές λειτουργίας τους. Ταυτόχρονα, συνολικά παρουσιάζουν μικρότερο βαθμό προτιμήσεων έναντι των τμημάτων της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας.

Η επίδραση του παράγοντα της εντοπιότητας στα ΤΕΙ, που συνήθως έπονται σε προτιμήσεις έναντι των αντίστοιχων ΑΕΙ, είναι κατά πολύ ισχυρότερη από ό,τι στα ΑΕΙ.

Η ανάλυση που προηγήθηκε δείχνει ότι για τα τμήματα που συγκεντρώνουν τις υψηλότερες προτιμήσεις των υποψηφίων ο συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης εμφανίζεται να παίρνει χαμηλές τιμές και αντίστροφα.

Η διερεύνηση της γραμμικής συσχέτισης του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης με καθέναν από τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων πραγματοποιείται με τον υπολογισμό του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation). Οι τιμές του αποτυπώνονται στον πίνακα 7.2 που ακολουθεί.

Πίνακας 7.2: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
-0,22	-0,20	-0,39	-0,23

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 7.2, υπάρχει αρνητική επίδραση της μεταβλητότητας του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης στη μεταβλητότητα των

προτιμήσεων των υποψηφίων. Η ερμηνεία που μπορεί να δοθεί είναι ότι όταν αυξάνεται η δυσκολία εισαγωγής σε κάποια σχολή, μειώνεται το ποσοστό των φοιτητών που προέρχονται από την περιοχή λειτουργίας της. Ο υποψήφιος εμφανίζεται περισσότερο πρόθυμος να “μεταναστεύσει”, ώστε να ακολουθήσει σπουδές σε τμήματα υψηλής ζήτησης. Αντίθετα, τα τμήματα χαμηλής ζήτησης καλύπτουν τις προσφερόμενες θέσεις σε μεγάλο βαθμό από ντόπιους φοιτητές.

Η ερμηνεία που προηγήθηκε έχει προεκτάσεις που ενδεχομένως σχετίζονται με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στις οικογένειες των φοιτητών, αλλά και στη χώρα γενικότερα, όπως επίσης και με την έλλειψη επαρκών μέτρων πρόνοιας για την οικονομική ελάφρυνση των νέων που φοιτούν μακριά από τη μόνιμη κατοικία τους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, ειδικά σε χαμηλόβαθμες σχολές, εμφανίζεται ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό φοιτητικής εγκατάλειψης που σε κάποιες περιπτώσεις οφείλεται και στην οικονομική αδυναμία κάποιων φοιτητών να ανταποκριθούν στο κόστος παραμονής στην περιοχή λειτουργίας του τμήματος εισαγωγής.

7.3.2 Επίδραση του φύλου στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων

Έχει αποδειχθεί ότι το φύλο επιδρά στην επιλογή του επιστημονικού πεδίου όπου ανήκει το τμήμα εισαγωγής. Ειδικότερα, υπάρχει έντονη τάση των θηλέων προς τις σχολές του 1^{ου} επιστημονικού πεδίου. Αντίθετα, οι άρρενες φοιτητές δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση προς τις σχολές του 4^{ου} επιστημονικού πεδίου.

Πλέον αυτού, οι θήλεις επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους στα ΑΕΙ με μεγαλύτερη επιτυχία σε σχέση με τους άρρενες, οι οποίοι εισάγονται αναλογικά περισσότερο στα ΤΕΙ. Το αποτέλεσμα αυτό θα μπορούσε να “υποκρύπτει” και κάποια πιθανή υπεροχή των θηλέων στις μέσες επιδόσεις στις διαδικασίες πρόσβασης.

Στον πίνακα 7.3 που ακολουθεί, εμφανίζεται ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation) του συντελεστή φύλου με καθέναν από τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων των υποψηφίων .

**Πίνακας 7.3: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή φύλου με τους συντελεστές
αποτύπωσης των προτιμήσεων**

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
0,10	0,09	0,03	0,08

Οι διαφοροποιήσεις στις προτιμήσεις των υποψηφίων διαφορετικού φύλου ως προς το επιστημονικό πεδίο δε συνοδεύονται απαραίτητα και από ισχυρή διαφοροποίηση ως προς την επιτυχία εισαγωγής σε σχολή της υψηλής προτίμησης τους. Ο πίνακας 7.3 εμφανίζει ελάχιστη (σχεδόν μηδενική) θετική συσχέτιση ανάμεσα στον συντελεστή φύλου και τους συντελεστές προτίμησης του τμήματος εισαγωγής. Επομένως, ουσιαστικά δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ της μεταβλητότητας στα ποσοστά των θηλέων στα τμήματα της επικράτειας με τη μεταβλητότητα των προτιμήσεων των νεοεισερχομένων σε αυτά.

Το αποτέλεσμα που προέκυψε αποδίδει τις διαφορές μεταξύ των υποψηφίων που προέρχονται από διαφορετικό φύλο περισσότερο στην ποιοτική διάσταση των επιλογών τους και λιγότερο στην επίτευξη του βαθμολογικού στόχου.

7.3.3 Επίδραση των επαγγελματιών των γονέων στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν κατά το σχηματισμό των συντελεστών επίδρασης των επαγγελματιών των γονέων των αποφοίτων στην επιλογή σπουδών, φαίνεται ότι η επίδραση του επαγγέλματος του πατέρα είναι ισχυρότερη έναντι της μητέρας. Στις περιοχές όπου εδρεύουν τα περισσότερα τμήματα και δέχονται τους περισσότερους φοιτητές εμφανίζεται ισχυρή μέση τιμή των συντελεστών επίδρασης των επαγγελματιών των γονέων. Στις ακριτικές περιοχές η επίδραση είναι μικρή έως και αρνητική. Επιπλέον, η επίδραση των επαγγελματιών των γονέων είναι ισχυρή για τους νεοεισαχθέντες στα ΑΕΙ, σε αντίθεση με τα ΤΕΙ.

Η διερεύνηση της γραμμικής συσχέτισης των συντελεστών επίδρασης των επαγγελματιών του πατέρα και της μητέρας με καθέναν από τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων πραγματοποιείται με τον υπολογισμό

του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation). Οι τιμές του αποτυπώνονται στον πίνακα 7.4 που ακολουθεί.

Πίνακας 7.4: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή επίδρασης επαγγελματίων γονέων με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων

	Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος πατέρα	0,33	0,42	0,62	0,51
Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος μητέρας	0,35	0,42	0,60	0,51

Όπως είναι αναμενόμενο, η συσχέτιση των συντελεστών επίδρασης των επαγγελματίων των γονέων με καθέναν από τους τρόπους αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων είναι θετική και μάλιστα σε μέσο έως υψηλό βαθμό. Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός ότι οι τιμές των συντελεστών συσχέτισης που αφορούν το επάγγελμα του πατέρα είναι σχεδόν ίσες με αυτές που αφορούν το επάγγελμα της μητέρας³³.

Οι τιμές των συντελεστών συσχέτισης ερμηνεύονται ως εξής: Όταν αυξάνεται το ποσοστό των φοιτητών των τμημάτων που προσδοκούν μετά την αποφοίτηση να εισέλθουν στην ίδια εργασιακή ομάδα με τους γονείς τους, αυξάνεται και το ποσοστό των φοιτητών που επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους σε κάποια σχολή υψηλής προτίμησης.

Στο τελευταίο συμπέρασμα υποκρύπτεται επίδραση του παράγοντα του μορφωτικού επιπέδου των γονέων. Αυτό συμβαίνει διότι, εφόσον ο φοιτητής επιλέγει σπουδές που μετά την αποφοίτηση θα τον οδηγήσουν να ενταχθεί στην ίδια επαγγελματική ομάδα με τους γεννήτορές του, τότε οι γονείς αυτού ανήκουν σε κάποια επαγγελματική ομάδα που προϋποθέτει την αποφοίτηση από ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επομένως εντάσσονται σε ομάδα υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

³³ Ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των συντελεστών επίδρασης πατέρα και μητέρας ισούται με 0,83.

7.3.4 Επίδραση “φοιτητικής πυκνότητας” στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων

Η “φοιτητική πυκνότητα” κάποιου τμήματος ενσωματώνει σε όρους σχετικούς το ποσοστό των φοιτητών που εισάγονται στην περιοχή λειτουργίας αυτού σε σχέση με το μόνιμο πληθυσμό της περιοχής. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, υπάρχουν αμελητέες διαφορές στις μέσες τιμές του συντελεστή μεταξύ των ΑΕΙ και των ΤΕΙ της χώρας. Ιδιαίτερα για τις υψηλόβαθμες σχολές οι επιλογές των υποψηφίων καθορίζονται κυρίως από τα ακαδημαϊκά τους χαρακτηριστικά και όχι με την ελκυστικότητα της περιοχής λειτουργίας της σχολής οπότε η μεταβλητότητα στις τιμές του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” αναμένεται να μη συσχετίζεται θετικά με τη διακύμανση των προτιμήσεων των υποψηφίων.

Στον πίνακα 7.5 που ακολουθεί εμφανίζεται η γραμμική συσχέτιση (Pearson correlation) του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” με καθέναν από τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων.

Πίνακας 7.5: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” με τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
-0,19	-0,13	-0,09	-0,06

Οι υποψήφιοι δε φαίνεται να επιλέγουν σπουδές με κριτήριο το ποσοστό φοιτητών που κατοικούν σε κάποια περιοχή. Όπως φαίνεται από τον πίνακα 7.5, η συσχέτιση μεταξύ του συντελεστή “φοιτητικής πυκνότητας” με όλους τους συντελεστές προτίμησης είναι σχεδόν μηδενική. Το -οριακά αρνητικό- πρόσημο ερμηνεύεται από το γεγονός ότι σε κάποιες περιπτώσεις εισαγωγής, κυρίως σε τμήματα χαμηλής προτίμησης, όπου και οι συντελεστές προτίμησης λαμβάνουν χαμηλές τιμές, η επιλογή πιθανόν να επηρεάζεται αρκετά και από τα χαρακτηριστικά της πόλης εισαγωγής αναφορικά με το ποσοστό των φοιτητών που “φιλοξενεί”.

7.3.5 Επίδραση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων

Όπως έχει ήδη παρατηρηθεί, υπάρχει η τάση των υποψηφίων που προέρχονται από οικογένειες υψηλού μορφωτικού επιπέδου να προτιμούν (και να επιτυγχάνουν) την εισαγωγή τους σε κάποιο ΑΕΙ, έναντι των ΤΕΙ. Επιπλέον, οι περιοχές που θεωρούνται δημοφιλείς για σπουδές (Αττική και Κεντρική Μακεδονία) δέχονται σχετικά υψηλά ποσοστά φοιτητών με αυτά τα χαρακτηριστικά. Τέλος, στην ανάλυση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις τιμές του συντελεστή συσχέτισης μεταξύ των συντελεστών επίδρασης του επαγγέλματος πατέρα και μητέρας με τους τέσσερις συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων δημιουργήθηκε η εντύπωση ότι υπάρχει υψηλή συσχέτιση του μορφωτικού επιπέδου των γονέων με την επιτυχία εισαγωγής του παιδιού σε τμήμα της υψηλής προτίμησής του.

Η διερεύνηση της γραμμικής συσχέτισης συντελεστή μορφωτικού επιπέδου με καθέναν από τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων πραγματοποιείται με τον υπολογισμό του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation) και τιμές του αποτυπώνονται στον πίνακα 7.6 που ακολουθεί.

Πίνακας 7.6: Συντελεστής συσχέτισης συντελεστή μορφωτικού επιπέδου με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
0,50	0,61	0,82	0,75

Όπως φαίνεται και από τον πίνακα 7.6, η συσχέτιση μεταξύ των συντελεστών είναι ιδιαίτερα έντονη κάτι που καθιστά τον παράγοντα του μορφωτικού επιπέδου των γονέων ως τον πλέον κρίσιμο στο βαθμό επίτευξης των στόχων εισαγωγής. Οι υποψήφιοι που προέρχονται από γονείς που εντάσσονται σε κάποια από τις ομάδες υψηλού μορφωτικού επιπέδου³⁴, πέραν του ότι έχουν πολλαπλάσιες πιθανότητες να εισαχθούν σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, επιπλέον καταφέρνουν την εισαγωγή τους σε μεγάλο βαθμό στη σχολή που βρίσκεται υψηλά στη σειρά των προτιμήσεων τους.

³⁴ Επιπέδου εκπαίδευσης, στην πραγματικότητα

Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί τόσο από την ύπαρξη των προτύπων μέσα στην οικογένεια, που δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες να επιδιώκουν την υψηλότερη εκπαιδευτική καταξίωση, όσο και από την ύπαρξη γνώσης από την οικογένεια του τρόπου που θα βοηθήσουν τα παιδιά τους να επιτύχουν τους εκπαιδευτικούς τους στόχους.

7.4 Γραμμική συσχέτιση ανεξάρτητων μεταβλητών

Ο σχηματισμός των συντελεστών επίδρασης στις προτιμήσεις των υποψηφίων ανέδειξε ότι σε κάποιες περιπτώσεις οι ανεξάρτητες μεταβλητές έχουν γραμμική εξάρτηση.

Στον πίνακα 7.7 που ακολουθεί, εμφανίζεται ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation) μεταξύ των συντελεστών που αποτελούν τις ανεξάρτητες μεταβλητές της παρούσας έρευνας.

Πίνακας 7.7: Συντελεστής συσχέτισης ανεξάρτητων μεταβλητών

	Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης	Συντελεστής φύλου	Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος πατέρα	Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος μητέρας	Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας”	Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου
Συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης	1,00	-0,05	-0,27	-0,17	0,22	-0,32
Συντελεστής φύλου	-0,05	1,00	-0,17	-0,08	0,04	-0,14
Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος πατέρα	-0,27	-0,17	1,00	0,83	-0,08	0,78
Συντελεστής επίδρασης επαγγέλματος μητέρας	-0,17	-0,08	0,83	1,00	0,00	0,74
Συντελεστής “φοιτητικής πυκνότητας”	0,22	0,04	-0,08	0,00	1,00	-0,13
Συντελεστής μορφωτικού επιπέδου	-0,32	-0,14	0,78	0,74	-0,13	1,00

Όπως φαίνεται από τον πίνακα, οι ισχυρότερες θετικές συσχετίσεις προκύπτουν για τους συντελεστές επίδρασης των επαγγελμάτων των γονέων μεταξύ τους, αλλά και μεταξύ αυτών και του μορφωτικού τους επιπέδου.

Αξιοσημείωτη επίσης είναι η αρνητική συσχέτιση του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης με τους υπόλοιπους συντελεστές (πλην αυτού της “φοιτητικής πυκνότητας”). Το αποτέλεσμα είναι αναμενόμενο, μιας και οι περισσότεροι υποψήφιοι θα μετακινηθούν από την έδρα τους μόνο για να ακολουθήσουν σπουδές σε τμήμα που βρίσκεται υψηλά στη λίστα των προτιμήσεων. Τα περιζήτητα τμήματα συγκεντρώνουν υψηλά ποσοστά φοιτητών που προέρχονται από οικογένειες υψηλού μορφωτικού επιπέδου που επιπλέον ασκούν επαγγέλματα που προϋποθέτουν την αποφοίτηση από αντίστοιχα τμήματα. Επιπρόσθετα, η επιλογή αυτών των τμημάτων σε καμία περίπτωση δεν πραγματοποιείται με γνώμονα την ύπαρξη μεγάλου αριθμού φοιτητών στην περιοχή λειτουργίας, αλλά με κριτήρια επαγγελματικού και ακαδημαϊκού χαρακτήρα.

7.5 Συνολική επίδραση στις προτιμήσεις

Η συνολική επίδραση των παραγόντων επηρεασμού των προτιμήσεων μπορεί να υπολογιστεί μέσω του συντελεστή R^2 , που προκύπτει από το μοντέλο πολλαπλής παλινδρόμησης. Ως ανεξάρτητες μεταβλητές λαμβάνονται οι συντελεστές των παραγόντων επηρεασμού των προτιμήσεων, ενώ εξαρτημένη μεταβλητή θεωρείται ο καθένας από τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων. Οι τιμές του συντελεστή αποτυπώνονται στον πίνακα 7.8 που ακολουθεί.

Πίνακας 7.8: Συντελεστής R^2 των ανεξάρτητων μεταβλητών με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
0,30	0,42	0,70	0,60

Οι τιμές που εμφανίζονται στον πίνακα 7.8 αποκαλύπτουν χαμηλή ερμηνευτική ικανότητα της μεταβλητότητας των προτιμήσεων που προκύπτουν από τα ποσοστά των νεοεισαχθέντων στο τμήμα πρώτης επιλογής. Αντίθετα, η ερμηνευτική ικανότητα του μοντέλου για την μεταβλητότητα των προτιμήσεων που εκφράζονται από τις βάσεις εισαγωγής είναι υψηλότερη. Η μέση τιμή του συντελεστή R^2 ισούται με 0,51 και αυτό σημαίνει ότι περισσότερο από το μισό

ποσοστό της μεταβλητότητας των επιλογών των υποψηφίων ερμηνεύεται από τις μεταβλητές στις τιμές των συντελεστών επηρεασμού με τον τρόπο που αυτοί ορίστηκαν.

Όπως είναι αναμενόμενο (από τις τιμές του συντελεστή συσχέτισης), η ερμηνευτική ικανότητα του μοντέλου οφείλεται κατά το μεγαλύτερο βαθμό στο συντελεστή μορφωτικού επιπέδου.

Το μέρος της μεταβλητότητας που δεν ερμηνεύεται από τους παράγοντες που προαναφέρθηκαν οφείλεται σε στάσεις και αξίες που διαμορφώνονται ανεξάρτητα για καθέναν από τους υποψηφίους. Επιπλέον, οι υποψήφιοι επηρεάζονται από τις καταστάσεις και μεταβολές στο οικονομικό, εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον, καθώς και από τις διεργασίες και τις αλλαγές που διαδραματίζονται στα σχολεία, στα πλαίσια της άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής.

Κεφάλαιο 8: Μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού των τμημάτων

8.1 Εισαγωγή

Η ανάλυση του κεφαλαίου που προηγήθηκε αποκάλυψε το βαθμό στον οποίο οι παράγοντες επίδρασης συμμετέχουν στη διαμόρφωση των τιμών των συντελεστών αποτίμησης των προτιμήσεων των εισακτέων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας.

Το υπάρχον σύστημα εισαγωγής παρέχει το δικαίωμα εισαγωγής στους περισσότερους από τους αποφοίτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η έλλειψη επαρκών εναλλακτικών προτάσεων μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε συνδυασμό με την κυρίαρχη άποψη περί ταύτισης της κοινωνικής καταξίωσης με την επίτευξη ανωτάτων σπουδών, καθιστά την επιδίωξη εισαγωγής σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα ως μονόδρομο.

Συνήθως, η εισαγωγή σε τμήμα με υψηλή βάση είναι συνήθως αποτέλεσμα της επίτευξης της πρώτης ή των πρώτων επιλογών του υποψηφίου. Υπάρχει όμως μεγάλο ποσοστό νεοεισερχόμενων φοιτητών (κυρίως σε τμήματα που συγκεντρώνουν χαμηλή βάση εισαγωγής) που εισέρχεται σε σχολή που απέχει κατά πολύ από τις πραγματικές προτιμήσεις τους.

Όπως φάνηκε και από τις υψηλές τιμές του συντελεστή γεωγραφικής επίδρασης, κοινωνικοί και περισσότερο οικονομικοί λόγοι εξαναγκάζουν μεγάλο αριθμό υποψηφίων να επιλέγουν τμήμα σπουδών με κριτήριο την έδρα λειτουργίας του. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχουν την έδρα τους σε περιοχές της περιφέρειας αδυνατούν να καλύψουν μεγάλο φάσμα αντικειμένων σπουδών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί από τους ντόπιους υποψηφίους, για να αποφύγουν τη μετακίνηση από την περιοχή μόνιμης κατοικίας, να ακολουθούν σπουδές που απέχουν πολύ από τα πραγματικά τους ενδιαφέροντα. Στην περίπτωση αυτή, αυξημένη εμφανίζεται η πιθανότητα εγκατάλειψης του τμήματος εισαγωγής.

Μεγάλος αριθμός φοιτητών, για οικονομικούς κυρίως λόγους, διεκδικεί και επιτυγχάνει την μετεγγραφή του από το τμήμα εισαγωγής σε τμήμα που λειτουργεί κοντά στον τόπο μόνιμης κατοικίας. Μετεγγραφές μπορούν να πάρουν φοιτητές που προέρχονται από οικογένειες πολυτέκνων, αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, προέρχονται από οικογένειες με χαμηλό εισόδημα κ.λπ. Επιπλέον, υπάρχει κάποιος

αριθμός φοιτητών που μετεγγράφονται από τμήματα του εξωτερικού σε ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Ειδικότερα τα τελευταία έτη, το μέτρο των μετεγγραφών καλύπτει και εισακτέους που προέρχονται από τρίτεκνες οικογένειες. Για το λόγο αυτό, ο αριθμός των μετεγγραφέντων φοιτητών αυξήθηκε. Οι υποψήφιοι με δικαίωμα μετεγγραφής φαίνεται να συνυπολογίζουν το δικαίωμα αυτό κατά τη συμπλήρωση του μηχανογραφικού δελτίου τους, με σκοπό να επιτύχουν το καλύτερο γι' αυτούς αποτέλεσμα. Ως παράδειγμα μπορεί να δοθεί η περίπτωση υποψηφίου με μόνιμη κατοικία στον Νομό Αττικής, που επιθυμεί να εισαχθεί σε τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και προτιμάει την εισαγωγή του σε ΑΕΙ έναντι των ΤΕΙ. Εφόσον έχει δικαίωμα μετεγγραφής και επιθυμεί να παραμείνει για σπουδές αποκλειστικά στην περιοχή κατοικίας του, θα δηλώσει στο μηχανογραφικό δελτίο, αμέσως μετά τα τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων τμημάτων ΑΕΙ με έδρα την Αττική, τα αντίστοιχα τμήματα της περιφέρειας, ώστε, εφόσον εισαχθεί σε κάποιο από αυτά, να πάρει μετεγγραφή σε τμήμα της Αττικής. Εάν δεν υπήρχε το δικαίωμα της μετεγγραφής, το πιθανότερο θα ήταν να δηλώσει στο μηχανογραφικό δελτίο αμέσως μετά τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων τμημάτων ΑΕΙ με έδρα την Αττική τα αντίστοιχα τμήματα ΤΕΙ με έδρα την Αττική.

Πέραν των φοιτητών που επιτυγχάνουν την μετεγγραφή τους σε τμήμα της περιοχής μόνιμης κατοικίας υπάρχει κάποιο ποσοστό φοιτητών που εισάγονται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα κάνοντας χρήση ευνοϊκών διατάξεων που καθορίζονται από το αρμόδιο υπουργείο. Αυτές αφορούν άτομα που πάσχουν από συγκεκριμένες ασθένειες ή έχουν κάποιο ποσοστό αναπηρίας και εισάγονται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα με ποσόστωση. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός νεοεισερχόμενων επιτυγχάνουν την εισαγωγή τους μετά από επιτυχία σε εξετάσεις (ή άλλες διαδικασίες) κατάταξης, αφού πριν έχουν ολοκληρώσει τις σπουδές τους σε άλλο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού των τμημάτων επηρεάζεται και από τη συμμετοχή στις διαδικασίες εισαγωγής με το σύστημα του 10%. Κάποιος νέος που έχει ήδη εισαχθεί σε τμήμα που δεν αποτελεί την πρώτη του επιλογή ή κατά την διάρκεια των σπουδών του διαπιστώσει ότι επιθυμεί να εισαχθεί σε άλλο τμήμα, μπορεί να καταθέσει εκ νέου μηχανογραφικό δελτίο και να διεκδικήσει την εισαγωγή του σε αυτό. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και εφόσον επιλέξει την, εκ νέου, συμμετοχή στις εξετάσεις εισαγωγής.

Τέλος, μεγάλος αριθμός φοιτητών στα ελληνικά πανεπιστήμια και περισσότερο σε ΤΕΙ χαμηλής ζήτησης αδυνατούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, οπότε κάποια στιγμή διαγράφονται από το τμήμα (Παπαγιαννάκη Α., 2010).

8.2 Διερεύνηση της μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού

Οι μεταβολές του φοιτητικού δυναμικού στα τμήματα οφείλονται σε κάποιον από τους λόγους που προαναφέρθηκαν. Για κάποια από τα τμήματα παρατηρείται ότι η εισροή φοιτητών πέραν του προγραμματισμένου είναι μεγαλύτερη από την εκροή. Σε άλλα τμήματα το ισοζύγιο παίρνει αρνητικές τιμές.

Σχηματισμός του δείκτη μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού

Η διερεύνηση της φοιτητικής διαρροής γίνεται με βάση τα δεδομένα του έτους αναφοράς και επιτυγχάνεται με τη σύγκριση του πλήθους των εγγραφόμενων στο δεύτερο έτος σπουδών για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 ως προς τους εγγραφόμενους στο πρώτο έτος σπουδών το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, δηλαδή τους νεοεισερχόμενους. Η διερεύνηση περιορίζεται μεταξύ πρώτου και δευτέρου έτους σπουδών, διότι τότε γίνονται οι περισσότερες μετεγγραφές, αλλά και εγκαταλείψεις τμημάτων από φοιτητές που επιδιώκουν την εισαγωγή σε κάποιο άλλο τμήμα.

Ο δείκτης μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού υπολογίζεται με τη χρήση δεδομένων από τα ατομικά δελτία των φοιτητών ως ακολούθως:

Στην πρώτη στήλη του πίνακα 8.1, εμφανίζονται τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007. Στη δεύτερη στήλη, παρουσιάζεται το πλήθος των εγγραφέντων δευτεροετών φοιτητών σε κάθε τμήμα το επόμενο ακαδημαϊκό έτος. Τα τμήματα με υψηλές βάσεις εισαγωγής θεωρούνται δημοφιλή, οπότε σε αυτά αναμένεται θετική μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού. Αντίθετα, στα τμήματα χαμηλής ζήτησης η εκροή φοιτητών αναμένεται να είναι μεγαλύτερη από την εισροή. Στην τελευταία στήλη, υπολογίζεται ο δείκτης μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού και ορίζεται ως η ποσοστιαία απόκλιση των τιμών των δύο πρώτων στηλών.

Πίνακας 8.1: Μεταβολή φοιτητικού δυναμικού

ΕΚΠ. ΙΔΡΥΜΑ	ΤΜΗΜΑ (i)	ΕΝΑΡΞΗ 2006 1 ^ο ΕΤΟΣ	ΕΝΑΡΞΗ 2007 2 ^ο ΕΤΟΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΘΗΝΩΝ	ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ	563	639	0,13
ΠΑΝΕΠΙΣΤ. ΑΙΓΑΙΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	175	58	-0,67
⋮	⋮	⋮	⋮	⋮
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	23	18	-0,22
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	103	94	-0,09

Από τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τον πίνακα 8.1, φαίνεται ότι στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων από τους 175 νεοεισερχόμενους φοιτητές του ακαδημαϊκού έτους 2006-2007 μόνο 58 παρέμειναν στο 2^ο ακαδημαϊκό έτος. Η μεγάλη διαρροή φοιτητών οφείλεται κυρίως στην πληθώρα των μετεγγραφών προς τα τμήματα ίδιου αντικειμένου σπουδών που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα.

8.3 Ανάλυση αποτελεσμάτων

Όπως είναι αναμενόμενο, η θέση του εκπαιδευτικού ιδρύματος είναι ιδιαίτερα κρίσιμος παράγοντας στο σχηματισμό του δείκτη μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού. Στον πίνακα 8.2, παρουσιάζονται οι μέσοι των δεικτών μεταβολής φοιτητικού δυναμικού σε κάθε μία από τις περιοχές της χώρας, με συντελεστές βαρύτητας τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

Πίνακας 8.2: Μέση τιμή του δείκτη μεταβολής φοιτητικού δυναμικού ανά περιοχή λειτουργίας

ΠΕΡΙΟΧΗ	Π ₁	Π ₂	Π ₃	Π ₄	Π ₅	Π ₆	Π ₇	Π ₈	Π ₉	Π ₁₀	Π ₁₁	Π ₁₂	Π ₁₃
ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (MEAN)	-0,22	0,09	-0,25	-0,10	-0,15	-0,02	-0,08	-0,20	-0,24	0,15	-0,39	-0,23	-0,15

Όπως φαίνεται στον πίνακα 8.2, το ισοζύγιο εισροή-εκροή παρουσιάζει θετικές τιμές μόνο για τα τμήματα που έχουν έδρα την Αττική (Π₁₀) και την Κεντρική Μακεδονία (Π₂). Ιδιαίτερα τα τμήματα της Αττικής αυξάνουν το φοιτητικό τους δυναμικό κατά 15%.

Αντίθετα, για τις υπόλοιπες περιοχές, ο δείκτης παίρνει αρνητικές τιμές. Παρατηρούμε επίσης ότι όσο πιο απομακρυσμένες ή ακριτικές χαρακτηρίζονται οι περιοχές τόσο μειώνεται και η μέση τιμή του δείκτη. Η ελάχιστη τιμή αντιστοιχεί

στα τμήματα του Βορείου Αιγαίου, όπου από το πρώτο έως το δεύτερο έτος σπουδών παρατηρείται μείωση του φοιτητικού δυναμικού σε ποσοστό περίπου 40%.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού προκύπτει από μετεγγραφή φοιτητών από κάποιο τμήμα σε κάποιο άλλο ή διαγραφή από κάποιο τμήμα με σκοπό την έγγραφη σε κάποιο άλλο. Οι μετακινήσεις αυτού του τύπου γίνονται σχεδόν πάντα από τμήματα χαμηλότερης προτίμησης σε τμήματα υψηλότερης προτίμησης.

Η διερεύνηση της γραμμικής συσχέτισης του δείκτη μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού με καθέναν από του συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων πραγματοποιείται με τον υπολογισμό του συντελεστή γραμμικής συσχέτισης (Pearson correlation). Οι τιμές του αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 8.3: Συντελεστής συσχέτισης δείκτη μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού με τους συντελεστές αποτύπωσης των προτιμήσεων

Συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης	Συντελεστής σειράς προτίμησης	Συντελεστής βάσης εισαγωγής	Συντελεστής ενιαίας βάσης εισαγωγής
0,29	0,25	0,17	0,12

Όπως φαίνεται στον πίνακα 8.3, ο δείκτης μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού συσχετίζεται θετικά με όλους τους συντελεστές αποτίμησης των προτιμήσεων των υποψηφίων.

Τα τμήματα που θεωρούνται δημοφιλή και έχουν υψηλές βάσεις εισαγωγής παρουσιάζουν υψηλές τιμές στο δείκτη μεταβολής του φοιτητικού τους δυναμικού. Η εισαγωγή σε αυτά εξακολουθεί να αποτελεί στόχο για φοιτητές που δεν συγκεντρώνουν τον απαραίτητο αριθμό μορίων και τελικά εισάγονται σε τμήματα χαμηλότερης ζήτησης. Αντίθετα τα τμήματα χαμηλής ζήτησης δεν αποτελούν στόχο των ήδη εισηγμένων σε κάποιο τμήμα υψηλότερης ζήτησης.

8.4 Συνέπειες της μεταβολής του φοιτητικού δυναμικού

Η περιγραφή των λόγων που οδηγούν στη μεταβολή του φοιτητικού δυναμικού των τμημάτων αποδεικνύει ότι σε κάποιες περιπτώσεις δημιουργούνται

στρεβλώσεις στο σύστημα εισαγωγής, που το απομακρύνουν από ένα απλό υπόδειγμα “αγοράς-ζήτησης”.

Η μεγάλη απόκλιση του πραγματικού αριθμού εισακτέων από τον αριθμό των εισακτέων που, με βάση τον αρχικό σχεδιασμό και προγραμματισμό, θα έπρεπε να εισαχθούν σε κάθε τμήμα επιφέρει έντονα προβλήματα στη λειτουργία και τον προγραμματισμό των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Συγκεκριμένα, πολλά από τα περιφερειακά πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν έντονο πρόβλημα διαρροής φοιτητικού δυναμικού. Πολύ μεγαλύτερη είναι η διαρροή σε περιφερειακά ΤΕΙ χαμηλής ζήτησης. Η ερήμωση των τμημάτων σε κάποιες περιπτώσεις οδηγεί σε συρρίκνωση των λειτουργιών, που μπορεί να επιφέρει ακαδημαϊκή υποβάθμιση των τμημάτων που σε πολλές περιπτώσεις οδηγεί σε διατύπωση ερωτημάτων για την αναγκαιότητα της λειτουργίας τους.

Επιπλέον, σημαντικά δυσμενείς είναι και οι επιπτώσεις σε τμήματα υψηλής ζήτησης, συνήθως των κεντρικών πανεπιστημίων ή και ΤΕΙ, όπου εισρέει μεγάλος αριθμός πρόσθετων φοιτητών. Σε κάποιες περιπτώσεις, ο αριθμός των φοιτητών που εισάγεται είναι πολλαπλάσιος του αριθμού που προέρχεται από τον αρχικό προγραμματισμό, χωρίς όμως να αυξάνονται αντίστοιχα οι απαραίτητοι πόροι για τη λειτουργία των τμημάτων αυτών. Αναμενόμενα, εκεί τα προβλήματα προέρχονται τόσο από την έλλειψη των υλικοτεχνικών υποδομών και εγκαταστάσεων όσο και από την ανεπάρκεια σε ανθρώπινους πόρους.

Κεφάλαιο 9: Επαγγελματικές προοπτικές και διεξοδοί

9.1 Εισαγωγή

Το επαγγελματικό μέλλον θεωρείται από τους υποψηφίους ως ένα βασικό συστατικό του μίγματος που οδηγεί στην επιλογή σπουδών (Argyropoulou, Sidiropoulou-Dimakakou & Besevegis, 2007). Όπως έχει αποδειχθεί, τα επαγγέλματα των γονέων επηρεάζουν τους υποψηφίους στο να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους σε τμήμα που θα τους επιτρέψει να ενταχθούν, μετά την αποφοίτηση, σε ίδια επαγγελματική ομάδα με τους γονείς τους. Πέραν όμως της επίδρασης των επαγγελμάτων των γονέων, οι υποψήφιοι, σε πολλές περιπτώσεις επιδιώκουν, την εισαγωγή τους σε κάποιο τμήμα εφόσον αυτό προσφέρει θετικές επαγγελματικές προοπτικές.

Ένα παράδειγμα που δείχνει την προσαρμογή των προτιμήσεων των υποψηφίων στις μεταβολές των προοπτικών που προσφέρει η αποφοίτηση από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί η κατακόρυφη αύξηση της βάσης εισαγωγής στα παιδαγωγικά τμήματα δημοτικής εκπαίδευσης, όταν δημιουργήθηκαν τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία. Η άμεση απορρόφηση των δασκάλων οδήγησε τους υποψηφίους να προτιμούν τα τμήματα δημοτικής εκπαίδευσης έναντι άλλων τμημάτων, όπως το τμήμα φιλολογίας, που παλιότερα είχε υψηλότερες βάσεις εισαγωγής.

Οι ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές αλλαγές και οι εξελίξεις στην έρευνα και την τεχνολογία δυσχεραίνουν την προσπάθεια πρόβλεψης των επαγγελμάτων του μέλλοντος. Ο τρόπος που κάθε υποψήφιος αντιλαμβάνεται την επαγγελματική προοπτική μετά την αποφοίτηση από κάθε τμήμα είναι διαφορετικός και μοναδικός. Εξαρτάται από τις αντιλήψεις, την οικογενειακή και κοινωνική επιρροή, αλλά κυρίως από την ιδιοσυγκρασία του.

9.2 Ο ρόλος του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού

Σημαντικός για την ενημέρωση όλων των μαθητών και όχι μόνο των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ο ρόλος του επαγγελματικού προσανατολισμού που παρέχεται μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, αλλά πολύ

περισσότερο μέσω του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού (Lewis & Kosine, 2008).

Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα είναι, δυστυχώς, ανεπαρκής. Προσφέρεται μόνο στους μαθητές της Γ' Γυμνασίου και για ένα τετράμηνο στους μαθητές της Α' Λυκείου. Την ευθύνη για το “μάθημα” δεν την έχει απαραίτητα κάποιος επιμορφωμένος στο αντικείμενο της αγοράς εργασίας, αλλά συνήθως κάποιος εκπαιδευτικός που, χωρίς καμία επιμόρφωση, απλώς συμπληρώνει το ωράριο του. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, τόσο κατά το έτος επιλογής σπουδών όσο και κατά τη διάρκεια του προηγούμενου από αυτό έτους, οι υποψήφιοι για εισαγωγή στα εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν έχουν καμία ενημέρωση σχετική με τις προοπτικές των επαγγελμάτων που πιθανόν να ακολουθήσουν εφόσον αποφοιτήσουν από κάποιο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

9.3 Τρόποι ταξινόμησης των τμημάτων

Η βελτιστοποίηση της επιλογής σπουδών δε θα μπορούσε ποτέ να είναι συνέπεια αντικειμενικών κριτηρίων. Οι διαρκείς αλλαγές στο χώρο της αγοράς εργασίας και η ιδιαιτερότητα του κάθε υποψηφίου καθιστούν την ταξινόμηση των επαγγελμάτων σε κατηγορίες ανάλογα με τις προοπτικές που προσφέρουν ιδιαίτερα δύσκολη.

Κατά καιρούς, αρκετές ομάδες εργασίας έχουν διερευνήσει τις προοπτικές κάποιων επαγγελμάτων. Οι μεθοδολογίες που ακολουθούνται στηρίζονται σε ποσοτικά δεδομένα σε συνδυασμό με εμπειρικές έρευνες. Οι φορείς που αναλαμβάνουν τη διενέργεια τέτοιου είδους μελετών στο εξωτερικό είναι ιδιωτικά πανεπιστήμια και εργασιακά κέντρα, πανεπιστημίων ή άλλων δημόσιων ή μη οργανισμών, καθώς επίσης και στατιστικών υπηρεσιών (Κατσανέβας, Θ., 2005).

Στην Ελλάδα, οι μελέτες τέτοιου είδους είναι περιορισμένες σε αριθμό. Παλαιότερα, όταν η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούσε προνόμιο των εύπορων οικογενειών, επικρατούσε η άποψη ότι οι σπουδές είναι αυτοσκοπός. Κάποια περίοδο μάλιστα υπήρξε προσπάθεια αποσύνδεσης των σπουδών από την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων, κάτι που έχει αναθεωρηθεί (Σταμέλος Γ., 1993).

Σήμερα, η επικρατούσα άποψη είναι ότι η σωστή επιλογή σπουδών αποτελεί αναγκαία, σε πολλές περιπτώσεις, συνθήκη για να ακολουθήσει κάποιος

επιτυχημένη επαγγελματική καριέρα. Επιπλέον η διαρκής τυποποίηση των προσόντων που απαιτούνται για πολλές θέσεις εργασίας απέδειξε ότι και στην πράξη υπάρχει σύνδεση επαγγέλματος με σπουδές.

Τα νέα δεδομένα που προέκυψαν είχαν σαν αποτέλεσμα την ενασχόληση επιστημόνων και ερευνητικών ομάδων με τη μελέτη της σύνδεσης της αγοράς εργασίας με το αντικείμενο σπουδών των τμημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η έρευνα που γίνεται από την επιστημονική ομάδα του καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα και έχει ως αντικείμενο μελέτης την προοπτική των επαγγελμάτων που συνδέονται με τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για τα επόμενα 5-10 χρόνια (Κατσανέβας, 2008) Η μελέτη αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα και στηρίζεται σε ειδική μεθοδολογία που διερευνά το ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης των επαγγελμάτων στην αγορά εργασίας.

Σύμφωνα με την έρευνα, ο διαχωρισμός των τμημάτων σε σχέση με τις προοπτικές εργασίας που προσφέρουν γίνεται σε πέντε κατηγορίες:

- Επαγγέλματα με πολύ θετικές προοπτικές (ΠΘ)
- Επαγγέλματα με θετικές προοπτικές (Θ)
- Επαγγέλματα με ουδέτερες προοπτικές (Ο)
- Επαγγέλματα με αρνητικές προοπτικές (Α)
- Επαγγέλματα με πολύ αρνητικές προοπτικές (ΠΑ)

Μία δεύτερη κατηγοριοποίηση που γίνεται στα πλαίσια της έρευνας αφορά το εύρος των διεξόδων σε επαγγέλματα και εργασίες που έχουν οι απόφοιτοι των τμημάτων των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Η δεύτερη ταξινόμηση κατηγοριοποιεί τα τμήματα σε τρεις κατηγορίες οι οποίες παρουσιάζονται ακολούθως:

- Σπουδές και επαγγέλματα με ευρύτερες επαγγελματικές διεξόδους (ΔΔΔ)
- Σπουδές και επαγγέλματα με μέτριες επαγγελματικές διεξόδους (ΔΔ)
- Σπουδές και επαγγέλματα με περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους (Δ)

Ο καθορισμός των δύο μορφών κατηγοριοποίησης που περιγράφηκαν προηγουμένως έδωσε την δυνατότητα του χαρακτηρισμού της πλειοψηφίας των τμημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανάλογα με τις επαγγελματικές

προοπτικές που αναμένεται να έχουν οι απόφοιτοί τους μετά από 5-10 έτη. Επιπλέον, τα τμήματα αυτά κατηγοριοποιήθηκαν σε ομάδες ανάλογα με την ευρύτητα των επαγγελματικών διεξόδων που προσφέρει η αποφοίτηση από αυτά.

Η έρευνα έχει δυναμικό χαρακτήρα, οπότε σε τακτά χρονικά διαστήματα αναθεωρείται ο χαρακτηρισμός κάποιων τμημάτων. Η ταξινόμηση που προηγήθηκε επιτρέπει τη διερεύνηση των διαφοροποιήσεων μεταξύ των τμημάτων που ανήκουν σε καθεμία από τις κατηγορίες.

Κατηγοριοποίηση των τμημάτων

Για την ταξινόμηση των τμημάτων σε σχέση τις προβλέψεις για τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους λαμβάνεται υπόψη η έρευνα που δημοσιεύθηκε το 2008. Τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτουν από την διερεύνηση των προηγούμενων ετών οπότε ταυτίζεται χρονικά με το έτος αναφοράς.

Η έρευνα κατηγοριοποίησε 306 από τα τμήματα στα οποία εισάγονται 47953 από τους φοιτητές. Η κατανομή αυτών σε σχέση με τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους δίνεται από τον πίνακα 9.1.

Πίνακας 9.1: Επαγγελματικές προοπτικές τμημάτων

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ					
	ΠΑ	A	Ο	Θ	ΠΘ
ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	17%	8%	12%	35%	28%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ	19%	6%	12%	32%	30%

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 9.1 τα περισσότερα τμήματα “υπόσχονται” θετικές ή πολύ θετικές προοπτικές. Επιπλέον η πλειοψηφία των νεοεισερχόμενων εισάγεται σε κάποιο τμήμα που ανήκει σε αυτές τις κατηγορίες.

Δυστυχώς όμως για ένα σχετικά υψηλό ποσοστό τμημάτων οι εργασιακές προοπτικές που προσφέρονται μετά την αποφοίτηση χαρακτηρίζονται πολύ αρνητικές. Σε αυτά τα τμήματα εισέρχεται το 19% των νεοεισερχόμενων. Η επιλογή εισαγωγής σε κάποιο από αυτά τα τμήματα μπορεί να θεωρηθεί αποτέλεσμα της ελλιπούς ενημέρωσης των νεοεισερχόμενων, αλλά σε μεγάλο βαθμό οφείλεται και στην ίδρυση τμημάτων τριτοβάθμιας χωρίς σχεδιασμό ως προς τις προσφερόμενες επαγγελματικές προοπτικές.

Σε σχέση με τις επαγγελματικές διεξόδους η κατανομή σχετικών συχνοτήτων για τα τμήματα και τους νεοεισερχόμενους φοιτητές δίνεται στον πίνακα 9.2.

Πίνακας 9.2: Επαγγελματικές διεξοδοί τμημάτων

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΕΞΟΔΟΙ			
	Δ	ΔΔ	ΔΔΔ
ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΜΗΜΑΤΩΝ	28%	63%	9%
ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΕΟΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΩΝ	28%	59%	13%

Όπως φαίνεται στον πίνακα 9.2, τα περισσότερα τμήματα προσφέρουν στους αποφοίτους τους μέτριες επαγγελματικές διεξόδους. Επιπλέον αυτά δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό των νεοεισερχόμενων. Η εργασιακή ευελιξία που προσφέρει το 28% των τμημάτων της επικράτειας είναι περιορισμένη και αυτό ουσιαστικά δεσμεύει το 28% των εισερχόμενων να στοχεύσει στο μέλλον σε περιορισμένους και σαφώς καθορισμένους εργασιακούς στόχους σε ένα περιβάλλον που μεταβάλλεται διαρκώς.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι 10 τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου εισάγονται 1236 φοιτητές, έχουν πολύ αρνητικές προοπτικές και ταυτόχρονα περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους. Η φοίτηση σε αυτά τα τμήματα προδιαγράφει ένα δυσοίωνα επαγγελματικό μέλλον.

9.4 Αποτελέσματα που προκύπτουν από την κατηγοριοποίηση

Η κατηγοριοποίηση των τμημάτων της επικράτειας με βάση τις επαγγελματικές διεξόδους και προοπτικές θα μπορούσε να βοηθήσει στην ορθολογική επιλογή σπουδών. Θα ήταν αναμενόμενο οι προτιμήσεις των υποψηφίων να στρέφονταν προς εκείνα τα τμήματα που προσφέρουν τις καλύτερες προοπτικές εργασίας και τη μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία σε επαγγελματικές διεξόδους. Ο ιδανικός αυτός συνδυασμός βέλτιστων τιμών ταυτόχρονα για τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους δεν επιτυγχάνεται από κανένα τμήμα. Αντίθετα, όπως έχει ήδη σημειωθεί, υπάρχουν 10 τμήματα που συγκεντρώνουν την

κατώτερη τιμή στο χαρακτηρισμό τους τόσο ως προς τις επαγγελματικές προοπτικές όσο και για τις διεξόδους που προσφέρουν³⁵.

9.4.1 Προτιμήσεις και επαγγελματικές προοπτικές και διεξοδοί

Για να διερευνηθεί κατά πόσον οι υποψήφιοι επιλέγουν το τμήμα για την εισαγωγή τους με βάση τις επαγγελματικές προοπτικές που προσφέρει η αποφοίτηση από αυτό, υπολογίστηκαν οι μέσες τιμές³⁶ των συντελεστών προτίμησης για κάθε μία από τις κατηγορίες που προέκυψαν από την έρευνα Κατσανέβα.

Το παράδοξο που προκύπτει από την ανάλυση των αποτελεσμάτων είναι το γεγονός ότι στα τμήματα με πολύ αρνητικές προοπτικές και περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους ο συντελεστής απόλυτης σειράς προτίμησης λαμβάνει δέκα σχεδόν φορές υψηλότερη μέση τιμή (2,13 έναντι 0,25) από ό,τι στα τμήματα με θετικές προοπτικές και μέτριες επαγγελματικές διεξόδους.

Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι, στην πλειοψηφία τους, οι νεοεισερχόμενοι στη σχολή πρώτης τους προτίμησης δεν έθεσαν ως βασικό κριτήριο για την επιλογή το εργασιακό τους μέλλον. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από τα στοιχεία του πίνακα 9.3, όπου παρουσιάζονται οι μέσες τιμές των συντελεστών προτίμησης για κάθε μία κατηγορία.

Πίνακας 9.3: Μέσες τιμές των συντελεστών προτίμησης ανάλογα με τις επαγγελματικές προοπτικές

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ					
	ΠΑ	Α	Ο	Θ	ΠΘ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	0,66	-0,25	0,72	-0,25	0,14
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	0,24	-0,02	0,19	-0,02	0,10
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	0,08	-0,05	0,14	0,09	0,10
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	0,35	0,31	0,37	0,28	0,35

Οι προτιμήσεις των υποψηφίων δεν επηρεάζονται θετικά από τις καλές επαγγελματικές προοπτικές που πιθανόν να προσφέρει η είσοδος σε κάποιο τμήμα.

³⁵ ΠΑ και Α αντίστοιχα.

³⁶ Στην παρούσα ενότητα, ως συντελεστές βαρύτητας θεωρούνται τα πλήθη των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

Αντίθετα, παρατηρείται ότι περισσότερο οι σχολές με πολύ αρνητικές επαγγελματικές προοπτικές επιλέγονται ως σχολές σε υψηλή σειρά προτίμησης.

Πέραν των επαγγελματικών προοπτικών, σημαντικό πεδίο διερεύνησης αποτελεί η επίδραση στις προτιμήσεις των εργασιακών διεξόδων που προκύπτουν μετά την αποφοίτηση από κάποιο τμήμα. Το τρέχον επαγγελματικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται ως διαρκώς μεταβαλλόμενο και αβέβαιο και κάποιος αναμένεται να αλλάξει πολλές φορές αντικείμενο εργασίας. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον είναι σημαντικό ο απόφοιτος κάποιου τμήματος να έχει εργασιακή ευελιξία και να έχει πολλές επαγγελματικές διεξόδους. Στον πίνακα 9.4 παρουσιάζονται οι μέσοι των συντελεστών προτίμησης σε σχέση με τις κατηγορίες για τις διεξόδους των αποφοίτων.

Πίνακας 9.4: Μέσες τιμές των συντελεστών προτίμησης ανάλογα με τις επαγγελματικές διεξόδους

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΕΞΟΔΟΙ			
	Δ	ΔΔ	ΔΔΔ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	0,25	-0,02	0,79
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ	0,09	0,05	0,30
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	0,05	0,09	0,10
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΒΑΣΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	0,23	0,35	0,42

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 9.4, οι νεοεισερχόμενοι προτιμούν, σαφώς περισσότερο, τμήματα που προσφέρουν ευρύτερες επαγγελματικές διεξόδους. Οι τιμές όλων των συντελεστών προτίμησης είναι μεγαλύτερες για τα τμήματα της κατηγορίας αυτής.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι τιμές των συντελεστών που προκύπτουν από τη σειρά προτίμησης και αφορούν τα τμήματα της κατηγορίας Δ υπερβαίνουν τις αντίστοιχες τιμές της κατηγορίας ΔΔ. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί από την εμμονή κάποιων υποψηφίων να επιλέγουν στην πρώτη (ή στις πρώτες) τους επιλογή σχολές υψηλού κύρους, που συνήθως δεν προσφέρουν μεγάλο αριθμό επαγγελματικών διεξόδων.

9.4.2 Παράγοντες επηρεασμού των προτιμήσεων και επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδοι

Τα αποτελέσματα που παρουσιάστηκαν προηγουμένως αποδεικνύουν ότι οι επιλογές των υποψηφίων συνήθως δεν είναι ορθολογικές ως προς την επαγγελματική τους προοπτική. Πρόσθετο πεδίο διερεύνησης είναι η διαμόρφωση της μέσης τιμής των παραγόντων που επηρεάζουν τους αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην επιλογή σπουδών, σε κάθε κατηγορία που προέκυψε από το διαχωρισμό της ανάλυσης της έρευνας Κατσανέβα.

Η διερεύνηση αυτή πραγματοποιείται με τον υπολογισμό των μέσων τιμών των συντελεστών των παραγόντων επηρεασμού των υποψηφίων για κάθε μία από τις κατηγορίες ως προς τις επαγγελματικές προοπτικές και διεξόδους.

Πίνακας 9.5: Μέσες τιμές των συντελεστών επηρεασμού των προτιμήσεων ανάλογα με τις επαγγελματικές προοπτικές

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ					
	ΠΑ	A	O	Θ	ΠΘ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ	2,00	2,77	1,73	2,27	2,59
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΥΛΟΥ	0,41	0,25	0,02	0,13	-0,14
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΠΑΤΕΡΑ	0,43	0,63	0,68	0,19	0,57
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΜΗΤΕΡΑΣ	0,41	0,48	0,55	0,10	0,39
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ "ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ"	0,14	0,16	0,18	0,10	0,13
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	0,11	0,19	0,31	0,00	0,10

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στον πίνακα 9.5, οι μέσες τιμές των περισσότερων από τους συντελεστές που επηρεάζουν τις επιλογές των υποψηφίων δεν καθορίζονται από τις επαγγελματικές διεξόδους που προσφέρει η αποφοίτηση από το τμήμα εισαγωγής.

Οι τιμές που προκύπτουν για το συντελεστή φύλου δείχνουν ότι στα τμήματα με πολύ αρνητικές επαγγελματικές προοπτικές εισάγονται σε μεγαλύτερο βαθμό θήλεις, ενώ οι θέσεις σε τμήματα με πολύ θετικές προοπτικές συνήθως καταλαμβάνονται από άρρενες υποψηφίους.

Στον πίνακα 9.6 που ακολουθεί, υπολογίζονται οι μέσες τιμές των συντελεστών επηρεασμού των προτιμήσεων ως προς τις επαγγελματικές διεξόδους που προσφέρει η αποφοίτηση από κάποιο τμήμα.

**Πίνακας 9.6: Μέσες τιμές των συντελεστών επηρεασμού των προτιμήσεων
ανάλογα με τις επαγγελματικές διεξόδους**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΕΞΟΔΟΙ			
	Δ	ΔΔ	ΔΔΔ
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ	2,45	2,29	1,90
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΥΛΟΥ	0,14	0,03	0,32
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΠΑΤΕΡΑ	0,55	0,38	0,45
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΜΗΤΕΡΑΣ	0,44	0,27	0,36
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ "ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑΣ"	0,16	0,11	0,15
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	0,04	0,11	0,18

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 9.6, ο μέσος συντελεστής γεωγραφικής επίδρασης μειώνεται όσο αυξάνεται το εύρος των επαγγελματικών διεξόδων των τμημάτων. Αυτό αποδεικνύει ότι υπάρχει μεγαλύτερη προθυμία κάποιου υποψηφίου να επιλέξει σπουδές εκτός περιοχής μόνιμης κατοικίας, ώστε να εξασφαλίσει εργασιακό μέλλον με ευρύτερες διεξόδους.

Επιπλέον, φαίνεται ότι οι θήλεις κατά την επιλογή σπουδών δίνουν προτεραιότητα περισσότερο στις επαγγελματικές διεξόδους και λιγότερο στις επαγγελματικές προοπτικές.

Τέλος, όπως φαίνεται και από τις μέσες τιμές του συντελεστή μορφωτικού επιπέδου, οι υποψήφιοι που εισέρχονται σε σχολές και τμήματα όπου η αποφοίτηση συνοδεύεται από αυξημένες επαγγελματικές διεξόδους έχουν σε μεγαλύτερο ποσοστό γονείς που ανήκουν σε ομάδα υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

9.5 Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα αποτελέσματα της ποσοτικής ανάλυσης που προηγήθηκε, αλλά και η εμπειρική έρευνα, αποδεικνύουν ότι η επιλογή σπουδών γίνεται ανορθολογικά. Ο ανεπαρκής επαγγελματικός προσανατολισμός αδυνατεί να ανατρέψει την κατάσταση που περιγράφηκε και οι νέοι επιλέγουν σπουδές χωρίς να γνωρίζουν τις προοπτικές και τις διεξόδους που προσφέρει η αποφοίτησή τους από κάποιο τμήμα.

Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι η ίδρυση των τμημάτων από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γίνεται χωρίς να υπάρχει σωστός κεντρικός σχεδιασμός που να συνυπολογίζει τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (Vivas & Hevia, 2009).

Οι δύο βασικές δυσλειτουργίες που αναφέρθηκαν προηγουμένως έχουν ως αποτέλεσμα ένα διαρκώς αυξανόμενο ποσοστό πτυχιούχων ανέργων ή πτυχιούχων που εργάζονται υπό δυσμενείς συνθήκες και έχουν εγκλωβιστεί στις περιορισμένες επαγγελματικές διεξόδους που προέκυψαν από τις “πιθανώς” λανθασμένες επιλογές τους. Επιπλέον, πολλά από τα τμήματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που τροφοδοτούν διαρκώς τη λίστα των ανέργων αντιμετωπίζουν ή πιθανώς να αντιμετωπίσουν στο μέλλον την απόρριψη από μεγάλο μέρος υποψηφίων.

Κεφάλαιο 10: Συμπεράσματα – Προτάσεις

10.1 Εισαγωγή

Η μελέτη που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της παρούσας διατριβής αποτίμησε το βαθμό που οι επιλογές των νεοεισερχόμενων φοιτητών επηρεάζονται από καθένα από τους κρίσιμους παράγοντες που αποτέλεσαν την ανεξάρτητη μεταβλητή. Παράλληλα, και μέσα από την μελέτη των συμπερασμάτων, αποκαλύφθηκαν προβλήματα και δυσλειτουργίες σε πολλά επίπεδα των διαδικασιών πρόσβασης. Τα προβλήματα αυτά δεν αφορούν αποκλειστικά το σύστημα πρόσβασης, αλλά “λογίζονται” ως προβλήματα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και η αντιμετώπισή τους θα μπορούσε να γίνει με την άσκηση εξειδικευμένης εκπαιδευτικής πολιτικής στα πλαίσια του συνολικού σχεδιασμού.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν και εντάσσονται στους βασικούς άξονες που ακολουθούν θα μπορούσαν να αποτελέσουν αφετηρία βελτιωτικών παρεμβάσεων.

10.2 Κρίσιμοι παράγοντες στην επιλογή σπουδών

Η επίδραση του φύλου του υποψηφίου έχει συμμετοχή μόνο στην επιλογή σπουδών και όχι στην επίτευξη του στόχου μιας και για τις θήλεις ο “τελικός” ή έστω ο “βασικός” σκοπός (αυτοσκοπός) τους είναι η “εισαγωγή”, ενώ για τα αγόρια η εισαγωγή είναι στόχος, όχι όμως τελικός, γιατί τέτοιος νοείται η επαγγελματική αποκατάσταση. Επιπλέον, τα κανονιστικά πρότυπα της κοινωνίας ωθούν την πλειοψηφία των θήλεων να εισάγονται στα τμήματα του 1^{ου} επιστημονικού πεδίου, ενώ των αρρένων σε εκείνα του 4^{ου}.

Οι νεοεισερχόμενοι σε τμήματα υψηλής εκπαιδευτικής στάθμης των ΑΕΙ, που συνήθως οδηγούν σε επαγγέλματα κύρους, έχουν κατά μεγάλο ποσοστό επηρεαστεί από τα επαγγέλματα των γονέων τους, έχοντας επιλέξει τμήμα που θα τους οδηγήσει δυνητικά στην ίδια επαγγελματική κατηγορία με αυτούς. Αντίθετα, η επίδραση του επαγγέλματος των γονέων των νεοεισερχόμενων στα ΤΕΙ είναι μηδενική έως αρνητική. Η επίδραση των επαγγελμάτων των γονέων που ασκούν

επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα φαίνεται ιδιαίτερα ισχυρή τόσο στην επιλογή σπουδών του παιδιού όσο και στην επίτευξη του στόχου εισαγωγής.

Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων αποτελεί τον ισχυρότερο παράγοντα επηρεασμού των επιλογών σπουδών των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης τόσο σε επίπεδο προτιμήσεων όσο και σε επίπεδο επίτευξης του στόχου. Οι υποψήφιοι με γονείς υψηλού μορφωτικού επιπέδου επιδιώκουν και κατορθώνουν να εισαχθούν σε σχολές υψηλής ζήτησης, που συνήθως λειτουργούν σε ΑΕΙ της Αττικής ή της Κεντρικής Μακεδονίας. Αντίθετα, αυτοί που προέρχονται από οικογένειες χαμηλού μορφωτικού επιπέδου εισάγονται περισσότερο σε ΤΕΙ ή και σε περιφερειακά τμήματα. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο 3^ο επιστημονικό πεδίο, όπου ανήκουν τμήματα ΑΕΙ υψηλής ζήτησης (όπως τα τμήματα ιατρικών σχολών), εισάγονται υποψήφιοι που προέρχονται από οικογενειακό περιβάλλον με υψηλό μορφωτικό επίπεδο, σε ποσοστό αυξημένο κατά 33%.

Συνολικά, η επιλογή σπουδών διακατέχεται από κανονιστικά “πρέπει” που επηρεάζουν σε πολλές περιπτώσεις τις επιλογές των υποψηφίων³⁷. Οι βάσεις εισαγωγής λειτουργούν ως παράγοντας ισορροπίας του, συχνά άκαμπτου, ρυθμιστικού πυλώνα, που αφορά τις διαδικασίες εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, με τις προτιμήσεις των υποψηφίων, που σε μεγάλο βαθμό καθορίζονται από το εξωτερικό περιβάλλον. Υπάρχουν τμήματα που, σχεδόν διαχρονικά, ανήκουν στις πρώτες επιλογές των περισσότερων υποψηφίων, ενώ άλλα πολλά αποτελούν την “κατάληξη” μεγάλου αριθμού νεοεισερχομένων, που δεν πέτυχαν την εισαγωγή τους στο τμήμα που πραγματικά επιθυμούσαν.

Οι τυχόν διορθωτικές παρεμβάσεις θα μπορούσαν να γίνουν σε δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο αφορά το ρυθμιστικό πυλώνα των διαδικασιών πρόσβασης. Σε αυτό το πλαίσιο συμπεριλαμβάνεται η βελτίωση του συστήματος πρόσβασης, καθώς επίσης και η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών, μέσα από μερικό ανασχεδιασμό στα πλαίσια της λειτουργίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Αυτό προϋποθέτει τόσο την ύπαρξη πολιτικής βούλησης της κεντρικής εξουσίας όσο και τη λήψη αναλόγων αποφάσεων στο εσωτερικό των ιδρυμάτων.

Το δεύτερο επίπεδο έχει να κάνει με τον εξορθολογισμό των επιλογών των υποψηφίων. Όπως φάνηκε και από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, οι επιλογές

---

³⁷ Η συνολική επίδραση των παραγόντων επηρεασμού (ανεξάρτητες μεταβλητές), για τους οποίους έγινε ανάλυση στη μεταβλητότητα των προτιμήσεων (εξαρτημένη μεταβλητή), υπερβαίνει το 50%.

τους καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τα κανονιστικά “πρέπει” της εποχής, χωρίς να δίνεται η πρέπουσα σημασία στις κλίσεις, τις δεξιότητες και τις επαγγελματικές προοπτικές και αναζητήσεις του υποψηφίου.

Τόσο σε επίπεδο σχολικού περιβάλλοντος, όσο και σε επίπεδο κεντρικού σχεδιασμού, σχεδόν ανύπαρκτες είναι οι δράσεις που αποσκοπούν στον επαγγελματικό προσανατολισμό και την ανάδειξη των ενδιαφερόντων των μαθητών του λυκείου, ώστε αυτοί να μπορέσουν να επιλέξουν σπουδές που να ταιριάζουν με την ιδιοσυγκρασία και τα ενδιαφέροντά τους. Οι σοβαρές ελλείψεις αυτής της διάστασης επιτρέπουν στα κανονιστικά πρότυπα να επικρατούν στη διαδικασία της επιλογής των σπουδών.

10.3 Βελτιώσεις στο σύστημα πρόσβασης

Το σύστημα εισαγωγής στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, μέρος του ρυθμιστικού πυλώνα του θεσμού του εκπαιδευτικού συστήματος, παρουσιάζει αρκετές αδυναμίες και χρήζει πολλών βελτιώσεων.

Η πρόσβαση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα συνδέεται άμεσα με το πρόγραμμα σπουδών στα λύκεια. Για τους μαθητές των γενικών λυκείων οι εξετάσεις εισαγωγής στα μαθήματα των κατευθύνσεων είναι ταυτόχρονα και απολυτήριες εξετάσεις. Το λύκειο, ειδικότερα στην τελευταία τάξη, τείνει να μεταμορφωθεί σε κέντρο προετοιμασίας για τη συμμετοχή στις εισαγωγικές εξετάσεις, μιας και για τους περισσότερους τελειόφοιτους ο πραγματικός στόχος είναι η επιτυχία σε αυτές. Η συμμετοχή στις εξετάσεις είναι υποχρεωτική για τη λήψη του απολυτηρίου, οπότε εμμέσως ο τελειόφοιτος ωθείται εκ των πραγμάτων στην επιλογή περαιτέρω συνέχισης σπουδών. Η επόμενη αναμόρφωση του συστήματος εισαγωγής οφείλει να κινηθεί προς μία κατεύθυνση αποσύνδεσης της εισαγωγής στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας από τις μαθησιακές διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στα πλαίσια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με το υπάρχον σύστημα πρόσβασης, κάποιος υποψήφιος που ακολουθεί κάποια κατεύθυνση μπορεί να εισαχθεί με απώλεια μορίων, λόγω μειωμένων συντελεστών βαρύτητας, ακόμα και σε τμήμα που ανήκει σε

επιστημονικό πεδίο που δεν έχει καμία σχέση με την ακολουθούμενη κατεύθυνση³⁸. Σε ακραία περίπτωση, που συνδέεται με τη δυσκολία (ή ευκολία) των εξεταζόμενων θεμάτων στις εξετάσεις εισαγωγής, θα μπορούσε ο υποψήφιος που επιτυγχάνει την μέση επίδοση σε όλα τα μαθήματα της θεωρητικής κατεύθυνσης να εισαχθεί σε κάποιο τμήμα Μαθηματικών, ενώ ο αντίστοιχος υποψήφιος από τη θετική κατεύθυνση να μην μπορέσει να επιτύχει το στόχο αυτό. Οι συνέπειες αυτών των αδυναμιών που προκύπτουν από μία τέτοια περίπτωση είναι αρνητικές τόσο για τους φοιτητές όσο και για τα τμήματα εισαγωγής.

Οι συντελεστές βαρύτητας στα εξεταζόμενα μαθήματα είναι κοινοί για τις σχολές που ανήκουν στο ίδιο επιστημονικό πεδίο. Επομένως, η βαρύτητα του μαθήματος των μαθηματικών είναι ίδια είτε κάποιος διεκδικεί την εισαγωγή του σε τμήμα Μαθηματικών είτε σε τμήμα Γεωλογίας. Οι συντελεστές βαρύτητας, καθώς επίσης και τα εξεταζόμενα μαθήματα θα πρέπει να ορίζονται από τα ίδια τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από λίστα μαθημάτων που θα καθορίζεται κεντρικά και με εξεταζόμενη ύλη που επίσης θα καθορίζεται κεντρικά. Το υπουργείο με αυτόν τον τρόπο εξακολουθεί να έχει την ευθύνη των εξετάσεων, αλλά τα ιδρύματα ορίζουν σε ποια μαθήματα θα διαγωνίζονται οι υποψήφιοι φοιτητές τους.

Η εισαγωγή φοιτητών σε εκπαιδευτικά ιδρύματα που δεν αποτελούν πραγματική τους επιλογή έχει ως αποτέλεσμα πολλοί από αυτούς να παραμένουν ανενεργοί για μεγάλο χρονικό διάστημα έως κάποια στιγμή να εξαναγκαστούν να εγκαταλείψουν το τμήμα εισαγωγής. Επιπλέον, πολλοί νέοι που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες αδυνατούν να μετακινηθούν στον τόπο λειτουργίας του τμήματος που εισάγονται, οπότε μετά από κάποιο χρονικό διάστημα το εγκαταλείπουν. Παράλληλα, μεγάλος αριθμός υποψηφίων αδυνατεί να εισαχθεί σε κάποια από αυτά τα τμήματα, ενώ θα το επιθυμούσε.

Στα πλαίσια των αλλαγών του συστήματος πρόσβασης, θα μπορούσε να δίνεται κάποια βαθμολογική προμοδότηση στην πρώτη ή τις πρώτες επιλογές των υποψηφίων³⁹. Με αυτόν τον τρόπο θα αυξάνεται η πιθανότητα κάποιου να σπουδάσει σε τμήμα που πραγματικά ευθυμεί. Το μέτρο εμπεριέχει στοιχεία διαφορετικής μεταχείρισης μεταξύ υποψηφίων με την ίδια επίδοση, όμως με αυτόν

---

³⁸ Για παράδειγμα κάποιος μαθητής της θεωρητικής κατεύθυνσης μπορεί να εισαχθεί σε τμήμα Μαθηματικών.

³⁹ Η προμοδότηση θα αφορά τη σειρά προτίμησης στο μηχανογραφικό δελτίο και είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για τα τμήματα με χαμηλής ζήτησης.

τον τρόπο αξιολογείται και η ίδια η επιλογή. Η εφαρμογή του μέτρου θα αποτρέψει, σε κάποιο βαθμό την κατάληψη θέσεων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, από απόφοιτους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που δεν ενδιαφέρονται πραγματικά ή αδυνατούν να ακολουθήσουν τις σπουδές που προσφέρονται σε αυτά⁴⁰. Η βαθμολογική προνομή με βάση τη σειρά θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελεί και προνομή της εντοπιότητας, εφόσον ο υποψήφιος επιθυμεί να ακολουθήσει σπουδές σε τμήμα που λειτουργεί κοντά στη μόνιμη κατοικία του.

10.3.1 Κεντρικά και περιφερειακά εκπαιδευτικά ιδρύματα

Η ανάλυση που έγινε στα πλαίσια της ποσοτικής έρευνας αποκαλύπτει ότι κατά την επιλογή σπουδών εμφανίζονται μεγάλες διαφοροποιήσεις μεταξύ των υποψηφίων. Η θέση του ιδρύματος εισαγωγής σε σχέση με τον τόπο μόνιμης κατοικίας καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές των υποψηφίων. Η έλλειψη διδασκτρών στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν αποτελεί επαρκές μέτρο για τη διευκόλυνση των φοιτητών. Οι ελλείψεις υποδομές σε φοιτητικές εστίες στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου λειτουργούν τα περισσότερα τμήματα, αλλά και στα ιδρύματα της περιφέρειας, έχουν ως αποτέλεσμα την υψηλή και σε αρκετές περιπτώσεις δυσβάστακτη οικονομική επιβάρυνση των οικογενειών των φοιτητών⁴¹. Συνυπολογίζοντας την οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα τα τελευταία έτη, καθώς επίσης και την ουσιαστική έλλειψη δυνατότητας σπουδών εξ αποστάσεως⁴², η μετακίνηση για σπουδές κρίνεται οικονομικά ως ιδιαίτερα επώδυνη.

Υψηλός αριθμός νεοεισακτέων τελικά δε μετακινείται στις μακρινές περιοχές και ουσιαστικά παραμένουν ανενεργοί. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται περισσότερο για νεοεισαχθέντες σε σχολές που δε βρίσκονται σε υψηλή θέση προτίμησης. Το κριτήριο των προτιμήσεων συμπεριλαμβάνει έντονα και το γεωγραφικό στοιχείο.

Από την πλευρά των τμημάτων εισαγωγής παρατηρείται ένας άνισος αγώνας στην προσέλκυση των υποψηφίων μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών πανεπιστημίων. Τα κεντρικά πανεπιστήμια έχουν το ισχυρό πλεονέκτημα να

⁴⁰ Εναλλακτική πρόταση θα μπορούσε να αποτελέσει η καταβολή διδασκτρών, που έρχεται όμως σε αντίθεση με την αρχή της δωρεάν παιδείας.

⁴¹ Στην Ελλάδα δεν είναι διαδεδομένη η χορήγηση φοιτητικών δανείων.

⁴² Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο δέχεται αποφοίτους με όριο κατώτερης ηλικίας.

προσελκύουν τόσο το μεγάλο αριθμό των ντόπιων υποψηφίων όσο και υποψηφίους που προέρχονται από την επαρχία, που συνολικά έχουν ευκολότερη πρόσβαση προς το κέντρο σε σχέση με άλλες επαρχιακές περιοχές. Αντίθετα, τα περισσότερα περιφερειακά πανεπιστήμια συμπληρώνουν το φοιτητικό τους δυναμικό, πρωτίστως, μέσα από το μικρό πλήθος των ντόπιων υποψηφίων. Τμήματα των περιφερειακών ιδρυμάτων αντιμετωπίζονται από μεγάλο αριθμό υποψηφίων ως υποκατάστατα τμημάτων των κεντρικών, οπότε η ισορροπία επιτυγχάνεται μέσα από τη διαφοροποίηση των βάσεων εισαγωγής. Οι χαμηλότερες βάσεις εισαγωγής που παρατηρούνται διαχρονικά στα τμήματα της περιφέρειας αποτελούν συχνά συνέπεια της γεωγραφικής τους αποκέντρωσης.

Ο μεγάλος αριθμός των μετεγγραφών δεν αποτελεί λύση. Αντίθετα δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μιας και κάποια περιφερειακά τμήματα αδειάζουν (πολλές φορές σε βαθμό απαξίωσης), ενώ αντίθετα στα τμήματα που λειτουργούν στα μεγάλα αστικά κέντρα συσσωρεύεται απαγορευτικά υψηλός όγκος φοιτητών, προκαλώντας σοβαρά λειτουργικά προβλήματα.

Οι σκέψεις για σύνδεση της χρηματοδότησης των ανωτάτων ιδρυμάτων με τον αριθμό των φοιτητών που εισέρχονται ή φοιτούν σε αυτά θα έχει καταστροφικές συνέπειες για τα ιδρύματα της περιφέρειας, όπου τα πάγια λειτουργικά κόστη είναι υψηλά. Οποιαδήποτε τέτοια σκέψη θα πρέπει να συνοδεύεται με ολικές παρεμβάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής για ανασχεδιασμό της κατανομής των τμημάτων και των φοιτητών.

10.3.2 Η θέση των ΤΕΙ σε σχέση με τα ΑΕΙ

Τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά ιδρύματα εντάσσονται στην ανώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης. Η ανωτατοποίησή τους αποτέλεσε επιδίωξη των τμημάτων για πολλά έτη. Ο ρόλος των ΤΕΙ θα έπρεπε να είναι συμπληρωματικός του ρόλου των ΑΕΙ, μιας και έχουν διαφορετικό προσανατολισμό.

Στην πραγματικότητα, στις περισσότερες περιπτώσεις τα ΤΕΙ αποτελούν την εναλλακτική λύση των υποψηφίων που θέλουν να εισαχθούν σε κάποιο τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και δεν μπόρεσαν να εισαχθούν σε κάποιο ΑΕΙ της

αρεσκείας τους. Η ανωτατοποίηση των ΤΕΙ έγινε με νόμο⁴³ χωρίς να συνοδεύεται από επαρκείς αναθεωρήσεις του τρόπου λειτουργίας και των προγραμμάτων σπουδών τους.

Ο προσανατολισμός πολλών ΤΕΙ είναι περισσότερο θεωρητικός και δεν εναρμονίζεται με τους βασικούς στόχους της τεχνολογικής εκπαίδευσης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διαμορφώνονται συνθήκες σύγκρισης με τα ΑΕΙ του ιδίου ή παρομοίου γνωστικού αντικειμένου, τα οποία όμως έχουν σαφή επιστημονικό προσανατολισμό και περισσότερα έτη λειτουργίας. Τα ΤΕΙ θα έπρεπε να μην είναι υποκατάστατα των αντίστοιχων ΑΕΙ, αλλά να αποτελούν ανεξάρτητες εναλλακτικές επιλογές.

Βασικό διακύβευμα της επόμενης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης είναι ο επανακαθορισμός του ρόλου των ΤΕΙ με τέτοιο τρόπο που να προσφέρουν σπουδές τεχνολογικής εκπαίδευσης άμεσα εφαρμόσιμες στην αφορά εργασίας. Επιπλέον, θα πρέπει να αναθεωρηθεί η λειτουργία τμημάτων των ΤΕΙ που έχουν αποκλειστικά επιστημονικό και θεωρητικό προσανατολισμό.

10.4 Έλλειμμα σε “ενδιάμεση” βαθμίδα

Η πορεία για μεγαλύτερο μέρος των αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας τείνει προς σχολές και τμήματα των ελληνικών ΑΕΙ και ΤΕΙ. Σχεδόν το σύνολο των αποφοίτων επιδιώκουν την εισαγωγή τους σε αυτά και οι περισσότεροι το επιτυγχάνουν. Ακόμα και το εξεταστικό σύστημα, όπου η αποφοίτηση από το γενικό λύκειο προϋποθέτει τη συμμετοχή σε εισαγωγικές εξετάσεις, ωθεί τους μαθητές προς αυτή την κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό, εξαναγκάζεται ο απόφοιτος να ακολουθεί σπουδές τετραετούς τουλάχιστον διάρκειας⁴⁴.

Η προδιαγεγραμμένη αυτή πορεία γίνεται σχεδόν μονόδρομος, λόγω της έλλειψης επαρκών εναλλακτικών διεξόδων. Σε όλες σχεδόν τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις υπάρχει μέριμνα για αναβάθμιση της τεχνικής εκπαίδευσης, χωρίς όμως το επιθυμητό αποτέλεσμα. Τα ΤΕΙ έχουν χάσει τον τεχνολογικό τους χαρακτήρα, επιδιώκοντας κυρίως σε ακαδημαϊκό προσανατολισμό.

---

⁴³ Νόμος 2916/2001 (ΦΕΚ 114/11.06.2001, τεύχος Α), "Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής".

⁴⁴ Με ό,τι συνέπειες μπορεί να προκύπτουν τόσο σε οικονομικό και επαγγελματικό όσο και σε οικογενειακό επίπεδο, εφόσον οι σπουδές συνοδεύονται από αλλαγή τόπου κατοικίας.

Τα ΙΕΚ -δημόσια ή και ιδιωτικά- δεν προσελκύουν επαρκή αριθμό αποφοίτων οπότε δεν αποτελούν επαρκή εναλλακτικό άξονα. Σε αυτό συμβάλλουν τα ίδια τα προγράμματα σπουδών, αλλά και η ένταξή τους στη μεταδευτεροβάθμια και όχι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, κάτι που έχει σοβαρές συνέπειες στα επαγγελματικά τους δικαιώματα. Παρόλα αυτά, ο προσανατολισμός των ΙΕΚ είναι σαφής, διότι παρέχουν σπουδές σε εφαρμοσμένα αντικείμενα που συνήθως συνδέονται με την αγορά εργασίας.

Τα κολέγια, που συνήθως συνεργάζονται με πανεπιστήμια του εξωτερικού, παρέχουν μεταλυκειακές σπουδές σε κάποιον αριθμό αποφοίτων. Οι σπουδές σε αυτά προϋποθέτουν την καταβολή διδάκτρων. Παράλληλα, δεν υπάρχει καμία ακαδημαϊκή αναγνώριση των τίτλων σπουδών που παρέχουν από το ελληνικό κράτος.

Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι στη χώρα απουσιάζει μία ενδιάμεση βαθμίδα εκπαίδευσης, που θα μπορούσε να αποτελέσει επαρκή εναλλακτική κατεύθυνση για μεγάλο αριθμό αποφοίτων. Σε αυτή τη βαθμίδα θα εισάγονται απόφοιτοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, χωρίς την συμμετοχή τους σε εισαγωγικές εξετάσεις. Η διάρκεια φοίτησης θα είναι διετής. Έτσι το λύκειο θα μπορούσε να αποδεσμευθεί από τις διαδικασίες εισαγωγής. Η λειτουργία τους θα γίνεται σε τοπικό επίπεδο και το αντικείμενο σπουδών θα πρέπει να αναθεωρείται διαρκώς, ώστε να εναρμονίζεται με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Για τη λειτουργία τους θα πρέπει να υπάρξει συνεργασία των υπουργείων παιδείας και εργασίας, καθώς επίσης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε αυτή τη βαθμίδα θα μπορούσαν να ενταχθούν τα υπάρχοντα ΙΕΚ και ΚΕΚ⁴⁵. Επίσης, σε αυτή τη βαθμίδα θα μπορούσαν να ενταχθούν αρκετά από τα τμήματα των ΤΕΙ που θα επιλέξουν να αλλάξουν προσανατολισμό. Τα τμήματα της “ενδιάμεσης” βαθμίδας θα πρέπει να συνεργάζονται με τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, ώστε ο απόφοιτος τους -εφόσον διαπιστώσει ότι θέλει να συνεχίσει τις σπουδές του- να έχει τη δυνατότητα εισαγωγής⁴⁶ σε αυτά⁴⁷.

Η νέα αυτή βαθμίδα θα απαλλάξει μεγάλο αριθμό αποφοίτων από μία οικονομικά επώδυνη, εργασιακά ουτοπική και ακαδημαϊκά άσκοπη εισαγωγή σε

---

⁴⁵ Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων

⁴⁶ Μέσα από διαδικασίες επιλογής.

⁴⁷ Προηγούμενη φοίτηση στα τμήματα της ενδιάμεσης βαθμίδας θα μπορεί να συνυπολογίζεται στη διάρκεια σπουδών και στα εξεταζόμενα μαθήματα των νεοεισαχθέντων στα ανώτατα ιδρύματα.

κάποιο από τα υπάρχοντα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Παράλληλα, η παιδεία εξακολουθεί να παρέχεται δωρεάν, με κόστος σαφώς χαμηλότερο για το κράτος, ενώ ταυτόχρονα δίνεται η δυνατότητα στους σπουδαστές να επανεξετάσουν, στο διάστημα της διατίμιας, εάν θέλουν να εισαχθούν σε κάποιο από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

10.5 Σύνδεση εκπαίδευσης αγορά εργασίας

Η επιλογή σπουδών αποτελεί μία ιδιαίτερα κρίσιμη απόφαση για το μέλλον. Ιδιαίτερα, εφόσον η επιλογή γίνεται από κάποιον υποψήφιο που βρίσκεται στη δεύτερη δεκαετία της ζωής του, υπάρχει αυξημένη πιθανότητα λάθους. Η λανθασμένη επιλογή θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή του υποψηφίου. Ένα κρίσιμο συστατικό διερεύνησης αποτελεί το κατά πόσον υπάρχει πραγματική δυνατότητα “σωστής” επιλογής μετά το λύκειο. Τα κανονιστικά πρότυπα σχεδόν επιβάλλουν τη συνέχιση των σπουδών. Ελάχιστο μόνο ποσοστό από τους αποφοίτους επιλέγει να εισαχθεί σε κάποιο τμήμα με αποκλειστικό κίνητρο την άμεση ένταξη στην εργασία.

Η επιλογή των σπουδών θα πρέπει να είναι αποτέλεσμα μίας σειράς ενεργειών και διαδικασιών, που σύμφωνα με τις νεοθεσμικές θεωρίες προκύπτουν από το συνδυασμό στοιχείων τόσο του ρυθμιστικού άξονα όσο και του κανονιστικού και γνωστικού πυλώνα. Σε επίπεδο πολιτείας, θεωρούνται περισσότερο επιτακτικές οι ενέργειες στα πλαίσια της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών τόσο σε επίπεδο σχολικών μονάδων όσο και σε κέντρα συμβουλευτικής και προσανατολισμού, στα οποία θα απευθύνονται οι μαθητές και το οικογενειακό τους περιβάλλον.

Το “μάθημα” του επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία πρέπει να αναμορφωθεί, ώστε να γίνεται από εξειδικευμένους επιμορφωτές και να καλύπτει όλη τη διάρκεια της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, οι προσεγγίσεις θα πρέπει να συμπληρώνονται με δράσεις βιωματικού χαρακτήρα.

Στους συμβουλευτικούς σταθμούς που λειτουργούν στα πλαίσια των διευθύνσεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης θα μπορούν οι μαθητές να ενημερώνονται και να συμμετέχουν σε ειδικούς έλεγχοι ενδιαφερόντων, ώστε να

ορίζεται το επαγγελματικό τους προφίλ⁴⁸. Από την προηγούμενη περιγραφή, φαίνεται αυτονόητο ότι η στελέχωση των σταθμών πρέπει να γίνεται από ειδικευμένο προσωπικό και ειδικούς επιστήμονες και όχι απαραίτητα από εκπαιδευτικούς. Στη λειτουργία των σταθμών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών στους γονείς, αλλά και η συνεργασία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ώστε όσες αλλαγές γίνονται σε αυτά να μπορούν να γίνουν γνωστές στους υποψηφίους.

Στα πλαίσια της επιτροπής σχεδιασμού δίνεται σχεδόν μηδενική βαρύτητα στην πολιτική της σύνδεσης με την αγορά εργασίας. Η τρέχουσα κατάσταση στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα καθιστά επιβεβλημένη την αλλαγή πολιτικής προς την κατεύθυνση της αποδοτικότητας. Για το λόγο αυτό, πρέπει, εκτός των άλλων, να ιδρυθεί και να λειτουργήσει ινστιτούτο με αντικείμενο μελέτης τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την εργασία.

10.6 Αναμόρφωση προγραμμάτων σπουδών

Τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα δείχνουν να είναι ιδρύματα δύο ταχυτήτων. Αρκετά τμήματα που βρίσκονται υψηλά στις προτιμήσεις των υποψηφίων έχουν σαφή ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά και προδιαγράφουν επαγγελματικό μέλλον που είναι καθορισμένο⁴⁹. Αντίθετα, πολλά από τα τμήματα δεν ανήκουν σε μία από τις πρώτες επιλογές για τους νεοεισερχόμενους σε αυτά, έχουν ασαφή αντικείμενα σπουδών, ενώ δεν υπάρχουν δεδομένα για τις επαγγελματικές προοπτικές που προσφέρονται κατά την αποφοίτηση από αυτά.

Τα τμήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οφείλουν να υιοθετήσουν πολιτικές διαρκούς αναμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών, ώστε, πέραν της εξυπηρέτησης των ακαδημαϊκών τους στόχων, να εναρμονίζονται με τις υπάρχουσες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και να συνυπολογίζουν τις μελλοντικές ανακατατάξεις σε αυτή. Η αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών θα πρέπει να γίνεται ανά μικρά χρονικά διαστήματα, ώστε να μπορούν να επικαιροποιούνται σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Ο χώρος της δημόσιας εκπαίδευσης αναμένεται να ενσωματώσει συνθήκες ανταγωνισμού που,

---

⁴⁸ Αυτά τα tests είναι πολύ διαδεδομένα στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα διενεργούνται κυρίως από ιδιωτικές εταιρείες.

⁴⁹ Χωρίς απαραίτητα να είναι και ευοίωνα.

μεταξύ άλλων, θα στοχεύει στην προσέλκυση του μεγαλύτερου μέρους από το “ικανό” μαθητικό δυναμικό. Οι συνθήκες ανταγωνισμού που διαμορφώνονται θα επιφέρουν θετικά αποτελέσματα τόσο στη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όσο και στην εξισορρόπηση κάποιων συνιστωσών του επαγγελματικού και κοινωνικού γίγνεσθαι που έχει διαταραχθεί από τις τρέχουσες αδυναμίες.

Βιβλιογραφία - Πηγές

Andreou, E., Vlachos, F. & Andreou, G. (2005). "Approaches to studying among Greek university students: the impact of gender, age, academic discipline and handedness", *Educational Research*, 48 (3): 301-311.

Argyropoulou, E., Sidiropoulou-Dimakakou, D. & Besevegis, E. (2007). "Generalized Self-Efficacy, Coping, Career Indecision, and Vocational Choices of Senior High School Students in Greece: Implications for Career Guidance Practitioners", *Journal of Career Development*, June 2007 33: 316-337.

Asderaki, F., 2009. "The impact of the Bologna Process on the development of the Greek quality assurance system", *Quality in higher education*, 15 (2) : 105 - 122

Barkoukis, V., Tsorbatzoudis, H., Grouios, G. & Sideridis, G., (2008). "The assessment of intrinsic and extrinsic motivation and amotivation: Validity and reliability of the Greek version of the Academic Motivation Scale", *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 15:1, 39 - 55

Bornholt, L., Gientzotis, J. & Cooney, G., (2004). "Understanding Choice Behaviours: Pathways from School to University with Changing Aspirations and Opportunities", *Social Psychology of Education*, 7(2), 211-228.

Centre for Educational Research, (2001). "Higher Education Admissions and Student Mobility within the EU (ADMIT)", *Clare Market papers no.18*.

Christidou, V., (2006). "Greek Students' Science-related Interests and Experiences: Gender differences and correlations", *International Journal of Science Education*, 28:10, 1181 - 1199.

Education Research Centre - Ministry of Education and Religious Affairs, 2003. "The Greek Education System. Facts and Figures" (Supervision: Prof. V. Koulaidis. Compiled by C. Papakyriakopoulos, A. Patouna, A. Katsis & S. Georgiadou), Athens.

Eliou, M., (1982). "Research in Greek higher education", *Higher Education in Europe*, 7: 1, 41 – 45.

Eliou, M. (1988). "Mobility or migration?: The case of Greek students abroad", *Higher Education in Europe*, 13 (3), 60-66.

Ertl, H., (2003). "The European Union and Education and Training: An Overview of Policies and Initiatives", in: Phillips, D. & Ertl, H. (eds.): *Implementing European Union Education and Training Policy. A Comparative Study of Issues in Four Member States* (Dordrecht: Kluwer), 13-39.

Frangouhaki, A., (1982). "Success through failure: a tentative analysis of the ideological foibles of the educational system". Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα.

Georgiadis, N. M., (2005). "Trends in state education policy in Greece: 1976 to the 1997 reform", *Education Policy Analysis Archives*, 13 (9).

Georgiadis, N., M., (2007). "Educational Reforms in Greece (1959 - 1997) and Human Capital Theory", *Journal for Critical Education Policy Studies*, Volume 5, Number 2 (November 2007).

Georgiou, S. N., & Tourva, A. (2007). "Parental attributions and parental involvement", *Social Psychology of Education*, 10(4), 473-482.

Gouvias, D., (1998). "Comparative issues of selection in Europe: The case of Greece", *Education Policy Analysis Archives* 6.

Gouvias, D., (1998). "The Relation between Unequal Access to Higher Education and Labour-market Structure: the case of Greece", *British Journal of Sociology of Education*, 19:3, 305 – 333.

Gouvias, D. & Vitsilakis-Soroniatis, C., (2005). "Student employment and parental influences on educational and occupational aspirations of Greek adolescents", *Journal of Education and Work*, 18(4), 421-449(29).

Howard, K., Sharp, J. A., Sharp, A., Νταλάκου, Β.Π. & Σοφούλης, Κ.Μ., (1996). “Η επιστημονική μελέτη : οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών ερευνητικών εργασιών”. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Hughes, M., Kroehler, C.J., (2007). "Κοινωνιολογία: οι βασικές έννοιες". Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Huisman, J., Luijten-Lub, A. & Van Der Wende, M., (2005). “On cooperation and competition: A comparative analysis of national policies for internationalisation of higher education in seven Western European countries”. *Journal of Studies in International Education*, 9 (2), pp. 147-163.

James M. & Herbert S., (2003). "Οργανώσεις". Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Janne, H., (1987). “Sociological reflections on the nature of and the debate about the links between secondary and tertiary education”, *Higher Education in Europe*, 12: 2, 20-32.

Kavasakalis A. & Stamelos G., (2010). “Quality Assurance and Greek Higher Education: Two decades efforts for the establishment and implementation of a quality assurance system”, WCCES XIV World Congress, June 14-18 2010, Istanbul/Turkey

Kim, Y. M.,(2009). “Convergence of Tertiary Education Policies in Europe and Implications for the United States of America”, *Higher Education in Europe*, 34: 1, 65-76.

Levon T. E., “Factors Influencing Postsecondary Education Enrollment Behaviors of Urban Agricultural Education Students”, *Career and Technical Education Research*, 32(2), pp. 79-98

Lewis, M. V. & Kosine, N. R., (2008). “Growth and exploration: Career development theory and programs of study”, *Career and Technical Education Research*, 33(3), 227-243.

Liagouras, G., Protogerou, A. & Caloghirou Y., (2003). "Exploring mismatches between higher education and the labour market in Greece", *European Journal of Education*, 38, 4, 2003.

Marchbank, J., & Letherby, G., (2006). "Views and perspectives of women's studies: a survey of women and men students", *Gender and Education*, 18: 2, 157-182.

Mavridis, L., (1978). "First stage of reform of Greek higher education", *Higher Education in Europe*, 4:1, 31-33.

Papas, G. & Psacharopoulos, G.,(1987). "The transition from school to the university under restricted entry: A Greek tracer study", *Higher Education*, 16, 481-501.

Prokou, E., (2008). "The Emphasis on Employability and the Changing Role of the University in Europe", *Higher Education in Europe*, 33: 4, 387-394.

Psacharopoulos, G. & Tassoulas, S. (2004). "Achievement at the higher education entry examinations in Greece: A Procrustean approach", *Higher Education*, 47(2), 241-252.

Saiti, A., and Prokopiadou, G., (2008). "The demand for higher education in Greece", *Journal of Further and Higher Education*, Volume 32, Number 3, August 2008, pp. 285-296(12).

Scott, R. W., (1995). "The institutional construction of organizations". Sage Publications, Thousand Oaks.

Scott, R. W., (2005). "Institutions and Organisations". Sage Publications, Thousand Oaks.

Scott, R. W., (2008). "Institutions and Organisations", (3rd Edition). Sage Publications, Thousand Oaks.

Scott, R. W., (2010). “Organizations: rational, natural, and open systems”, <http://studenten.samenvattingen.com/documenten/show/0467670/>, [Accessed the 5th of November 2010, 14:55].

Scott, R.W. & Christensen, S., (2005), “The Institutional Construction of Organizations : International and Longitudinal Studies”. Sage Publications, Thousand Oaks.

Stamelos, G., & Sivri Chr., (1995). “Regional dimensions of entrance examinations to higher education in Greece”. *Journal of Modern Greek Studies*, vol.13, pp.215-230.

Stamelos Y., (2000). “The changing role of greek universities”, *Higher Education Management*, vol.II, no.3, pp.51-62.

Stamoulas, A., (2005). “Implementation of the Bologna Process Goals: On Greek State Funding”, *Higher Education in Europe*, 30: 1, 41-51.

Steinmo, S., Thelen, K., & Longstreth, F., (1997). “Structuring politics: historical institutionalism in comparative analysis”. Cambridge University Press, Cambridge.

Schultz, T., & Κουτσομάρης, Γ. Φ., (1972). “Η οικονομική αξία της εκπαίδευσης”. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

Vryonides, M., (2007). “Struggling between tradition and modernity: gender and educational choicemaking in contemporary Cyprus”, *Gender and Education*, 19: 1, 93-107.

Vivas, A.J., & Hevia, D., (2009). “Professionalization in Universities and European Convergence”, *Higher Education in Europe*, 34: 3, 399-409.

Αθανασιάδης, Η., (2008). “Η σχέση του πατρικού επαγγέλματος των νεοεισελθόντων φοιτητών στα ελληνικά Α.Ε.Ι. το 2001 σε σχέση με τον νομό γέννησής τους”. http://www.rhodes.aegean.gr/ptde/revmata/issue1/10Athanas_OK.pdf. [Accessed the 7th of November 2008, 19:15].

Ανθογαλίδου, Θ., (1987). “Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αναπαραγωγή και εξέλιξη μιας παραδοσιακής κοινωνίας”. Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.

Βαβουράκη Α., Ζουγανέλη Α., Σοφού Ε. & Κούτρα Χ., (2008). “Ευρωπαϊκές θέσεις για την ποιότητα στην εκπαίδευση”. <http://www.pi-schools.gr/download/publications/epitheorisi/teyχος13/033-042.pdf> [Accessed the 5th of April 2008, 07:56].

Βακαλιός, Θ., (1991). “Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών : πορίσματα έρευνας”. Έκδοση :Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΙΤΕ), Αθήνα.

Γκότοβος, Α.Ε., (2001). “Οικουμενικότητα, ετερότητα και ταυτότητα : η επαναδιαπραγμάτευση του νοήματος της παιδείας”. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα.

Δαμανάκης, Μ.,(1993). “Μετανάστευση και εκπαίδευση”. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Δημητρόπουλος, Ε., Γ., (1994). “Οι εξετάσεις για εισαγωγή στο πανεπιστήμιο. Προκλήσεις, αμφισβητήσεις, αδιέξοδα”. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Δρουκόπουλος, Β., (1989). “Η άνιση πρόσβαση: εκπαιδευτικές ευκαιρίες στα πολυτεχνεία και τις πολυτεχνικές σχολές”. Εκδόσεις Οδυσσέας, Αθήνα.

ΕΚΚΕ (2009). http://www.ekke.gr/estia/gr_pages/Grenvfor/laei.htm. [Accessed the 11th of April 2010, 19:56].

ΕΛΚΕΠΑ, (1989). “Το μέλλον της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ; Εκθεση του Ο.Ο.Σ.Α.”. Εκδόσεις ΕΛΚΕΠΑ, Αθήνα.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2007). “Απόφαση αριθ. 1578/2007/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 για το κοινοτικό στατιστικό πρόγραμμα 2008-2012”.

ΕΣΥΕ, (2001). “Απογραφή Πληθυσμού 2001. Πίνακας Π-1: Ταξινόμηση Επαγγελματών της ΕΣΥΕ (ΣΤΕΠ-92, ISCO-88) σε μονοψήφιο επίπεδο”.

ΕΣΥΕ, (2003). “Μετάβαση από την Εκπαίδευση στην Αγορά Εργασίας, έτους 2000”,
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0102/PressReleases/A0102_SJO10_DT_AH_00_2001_01_F_GR.pdf, [Accessed the 23rd of September 2006, 08:25].

ΕΣΥΕ, (2006¹). “Πίνακας 10 : Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω κατά μονοψήφιες ομάδες ατομικών επαγγελμάτων, ομάδες ηλικιών και φύλο. Γ΄ τρίμηνο 2006”.
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A0101&r_param=SJO01&y_param=2006_03&mytabs=0, [Accessed the 3rd of September 2007, 16:25].

ΕΣΥΕ, (2009¹). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 1: Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο (Σύνολο Χώρας)”
http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_1_Y.pdf, [Accessed the 13rd of September 2009, 08:25].

ΕΣΥΕ, (2009²). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 2B: Πληθυσμός της Ελλάδος (σε χιλιάδες) κατά ΥΠΑ μόνιμης κατοικίας και κατάσταση απασχόλησης για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο (Σύνολο Χώρας)”
http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_2B_Y.pdf, [Accessed the 17th of September 2009, 10:15].

ΕΣΥΕ, (2009³). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 2A: Πληθυσμός της Ελλάδος (σε χιλιάδες) κατά φύλο, ηλικία και κατάσταση απασχόλησης για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο (Σύνολο Χώρας)”
http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_2A_Y.pdf, [Accessed the 5th of August 2009, 18:23].

ΕΣΥΕ, (2009⁴). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 4: Απασχολούμενοι (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά επάγγελμα (μονοψήφια ταξινόμηση) για τα έτη 1998 – 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο”.

http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_4_Y.pdf,

[Accessed the 5th of July 2009, 13:35].

ΕΣΥΕ, (2009⁵). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 3Α: Απασχολούμενοι (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και θέση στο επάγγελμα, για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο”.

http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_3A_Y.pdf,

[Accessed the 15th of July 2009, 14:26].

ΕΣΥΕ, (2009⁶). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 2Δ: Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης και επίπεδο εκπαίδευσης, για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο”.

http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_2D_Y.pdf,

[Accessed the 15th of July 2009, 13:03].

ΕΣΥΕ, (2009⁷). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 2Γ: Πληθυσμός (σε χιλιάδες) ηλικίας 15 ετών και άνω, κατά κατάσταση απασχόλησης και βαθμό αστικότητας του τόπου μόνιμης κατοικίας, για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο) ανά τρίμηνο”.

http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_2C_Y.pdf,

[Accessed the 25th of June 2009, 14:23].

ΕΣΥΕ, (2009⁸). “Έρευνα Εργατικού Δυναμικού: Πίνακας 2Α: Πληθυσμός της Ελλάδος (σε χιλιάδες) κατά φύλο, ηλικία και κατάσταση απασχόλησης για τα έτη 1998 - 2008 (Δ΄ τρίμηνο ανά τρίμηνο (Σύνολο Χώρας))”.

http://www.statistics.gr/gr_tables/S301_SJO_1_TS_Q1_98_Q4_08_2A_Y.pdf,

[Accessed the 25th of June 2009, 07:22].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006). “Έπιτευξη της ατζέντας εκσυγχρονισμού για τα πανεπιστήμια: Εκπαίδευση, Έρευνα και Καινοτομία”. COM(2006) 208 τελικό.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2007¹). “Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα 2007/08”.

http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/EL_EL.pdf, [Accessed the 15th of October 2008, 10:27].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2008). “Διακυβέρνηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη Πολιτικές, δομές, χρηματοδότηση και ακαδημαϊκό προσωπικό”. Βέλγιο, 2008.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2008²). “Οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα 2008/09”.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/EL_EL.pdf, [Accessed the 26th of July 2009, 11:27].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2009). “Δομές Συστημάτων Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ευρώπη. Ελλάδα 2009/10”.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_EL_EL.pdf, [Accessed the 18th of July 2010, 14:15].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2009²). “Συνοπτική παρουσίαση των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ευρώπη και τρέχουσες μεταρρυθμίσεις. Ελλάδα Οκτώβριος 2009”.

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_EL_EL.pdf, [Accessed the 19th of September 2010, 13:11].

Ζύμαρης, Ε.Δ., (1983). “Σχέση φύλου σε ορισμένες ηλικίες : και επίδοση στα ελληνικά και μαθηματικά – έρευνα”. Έκδοση: Φιλοτεχνικός όμιλος Χίου, Χίος.

Καράτζιου Ν., (2003). “ Κάθε πόλη και ΑΕΙ, κάθε χωριό και ένα ΤΕΙ”. Εφημερίδα “Κυριακάτικη” - 14/09/2003.

Κασσωτάκης Μ. & Παπαγγελή-Βουλιούρη, Δ., (1995). “Οι διαδικασίες μετάβασης από τη δευτεροβάθμια στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η διαχρονική τους εξέλιξη και τα προβλήματα τους” σελ 263-304. Ελληνική εκπαίδευση, Αθήνα.

- Καλημέρη Χ., (2009). “Ρεκόρ κενών θέσεων σε ΑΕΙ και ΤΕΙ”.
<http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=12333&subid=2&pubid=14875211.>,
[Accessed the 27th of November 2010, 07:52]
- Καλογεράτος, Π., (1985). “Κοινωνιολογία των πολιτικών θεσμών”. Εκδόσεις
Σακκουλά, Αθήνα – Κομοτηνή.
- Κατσανέβας, Θ., (2005). “Προβλέψεις προοπτικών απασχόλησης και
επαγγελματικός προσανατολισμός”.
http://www.unipi.gr/katsanevas/arthra/scientific%20articles/80_Provlepseis_proopti_kwn_apasxolisis.doc, [Accessed the 17th of April 2007, 19:15].
- Κατσανέβας, Θ., (2008). “ Τα τελευταία αναλυτικά στοιχεία για τις προοπτικές και
τις διεξόδους των επαγγελματιών σε σχέση με σπουδές σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ
(Οκτώβριος 2008)”. <https://www.careergatetest.com/images/stories/Article4.pdf>,
[Accessed the 27th of March 2009, 11:15].
- Κατσανέβας, Θ. & Λιβανός, Η. (2005). “Η πορεία και τα αίτια της ανεργίας στην
Ελλάδα”, Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων, 40, Οκτώβριος, σελ. 4-12.
- Κατσανέβας, Θ., (2010). “Το Μέτρον Τεστ Επαγγελματικού
Προσανατολισμού, η Έρευνα Επαγγελματιών και η Πρωτότυπη «Ταξινόμηση Κ»”.
<http://www.unipi.gr/katsanevas/arthra/scientific%20articles/88.doc>, [Accessed the
17th of April 2010, 21:15].
- Κάτσικας, Χ., (2006). “Πανελλήνιες 2006. Επιλογές σχολών με το νέο εξεταστικό
σύστημα”. http://www.fa3.gr/nomothesia_2/nomoth_education/13_epiloges-sxolon-2006.htm, [Accessed the 21th of July 2007, 10:15].
- Κάτσικας, Χ. & Καββαδίας, Γ.Κ., (1994). “Η ανισότητα στην Ελληνική
εκπαίδευση: η εξέλιξη των ευκαιριών πρόσβασης στην ελληνική εκπαίδευση (1960-
1994)”. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.
- Κιντής, Α. (1985). “Η ανώτατη εκπαίδευση στην Ελλάδα”. Εκδόσεις Gutenberg,
Αθήνα.

Κόλλιας Χ., (2002). “Προβλήματα και δυσκολίες που αφορούν την ποιότητα ζωής των φοιτητών περιφερειακών πανεπιστημίων στην Ελλάδα, στο “Το έργο ‘έρευνα’ 1997-2000: Συνοπτική παρουσίαση” (σσ. 437-446). Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Αθήνα.

Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ., (1994). “Οι εξετάσεις, η εκπαιδευτική πολιτική και το κοινωνικό πλαίσιο”. Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου με θέμα “Μηχανισμοί και όροι επιλογής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση”, σελ 115-138, 4-5 Νοεμβρίου, Αθήνα.

Κυπριανός Π., (2006). “Γνώση, κοινωνική διάκριση, επαγγελματική διασφάλιση: Οι Έλληνες φοιτητές εξωτερικού από το 1837 ως τις μέρες μας”. Σύγχρονη Εκπαίδευση, τχ. 156, Ιανουάριος – Μάρτιος: 28-48.

Κωτσίκης, Β. (1999). “Εκπαιδευτικά Συστήματα: Οργάνωση & Διοίκηση. Συστημική Προσέγγιση”. Εκδόσεις Ελλήν, Περιστέρι.

Λίτινας, Κ., (2006). “Συστήματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας 1964-2006”.
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4raKueRPGAsJ:tm.pasok.gr/paideia/wp-content/uploads/2009/03/systhmata.doc+%CE%B4%CE%B5%CF%83%CE%BC%CE%B5%CF%82+%CE%BF%CE%BC%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82+%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CF%8E%CE%BD&cd=6&hl=el&ct=clnk&gl=gr.>[Accessed the 28th of May 2010, 10:56].

Μαράτου-Αλιπράντη Λ., Μπάγκαβος Χ., Παπαδάκης, Μ. & Παπλιάκου, Β., (2002). “Πληθυσμός και εκπαίδευση στην Ελλάδα: Εξελίξεις και προοπτικές”. Εκδόσεις ΕΚΚΕ, Αθήνα.

Μπακαλάκος, Χ.,Α., (1994). “Μηχανισμοί και όροι επιλογής για τη τριτοβάθμια εκπαίδευση”. Πρακτικά επιστημονικού συμποσίου με θέμα “Μηχανισμοί και όροι επιλογής για την τριτοβάθμια εκπαίδευση”, σελ 57-70, 4-5 Νοεμβρίου, Αθήνα.

Μπαλωτή, Ξ.Δ., (1996). “Αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα : εθνική έκθεση για το πρόγραμμα Leonardo da Vinci”. Έκδοση: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα.

Μπουζάκης, Σ., (1986). “Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1985)”. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Νούτσος, Χ. (1986). “Ίδεολογία και εκπαιδευτική πολιτική”. Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2003). “Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη: Αξιολόγηση και εξεταστικά συστήματα”. <http://www.pi-schools.gr/download/programs/erevnes/erevexetastiko.doc>, [Accessed the 25th of May 2007, 15:16].

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, (2006). “Έρευνα Μαθητικής Διαρροής: Η Μαθητική Διαρροή στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο, Ενιαίο Λύκειο, ΤΕΕ)”. Εκδόσεις Επτάλοφος, Αθήνα.

Παπαγιαννάκη Α., (2010). “Περισσότεροι από 300.000 οι “αιώνιοι” φοιτητές σε ΑΕΙ και ΤΕΙ”. http://www.evdomi.gr/pub/starcms/repository/static/articles/ar_39721_1.asp, [Accessed the 28th of November 2010, 10:27]

Παπαηλίας, Θ., (2006). “Εκπαίδευση σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης:ερμηνεία της σύγκρουσης στο χώρο της παιδείας”. Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.

Παπαηλίας, Θ., (2006²). “Αγορά, εκπαίδευση, ιδεολογία : η τριτοβάθμια εκπαίδευση στον 20^ο και 21^ο αιώνα”. Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα.

Παπαηλίας, Θ., (2006³). “Προσφορά και ζήτηση ειδικοτήτων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα”. Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα.

Πρόκου, Ε., (2009). “ Εκπαίδευση Ενηλίκων και δια βίου μάθηση στην Ευρώπη και την Ελλάδα”. Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα.

Σκούρας, Α., Αγγελής, Α., Βογιατζόγλου, Σ., Πρεκατέ, Β., & Χρονόπουλος Χ. (1997). “Εκπαιδευτική έρευνα: Συστατικό στοιχείο διαμόρφωσης και υλοποίησης εκπαιδευτικών πολιτικών”, *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 13, 124-134.

Σταμέλος, Γ., (1993). “Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση”, *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, φ.35(2052), σελ.43-46.

Σταμέλος, Γ., (2010). “Πανεπιστήμιο και πολιτικές ανώτατης εκπαίδευσης: από την ένταση στην κρίση, προσπάθεια ανάλυσης”, *Αφιέρωμα στον Σπύρο Ράση, Περιοδικό το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*.

Σταμέλος, Γ., (2002). “Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.-Πρώτη και δεύτερη βαθμίδα- Δομές και ποσοτικά δεδομένα”. Εκδόσεις ΚΕΕ, Αθήνα.

Σταμέλος, Γ., (2003). " Παγκοσμιοποίηση και Εκπαίδευση: ο εκπαιδευτικός αποκλεισμός σήμερα". Πρακτικά 2ου Συνεδρίου με θέμα “Η Παιδεία στην αυγή του 21ου αιώνα”, Πανεπιστήμιο Πατρών. 4-6 Οκτωβρίου 2002.

Πρακτικά πανελληνίου συνεδρίου: “Παιδαγωγικά τμήματα: παρελθόν, παρόν και μέλλον: 20 χρόνια λειτουργίας Π.Τ.Δ.Ε. στο Δ.Π.Θ”, (2007). Εκδόσεις Κυριακίδης, Θεσσαλονίκη.

Πρακτικά συνεδρίου: “Νέες παράμετροι στην εκπαίδευση: εκπαίδευση από απόσταση και δια βίου εκπαίδευση”, (1999). Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης-Σχολή Ελληνικών και Μεσογειακών Σπουδών-Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (1991). “Εθνικός διάλογος για την παιδεία: ομιλία του υπουργού κ. Γ. Σουφλιά στο Ζάππειο”. Έκδοση: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Αθήνα.

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2001). “Σπουδές μετά το Λύκειο”. http://www.yperpth.gr/docs/2001_1.pdf, [Accessed the 8th of April 2007, 18:55].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2006¹). Στατιστικά στοιχεία των προτιμήσεων των υποψηφίων και των επιτυχόντων. http://www.ypepth.gr/el_ec_categoryssn7557.htm., [Accessed the 15th of April 2007, 15:15].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2006²). Βάσεις εισαγωγής. www.ypepth.gr/docs/baseis_2006.xls, [Accessed the 18th of April 2007, 11:34].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2006³). Στατιστικά Ειδικών Μαθημάτων http://www.ypepth.gr/el_ec_categoryssn7554.htm, [Accessed the 17th of April 2007, 17:39].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2007). Στατιστικά Στοιχεία Εξετάσεων http://www.ypepth.gr/el_ec_categoryssn7166.htm, [Accessed the 14th of April 2007, 16:32].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2008¹). “Γενικό Λύκειο. Σύστημα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση”. http://www.ypepth.gr/docs/bibl_geniko_1_39_tel08.pdf., [Accessed the 11th of April 2009, 19:15].

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, (2008²). “Μηχανογραφικό Δελτίο”. http://www.ypepth.gr/docs/mixanografiko_genikou080408.pdf., [Accessed the 10th of April 2009, 14:15].

Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, (2010). “Δελτίο τύπου για τα αποτελέσματα των Πανελληνίων Εξετάσεων”. <http://ypepth.opengov.gr/panaretos/?p=2496>, [Accessed the 18th of November 2010, 21:27].

Φράγκος, Χ.,(1986). “Επίκαιρα θέματα παιδείας : κοινωνικοί και παιδαγωγικοί προβληματισμοί. Μεταρρυθμίσεις. Ανατολή-Δύση. Εξετάσεις. Πόλεμος και ειρήνη. Δελμούζος-Γληνός. Εκθέσεις ιδεών κτλ.”. Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009¹). Διεύθυνση: C: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΑΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\3ΕΛ.ΦΟΙΤ.,ΥΠΑ ΤΟΠΟΥ ΓΕΝ.,ΕΚΠΑΙΔ. ΙΔΡ.,ΣΧ.,ΤΜ.,Φ,2006-2007.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009²). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΤΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\3ΕΛ.ΣΠΟΥΔ.,ΥΠΑ ΓΕΝΝ., ΕΚΠΑΙΔ. ΙΔΡ.,ΣΧΟΛΗ,ΤΜΗΜΑ,Φ,ΑΝ.,ΕΤ.2006.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009³). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΑΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\7.ΦΟΙΤ.,ΕΤ.ΑΠΟΦ.ΣΧΟΛ.ΔΕΥΤΕΡ. ΕΚΠΑΙΔ.,Φ,ΕΚΠΑΙΔ.ΙΔΡ.,ΣΧ.,ΤΜ.,ΥΠΑ,(ΣΥΝ.),2006-2007.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁴). Διεύθυνση: ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΤΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\7.ΣΠΟΥΔ.,ΕΤ. ΑΠΟΦ.ΣΧΟΛ.ΔΕΥΤ.,Φ ,ΕΚΠΑΙΔ. ΙΔΡ., ΣΧΟΛΗ,ΤΜΗΜΑ,ΥΠΑ,ΑΝ.- ΑΝ.,ΕΤ.2006.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁵). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΑΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\10.1.ΦΟΙΤ.,ΕΠΑΓΓ.ΠΑΤ.,ΕΚΠΑΙΔ.Ι ΔΡ.,ΣΧ.,ΤΜ.,2006-2007.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁶). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΤΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\10.ΦΟΙΤ.,ΕΠΑΓΓ.ΠΑΤΕΡΑ,ΕΚΠΑΙ Δ. ΙΔΡ., ΣΧΟΛΗ,ΤΜΗΜΑ,ΔΗΜ.,ΕΤ.2006.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁷). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΑΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\10Υ.ΦΟΙΤ.ΕΠΑΓΓ.ΜΗΤ.,ΕΚΠΑΙΔ.Ι ΔΡ.,ΣΧ.,ΤΜ.,2006-2007.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁸). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΤΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\ 10.1.ΣΠΟΥΔ. ΕΠΑΓΓ. ΜΗΤΕΡΑΣ,ΕΚΠΑΙΔ. ΙΔΡ. ΣΧΟΛΗ,ΤΜΗΜΑ,ΔΗΜ.ΕΤ.2006.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009⁹). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΑΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\9.ΦΟΙΤ.,ΕΠΠ.ΕΚΠΑΙΔ.ΓΟΝ.,ΕΚΠ ΑΙΔ.ΙΔΡ.,ΣΧ.,ΤΜ.,2006-2007.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009¹⁰). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ\Δ.Φ._ΤΕΙ\2006\ΦΟΙΤΗΤΕΣ\9.ΣΠΟΥΔ.,ΕΠΙΠ.ΓΟΝΕΩΝ ,ΕΚΠΑΙΔ. ΙΔΡ.,ΣΧΟΛΗ,ΤΜΗΜΑ,ΑΝ.,ΕΤ.2006.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009¹¹). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΛΥΚΕΙΑ\ΛΗΞΗ\2005\ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ\11.ΛΥΚ.ΚΑΤΑΝΟΜ.ΤΜΗΜ.ΚΑΙ ΜΑΘ.,ΤΑΞΗ,ΦΟΡ.,ΥΠΙΑ,Ν.2005-06.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009¹²). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\τ.5-ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ,ΕΣ.ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ_ΔΚ\3.Πληθ.6 ετ.άνω,Φ,ΟΗ,επίπ.εκπ.,Γεωγρ.Διαμ.,Ν,Δ-Κ,ΔΔ-ΚΔ(αστ.,αγροτ.,Π,Η,Ο).2001.

Φάκελος ΕΣΥΕ, (2009¹³). Διεύθυνση: Φάκελος ΕΣΥΕ\ΛΥΚΕΙΑ\ΛΗΞΗ\2006\ΜΑΘΗΤΕΣ\16.ΛΥΚ.ΑΡΙΘ.ΕΓΓΕΓΡ.ΜΑΘ.,Φ,ΚΑΤΕΥΘ.,ΤΑΞΗ,ΦΟΡ.,ΥΠΙΑ,Ν.2006-07.

Φραγκουδάκη, Α., (1985). “Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης : θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο”. Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.

Φραγκουδάκη, Α., (1986). “Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και φιλελεύθεροι διανοούμενοι : άγονοι αγώνες και ιδεολογικά αδιέξοδα στο μεσοπόλεμο”. Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα.

Φωτόπουλος, Ν., (2009). “ Παιδεία ανισοτήτων για προλετάριους με διδακτορικό”. <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=36729>, [Accessed the 14th of August 2009, 08:25].

Χαραλαμπίδου Χ., (2007). “Εισήγηση Νέου Συστήματος Εισαγωγής σε ΑΕΙ και ΤΕΙ”. http://educationsuggestions.blogspot.com/2008_05_01_archive.html , [Accessed the 18th of September 2007, 21:25].

Χασάπης, Δ.,(1994). “Πρόσβαση, ποιότητα και εύρος της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στην Ελλάδα”. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, Αθήνα.

Χατζόπουλος, Ι.,Ν., (2005). “Παιδεία ώρα μηδέν : οι βάσεις για την απόκτηση παιδείας από τον μέσο πολίτη”. Εκδόσεις Κάκτος, Αθήνα.

Χειμαριού, Ε., (2001). “Τα κριτήρια επιλογής για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση”. Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου με θέμα “Σύνδεση Τριτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης”, σελ 90-100, 31 Μαρτίου-1 Απριλίου, Θεσσαλονίκη.